

Fllojd A. Brobëll

Vështirësi gjatë udhës

PËRNDJEKJA NË JETËN
E KRISHTERË

***“Nëse ka ndonjë libër që kërkon një shënim
të tipit “Vazhdoni me Kujdes” mbi të, është
pikërisht ky. Ju do të ndryshoheni
duke e lexuar atë.”***

Kisha në Perëndim dalëngadalë po bëhet më e vetëdijshme për rritjen historike të kufizimeve fetare, të trysnisë dhe përndjekjeve mbi të krishterët (dhe mbi pakicat e tjera fetare) në shekullin e njëzetënjtë. Megjithatë, ka qenë sfidues kuptimi dhe bërja e dallimeve mes dhe ndërmjet këtyre formave të ndryshme të “vështirësive” për ndjekësit e Jezusit anembanë botës. Fllojd Brobëll tek *Vështirësi gjatë Udhës* ilustron mjeshtërisht format e llojllojshme të kësaj shkalle përndjekjeje dhe e thur bukur atë përmes një udhëtimi jete dhe tregimi të asaj që do të thotë me të vërtetë të jesh besnik ndaj ungjillit të Krishtit. Ndërthurja e singleritetit personal të Fllojdit, me dobësinë dhe pasionin e tij, e bën këtë libër lexim të domosdoshëm dhe unë e rekomandoj atë shumë.

— **Brajën F. O’Konëll (Brian F. O’Connell)**, Drejtor Ekzekutiv, Shërbimet REACT (REACT Services); Lehtësues, Partneriteti i Lirisë Fetare (Religious Liberty Partnership)

Ju do të mësoni të flisni për përndjekjen pa e përdorur fjalën: Tallje, ngacmim, diskriminim, shpijje, sulm, paraburgim, torturë dhe martirizim. Ju do të mësoni çfarë nënkupton kjo në Dhiatën e Re dhe për të krishterët sot në shumë vende anembanë botës. Edhe sikur vetë të jeni duke shijuar rrethana të kënaqshme e komode, mësoni si t’i përbalmoni vështirësitë përgjatë rrugës me Krishtin.

— **Kristof Sauër (Christof Sauer)**, Profesor Doktor në Teologji për Lirinë Fetare dhe Studimin e Përndjekjes së të Krishterëve, Shkolla e Teologjisë, Gisen (Gießen School of Theology); Bashkëdrejtori për

Gjermaninë, Instituti Ndërkombëtar për Lirinë Fetare (International Institute for Religious Freedom)

Vuajtja është pjesë përbërëse e planit të Perëndisë për ta mposhtur të keqen dhe për të bërë që të shkëlqejë drita e Krishtit në një botë të errët. Përndjekja nuk është dukuri që ndodh vetëm në rrethanat më të jashtëzakonshme. Tek *Vështirësi gjatë Udhës*, Fllord Brobëll na kujton se njerëzit do të përgjigjen ndaj ungjillit me njërën nga dy mënyrat: ata ose do ta dëgjojnë dhe do ta pranojnë mesazhin me gëzim, ose do ta hedhin poshtë mesazhin dhe do ta kundërshtojnë dhënësin e mesazhit. Ky libër duhet të jetë lexim i detyrueshëm për të krishterët perëndimorë, të cilët janë rehatuar me komoditetin. Brobëll u bën një thirrje shtrënguese të krishterëve që të merren seriozisht me teologjinë gjithëpërfshirëse të vuajtjes. Ky është libër që të kthjellon, por edhe përmbledhje shprese dhe frymëzimi. Lexojeni dhe ndryshoni.

— **Xhim Tjun (Jim Tune)**, Pastor, Kisha Emmaus; President, Grupi i Shërbesës së Ndikimit (Impact Ministry Group)

Sipas këndvështrimit tim, duket sikur kisha në Amerikën e Veriut po harron sesi është jeta për të krishterët në pjesë të tjera të botës. Ndoshta kjo ndodh për shkak të një brezi më të ri që nuk e kupton përndjekjen, një mungese të mësimdhënies rreth Porosisë së Madhe, ose një ndryshimi kulturor drejt shmangies së rrezikut. *Vështirësi gjatë Udhës* është një kundërhelm ndaj paditurisë mes besimtarëve lidhur me përndjekjen. I sjell të dyja, trishtimin dhe gëzimin, gjë që është një pasqyrim i vetë përndjekjes.

— **Ted Esler**, PhD, President, Missio Nexus

Nëse ka ndonjë libër, që kërkon një shënim të tipit “Vazhdoni me Kujdes” mbi të, është pikërisht ky. Ju do të ndryshoheni

duke e lexuar atë. Nuk ka asnjë hije dyshimi. Fllord Brobëll ia ka dalë ta kapë me të vërtetë zërin e vëllezërve e motrave që jetojnë me përndjekjen në mënyrën më të jashtëzakonshme. Ai e përforcon zërin e tyre me pjesë nga Shkrimet e Shenjta, me dëshmi frymëzuese dhe me shkrimet e të tjerëve që i kanë paraprirë me përkujdesje, krijueshmëri dhe mjeshtëri. Është një libër që i flet drejtpërsëdrejti kishës perëndimore për pafuqinë tonë, për pështjellimin tonë dhe për qasjen e vakët e të pakëndshme ndaj të qenët kripë dhe dritë. Lexojeni si një devocion ose predikoni prej tij dhe ai do ta ndryshojë kishën kanadeze dhe shumë të tjera që kanë nevojë për këtë sfidë për të qenë ndjekës të vërtetë të Krishtit.

— **Ema Dipër (Emma Dipper)**, Konsulente për Gjininë dhe Lirinë e Besimit, ZIM (Zëri i Martirëve / Voice of Martyrs) Kanada; Lektore, Kolegji i Krishterë i Gjithë Kombeve (All Nations Christian College), MB (Mbretëria e Bashkuar)

Ky është libri më i mirë që kam lexuar mbi përndjekjen. Është e dukshme se hiri dhe vajosja e Perëndisë ishte mbi Fllordin kur e shkroi këtë libër. Sapo e nisa, nuk mund të ndaloja së lexuari. Ka një përmbajtje të shkëlqyer biblike të prezantuar në një format shumë të këndshëm dhe të thjeshtë për t'u lexuar. Ua rekomandoj të gjithë të krishterëve në perëndim që ta lexojnë atë sepse do të na ndihmojë për ta përballuar përndjekjen e tashme, në rritje, dhe atë që do të vijë në të ardhmen në vendet tona “të lira”.

— **Hormoz Shariat**, PhD, Themelues / President, Shërbesat “Irani i Gjallë” (Iran Alive Ministries)

Për një kohë tepër të gjatë, përndjekja e të krishterëve ka qenë historia e patreguar e botës. Tek *Vështirësi gjatë Udhës*, Fllord Brobëll, prej kuptimit të thellë të Biblës dhe përvojës së pasur në shërbesë, e shpaketon në mënyrë prekëse termin

“përndjekje”, duke e marrë lexuesin në një udhëtim për të theksuar përmasat, tiparet dhe sfidat e ndryshme të dikujt për përballimin e përndjekjes për besimin. Dekada me rradhë, Fillojd ka qenë një mik, mbrojtës, dhe një shtyllë mbështetëse për të krishterët e përndjekur anembanë botës. Për shkak të përvojës së tij të punës pranë Kishës së përndjekur, mprehtësia, njohuria dhe këshillat e Fillojdit janë depërtuese, praktike dhe të fuqishme.

Përndjekja, ndërsa është një realitet i përditshëm për shumë të krishterë, është ende një përvojë e huaj për të tjerët. Për këtë arsye, libri i Fillojdit duhet lexuar domosdoshmërisht nga të gjithë të krishterët. *Vështirësi gjatë Udhës* do t’ju sfidojë juve personalisht, do t’ju ndihmojë të forcoheni në ecjen tuaj me Krishtin, dhe do ta thellojë dashurinë tuaj për vëllezërit e motrat tanë që përndiqen anembanë botës. Unë e rekomandoj fort këtë libër.

— **Godfrei Jogaraxha (Godfrey Yogarajah)**, Baçelor në Teologji (BTh), Baçelor në Studimet mbi Hyjninë (BD), Zëvendës Sekretar i Përgjithshëm, Aleanca Botërore Ungjillore (World Evangelical Alliance); Drejtor Ekzekutiv, Komisioni i Lirisë Fetare (Religious Liberty Commission)

Fillojd Brobëll shkruan në mënyrë të atillë që çdo i krishterë të mund ta kuptojë përndjekjen që po ndodh sot, në vendin tonë dhe anembanë botës, me qëllim që të përgatitemi. Jezusi u përndoq, dhe na siguroi se edhe ne, ndjekësit e Tij, do të përndiqemi gjithashtu. Nëse e keni dëgjuar Fillojdin të flasë, ju mund ta ndjeni zërin e tij në tregimet e shkruara e të bazuara në ngjarje të vërteta, në faktet që shprehen me fjalë po aq magjepsëse sa edhe në letërsinë artistike, tek *Vështirësi gjatë Rrugës*. Duke i përdorur mirë tregimet e përzgjedhura me kujdes, vëzhgimet mbi përvojat e të krishterëve kudo në botë, si dhe zbatimet e provuara të Shkrimit të Shenjtë, autori e shpaketon “shkallën e përndjekjes”. Ky libër do ta hapë të kuptuarin tuaj ndaj ndikimeve të fjalëve tallëse dhe diskriminuese

mbi shpirtin e krishterë, po aq sa edhe ndikimet nga rrahjet fizike, tortura dhe burgosja. “Shkalla e përndjekjes, - shkruan Fllord Brobell, - nuk është thjesht renditje e intensitetit. Ajo thekson gamën e urrejtjes së botës dhe sesi shfaqet ajo përkundrejt bijve të Perëndisë”.

— **Don Haçinson (Don Hutchinson)**, Drejtor, Ansero Services Inc.; Autor, *Nën rrethim: Liria Fetare dhe Kisha në Kanada në 150 vjet (1867 - 2017)* dhe *Kisha në Shoqëri: Mësime mbi nënshtetësinë nga shekulli i parë për të krishterët e shekullit të njëzetënjtë*

Përndjekja, e fshehtë ose jo, prezantohet si një rezultat i natyrshëm i të jetuarit të ungjillit. Bazuar në këtë, teksti përmes lenteve të Shkrimit të Shenjtë, bëhet një tregim i fuqishëm i atyre dëshmitarëve besnikë, që zgjodhën ta ndiqnin Jezusin në mes të humanizmit të tyre.

— **Komisionerja Kristina MekMillën (Christine MacMillan)**, Drejtor Themelues, Komisioni për Drejtësinë Shoqërore Ndërkombëtare i Ushtrisë së Shpëtimit (Salvation Army)

Në këtë libër përtëritës, miku dhe bashkëpunëtori im i mirë, Fllord, e zgjeron kuptimin e përndjekjes. Libri është frymëzues në atë që Fllordi jo vetëm e përkufizon përndjekjen, por ai gjithashtu demonstroi se ajo ishte mënyra e Jezusit, dhe se është e zbatueshme, ndërkohë që Fllord i artikulon format e ndryshme të përndjekjes dhe e ndihmon këdo të krishterë serioz ta zbatojë këtë informacion në jetën e përditshme.

— **Bob Fu**, PhD, Themelues / *President i Ndihmës për Kinën (China Aid)*; autor i *Agjenti i Dyfishtë i Perëndisë (God's Double Agent)*

Përndjekja dhe martirizimi është një temë që sigurisht e kap vëmendjen tonë herët ose vonë. Në një mënyrë të pasqyruar dhe

që të bën të mendohesh, Fillojdi hapet dhe jep përgjigjet për këtë pyetje. Ai i qaset asaj përmes jetëve të disa prej fëmijëve të Perëndisë në kombet me kufizime, me shumë prej të cilëve ai ka pasur miqësi gjatë viteve të shërbesës me *Zëri i Martirëve*. Është një lexim i rëndësishëm, ndërsa përgatitemi për gjërat që mund të sjellë e ardhmja për gjithsecilin prej nesh.

— **Merv Najt (Merv Knight)**, Bashkëthemelues, ZIM Australi; Historian / Arkivist i ICA

Miku im Fillojd Brobëll i ka bërë një shërbim të madh Kishës së Krishterë me identifikimin e fazave të “udhës me vështirësi” përgjatë së cilës ecim dhe piqemi si dishepuj të Jezus Krishtit. Mënyra sesi i tregon ai ngjarjet është ndikuese dhe, nga vitet e mia të shumta të ecjes me të krishterët e përndjekur, them se është shumë e saktë dhe e vërtetë.

Ndërsa e lexoja këtë libër, më ktheu mbrapa tek vizita ime e parë në Jeruzalem në vitin 1992, ndërsa udhëhiqja një grup turistësh të krishterë kanadezë nëpër të katërmbëdhjetë ndalesat e kryqit përgjatë Via Dolorosa (Rruga e Dhimbshme, shënim i përkthyeses). Larg prej të qenët dëshpërues ose i frikshëm, vlerësimi im për çfarë kishte vuajtur Krishti për mua (dhe për gjithkënd tjetër) u thellua dhe shembulli i Tij më nxiti në ecjen time të përditshme për ta ndjekur Atë.

Mënyra se si Fillojdi sheh tetë faza të sfidave shqetësuese, si një dishepull i përkushtuar i Jezusit që ecën me Të në këtë jetë, është vërtet plot mendjemprenhtësi. Ai e identifikon qartë idenë më të rëndësishme kur deklaron: “Bibla na mëson se përndjekja ndaj të krishterëve duhet të përqafohet si një rezultat normativ i të qenët dishepull i vërtetë.” Më e rëndësishmja është se ai është i kujdesshëm për të na treguar sesi Zotëria dhe Zoti ynë, Vetë Jezusi, i përjetoi të gjitha këto sfida dhe iu përgjigj Ai atyre. Siç na thotë Pjetri në letrën e tij të parë, ne duhet ta imitojmë Jezusin

në përgjigjet e Tij! Analiza e mirë biblike, dëshmitë e zbatueshme personale, dhe zbatimi krijues praktik e bëjnë këtë volum një libër që ia vlen të mbahet. Ndajeni me miqtë tuaj!

— **Pol Estabruks (Paul Estabrooks)**, Shkrimtar / folës / mësues në pension me organizatën Dyert e Hapura Kanada (Open Doors Canada)

Vështirësi gjatë udhës

**PËRNDJEKJA NË JETËN
E KRISHTERË**

Fllord A. Brobëll

Përmbajtja

Parathënia	15
Hyrja	19
Kapitulli një: Udhëtimi fillon.	30
Kapitulli dy: Tallje gjatë udhës	42
Kapitulli tre: Ngacmim gjatë udhës	57
Kapitulli katër: Diskriminim gjatë udhës	75
Kapitulli pesë: Shpifje gjatë udhës	96
Kapitulli gjashtë: Sulm gjatë udhës.	123
Kapitulli shtatë: Paraburgim gjatë udhës.	150
Kapitulli tetë: Torturë gjatë udhës.	171
Kapitulli nëntë: Martirizim gjatë rrugës.	197
Përfundim: Asnjë rrugë tjetër.	223
Mirënjohjet	227
Rreth ZIM.	229

Vështirësi gjatë udhës.
Përndjekja në jetën e krishterë
Fillojd A. Brobëll (Floyd A. Brobbel)

Originally published in English under the title:
Trouble on the Way: Persecution in the Christian Life
© 2021 The Voice of the Martyrs Ltd.
All Rights Reserved

© 2021 The Voice of the Martyrs. Të gjitha të drejtat e rezervuara.

ISBN 978-1-933591-34-6

Përktheu nga anglishtja: Edlira Roberts
Redaktoi: Albert Hysa

Citimet e Shkrimit të Shenjtë në shqip janë përkthim i vargjeve të zgjedhuar nga autori i librit sipas versionit të Biblës së përdorur nga ai në anglisht: English Standard Version, ESV, ose New International Version, NIV. Përdorur me leje. Të gjitha të drejtat e rezervuara.

*Për bashkëshorten dhe miken time më të mirë,
Vanesën, dhe për fëmijët e mi, Kalebin dhe Brukun,
Harmoninë dhe Xhesin—Lutem që ju do të gjeni
gëzim në udhëtimin e besimit tuaj dhe do të
strehoheni tek Ai që është gjithmonë
Besniku dhe i Vërteti.*

Kurse Sauli, që ende shfrynte kërcënime dhe vrasje kundër dishepujve të Zotit, shkoi te kryeprihti dhe i kërkoi letra për sinagogat e Damaskut, që nëse do të gjente ndonjë që i përkiste Udhës, burra ose gra, të mund t'i sillte të lidhur në Jeruzalem.

Veprat e Apostujve 9:1–2

Parathënia

Për afro dhjetë vjet e kam nxitur Fllloyd Brobëllin që ta shkruante këtë libër.

Disa libra janë shkruar ngaqë do të bëhen të pëlqyer prej masës. Ky duhet të shkruhet sepse është i vërtetë.

Ngaqë është i vërtetë, ai mund të mos pëlqehet prej masës. Po për shkak se *Vështirësi gjatë Udhës* gjen zbatim te të gjithë të krishterët, ai duhet të shkruhet patjetër.

Ky libër gjen zbatim te të gjithë të krishterët ngaqë, tek 2 Timoteut 3:12, apostulli Pal shkroi: “Në fakt, kushdo që dëshiron të jetojë një jetë të perëndishme në Krishtin Jezus, do të përndiqet”. Prandaj, kur nuk jemi duke u përndjekur, ne duhet të shqetësohemi se mos jemi duke mashtruar vetveten lidhur me dëshirën tonë për të jetuar një jetë të perëndishme. Me më shumë gjasa, ne duhet ta pyesim vetveten nëse e kuptojmë çfarë është përndjekja dhe çfarë formash merr ajo.

Kjo është rëndësia e *Vështirësi gjatë Udhës*. Përgjithësisht të krishterët mendojnë se përndjekja është sinonim me sulmin fizik. Në këtë mënyrë, ata e mohojnë se kanë qenë përndjekur. Nga ana tjetër, sot disa të krishterë pretendojnë se ata kanë qenë përndjekur, kur opinionet dhe këndvështrimet e tyre janë tallur në sheshin publik. Grupi i parë i të krishterëve (ata që e mohojnë se kanë qenë përndjekur) priren të ndihen në siklet prej grupit të dytë të të krishterëve (atyre, opinionet e të cilëve janë tallur). Grupi i parë thotë: “Ajo nuk është përndjekje. Shkoni në Korenë e Veriut dhe shikojeni sesi është përndjekja e vërtetë.”

Cili grup ka të drejtë?

Përgjigjja, sipas Fllloydit, është se të dyja grupet në të njëjtën kohë kanë të drejtë dhe janë gabim. Përndjekja, që duket sikur është çështja më bardhë e zi, në fakt është më grija.

Vështirësi gjatë udhës

Ky nuk është zëri i tolerancës moderne. Ashtu siç demonstroi autori në këtë libër, është zëri i Shkrimeve të Shenjta.

Sipas Shkrimeve, përndjekja gjithmonë prezantohet si një shkallëzim. Ajo ndjek një radhë të parashikueshme. Tallja e opinioneve në sheshin publik është e ndryshme nga të qëndruarit përpara një skuadre pushkatimi në Korenë e Veriut. Por është një ndryshim i shkallëzimit, jo i llojit.

Të kuptuarit se përndjekja ndodh sipas një shkallëzimi e jo si një gjendje e qëndrueshme, është njohuri e vlefshme dhe biblike. Është e vlefshme, sepse na ndihmon që të mos e ndajmë botën në dy pjesë, “nën përndjekje” dhe “në liri”. Është sipas Shkrimeve të shenjta, ngaqë na ndihmon të shohim se përndjekja është e drejta jonë nga lindja si të krishterë, pavarësisht nga vendi i lindjes. Apostulli nuk thotë: “Kushdo që jeton si i krishterë në Korenë e Veriut do të përndiqet.” Ai thotë: “Kushdo që dëshiron të jetojë një jetë të perëndishme në Krishtin Jezus do të përndiqet” (2 Timoteut 3:12). Ka vetëm një botë, dhe në atë botë, të krishterët përndiqen.

Kjo do të thotë se na duhet ta ndryshojmë të kuptuarin tonë për përndjekjen. Fillojdi e bën këtë gjë më mirë se gjithkush tjetër që kam takuar unë në dy dekada shërbesë me të krishterët e përndjekur. Ai shkruan edhe si student i Biblës, edhe si koleg me përvojë i të krishterëve në secilën etapë të përndjekjes.

Kjo gjë e bën secilën faqe të librit t’ia vlejë leximi - i të dyjave, pjesëve të Biblës dhe pjesëve të ngjarjeve. Pjesët e ngjarjeve tingëllojnë të sinqerta. Ato pasqyrojnë sesi mendojnë e veprojnë sot të krishterët e përndjekur dhe përndjekësit e tyre. Tepër shpesh, të krishterët u japin vëmendje tejet të madhe martirëve të krishterë dhe i demonizojnë ata që i martirizojnë ata. Kurse Krishti nuk e bën këtë gjë. Ai i fal përndjekësit e Tij dhe kërkon që edhe ne të bëjmë të njëjtën gjë. Ai i trajton përndjekësit e Tij jo si demonë, por si ata që nuk e dinë çfarë bëjnë. Është interesante sesi Ai i trajton ndjekësit e Tij të përndjekur në të njëjtën mënyrë.

Parathënia

Në Librin e Zbulesës, ata e pyesin Atë për sa kohë duhet që të vazhdojë kjo përndjekje. “Ende për pak kohë,” u përgjigjet Ai, duke u dhënë atyre rroba dhe duke i nxitur të pushojnë (Zbulesa 6:10–11). Ata nuk e dinë çfarë është duke bërë Ai. As përndjekësit e tyre nuk e dinë.

Edhe ne nuk do ta dimë kurrë çfarë është duke bërë Ai, kur bëhet fjalë për vuajtjen e vëllezërve dhe motrave tona. Por ne mund të dimë diçka të përgjithshme lidhur me atë që mund të presim. Jezusi i kushton një kapitull të tërë tregimit me hollësi të asaj që duhet të presim, ndërsa fundi i epokës po fillon mbi ne. Martin Luteri e përmbloodhi atë në një fjali të vetme, duke shkruar, “Edhe më keq do të bëhet. Amen.”

Po, më keq. Po, edhe për pak më shumë kohë. Por prapa të gjitha këtyre gjërave, ka një bashkësi në vuajtje, e cila është sinonimi i të qenët i krishterë. Në këtë bashkësi, vuajtja dhe gëzimi nuk janë në përpjesëtim të zhdrejtë, por përkundrazi ato janë të lidhura drejtpërsëdrejti. Është njëlloj me të lindurit e një bebeje, sipas apostulli Pal. Dhe Flløjdi na bën të ecim përmes dhimbjeve të lindjes që mund dhe duhet t’i presim, siç përkufizohen prej Shkrimit të Shenjtë.

Ky nuk është një libër i trishtë, ashtu sikurse edhe vetë Bibla nuk është një libër i trishtë. Të gjesh diçka për të cilën ia vlen të vuash është një thesar i madh në jetë. Në njëfarë kuptimi, ne nuk e kuptojmë dashurinë derisa të vuajmë për të. Dhe sa më shumë të vuajmë për të, e sa më shumë t’i numërojmë kostot për të, aq më shumë do të mbushen zemrat zona me gëzim, për shkak se vargu i Romakëve 8:18 fillon të bëhet i vërtetë për ne. E gjejmë veten duke tundur kokën në shenjë pohimi me apostullin Pal: “Unë mendoj se vuajtjet e tanishme nuk ia vlen fare të krahasohen me lavdinë, që do të shfaqet në ne.”

Është një lavdi që ka nisur të shfaqet që tani brenda nesh. Në këtë çast, ajo mund të jetë e fshehur prej stilit të jetës sonë me rehati e siguri. Por është atje brenda, dhe herët ose vonë, ndërsa

Vështirësi gjatë udhës

futemi më thellë në këtë marrëdhënie dashurie me Krishtin dhe kishën e Tij, ajo lavdi do të nisë të shfaqet. *Vështirësi gjatë Udhës* ju tregon sesi duket ajo, ndërkohë që është duke ndodhur, hap pas hapi.

E vë në dyshim se do t'ju trishtojë. Unë parashikoj se do t'ju bëjë që ta doni Krishtin edhe më shumë.

I jam falenderues Zotit që e nxiti këtë autor ta botonte më në fund këtë libër. Mori kohë për ta shkruar. Është ai lloj libri për të cilin duhet të merrni kohë që ta lexoni duke reflektuar. Do të na marrë edhe më shumë kohë për ta jetuar atë. Por ashtu siç na thotë Zoti tek Zbulesa 6, prapëseprapë mbetet edhe pak kohë. Pak më shumë përndjekje.

Por një lavdi e jashtëzakonshme!

REV. DR. ERIK FOLLI (Eric Foley),

Bashkëthemelues / Drejtor Ekzekutiv, Zëri i Martirëve në Kore

Hyrja

*Perëndia e ka caktuar tërë këtë jetë që të jetë e
gjitha si një garë ose si betejë; gjendja e prehjes,
në të cilën do të jemi kaq larg rrezikut, sa të mos
kemi nevojë as të mbrohemi, as të luftojmë,
është për një botë tjetër.*

Xhonatan Eduards (Jonathan Edwards)

Kur isha çun i vogël, unë mendoja se isha i pamposhtur. Nuk kishte asnjë çast që më bëri të ndihem superhero, një kohë ose vend ku të zbuloja ndonjë forcë ose aftësi të veçantë, përtej asaj të një njeriu të zakonshëm. Me naivitete ndihesha sikur isha i papërshkueshëm nga plumbat, gjë që nxiste iluzionin tim për pushtet.

Unë nuk kapesha në debatin pa kuptim të llojit babi i kujt ishte më i forti. Pse duhej ta bëja këtë gjë, kur unë isha i paprekshëm? Asnjë baba nuk mund të më dilte përpara - domethënë, me përjashtime të rralla im atë, kur unë rrija përjashta më vonë se ora e caktuar për t'u kthyer në shtëpi dhe kur detyrat e mia të shtëpisë ishin të pambaruara brenda çantës sime të shkollës. Për kuriozitet, intensiteti i vështirimit të tij autoritar e trulloste pamposhtshmërinë time. Prapëseprapë, mëngjesin tjetër, ndërsa ecja për në shkollë me shokët e mi, unë kthehesha sërish tek vetja ime e pamposhtshme.

Dikur u thashë ca miqve se isha aq i fortë, sa mund t'i godisja me grusht qoshet e shtëpisë sime, t'i liroja ato prej themelit dhe pastaj ta lëvizja tërë shtëpinë për tek rruga. Sado qesharake që tingëllonte kjo, ata më besuan mua. (E mirë, ishte vetëm një mik, por kaq mjaftonte për mua.)

Vështirësi gjatë udhës

Problemi me fantazinë është se në fund e vërteta përputhet me realitetin. Ju mund ta mohoni ekzistencën e forcës së rëndesës, por me të hedhur një hap përtej skajit të një shkëmbi befasisht bëhet një forcë prej vërteti, pavarësisht nëse ju besonit në të ose jo. Më lejoni t'ju përkrahaj çastin kur në moshën njëmbëdhjetëvjeçare iluzioni im i forcës u përmbys, duke e ndryshuar përgjithmonë botën time.

Unë po kthehesha në këmbë nga shkolla për në shtëpi me shokun tim Ronin, kur u ndeshëm rastësisht me dy djem më të mëdhenj, njëri prej të cilëve menjëherë iu avit Ronit. Ajo gjë që nuk e dija ishte se, para disa javësh kishte pasur një grindje mes Ronit dhe këtyre dy horrave. Ata djem vendosën t'i binin për shkurt mepërmes territorit të shkollës. Kjo ndodhi gjatë kohës kur nxënësit ishin përjashta në pushim. Në vend që thjesht të ecnin tutje, këta të dy menduan se ishte gallatë ta ndërprisnin një lojë hokeji me top duke e vjedhur topin dhe duke ia pasuar njëri-tjetrit. Pas disa minutash të kësaj loje të papritur irrituese të mbajtjes larg, Roni u tha këtyre djemve ç'mendonte ai për ta dhe për ndërhyrjen e tyre. Ndoshta Roni mund të kishte qenë pak më diplomatik në stilin e tij të komunikimit, por cili djalë paraadoleshent i kupton nuancat e diplomacisë, kur është fjala për një lojë hokeji me top?

Fatkeqësisht, kjo e ndezi situatën dhe njëri prej ndërhyrësve u kthye dhe i gjuajti Ronit. Rrëmuja që vijoi e alarmoi mësuesin që ishte roje, i cili erdhi shpejt për të hetuar pse po bëhej gjithë ajo potenciale. Deri sa erdhi mësuesi, të dy ngacmuesit ishin larguar me shpejtësi nga terreni, por mësuesi e raportoi incidentin në polici dhe më në fund policia i gjeti ata dhe u dha të dyve një paralajmërim të ashpër që t'i rrinin larg territorit të shkollës. Nëse nuk do të vepronin kështu, do të akuzoheshin për shkelje territori. Ku isha unë në të gjithë këtë histori me gjithë superforcën time për t'u marrë me këta grabitës? Vetja ime e pamposhtur ishte në shtëpi, e sëmurë në shtrat me grip.

Hyrja

Takimi me këta rrugaçë tani ishte hera e parë që Roni po i shihte që prej atij episodit në oborrin e shkollës. Ai që e kishte sulmuar Ronin ishte i xhindosur, ngaqë e kishin raportuar në polici. Ai e hodhi Ronin përtokë dhe, ndërsa i ishte ulur mbi shpinë Ronit, nisi t'ia shtypte kokën duke ia zvarritur në rrugën me zhavorr.

Si i pamposhtshëm, kjo e kaloi kufirin e durimit tim, kështu që e kapa fort shkopin tim të hokejtit me synimin për ta qëlluar këtë kërcënues që po lëndonte shokun tim. Ndërsa po i afrohesha, ai më pa tërë vrer dhe tha: “Vogëlush, goditme me atë shkopin dhe miku im i ngushtë që po të rri mbrapa do të sigurohet që të katandisësh më keq se ky faqeziu i vogël!”

Shtanga në vend si i vdekur e mbeta i ngrirë, ndërkohë që miku i sulmuesit më erdhi nga prapa, ma tërhoqi fort me përdredhje shkopin tim të hokejtit dhe e hodhi përtej rrugës. Pastaj duke më parë ngultas, ai më përqeshi, duke më kërcënuar se do të më nxirrte të zitë e ullirit nëse do të lëvizja një muskul të vetëm.

Kështu që, ja ku po rrija, i trembur dhe i pazoti, ndërsa e shihja mikun tim më të mirë ta rrihnin. Pas sulmit, Roni ishte mjaft i tronditur dhe po i dilte gjak nga prerjet që kishte marrë në fytyrë. Ne morëm në telefon policinë, e cila erdhi shpejt për t'i dhënë ndihmë Ronit. Policia e arrestoi sulmuesin e Ronit dhe e akuzoi për goditje dhe ushtrim dhune, për të cilat ai u shpall fajtor dhe u dënua të shlyente dënimin e tij me anë të një periudhe shërbimi në komunitet.

Roni pësoi një tronditje të lehtë prej sulmit, dhe unë ndihesha shumë fajtor që nuk kisha qenë në gjendje ta shpëtoja mikun tim. Roni nuk mbajti kurrë mëri, por më fali shpejt që nuk ia dola mbanë ta ndihmoja kur ai kishte nevojë për mua. E mbaj mend Ronin që më pa e tha: “Çfarë po prisje të arrije kundër djemve shumë më të rritur se ti dhe sa dyfishi i trupit tënd? Nuk kishte pse të na rrihnin të dyve.”

Me atë thënie, unë pashë sesa i dobët isha në të vërtetë - një vogëlush që fshihej prapa një korace mburrjeje patetike. Në

Vështirësi gjatë udhës

realitet, thellë-thellë, unë kurrë nuk mendoja se isha aq i fortë, por sigurisht që nuk e dija çfarë burracaku mund të isha kur bëhej fjalë për të ruajtur veten.

Tani, si i rritur, me raste pyes veten çfarë do të bëja nëse do të përballesha me të njëjtën situatë. A do të hidhesha për të ndihmuar, duke rrezikuar veten, apo do të ngrija në vend dhe do të strukesha? Është një gjë të flasësh me ashpërsi, e një gjë krejt tjetër të përfshihesh realisht kur telashet të godasin.

E tregoj këtë ngjarje ngaqë shoh ngjashmëri me mënyrën sesi e trajtojnë çështjen e përndjekjes të krishterët perëndimorë. Përndjekja i ka shqetësuar dhe i ka pështjelluar të krishterët që e konsiderojnë veten të bekuar që jetojnë në vende që përjetojnë dhe ruajnë lirinë e besimit. Nga njëra anë, ata besojnë se Bibla e mbështet teologjinë e vuajtjes si një siguri të pritshme në jetën e secilit ndjekës të Jezusit. Megjithatë, nga ana tjetër, ata përleshen me imazhin e përndjekjes në jetët e tyre.

Kur flitet për ekzistencën e përndjekjes në kohën moderne, unë dëgjoj disa përgjigje të zakonshme të tilla si: “Faleminderit Perëndisë, ne jetojmë në një vend të lirë dhe nuk duhet të përballemi me gjëra kaq të tmerrshme.” Kjo përgjigje, zakonisht, vjen prej atyre që e shohin përndjekjen si gjënë absolutisht më të keqe që mund t’i ndodhë një të krishteri dhe, për këtë arsye, mungesa e përndjekjes për ta është një bekim i dallueshëm. Problemi me këtë pikëpamje është se përndjekja bëhet çështje padrejtësie që duhet zvogëluar, pak a shumë si cilado çështje tjetër drejtësie e ditës.

Përgjigjia tjetër që dëgjoj tingëllon si diçka e tillë: “E po, ne mund të kemi disa vështirësi në vendin tonë, por nuk mund t’i quajmë ato përndjekje. Përndjekja ndodh në vendet e tjera, por nuk është duke ndodhur këtu.” Të paktën te kjo përgjigje, pranohet se të krishterët mund të përballen me konflikt për shkak të besimit të tyre, por ata nuk e quajnë atë përndjekje, ngaqë ajo u duket kaq e vockël krahasuar me vuajtjen e të krishterëve që jetojnë në vende si Kina, Pakistani, Nigeria ose Koreja e Veriut. Unë i

kuptoj që të dyja përgjigjet, ngaqë i kam thënë edhe vetë ato në kohë të ndryshme. Megjithatë, reagime të tilla tregojnë se ka shumë për t'u mësuar lidhur me atë që përfshihet në vuajtjen për drejtësinë dhe sesi i përmbush Perëndia qëllimet e Tij në përndjekje dhe përmes saj.

Unë u rrita prej prindërve që themeluan shërbesën *Zëri i Martirëve* në Kanada (ZIMK). Klas dhe Nelli Brobëll (Klaas & Nellie Brobbel) iu përgjigjën thirrjes së Perëndisë për të filluar ZIMK pasi dëgjuan të Përndershmin Riçard Vurmbrand (Rev. Richard Wurmbrand) të ndante dëshminë e tij të përndjekjes në Rumaninë komuniste dhe nevojën që njerëzit në botën “e lirë” të ishin një zë për kishën e përndjekur. Si rezultat, zhvillimi i hershëm i pikëpamjes sime përfshiu realitetin e të krishterëve që përballeshin me përndjekje për shkak të besimeve të tyre fetare. Megjithatë, unë nuk isha ende aq i pjekur, sa t'i pranoja pasojat e përndjekjes dhe përfundova duke iu larguar thirrjes së Perëndisë, në kërkim të një jete me siguri dhe vetëruajtje. Ndonëse unë lutesha për ata që përndiqeshin për besimin e tyre, i qëndroja larg kishës së përndjekur dhe u bëra indiferent ndaj vuajtjeve të përgjithshme të të krishterëve të tjerë. Beteja ishte e tyrja, jo imja.

Tek 2 Timoteut 2:3, Pali e udhëzon Timoteun të “marrë pjesë në vuajtje si një ushtar i mirë i Krishtit Jezus”. Unë po veproja si një ushtar, i cili, pasi ishte dërguar në betejë, e kaloi kohën duke u fshehur nëpër llogore e duke u përpjekur ta shmangte përfshirjen në luftë ose kapjen rob. Cili komandant do ta donte një ushtar me atë lloj mendësie? Ushtarët duhet të luftojnë me armikun, të marrin nën kontroll territorin, të lirojnë robërit, dhe ta kryejnë misionin pa e vënë në dyshim atë, duke qenë të gatshëm të japin jetën e tyre, nëse e lyp nevoja. Detyra e krishterë e përmbushjes së Porosisë së Madhe (Mateu 28:18–20) dhe e bindjes ndaj Urdhërimit të Madh (Mateu 22:36–40) po ashtu kërkon të njëjtin nivel përkushtimi.

Zoti po më kërkonte mua, që të ngrihesha dhe të përfshiheja; të mos i shihja më gjërat nga stolat duke ndenjur atje kot së koti,

Vështirësi gjatë udhës

ndërkohë që të krishterët po sulmoheshin e po rriheshin. Perëndia po më kërkonte mua të merrja pjesë me gatishmëri në vuajtjet e vëllezërve e motrave të mia dhe, duke bërë kështu, ta dorëzoja cilindo kontroll që ndieja të kisha në jetën time.

Përgjigjia ndaj thirrjes së Perëndisë duke u bashkuar me ZIMK nuk ishte një hap i lehtë për mua ose për familjen time. Edhe pasi erdha në ZIMK, unë i rezistova adoptimit të një doktrine biblike të përndjekjes, ndërsa ende luftoja me gatishmërinë për të vuajtur për hir të Krishtit.

Falë familjes, miqve, bashkëpunëtorëve dhe partnerëve në shërbesë - si dhe mentorit tim, të ndjerit Glen Penër (Glenn Penner)—unë nisa të shoh sesi e përdor Perëndia përndjekjen e fëmijëve të Tij për lavdinë e Tij. Me të vërtetë, atë që armiku e ka menduar për të keq, Perëndia e kthen për mirë për të gjithë ata që janë thirrur sipas qëllimit të Tij (Zanafilla 50:20; Romakëve 8:28).

Ç'eshtë më e rëndësishmja, do të merrja mësim prej të krishterëve të sotëm të përndjekur për besnikërinë e Perëndisë në mes të vuajtjeve. Ndërveprimet e mia me këta vëllezër e motra më sfiduan, ndërsa dëshmoja personalisht etjen e tyre dhe kënaqësinë për t'i shërbyer Zotit dhe Shpëtimtarit të tyre, Jezus Krishtit. Pikërisht prej shembullit të tyre, unë i vura qëllim vetes të bashkohesha, sa më mirë të mundja, me vuajtjen e tyre dhe të duroja me gëzim vështirësitë për hir të Krishtit.

Shkalla e Përndjekjes

Në ZIMK, ne zhvilluam një mjet pune të quajtur Shkalla e Përndjekjes¹. Ky mjet pune paraqet shkallët e ndryshme të

¹ “Shkalla e Përndjekjes” u hartua duke përdorur Blogun e Përndjekjes të Glen Penër (tinyurl.com/kuwqer) dhe librin e Çarlz L. Tizen (Charles L. Tieszen) *Rishqyrtimi i përndjekjes fetare: ndërtimi i një kornize teologjike për të kuptuar përndjekjen* (Re-Examining Religious Persecution: Constructing

Hyrja

veprimeve armiqësore që përjetohen në përndjekje. Çdo i krishterë duhet ta njohë secilën prej këtyre formave të përndjekjes dhe të përgatitet që të hyjë në jetën e tij/saj në çdo moment të caktuar. Ato janë:

- **Tallja:** Të përqeshesh; të vihesh në lojë; të qesëndisesh²
- **Ngacmimi:** Të të shqetësojnë; të të mërzisin; të të krijojnë probleme në mënyrë të përsëritur
- **Diskriminimi:** Të trajtohesh, të konsiderohesh ose të dallohesh për shkak të të qenit pro intolerancës fetare ose kundër saj
- **Shpifja:** Të komunikosh thënie të rreme për një njeri, të cilat e lëndojnë namin e atij personi
- **Sulmi:** Të veprosh në mënyrë sjelljeje të dhunshme, të fuqishme, armiqësore ose agresive, me ose pa përfshirjen e armëve
- **Paraburgimi:** Ta rrëmbesh, ta zësh rob, ta marrësh ose ta mbash në arrest me autoritetin e ligjit
- **Tortura:** Të shkaktosh dhimbje të mëdha si formë ndëshkimi ose hakmarrjeje, si një mënyrë për të nxjerrë një rrëfim ose për të marrë informacion, ose për ta nënshtruar dikë, ose thjesht trajtim mizor
- **Martirizimi:** Kushtet, vuajtja ose vdekja e një martiri [dëshmitari]

Po të jeni si unë, ju mund ta shihni përndjekjen përmes lenteve të paditurisë, duke supozuar se vuajtje të tilla janë duke u duruar vetëm prej të krishterëve që jetojnë në zonat që janë armiqësore e të dhunshme kundrejt krishtërimin. Megjithatë, ky

a Theological Framework for Understanding Persecution) (Johannesburg, SouthAfrica: AcadSA Publishing, 2008).

² Përkufizimet e Shkallës së Përndjekjes janë nxjerrë prej fjalorit *Funk & Wagnalls Standard Desk Dictionary*, 1969.

qëndrim nuk mbështetet prej asaj që mëson Shkrimi i Shenjtë për këtë temë. Bibla ka *plot* për të thënë për përndjekjen, siç vë në dukje me të drejtë Glen Penër: “Bibla (sidomos Dhiata e Re) u shkrua prej besimtarëve të përndjekur për besimtarët që përndiqeshin.”³

Shkalla e Përndjekjes më ka ndihmuar mua t’i pranoj mësimet biblike se përndjekja do të jetë pjesë e ecjes sime të krishterë. Pali e mëson Timoteun, personin që e kishte marrë nën kujdestari për besimin: “Me të vërtetë, të gjithë ata që dëshirojnë të jetojnë një jetë të perëndishme në Krishtin Jezus, do të përndiqen” (2 Timoteut 3:12).

Në librin e tij *Besimi që Duron (Faith that Endures)*, Ronald Bojd-Mekmillën (Ronald Boyd-MacMillan) e kap kuptimin e atij vargu dhe bën këtë deklaratë befasuese: “Të krishterëve perëndimorë u nevojitet një takim me kishën e përndjekur për t’i rimarrë njohuritë thelbësore për besimin e tyre, sidomos të vërtetën biblike se nuk egzistojnë besimtarë të *papërndjekur*.”⁴

Nuk egzistojnë besimtarë të papërndjekur? Për të krishterët perëndimorë, përndjekja për besimin fetar është një koncept i vështirë për t’u gëlltitur, sepse kjo nuk ka qenë përvoja tipike për ne. Apo ndoshta përndjekja ka qenë gjithmonë e pranishme, por ne e kemi anashkaluar dhe e kemi keqkuptuar atë?

Kur reflektoj mbi faktin sesi miku im, Roni, u sulmua dhe u rrah përpara syve të mi, e kuptoj se edhe unë vuajta atë ditë gjithashtu. Nuk do ta krahasoj vuajtjen time me rrahjen që mori miku im, sepse Roni mbarti plagët fizike të abuzimit. Megjithatë, më tallën me fjalë dhe më kërcënuan deri në atë shkallë sa ta dija

³ Glenn M. Penner, *In the Shadow of the Cross: A Biblical Theology of Persecution and Discipleship* (Bartlesville, OK: VOM Books, 2004), 9. [Në hijen e kryqit: një teologji biblike e përndjekjes dhe dishepullimit]

⁴ Ronald Boyd-MacMillan, *Faith that Endures: The Essential Guide to the Persecuted Church* [Besimi që duron: udhëzues themelor për kishën e përndjekur] (Grand Rapids, MI: Fleming H. Revell, 2006), 15–16.

se nëse do të ndërhyja për ta ndihmuar Ronin, do të katandisesha si ai, ose më keq. Në mënyrë të ngjashme, kur të krishterët në perëndim përpiqen ta krahasojnë vuajtjen e tyre për drejtësi me ata që jetojnë në vende armiqësore ose me kufizime, duket absurde. Në fund të fundit, të jetosh në botën e “lirë” është bekim, dhe nëse ne përballemi me ndonjë formë përndjekjeje, natyrisht që nuk ia vlen të përmendet, kur ka mizori shumë më të rënda në botë. Megjithatë, kur i lexoj Shkrimet e Shenjta, unë vlerësoj se krahasimi i përndjekjes sonë me atë të një tjetri bën që të mos kuptohet drejt vuajtja.

Duke përdorur sërish analogjinë e ushtarit, ne kuptojmë se, që ushtarët të futen në luftim me armikun, ata duhet ta pranojnë realitetin se në betejë do të vuajnë, do të plagosen, dhe ndoshta edhe do të vriten ndërsa kryejnë misionin e tyre. Të krishterët e punësuar në punën e Zotit (dhe gjithsecili i krishterë është i punësuar i tillë) duhet të kenë të njëjtën mendësi si ushtarët. Për të qenë të qartë, kjo nuk është një bindje se ne kërkojmë t'i vrasim armiqtë tanë, por përkundrazi, është bindja se ne kërkojmë t'i përmbushim qëllimet e Perëndisë përmes dashurisë ndaj armiqve tanë—qoftë edhe deri në vdekjen tonë.

Neit Seint (Nate Saint), njëri nga pesë misionarët që u martirizuan duke kërkuar ta sillnin ungjillin tek fisi Uaodani (Waadani) në xhunglat e Ekuadorit, i sfidoi të krishterët me fjalët e mëposhtme:

Gjatë luftës së fundit, u mësua ta pranojmë se, me qëllim që ta arrinim objektivin tonë, ne duhej të ishim të gatshëm të ishim të sakrifikueshëm... Pikërisht këtë pasdite mijëra ushtarë njihen prej numrave të tyre serialë si burra që janë të sakrifikueshëm. Ne e dimë se ka vetëm një përgjigje ndaj kërkesës së vendit tonë që ne të marrim pjesë në çmimin e lirisë. E megjithatë, kur Zoti Jezus na kërkon të paguajmë çmimin për ungjillizimin e botës, ne shpesh përgjigjemi pa

Vështirësi gjatë udhës

asnjë fjalë. Ne nuk mund të shkojmë. Themi se është tepër e kushtueshme.⁵

Të krishterët, pavarësisht nga vendndodhja gjeografike, e pranojnë se jetët e tyre nuk janë në fakt të tyre. Ata i përkasin, edhe me trup, edhe me shpirt, Perëndisë dhe Birit të Tij, Jezus Krishtit, i cili e liron çdo njeri prej tiranisë së vdekjes me anë të derdhjes së gjakut të Tij. Të krishterët e kuptojnë se ky hir është diçka që ata nuk e merituan, por se Perëndia, prej dashurisë, mundësoi që njerëzit e tokës të gjenin çlirim prej mëkatshmërisë së tyre dhe në këtë mënyrë të fitonin bashkësinë me Të. Ndjekësit besnikë të Jezusit, që e pranojnë zotërimin e Krishtit, përgjigjen duke i marrë kryqet e tyre për ta ndjekur Atë.

Gjatë pagëzimit të krishterë, uji simbolizon jetën e re që sjell Fryma e Shenjtë. Uji gjithashtu nënkupton pastrimin nga mëkatet e tyre për shkak të besimit të tyre në Krishtin. Kjo shenjë e jashtme demonstroi një realitet frymëror të brendshëm: se besimtarët vdesin ndaj jetëve të tyre të mëkatit, varrosen me Krishtin, dhe pastaj ngrihen me Krishtin për të ecuar me Të në risinë e jetës. Prandaj, pyetja nëse të krishterët janë apo jo të gatshëm të vdesin për besimin e tyre, është e pavend. Tani pyetja e vërtetë është nëse secili ndjekës është i gatshëm të *jetojë* për Jezusin. Të jetuarit për Krishtin është edhe frikësues, edhe ngazëllyes, ngaqë ky udhëtim i besimit do të shpjerë si nëpër lëndina të gjelbra, ashtu edhe nëpër lugina të vdekjes.

Glen Penër (Glenn Penner), i cili shkroi shumë mbi të kuptuarit e përndjekjes prej një perspektive biblike, iu përgjigj në këtë mënyrë çështjes së frikës: “Po, mund të ketë frikë, por me anë të hirit të Perëndisë, frika nuk ka pse të ushtrojë kontroll mbi ne. Po, mund të ketë vuajtje të tmerrshme, por gjëja më e tmerrshme

⁵ Elisabeth Elliot, *Through Gates of Splendor* [Përmes portave të shkëlqimit] (Carol Stream, IL: Tyndale House Publishers, 1981), 60.

Hyrja

që mund t'i ndodhë një fëmije të Perëndisë nuk është vuajtja, por mosbindja ndaj Atit qiellor.”⁶

Qëllimi im për shkrimin e këtij libri është t'i ndihmoj të krishterët perëndimorë të përgjigjen e të përfshihen me një besim të thellë por të drejtpërdrejtë ndaj përndjekjes që u ndodh atyre ndërsa jetojnë për lavdinë e Perëndisë në një botë armiqësore. Nëse liritë pakësohen dhe përkrahja dështon, të krishterët duhet të vazhdojnë të qëndrojnë mbi themelin e sigurt të Krishtit, Shkëmbit dhe Shpëtimtarit të tyre. Duke bërë këtë, ata do të gjejnë një të vërtetë të çmuar që ata që përbëjnë renë e dëshmitarëve e kanë vërtetuar: Jezusi është më shumë se i mjaftueshëm.

Për vëllezërit e motrat e mi të Udhës, unë lutem që ju të gjeni gëzim të madh në këtë udhëtim dhe do të keni paqe gjatë betejës më të ashpër.

Perëndia i përjetshëm është vendi juaj i banimit, dhe poshtë teje janë krahët e përjetshëm. (Ligji i Përtërirë 33:27)

⁶ Glenn Penner, “A Biblical Theology of Persecution and Discipleship,” [Një teologji biblike e përndjekjes dhe dishepullimit] April 16, 2008 <tinyurl.com/vnjlh5q>.

Kapitulli një

Udhëtimi fillon

*Jezusi i tha atij, “Unë jam rruga, e vërteta,
dhe jeta. Askush nuk vjen tek Ati,
përveçse përmes meje.”*

Gjoni 14:6

Ashtu si të gjithë fëmijët që lindin në këtë botë, Amiti⁷ nuk i zgjodhi rrethanat e lindjes së tij. Megjithatë, sapo lindi, ai u ushqye me doza të përditshme të dashurisë dhe përkushtimit. Atë që nuk ia plotësuan dot me pasuritë e kësaj bote, nëna dhe babai i tij e kompensuan me një dashuri prindërore të përkushtuar. Amiti u harlis në tokën pjellore të kësaj dashurie, duke e ditur se ai ishte me fat që kishte prindër që i dhanë mbrojtjen e një shtëpie të sigurt. Ai iu përshtat natyrshëm kushteve të kësaj bote dhe, ndërsa rritej, kërkoi ta gjente vendin e tij në të.

Kasëmi, i ati i Amitit, ishte më i madhi i pesë fëmijëve, dhe në moshën pesëmbëdhjetë vjeçare ai trashëgoi fermën e familjes, kur babai i tyre vdiq prej një sëmundjeje të papritur. Kasëmi mësoi shpejt sesi ta drejtonte fermën duke mbjellë misër dhe duke u kujdesur për dhitë e për pulat e tyre. Kjo u bë përparësia e Kasëmit, ngaqë mbijetesa e familjes varej nga suksesi i fermës. Pavarësisht nga trysnia nën të cilën u vu Kasëmi që në moshë të hershme, shprehja e fytyrës së tij ishte plot paqe dhe sjellja

⁷ Emrat, vendet, dhe situatat në këtë histori të treguar përgjatë librit janë të trilluara. Megjithatë, ato janë bazuar mbi dëshmi e ngjarje të vërteta dhe do t'i japin një zë të saktë vuajtjeve dhe triumfeve të përjetuara prej vëllezërve e motrave tona të përndjekur/a.

Udhëtimi fillon

e tij ishte e këndshme. Ai u martua me Ramien kur që të dy ishin tetëmbëdhjetë vjeç, dhe ajo e ndihmoi Kasëmin ta ndërtonin shtëpinë e tyre. Kasëmi e dashuronte Ramien për shpirtin e saj plot gjallëri dhe aftësia e saj për të qeshur përmes vështirësive të jetës i sillte atij shumë gëzim. Nëpërmjet Ramies, perënditë i kishin siguruar Kasëmit një bashkëshorte të përgjegjshme dhe një mikeshë të çmuar. Amiti ishte vërtet i bekuar, që lindi në shtëpinë e Kasëmit dhe Ramies.

Gjithsesi, jeta nuk ishte e lehtë, ngaqë ekuilibri mes jetës e vdekjes ishte po aq i pasigurt sa një litar i tendosur përmes një kanioni. Nganjëherë, ata përjetonin periudha të rënda zije buke, teksa prodhimet e tyre vyshkeshin, duke lënë pas tufa kërcejsh të djegur mbi tokën e zhuritur dhe kur kafshëve të tyre të fermës u rrezikohej jeta ndërsa uji pakësohej. Herë të tjera, shirat e musonit shkaktonin përmytje të përhapura, duke kërcënuar t'ua mbytnin pa pikë mëshire jetët e tyre të thjeshta.

Në ato kohë të vështira, Kasëmi buzëqeshte trimërisht dhe i qetësonte Ramien e Amitin duke u thënë se perënditë e tyre do t'i mbronin ata dhe do t'u siguronin gjithçka që u nevojitej për të mbijetuar. Amiti e respektonte shumë babain e vet sepse ai gjithmonë i drejtonte ata përmes këtyre situatave të pasigurta dhe pastaj e udhëhiqte familjen në kremtim për mëshirën dhe përkujdesjen e perëndive kurdoherë që kishte një nevojë të madhe.

Amiti ishte i kënaqur me rritjen e tij në fshat dhe ishte krenar që ishte anëtar i bashkësisë sepse këtu, me njerëzit e tij, Amiti gëzonte mbrojtjen fizike dhe mbështetjen e ndërsjellë. Vetë fshati kishte një popullsi të vogël prej disa qindra banorësh, kurse ata që jetonin përreth fshatit arrinin pothuajse në njëmijë. Pikërisht ky grup më i madh njerëzish merrte pjesë në betejat e përditshme të jetës, duke nxitur frymën e bashkësisë mes tyre. Njëzëri ata i nderonin perënditë e fshatit dhe shpesh i adhuronin perënditë duke festuar kënaqësitë e thjeshta që gjenin në jetesën e tyre. Një komunitet aktiv e i bashkuar ishte thelbësor për mbijetesën

Vështirësi gjatë udhës

e gjithsecilit, duke i mbrojtur ata prej shqetësimeve në ekuilibrin delikat të paqes dhe harmonisë.

Ndërsa Amiti hyri në adoleshencën e vonë, ai zhvilloi aftësi që jo vetëm do ta aftësonin atë për të ndihmuar në sigurimin për familjen e tij, por gjithashtu do ta përgatisnin atë që përfundimisht të krijonte familjen e vet. Me arsim të kufizuar dhe pothuajse analfabet, Amiti kishte fare pak shpresë se do të ngrihej përmbi varfërinë në të cilën u lind. Megjithatë, ai ishte ambicioz, pasi i kishte mësuar prej të atit mjeshtëritë që duheshin për bujqësinë.

Ndonëse Amiti kënaqej kur punonte në fermë, ai magjpejse më tepër me jetën në fshatin që ndodhej disa kilometra larg shtëpisë së tij. Ai tërhiqej prej zhurmës e aktivitetit atje dhe prej mundësive për ndërveprim të shpeshtë me njerëzit. Amiti çelitej sidomos prej energjisë që pulsonte në treg gjatë periudhës javore kur bujqit vinin për të shitur mallrat dhe bagëtinë e tyre. Rrugët e ngushta me dyqane anash mbusheshin shpejt me njerëz që kërkonin të blinin ose shisnin mallrat, bagëtitë që futeshin me tufa në treg, fëmijë që vraponin e luanin, dhe qen endacakë që ziheshin për çfarëdolloj mbeturine që binte përdhe. Përmbi këtë gurgule, pronarët e zakonshëm të dyqaneve ulërinin sa kishin në kokë për ofertat e tyre, secili duke u përpjekur të ngrinte zërin më lart se konkurrentët e vet. Ishte një punë e zhurmshme, plot pluhur, kaq e ndryshme prej atmosferës së qetë e të paqtë në fermë. Pikërisht në këtë mjedis të ngarkuar e të rrëmujshëm Amiti ëndërronte të gjente identitetin e tij.

Kasëmi, duke e ditur dashurinë e të birit për të vizituar fshatin, e dërgonte shpesh atje për porosira. “Mbaj mend, bir, - i thoshte ai, - mos u sorollat nëpër dyqane e mos u huto. Jot ëmë ka nevojë që t’ia sjellësh shpejt gjërat që të kam kërkuar t’i blesh.” Amiti tundte kokën në shenjë pohimi dhe pastaj ia mbathte vrapit drejt fshatit.

“Ti e di se deri sa të kthehet do kenë kaluar disa orë”, - thoshte Ramia ndërsa rrinte pranë të shoqit dhe shihte Amitin të largohej. “Po”, - përgjigjej Kasëmi, duke u përpjekur ta fshihte buzëqeshjen

e vet. “Më duket se ti ke të drejtë. Amiti punon shumë fort dhe e shpie deri në fund gjithçka që i kërkoj të bëjë, por ai nuk e ka mendjen te ferma.”

Djali bëhet burrë

Kur ishte duke kryer njërën nga këto porosi, Amiti u lidh me berberin vendas, i cili, ngaqë kishte nevojë për ndihmë me raste, i ofroi ta paguante për ta ndihmuar në rrojtore. Amiti mori lejen nga i ati për të punuar në rrojtore, dhe më më vonë e pyeti shefin e tij nëse mund të merrte trajnim për t’u bërë berber. Duke e parë se adoleshenti po shfaqte dhunti në këtë mjeshtëri, berberi ra dakord që ta merrte si çirak. Në fund të fundit, klientët e konsideronin Amitin miqësor dhe të besueshëm. Punëtori i ri në moshë ishte në gjendje të siguronte të ardhura shtesë për familjen e tij, duke qenë gjithashtu i ndërgjegjshëm për t’i plotësuar edhe punët e tij të përditshme nëpër shtëpi.

“Djali ynë është rritur e është bërë një burrë i përgjegjshëm”, - i përmendi Ramia Kasëmit, ndërsa po pushonin prej punës së tyre.

Babai i Amitit pohoi me kokë, duke reflektuar sesa krenar ishte ai që Amiti ishte transformuar në një burrë të tillë. “Ai është gati për të filluar familjen e vet”, - iu përgjigj Kasëmi. “Nuk e besoj dot sesa shpejt u rrit. Ai ka qenë bekim për ne dhe ne duhet të mendojmë me kujdes për atë që do të jetë bashkëshortja e tij.”

Ramia buzëqeshi dhe iu përgjigj: “Njoh një vajzë të re, të cilën djali ynë do të gëzohej po ta merrte për grua.” Ramia i tregoi të shoqit emrin e familjes dhe u lehtësua kur Kasëmi tundi kokën për të rënë dakord.

Shumë pak pas diskutimit të tyre, ata i kërkuar Amitit të bashkohej me ta përjashta kur sapo kishte rënë mbrëmja. Të gjeje kohë për të pushuar në fund të ditës ishte një praktikë e zakonshme në jetën e fshatit, dhe ishte një kohë për të ndarë me njëri-tjetrin

Vështirësi gjatë udhës

detajet e ditës, si dhe për të mësuar lajmet më të fundit të bashkësisë. Megjithatë, në këtë mbrëmje të veçantë, Kasëmi kishte tjetër temë ndërmend. Ndërsa dielli po zbehej pas vijës së pemëve, ai nisi duke i thënë Amitit sesa krenar ishin ai dhe Ramia për të dhe se ata besonin se kishte ardhur koha që Amiti të martohej.

Amiti kishte qenë duke e pritur këtë ditë, dhe prandaj mezi po priste që i ati të zbulonte cila ishte ajo për të cilën prindërit e tij ndienin se do të ishte një bashkëshorte e përshtatshme për të. Teksa Amiti e dëgjonte me vëmendje ligjëratën e Kasëmit, ai u lut në heshtje që babai i vet ta kishte kuptuar për cilën vajzë të re Amiti kishte ëndërruar që një ditë të bëhej gruaja e tij. Kur i ati përmendi emrin e saj, zemra e Amitit kërceu nga gëzimi, ndërkohë që Ramia iu përgjigj me anë të asaj buzëqeshjes njohëse që vetëm një nënë mund ta japë.

“Eva!” Amiti nuk mundej të kujtonte dot as edhe një kohë kur ajo nuk kishte qenë pjesë e jetës së tij. Ata ishin rritur së bashku, ngaqë familjet e tyre vizitonin njëra-tjetrën shpesh për të ngrënë vakte së bashku. Gjatë atyre çasteve, Amiti dhe Eva ishin bërë miq të ngushtë dhe luanin së bashku ndërsa prindërit e tyre bisedonin. Ndërkohë që rritej, Amiti lutej që favori i perëndive të ishte me të dhe ato ta sillnin Evën përkrah tij. Ai e pranoi me gëzim zgjedhjen e prindërve të tij dhe, kur Kasëmi u largua për t’u takuar me babain e Evës dhe për të diskutuar mbi marrëveshjen për martesën, ai e puthi nënën e vet, duke qenë i vetëdijshëm se ajo ia njihte zemrën atij.

Amiti dhe Eva u martuan shpejt dhe, kur Eva mbeti shtatzënë disa muaj më pas, ata ndiheshin borxhlinj ndaj perëndive të tyre. Eva lindi një djalë plot energji dhe ia vunë emrin Rafi. Ndonëse jeta vazhdoi t’u sillte vështirësi, kjo familje e re mbeti e qëndrueshme, duke u lidhur më tepër së bashku. Amiti ishte i lumtur, duke ndier një ndjenjë më të madhe qëllimi dhe një përgjegjësi më të madhe në bashkësi. Perënditë me siguri e kishin bekuar atë, dhe ai do t’i nderonte ato me përkushtimin që meritonin.

Një stuhi kërcënuese

Kjo besnikëri u testua ditën që Amiti vuri re një pamje të pazakonshme: një turmë ishte mbledhur nën një pemë të madhe përgjatë rrugës hyrëse për në fshat. Ai ishte rrugës për në punë dhe iu duk e habitshme që fshatarët të mblidheshin në atë kohë të ditës. Duke u afruar, Amiti zbuloi nga ku buronte vëmendja e tyre. Dy të panjohur po flisnin për një burrë me emrin Jezus dhe pretendonin se ky burrë ishte Biri i të vetmit Perëndi të vërtetë e të gjallë. Amiti kishte dëgjuar prej shokëve në një fshat fqinj se një pastor dhe një ungjilltar i krishterë kishin ardhur në zonën e tyre. Drejtuesit e fshatit kishin arsye për t'u shqetësuar, pasi predikimi i një feje të huaj do të bëhej burim tensioni dhe pështjellimi në bashkësi. Amiti po merakosej gjithnjë e më shumë sepse ai e kuptoi që ky mësim mund ta copëtonte fshatin e tij dhe pastaj padyshim do të vinte në rrezik mirëqenien publike.

Amiti po ashtu zbuloi se shumë veta po i dëgjonin me vëmendje këta burra dhe ai u frikësua se ata mund të ndikoheshin për ta besuar këtë mësim të huaj, i cili sigurisht që do t'i zemëronte perënditë. Amiti ishte i detyruar ta mbronte bashkësinë e tij prej kësaj blasfemie. Ai ndërhyri shpejt dhe ua ndërpreu predikimin duke i tallur me fjalë përpara bashkëfshatarëve të tij dhe duke i nxitur të tjerët t'i kundërshtonin fjalët që po thoshin ata burra. Zemërimi i tij vloi, kur burrat nuk ua vunë veshin talljeve të tij dhe vazhduan të predikonin të patrazuar. Një frikë e ftohtë e mbërtheu Amitin. I pasigurt sesi duhej të vazhdonte më tej, ai nisi të mblidhte shkopinj e gurë dhe pastaj i hodhi këto objekte drejt atyre burrave. Të tjerët në turmë ndoqën shembullin e tij dhe i kërcënuan këta burra se do t'i lëndonin edhe më shumë, nëse nuk largoheshin menjëherë. Të dy burrat nuk iu kundërpërgjigjën me zënkë Amitit, as nuk e qortuan për abuzimin e tij, por i buzëqeshën dhe ranë dakord që të iknin prej atje. Megjithatë, përpara se të largoheshin, ata i thanë Amitit se do të luteshin që ai dhe fshati i

Vështirësi gjatë udhës

tij të arrinin ta pranonin kush ishte Jezusi, gjë që e nxiti Amitin t'i godiste furishëm me pjesën e gurëve që i kishin mbetur. Me sytë që i flakëronin, ai i pa ata të largoheshin me motoçikletën e tyre, ndërsa një re e dendur pluhuri që formohej mbi rrugën e pashtruar linte gjurmën e udhëtimit të tyre të kthimit për atje prej ku kishin ardhur.

Edhe për shumë kohë pasi ishte larguar pluhuri, Amiti rrinte akoma atje, i zhytur në mendime. Ai ishte i ligështuar prej këtij takimi dhe shpresoi se veprimet e tij do t'u kishin dhënë fund njëherë e përgjithmonë ndërhyrjeve të tilla në bashkësinë e tij. Përkundrazi, për herë të parë në jetën e tij, Amiti pati një parandjenjë të fortë. Instinktivisht, ai e dinte se ky nuk do të ishte takimi i fundit me këta të krishterë, sepse sapo të binte në tokë pluhuri i largimit të tyre, do të trazohej sërish prej kthimit të tyre të padëshiruar.

Vetëm pas disa javësh parandjenja e tij e keqe u vërtetua. Sidoqoftë, kësaj radhe, atyre u ishin bashkuar dy burra me kombësi të huaj. Amiti kishte dëgjuar se kishte burra të bardhë, të cilët kishin udhëtuar nga distanca të largëta për të punuar në vendin e tij. Njerëzit i quanin ata “misionarë”, dhe ndërsa i ndihmonin bashkësitë me zhvillimin aq shumë të nevojshëm dhe me ndihma, ata gjithashtu po i drejtonin shumë veta për t'u larguar prej perëndive të paraardhësve të tyre. Ja ku ishin tani ata, të trajnuar për të folur gjuhën e Amitit dhe për t'u treguar bashkëfshatarëve të tij për Perëndinë e tyre.

Amiti po turfullonte prej guximit të këtyre të huajve, po megjithatë ai mbeti gojëhapur prej mesazhit të tyre bindës. Nuk i ngjante asgjëje që ai kishte dëgjuar ndonjëherë, dhe ndezi diçka thellë përbrenda tij, të cilën ai nuk mund ta identifikonte lehtë. Amiti ishte i shqetësuar. Ai e dinte se duhej t'i përzinte këta misionarë dhe ndihmësit e tyre prej fshatit të tyre, po megjithatë çuditërisht ai ndihej i tërhequr drejt këtyre burrave dhe mesazhit të tyre. Ndërsa përbrenda tij ziente kjo betejë, Amiti vuri re se turma nisi të lëvizte, dhe u duk sikur të gjithë po shkonin për tek lumi.

Udhëtimi fillon

Pa rënë në sy, ai zgjodhi t'i ndiqte nga larg për të parë ç'do të ndodhte pastaj. Kur hasi një mik atje afër, Amiti e pyeti nëse ai dinte gjë për atë që po ndodhte. Miku i tij ngriti supet i pështjelluar dhe tha se burrat kishin pothuajse një orë që flisnin dhe se një grup prej afro njëzet fshatarësh dukeshin të bindur prej predikimit. “Të panjohurit vazhdojnë të flasin për Jezusin”, - vazhdoi miku i tij. “Ata pretendojnë se Ai jetoi shumë kohë më parë dhe se Ai erdhi në tokë që t'i shpëtojë njerëzit duke vdekur. Këta burra po thonë se Jezusi ishte pa asnjë të metë dhe se Ai u kthye sërish në jetë. Gjithçka që ne duhet të bëjmë është të besojmë në Të dhe do të jetojmë përgjithmonë. Tani misionarët po thonë se, nëse ndonjëri i beson këtij Jezusi, duhet që të pagëzohet.”

Shqetësimi i Amitit u kthye menjëherë në alarm kur mësoi se disa veta në fshatin e tij po e përqafonin këtë mësim misterioz e të huaj. Pa qenë i sigurt çfarë përfshinte ky “pagëzimi”, ai kishte një ndjesi të fortë se nuk ishte i mirë. Po çfarë mund të bënte ai? Turma tani ishte tepër e madhe për të nxitur një sulm që t'i përzinin tutje këta burra. E megjithatë, pavarësisht nga frika e tij, Amiti mund ta kuptonte deri diku thirrjen e mesazhit të misionarëve. Edhe pse kishte dëgjuar vetëm pak nga mësimi, ai ndiente një element vërtetësie në të. Duke qenë i pasigurt për llojin e magjisë që zotëronin këta misionarët, ai e dinte se perënditë nuk do kënaqeshin me këtë besnikëri të re ndaj perëndive të huaja. Dhe nëse egërsoheshin perënditë, ai po pyeste veten ç'lloj hakmarrjeje do të derdhnin mbi fshat.

Kur turma ndaloi, të gjithë u ulën. Njëzet fshatarë u ulën përdhe pranë lumit, kurse të tjerët që i kishin ndjekur vetëm prej kuriozitetit, si Amiti, u ulën në distancë, por ishin mjaftueshëm afër sa të shihnin dhe t'i dëgjonin gjërat që thuheshin. Amiti pa një burrë të veshur me një rrobë të bardhë që hyri në lumë deri sa sa uji i erdhi tek beli. Pastaj burri iu kthye turmës dhe thirri me zë të lartë: “Ngrihuni, ejani, pagëzohuni, dhe lani mëkatet tuaja. Ejani, dhe gjeni jetë të re në Krishtin.”

Vështirësi gjatë udhës

Me të dëgjuar këtë, të njëzet fshatarët u ngritën dhe formuan një vijë përpara burrit të panjohur. I pari që hyri në ujë ishte një plak i verbër, të cilin Amiti e njihte mirë. Shpesh Amiti e sillte atë në rrojtore dhe ia priste flokët falas. Ai e kishte bërë këtë ngaqë e ndiente se ishte detyra e tij të kujdesej në ndonjë mënyrë për këtë burrë të moshuar, dhe sigurisht që perënditë do ta favorizonin Amitin për mirësinë e tij. Ai ndihej i pështjelluar dhe i tradhëtuar që ky burrë do të vinte në rrezik harmoninë e bashkësisë me këtë marrëzi.

“Unë të pagëzoj në emër të Atit, Birit dhe Frymës së Shenjtë për faljen e mëkateve dhe për dhuratën e Frymës së Shenjtë.” Me t’u thënë këto fjalë, Amiti pa plakun të binte në krahët e pagëzuesit për t’u zhytur krejtësisht nën ujërat e përbaltura të lumit. Me t’u mbuluar nga uji, pagëzuesi e ngriti sërish plakun dhe kjo u shoqërua me brohoritjet e misionarëve që rrinin në këmbë pranë bregut të lumit. Të tjerët që rrinin në këmbë përgjatë bregut në pritje të radhës së tyre, gjithashtu dolën përpara, gjithsecili duke ia dorëzuar jetën e vet Jezusit përmes ujërave të pagëzimit. Amiti vështronte me një përzierje të çuditshme tmerri dhe magjepsjeje. Ndërsa vështronte, ai vuri re se secili prej të pagëzuarve doli nga uji i ndryshuar. Ai nuk mund ta shpjegonte dot, por diçka ishte ndryshe në pamjen e tyre, dhe kjo e habiti Amitin.

“Boll me këtë”, - i tha Amiti mikut të tij. Pa dashur të shihte me tepër, ai u ngrit dhe u kthye tek rrojtoria. Tregu ishte pothuajse bosh, meqenëse klientët e tij të ardhshëm ende silleshin vërdallë rreth lumit, kështu që ai vendosi të shkonte në shtëpi. Ndërsa u ul me familjen e tij atë mbrëmje, ai u tregoi për gjërat që kishte dëshmuar. Kasëmi po ashtu kishte dëgjuar prej fqinjëve të tij për ngjarjet e ditës dhe, ashtu si i biri, shqetësohej për mirëqenien e bashkësisë. Ai ishte akoma më i nevrikosur me faktin që në zonën e tyre po shkelnin misionarë dhe predikues të krishterë dhe tundte kokën i hutuar që disa prej fqinjëve të tyre kishin zgjedhur ta braktisnin fenë e themeluar të fshatit të tyre. Së bashku, ndërsa

Udhëtimi fillon

Ramia dhe Eva po merreshin me përgatitjet e darkës, babë e bir po komplotonin sesi t'i jepnin fund mësimit të rremë e si t'i bindnin të konvertuarit e rinj në këtë besim të krishterë që të ktheheshin tek perënditë e paraardhësve të tyre. Ata besonin me zjarr se do të duheshin veprime drastike për t'i kënaqur perënditë e tyre dhe për ta ruajtur bashkësinë e tyre.

Një fillim i ri

Disa net më vonë, Amiti pa një ëndërr, e cila do t'ia ndryshonte jetën përgjithmonë. Ai pa në ëndërr sikur njëri nga ungjilltarët, të cilin ai e kishte qëlluar me gurë, ngau me motoçikletë përmes fshatit dhe ndaloi nën pemën e madhe në skajin e qytetit. Ishte një ëndërr shumë e shkurtër. Megjithatë, kur Amiti u zgjua, ai u ndie shumë fort i detyruar që, nëse ky burrë do të kthehej në fshat, ai duhej ta pyeste atë për Jezusin. Të nesërmen, Amiti mbeti i shtangur kur pa se ungjilltari po ngiste motoçikletën përpara rrojtore, njëlloj siç e kishte parë në ëndërr. Ai i bëri shenjë shpejt e shpejt burrit që të ndalonte, dhe e pyeti nëse mundej të fliste me të. Ungjilltari i tha Amitit ta takonte pranë pemës së madhe, sepse do të ishte duke pushuar atje përpara se të kthehej në shtëpi.

Në ankth dhe i dëshpëruar që ta mbante të fshehtë prej fshatarëve të tjerë këtë takim, Amiti shkoi më këmbë deri te vendi i takimit. Atje ai takoi ungjilltarin, Elias, i cili i tregoi me gëzim Amitit historinë e lindjes së Jezusit dhe qëllimin e saj. Amiti e dëgjoi me kujdes ndërsa Eliasi po shtjellonte jetën e Jezusit dhe mrekullitë që kreu ai. Amiti mësoi se Jezusi, ndonëse ishte Biri i Perëndisë, e lejoi veten të rrihej e të torturohej—dhe më në fund të vdiste në një kryq me një vdekje mizore. Elias shpjegoi se Jezusi ishte refuzuar prej vetë popullit të Tij, të cilët e donin Atë të vdekur, por këto gjëra duhej të ndodhnin që Jezusi të mund të shpëtonte shumë njerëz prej mëkateve të tyre. Amiti mbeti si i ngrirë kur

Vështirësi gjatë udhës

dëgjoji se Jezusi u ringjall prej së vdekurish tri ditë pas vdekjes së Tij dhe se Ai tani ishte me Atin e Tij në Parajsë. Zemra e Amitit u zbut, por ai vazhdoi t'i thoshte vetes se nuk mund ta pranonte mesazhin e Eliasit. Ai kishte frikë se familja dhe miqtë e tij do ta kundërshtonin atë, dhe ai i donte ata aq shumë, saqë nuk mund të rrezikonte t'i humbiste për shkak të këtij mësimi të ri.

Në ditët që pasuan, Amiti nuk e hiqte dot nga mendja mesazhin. Kishte diçka që dukej kaq e drejtë për këtë Jezusin, Ai nuk i kuptonte të gjitha këto, por thellë përbrenda ndiente një shkëndijë pritjeje sa herë që mendonte për Jezusin. Dukej sikur ishte gati për të gjetur diçka që i mungonte. Të njëzet njerëzit e fshatit të tij që ishin bërë ndjekës të Jezusit kishin ndërtuar një vend të vogël adhurimi dhe nuk pranonin më që të ktheheshin te mënyrat e mëparshme të jetës. Pavarësisht konfliktit që prodhoi përbrenda fshatit praktika e tyre, ata vazhduan të takoheshin së bashku dhe ta inkurajonin njëri-tjetrin që të mos dorëzoheshin përpara presionit që u bëhej. Ata nuk u ankuan kurrë e nuk iu përgjigjën zënkave kur bashkësia nxirrte probleme për ta, por dukeshin gjithnjë e më të vendosur për ta ndjekur Jezusin. Amiti u befasua prej kësaj dhe nisi të pyeste veten nëse ndoshta, thjesht ndoshta, ata mund të kishin gjetur diçka që ishte *e vërtetë*. Përndryshe, pse do ta duronin ata abuzimin dhe shqetësimin që u kishte sjellë ky besim i ri?

Amiti luftonte përbrenda vetes me gjithçka që kishte parë dhe dëgjuar, dhe pyeste veten nëse do të ishte i gatshëm të rrezikonte lënien pas të perëndive që i kishte njohur e adhuruar tërë jetën e vet për ta pranuar Jezusin si Zotin dhe Shpëtimtarin e tij. Pas muajsh të një beteje të brendshme intensive, Amiti, me inkurajimin e Eliasit, ra në gjunjë dhe pranoi se Jezusi ishte vërtet “rruga, e vërteta dhe jeta”; dhe për shkak të kësaj, Amiti do ta ndiqte Jezusin si Zotin e jetës së tij.

Menjëherë ai u nis për të gjetur Evën dhe prindërit e tij që t'u tregonte atyre për Jezusin. Ishte një lëvizje e rrezikshme; ata mund t'i dilnin kundër Amitit dhe ta përzinin nga bashkësia.

Udhëtimi fillon

Familja e tij u trondit nga ato që u tregoi ai, por që të gjithë me maturi ranë dakord që të uleshin e ta dëgjonin historinë e tij. Ata e kishin vënë re sesa i shqetësuar kishte qenë Amiti që nga takimi me misionarët, por tani po përjetonin zbritjen e një paqeje të pabesueshme mbi të.

Ndërsa Amiti po ndante detajet që e kishin bërë atë t'i besonte Jezusit, dëshmia e tij ndezi një shkëndijë përbrenda Evës—dhe më në fund brenda të dyve, Kasëmit e Ramies—një dëshirë që edhe ata ta ndiqnin Krishtin. Lutja më e hershme e Amitit si besimtar i ri ishte një falënderim që familja e tij e kishin pranuar dëshminë e tij dhe se ai kishte mundësinë t'i shihte ata që donte t'i besonin Jezusit.

Eliasi dhe një pastor vendas u kthyen shpejt për ta pagëzuar Amitin, familjen e tij, dhe disa të tjerë të kthyer në besim. Shfaqja publike e besimit të tyre të sapogjetur ishte një deklaratë e qëllimshme ndaj fqinjëve të tyre se vendimi i tyre nuk ishte i përkohshëm ose tekanjor. Amiti dhe familja e tij tani ishin shenjuar përgjithmonë si ndjekës të Krishtit. Tani kishte filluar udhëtimi i tyre në Udhë.

Kapitulli dy

Tallje gjatë udhës

*Për hir të Krishtit, pra, unë jam i kënaqur me
dobësitë, fyerjet, vështirësitë, përndjekjet,
dhe fatkeqësitë. Sepse, kur jam i dobët,
atëherë jam i fortë.*

2 Korintasve 12:10

*Më në fund, ata u nginjen me situatën
dhe iu përgjigjen me fjalë të ashpra.
Herë e tallnin, herë e shanin.*

Xhon Banjën (John Bunyan), *Udha e Shtegtarit*
(*The Pilgrim's Progress*)

“Ej, shikoni, po na ardhka qeni i fshatit.”

Amiti ngriti sytë për të parë një grup burrash te dyqani i çajit, ku ata mblidheshin rregullisht për të pirë çaj dhe për të biseduar. Ai kishte marrë shpesh pjesë në këto takime dhe ishte kënaqur me atmosferën miqësore atje, por pas pagëzimit të tij gjërat ndryshuan shpejt për të dhe familjen e tij. Eliasi dhe Pastori Xhoshua (Joshua) e kishin paralajmëruar se duhej ta priste dhe të përgatitej për talljen që me siguri do i dilte përpara. Amiti nuk u befasua prej kësaj sepse edhe ai dikur i kishte tallur ata që ishin bërë të krishterë. Edhe ai më parë e kishte përdorur talljen për t'i shqetësuar dhe frikësuar ndjekësit e Krishtit.

“Eja këtu, qen, dhe lëpije këtë pëgërjen këtu, - e përqeshnin miqtë e tij të dikurshëm teksa ai ecte pranë tyre. - Po ta mendosh, kjo këllira është tepër e mirë për këtë qen. Ai duhet të shkojë tek

Tallje gjatë udhës

tualetet atje prapa dhe të pastrojë pëgjërjet atje. Ajo do ishte gjë më e përshtatshme për këtë qen.”

Duke mbajtur kokën ulur, Amiti vazhdoi rrugën e vet ndërkohë që talljet dëgjoheshin gjithnjë e më pak. Gjithsesi, tallja lëndonte, dhe ai u befasua sesa i papërgatitur ishte për t’i duruar përqeshjet. “Po të isha vetëm fare, - mendoi Amiti, - unë mund ta duroja këtë. Por nuk jam vetëm unë; edhe familja ime është duke iu nënshtruar këtij lumi të pafund talljesh.”

Edhe Kasëmi e Ramia u përballën me një vërshim talljesh, por gjëja që i shkaktoi Amitit dhimbjen më të madhe ishte kur pa gruan dhe djalin e tij pesëvjeçar të përbuzeshin prej bashkësisë së tyre. Pak ditë më parë, Eva i tha atij se Rafi kishte ardhur me vrap në shtëpi, i përлотur, pasi shokët e tij e kishin sharë dhe ishin tallur me të ngaqë ai dhe familja e tij ishin të krishterë.

“Pse, mami? - qante me dënësë ai. Pse duhej që ne të bëheshim të krishterë? Pse duhet që ne të jemi ndryshe nga gjithë të tjerët? Do të doja që të mos kishim vendosur kurrë ta ndiqnim Jezusin. Do të doja që të mund të ktheheshim mbrapsht, siç ishin gjërat më parë.”

Tallja

Fjalë ose veprime të llogaritura për ta bërë një njeri apo send objekt përqeshjeje përbuzëse o humoristike ose objekt talljeje

“Shkopinjtë dhe gurët mund të m’i thyejnë kockat, po sharjet nuk do të më lëndojnë kurrë.”

E mbani mend atë shprehje? Më shpesh deklarohet prej fëmijëve kur ata bëhen objekt talljeje, përqeshjeje ose kur shahen; është një përgjigje mbrojtëse e cila shpall: “Unë nuk do të ndikohem

Vështirësi gjatë udhës

nga kjo mungesë respekti e as nuk do të bie viktimë e fyerjeve të tua. Unë nuk do të ta vë veshin.” Megjithatë, në shumicën e rasteve, fëmijët largohen prej këtyre takimeve shumë të lënduar e të mavijosur prej përqeshjes verbale që kanë gëlltitur.

Kur vjen puna tek tallja, njerëzit shpesh nuk e lidhin atë me përndjekjen. Pas së gjithash, tallja është po aq universale sa edhe miza e shtëpisë, që na bezdis kur na hyn në shtëpitë tona, por të paktën është e padëmshme. Në mënyrë të ngjashme, ngaqë tallja është kaq e zakonshme, shpesh ajo nuk regjistrohet në ekranin e radarit të përndjekjes për shumicën e të krishterëve.

Ndryshimet në opinion, politikë, fe, vlera dhe besëlidhje mund ta ekspozojnë dikë ndaj shkallëve të ndryshme të talljes. Ndërkohë që mund të shkaktojë ndjenja pezmatimi dhe mërzi të jeje, tallja prapëseprapë duket e parrezikshme; kjo ndryshon kur zbulon se ajo miza bezdisëse, e padëmshme të pickon.

Sabina Wurmbrand (Sabina Wurmbrand) nuk ishte e panjohur për brutalitetin e përndjekjes. Pasi burri i saj, i Përndershmi Riçard Wurmbrand, u burgos prej komunistëve në Rumani gjatë viteve 1940, ajo e zëvendësoi të shoqin dhe nisi ta drejtonte kishën e fshehtë rumune. Edhe ajo më vonë u arrestua dhe u dënua të punonte në një kamp pune, ku duroi vështirësi e vuajtje të rënda. Dëgjoni sesi e përshkruan ajo talljen:

Lëndimi fizik kalon dhe pas pak orësh mund të harrohet. Kurse poshtërimi, edhe kur duket i parëndësishëm, e përcëllon zemrën. Vetëm tani po filloja ta kuptoja pse Jezusi foli për të qenët “i tallur... dhe i kryqëzuar.” Përpara pyesja veten pse tallja ia vlente të përmendej bashkë me kryqin në të njëjtin vend. Tani e dija sesi tallja mund të lëndonte dhe mund ta vazhdonte lëndimin.⁸

⁸ Sabina Wurmbrand, *The Pastor's Wife* [Gruaja e pastorit] (Bartlesville, OK: VOM Books, 2005), 105.

Tallje gjatë udhës

Për këtë arsye, tallja, duke qenë në fillim të shkallës së përndjekjes, nuk duhet menduar si një formë e parëndësishme përndjekjeje. Ndërkohë që përbuzja duket sikur është më pak e rëndësishme për shkak të mungesës së dhunës fizike, nuk është domosdoshmërisht më pak e rëndësishme në ndikimin e saj. Fjalët që thuhën me zemërim dhe përçmim mund të shkaktojnë dhimbje dhe, me kalimin e kohës, mund të kenë një ndikim shkatërrues mbi personin të cilit i thuhën vazhdimisht. Shkopinjtë e gurët *mund* të thyejnë kockat, dhe fjalët shkatërruese *vërtet* shkaktojnë lëndim. Ashtu sikurse miratimi i jep jetë shpirtit, edhe fjalët e mbushura me urrejtje e godasin fort psikikën e njeriut.

Të qenët shënjestër talljeje është poshtërues, demoralizues dhe, nëse vazhdohet për një kohë të gjatë, edhe çnjerëzor. Nuk po u referohem këtu shakave të shkujdesura ose të qeshurave me një goditje në shpinë prej miqve që bëjnë gallatë në kurriz të tjetrit. Jo, përndjekja me anë të talljes synon t'i nënvlerësojë të krishterët përpara bashkëmoshatarëve të tyre, përpara bashkësive të tyre, dhe përpara sferave të tyre të ndikimit. Përballimi i sulmit të një talljeje të tillë mund të jetë i vetmi nivel përndjekjeje që dikush mund të jetë thirrur për ta pranuar, por ai nuk duhet të trajtohet si i parëndësishëm ose të shpërfillet si i padëmshëm.

Shkalla e përndjekjes nuk është thjesht për renditjen e intensitetit. Ajo thekson gamën e urrejtjes së botës dhe sesi shfaqet ajo kundër bijve të Perëndisë. Përndjekja ndodh në shtresa të ndryshme të forcës dhe fokusit që mund të përshkallëzohen me qëllimin e shkatërrimit të dëshmisë së të krishterit. Faza e fundit të luftës me anë të përndjekjes është minimi i besimit të krishterë. Gjithsesi, si ndjekësit e Jezusit, ne duhet të arrijmë ta kuptojmë se sasia e përndjekjes që hasim nuk është çështja kryesore. Shqetësimi më i rëndësishëm është gatishmëria jonë për të jetuar me besnikëri për Jezusin dhe për t'iu bindur atij, edhe sikur një besnikëri e tillë të çojë në përndjekje. Në këtë mënyrë,

Vështirësi gjatë udhës

duke ia dorëzuar vetë jetët tona Jezusit, objektivi i shtypjes nuk mund të ketë sukses, edhe pse ne vuajmë prej saj.

Thënë kjo, pse tallja vjen e para në shkallën e përndjekjes? Në shumë mënyra, është forma më e natyrshme e përndjekjes për t'u administruar. Shumica e njerëzve duan të jetojnë me paqe dhe nuk janë të prirur për shpërthime të dhunës. Unë kam pasur mundësinë t'i vëzhgoj njerëzit anembanë botës, ngaqë kam udhëtuar nëpër shumë lloj rrugësh përmes peizazheve të ndryshme. Një njeri i zakonshëm harxhon kohën e tij të çmuar dhe energjitë e tij me rutinat e përditshme, që janë thelbësore për mbijetesën, jo me komplotin e sulmit ose lëndimit të një tjetri. Në rast se nuk provokohen prej drejtuesve fetarë që luajnë me përkushtimin e tyre fetar ose me besëtytnitë e tyre, shumica e njerëzve janë të fokusuar në gjërat e domosdoshme vetjake.

Prandaj, tallja bëhet një taktikë natyrore, e padhunshme, për të ushtruar trysni me shpresën se personi që po tallet do të shtrëngohet nga trysnia dhe do të bindet. Një përbuzje e tillë gjithashtu është shprehje e mosbesimit ose e mohimit të diçkaje ose të dikujt. Tallja, si mjet përndjekjeje, është mohimi i të dyve, i individit dhe i besimit të tij fetar. Ajo kërkon të prodhojë turp, t'i bëjë njerëzit që të heqin dorë prej kokëfortësisë së tyre të perceptuar dhe ta asgjësojë ndikimin e tyre në bashkësi. Kjo është sidomos e vërtetë për ata që konvertohen në krishtërim, të cilët e ndiejnë thumbin e talljes më thellë për shkak se ajo vjen nga përbrenda sferave të tyre të ndikimit.

Të krishterët duhet të përgatiten dhe të jenë të gatshëm ta durojnë talljen prej fqinjëve, bashkëpunëtorëve, bashkëmoshatarëve, dhe anëtarëve të familjes për hir të Krishtit. Tallja, si përndjekje, lind shprehimisht për shkak të identitetit të tyre si të krishterë, i cili vëzhgohet më së miri prej dëshmisë së tyre (qoftë me anë të stilit të tyre të jetesës, qoftë me anë të shpalljes me fjalë të ungjillit). Tallja mund të përjetohet më vete; domethënë, ajo mund të mos çojë në forma të tjera të përndjekjes. Gjithsesi, në shumicën

Tallje gjatë udhës

e rasteve, ajo është pararendëse e formave më armiqësore të shtypjes. Me fjalë të tjera, atje ku dështon tallja, mundësia për një reagim të ashpër me një armiqësi më të konsiderueshme është e pritshme. Prandaj, tallja mund të shërbejë si tip paralajmërimi i hershëm për një rritje potenciale në kundërshtime armiqësore. Gjithsesi, këto paralajmërimë nuk duhet të jenë shtysa për t'u zmbrapsur, por përkundrazi për t'u përgatitur për vështirësi të ardhshme për shkak të besimit.

Sfida e Goliatit

Goliati përdori talljen për t'u shkaktuar dëm ushtrive të Izraelit. Jo vetëm që fjalët e tij kafshonin, por ato gjithashtu premtonin vështirësi më të madhe për popullin e Izraelit, nëse ata nuk do t'ia dilnin mbanë ta mposhtnin atë. Patjetër, Goliati nuk ishte një rival i zakonshëm, dhe ai e përdori me efektivitet masën e tij frikësuese trupore për të shpalosur pafytyrësinë e tij.

Dhe filistejtë qëndruan në njërën anë të malit, kurse Izraeli qëndronte në anën tjetër të malit, me një luginë mes tyre. Dhe nga kampi i filistejve doli një kampion, me emrin Goliat nga Gathi, i cili ishte gjashtë kubitë e një pëllëmbë (afro tre metra) i lartë. Ai kishte një helmetë prej bronzi në kokë, dhe ishte i armatosur me një parzmore me mbrojtëse metalike, dhe pesha e parztores ishte pesë mijë sikla bronzi (afro pesëdhjetë e shtatë kilogramë). Dhe ai kishte mbathur mbrojtëse prej bronzi te këmbët, dhe një shtizë prej bronzi i varej mes shpatullave. Pjesa e drunjtë e shtizës së tij ishte si shuli i endësve, dhe koka e shtizës së tij peshonte gjashtëqind sikla hekuri (afro shtatë kilogram). Dhe shqytari i vet i shkonte përpara. Ai u ngrit dhe iu bërtiti radhëve të ushtarëve të Izraelit: “Përse kini dalë për të luftuar? A nuk

Vështirësi gjatë udhës

jam unë një filiste, dhe ju a nuk jeni shërbëtorët e Saulit? Zgjidhni një burrë për veten tuaj, dhe le të zbresë ai tek unë. Po të jetë në gjendje që të luftojë me mua dhe të më vrasë, atëherë ne do të jemi shërbëtorët tuaj. Po, nëse fitoj unë kundër tij dhe e vras, atëherë ju do të jeni shërbëtorët tanë dhe do të na shërbeni neve.” (1 Samuelit 17:3–9)

S’ka dyshim, Goliati ishte një kundërshtar i frikshëm, po fjalët e tij duhej ta kishin bërë çdo ushtar izraelit të nxehej me një zemërim të drejtë.

“Unë po i sfidoj radhët e ushtarëve të Izraelit sot. Më jepni një burrë, që të luftojmë bashkë.” (1 Samuelit 17:10)

Goliati nxori nga goja tallje e përqeshje me synimin për t’i trembur kundërshtarët e tij që t’u nënshtroheshin fuqive të filistejve dhe perëndisë së tyre. Megjithatë, Goliati nuk ia drejtoi sfidën vetëm ushtrisë izraelite, por edhe Perëndisë së izraelitëve. Sfida e tij i ishte drejtuar qartësisht Perëndisë së vetëm të gjallë e të vërtetë.

Për fat të keq, izraelitët u trembën aq shumë prej masës trupore të Goliatit dhe prej mburrjeve të tij, sa që ata i larguan sytë prej Zotit, Perëndisë së tyre, dhe u fshehën të turpëruar. Kjo ndodhi deri në momentin që Davidi, duke pasur një këndvështrim të perëndishëm mbi situatën, doli përpara e shkoi tek vija e bërë në rërë prej gjigantit blasfemues. I përgatitur prej fatkeqësisë së talljes që përjetoi si më i vogli i familjes, dhe gjithashtu si bari, Davidi e mposhti dhe e bëri të heshtte armikun e Izraelit dhe shpalosi fuqinë e Perëndisë përmes së dobët.

Mësimi i nxjerrë prej kësaj historie biblike dhe të tjerave si kjo është se një reagim i perëndishëm ndaj talljes është jetik. Sot, shumë ndjekës të Jezusit që jetojnë në Perëndim e kanë lejuar talljen t’ua ndrydhë dëshminë dhe veprimtarinë e tyre të krishterë. Ndërsa janë të shpejtë për t’i pranuar liritë e tyre dhe

Tallje gjatë udhës

për ta falënderuar Perëndinë për to, falënderimi i tyre duket sikur reduktohet më tepër në një mirënjohje që përndjekja nuk ua dhuron liritë e tyre. Të drejtat dhe liritë janë të rëndësishme, dhe qeveritë kanë një urdhër të perëndishëm për t'i mbrojtur ato. Megjithatë, këto liri nuk duhet të kenë kurrë përparësi mbi ndjekjen e Krishtit dhe mbartjen e kryqit tonë. Liritë dhe të drejtat duhet të na ndihmojnë ne për ta shpënë ungjillin tek të gjitha kombet.

Të gatshëm për të vuajtur për Krishtin

Të krishterët perëndimorë tentojnë të dëshirojnë harmoni me botën, të jenë miq me anëtarët e bashkësive të tyre dhe të jetojnë në paqe. Këto nuk janë domosdoshmërisht gjëra të këqija, sepse të krishterët janë thirrur për të qenë kontribues të frytshëm e pozitivë në shoqëri. Urdhri kulturor për të gjithë të krishterët është që të jenë “kripë” dhe “dritë”. Prandaj, ata duhet të integrohen në shoqëri, të gjejnë një profesion dhe të përfshihen në shërbime për përmirësimin e komunitetit. Të krishterët e përmbushin thirrjen e tyre, kur veprat e tyre të mira japin fryt dhe i sjellin lavdi Perëndisë që ata adhurojnë. Të krishterët në Perëndim janë munduar lidhur me realizimin e kësaj pa u parë si të çuditshëm, jashtë lidhjes me realitetin, duke u kapur pas një besimi të vjetëruar. Në këtë mundim, shumë të krishterë perëndimorë kanë dhënë pëlqimin për sistemet e botës dhe për privatizimin e besimit të tyre. Kjo formë e drejtuar për nga brenda e krishtërit është kujtesë e mirë e mënyrës së reagimit të ushtarëve izraelitë ndaj talljes së Goliatit:

Tërë burrat e Izraelit, kur e panë atë njeri (Goliatin), ia mbathën me të katra prej tij dhe ishin shumë të trembur. Dhe burrat e Izraelit thanë: “A e keni parë këtë burrin që ka ardhur? Sigurisht, ai ka ardhur që ta sfidojë Izraelin.” (1 Samuelit 17:24–25)

Vështirësi gjatë udhës

Unë besoj se rënia në kishën perëndimore mund t'i atribuohet, kryesisht, faktit se shumë pak veta janë të gatshëm të vuajnë për çështjen e Krishtit. Ndërsa shumë të krishterë përfshihen me gëzim në veprat e mëshirës, duke kërkuar të jenë faktorë të paqes, shërimit, dhe pajtimit, ata preferojnë ta bëjnë këtë pa shpallur ungjillin. Me fjalë të tjera, ata shpresojnë të përfshihen në veprat e mëshirës pa i thirrur njerëzit të pendohen dhe pa i drejtuar të humburit dhe të lënduarit për te kryqi, i vetmi vend ku mund të gjendet drejtësia restauruese. Askush nuk dëshiron të vuajë, por të krishterët *duhet* të jenë gati për t'u plagosur për shkak të Krishtit. Jezusi tha tek Lumturitë:

“Të bekuar janë ata që përndiqen për hir të drejtësisë, sepse e tyrja është mbretëria e qiejve.” (Mateu 5:10)

Jezusi nuk i dërgoi dishepujt e Tij në botë sa për të administruar drejtësi, domethënë vepra mëshire, por gjithashtu për të *shpallur* të vërtetën tek një njerëzim i humbur dhe i thyer. Pa *mesazhin* e drejtësisë, veprimet e drejtësisë bëhen një tip qetësuesi, duke mos ia dalë mbanë të sjellin kurimin real të nevojshëm—kryqin e Krishtit.

Pastori Vurmbrand kujtoi fjalët e një të burgosuri që ishte bashkë me të dhe që ishte rrahur brutalisht:

“Kishte dy lloje të krishterësh: ata që singerisht besojnë te Perëndia dhe ata që, po aq singerisht, besojnë se besojnë. Ju mund t'i dalloni prej veprimeve të tyre në çastet vendimtare.”⁹

Një çast vendimtar për ndjekësit e Jezusit vjen në përgjigjen e tyre ndaj kundërshtimit që rezulton prej besnikërisë së tyre ndaj Krishtit. Ata që besojnë singerisht përgatiten ta përballojnë armiqësinë dhe zjarrin e përndjekjes, jo me forcën e tyre, por me

⁹ Richard Wurmbrand, *In God's Underground* [Në fshehtësinë e Perëndisë] (Bartlesville, OK: VOM Books, 2004), 52.

Tallje gjatë udhës

forcën që vjen prej Krishtit. I krishteri në mision ia beson vetë jetën e tij Atij që mbart frymën tonë në duart e Tij, po ashtu siç bëri Davidi, kur u përball me sjelljen provokuese të Goliatit.

Kujtoj kur rrija ulur me një grup adoleshentësh etiopas, të cilëve, pasi u konvertuan në krishtërim, iu desh të largoheshin prej shtëpive të tyre dhe të vendoseshin në një fshat fqinj. Ndërsa jeta tani ishte pak më e sigurt, ata përmendën se bashkëmoshatarët e tyre, duke e ditur se ata ishin të krishterë, shpesh talleshin me ta duke i thirrur me emra poshtërues.

I bërë kureshtar prej historive të tyre, unë përmenda se shumë të rinj në vendin tim dëshirojnë të përshtaten me grupin e bashkëmoshatarëve të tyre. Presioni prej bashkëmoshatarëve është një problem i vështirë për shumë të krishterë, si të rinj, edhe të vjetër. I pyeta këta besimtarë të rinj etiopas nëse ky ishte problem edhe për ta. Nëse po, si qenë në gjendje ata ta merrnin këtë vendim guximtar për t'u larguar dhe për ta ndryshuar jetën e tyre në mënyrë kaq drastike?

Ata pranuan se presioni prej bashkëmoshatarëve ishte vërtet një forcë e fuqishme, të cilën edhe ata duhej ta mposhtnin. Atyre nuk u pëlqente kur bëheshin objekt talljeje dhe kur të tjerët u referoheshin me terma kaq negativë, por bashkë ata bënë një deklaratë të cilën unë nuk do ta harroj kurrë:

Ne e dinim që më përpara se, nëse do ta pranonim Krishtin si Zot dhe Shpëtimtar, ne do të na duhej të përballeshim me përndjekjen. Ne lexojmë në Bibël sesi pikërisht ata njerëz që Jezusi erdhi t'i shpëtonte e keqtrajtuat Atë, dhe për këtë arsye e dinim se edhe ne do të përballeshim me shumë kundërshtim nëse do ta ndiqnim Krishtin. Ne jemi të nderuar që të vuajmë, sadopak, ashtu siç vuajti Ai.

Këta të rinj ishin të sapoardhur në besim, por ata e kishin llogaritur tashmë koston dhe kishin marrë vendimin se Jezusi

ia vlente që t'ia dorëzonin jetët e tyre. Ata kërkuan që të ishin imitues të Krishtit duke e pranuar vuajtjen që me siguri do t'i ndiqte nga pas, si dishepuj të Tij.

Si të krishterë, përgjigjja jonë ndaj cilësdo formë përndjekjeje është të jemi imitues të Krishtit. Meqenëse i kishte njohur vuajtjet, Ai e priti dhe e parashikoi përndjekjen, e cila shpuri në vuajtjen përfundimtare që Ai do ta duronte në kryq. Ta dini se edhe ju do të përballeni me talljen, për shkak të besimit tuaj dhe për shkak të dashurisë suaj për Jezus Krishtin. Prisni që t'ju tallin kur ta shpallni Atë si Shpëtimtarin tuaj. Pranojeni me gëzim, me vetëdijen se po merrni pjesë në vuajtjet e Krishtit ndërsa qëndroni për drejtësinë e perëndishme.

Pasi t'ju tallin, shikoni drejt Krishtit dhe gëzohuni. Ai nuk u tremb prej qeshjeve, talljeve e përqeshjeve. Ai u mor me punët e Atit të Tij dhe kishte si qëllim që të bënte vetëm ato që pa se bënte edhe Ati. Kur ne fokusohemi tek kjo, nuk ka rëndësi nëse njerëzit mendojnë se ne kemi humbur kontaktin me realitetin për shkak se po i shohim gjërat me një pikëpamje tjetër, nga një këndvështrim tjetër. Si të krishterë që janë thirrur dhe kanë marrë mandat prej Zotit, ne duhet të vazhdojmë të ndjekim hapat e Krishtit. A është aq e lehtë? Miqtë e mi të rinj etiopas thonë: “Jo.” Nuk është gjithmonë e lehtë të durosh tallje dhe përbuzje, por ato mund të jenë kryqi të cilin Perëndia na thërret ta mbartim.

Vëzhgimi i talljes në jetën e Jezusit

Gjatë shërbesës së Tij në tokë, Jezusi iu nënshtrua talljes prej shumë njerëzve, sidomos prej drejtuesve fetarë që e tallën hapur Atë dhe mësimin e Tij (Marku 5:38–40; 6:2–4; Luka 16:14). Ata i konsideronin sakrilegj pretendimet e Tij provokuese lidhur me identitetin e Tij, e megjithatë ata mrekulloheshin dhe tërhiqeshin prej urtësisë dhe të kuptuarit të Tij. Për shkak të stilit autoritar

Tallje gjatë udhës

të mësimit që kishte Jezusi dhe për shkak të aftësisë së Tij për të kryer mrekulli, turmat e mbledhura përbëheshin nga ata që e donin Atë dhe të tjerët që uronin që Ai të kishte vdekur. Tallja dhe përçmimi që përjetoi Jezusi gjatë gjyqit dhe kryqëzimit nxjerrin në pah përbuzjen përfundimtare që Ai duroi prej armiqve të Tij (Mateu 27:31; Marku 15:31; Lluka 18:32). Ndërkohë që do ishte e lehtë t'i gjykonim këta njerëz për mungesën e besimit të tyre dhe për abuzimin e Mesias, a do të ishin shumë më ndryshe gjërat nëse Jezusi do të kishte ardhur në këtë epokë, në ditët tona?

Përndjekja është po aq reale sot sa ç'ishte në kohët biblike. Jezusi u tha dishepujve të Tij:

“Nëse bota ju urren, ta dini se ajo më ka urreyer mua, përpara se t’ju urrente juve. Po të ishit nga bota, bota do t’ju donte si të vetët; por, për shkak se nuk jeni nga bota, por unë ju zgjodha prej botës, prandaj bota ju urren. Kujtojeni fjalën që ju thashë: ‘Një shërbëtor nuk është më i madh se zotëria i tij,’ Nëse ata më përdoqën mua, do t’ju përndjekin gjithashtu edhe juve. Nëse e zbatuan fjalën time, ata gjithashtu do ta zbatojnë edhe tuajën. Por të gjitha këto gjëra ata do t’ju bëjnë juve për shkak të emrit tim, sepse nuk e njohin atë që më dërgoi.” (Gjoni 15:18–21)

Sot, kudo nëpër botë, të krishterët përballen me talljen e shumë vetave për shkak të besnikërisë së tyre ndaj Jezusit. Është forma më e zakonshme e kundërshtimit që duhet të durojë trupi i Krishtit, dhe një formë me të cilën të krishterët përëndimorë duhet të identifikohen, sidomos ata që e jetojnë besimin e tyre aktivisht në publik.

Një mik i mirë imi u bë i krishterë vonë në jetën e tij. Në vitet e tij të para, ai nuk i kushtonte shumë vëmendje Biblës. Ai parapëlqente mësimet e Karl Saganit (Carl Sagan) dhe Stiven Hokingut (Stephen Hawking). Ai kishte një magjepsje pas kozmosit dhe mrekullohej pas tij dhe shpesh meditonte për fillimin

e gjërave, duke qenë i mendimit se shpjegimi shkencor sesi erdhi në ekzistencë bota dhe banorët e saj kishte kuptim për të. Ai mbledhesh shpesh bashkë me miqtë e tij për të diskutuar librin më të ri të shkruar prej autorëve jofetarë, duke u thelluar në kërkimet e fundit shkencore dhe teoritë e ditës. Shkenca ishte feja e tij.

Një të diel në mëngjes, ai vendosi të ngrihej e të shkonte në kishë me të ëmën. Prindërit e tij nuk e detyruan kurrë atë që të shkojë në kishë, por për shkak se ata shkonin rregullisht, ai u bë kureshtar dhe dëshironte ta zbulonte vetë se ç'kishte kaq tërheqëse në një shërbesë kishë. Ai hap i parë e bëri atë që të vazhdonte të vizitonte kishën, derisa një ditë ai e kuptoi se Jezusi ishte me të vërtetë “rruga, e vërteta dhe jeta.” Ky kuptim e shpuri atë në një udhëtim drejt Krijuesit dhe tek një dëshirë për t'u rritur në besimin e tij.

Pastaj, kur ua shpalli miqve të tij se ishte bërë i krishterë, ai e kujton fare mirë sesi njëri nga shokët e tij më të ngushtë i tha: “Mendoja se ishte njeri inteligjent. Ç'po bën, o shok?”

Miku im mund të mos ishte përballur me të njëjtin nivel talljeje si Amiti, por ai i humbi disa shokë atë ditë. E tallën për vendimin e tij për ta ndjekur Krishtin dhe e konsideruan njeri që kishte humbur kontaktin me realitetin.

Historia e Amitit vazhdon

Ishte e vështirë për Evën kur e mori vesh se i biri shqetësohej për të qenët i tallur dhe kur e dëgjoi të vinte në pikëpyetje përse familja e tij duhej të ishte ndryshe nga gjithë të tjerët. Edhe ajo e vuante faktin që i duhej të përballej me reagimin e ashpër të atyre që ajo i mendonte si shoqe të vetat. Por kur kujtonte sesi Jezusi e kishte dhënë jetën e Tij për ta shpëtuar atë, Eva e dinte se dhimbja që i shkaktonte prej talljeve të tilla ia vlente të durohej. Tani, kur kjo mama e vëmendshme i dëgjoi britmat e ankthit prej të birit, ajo e mbështolli atë me dashuri në krahët e saj. Kur Rafi mbaroi

Tallje gjatë udhës

së qari, ajo i tregoi atij sërish historinë e dashurisë së Perëndisë për ta, të zbuluar në Jezusin.

“Rafi, - i tha ajo ndërsa ia ledhatonte butësisht kokën djalit të saj të vogël, - e di që nuk është e lehtë, por mendo për këtë. A mund të thotë ndonjëri nga miqtë e tu se perënditë e tij kanë bërë për të atë që bëri Jezusi? Ai vdiq dhe u ringjall! A mund të thotë ndonjë nga miqtë e tu se perënditë e tij do t'i hynin një mundimi të tillë për t'i shpëtuar njerëzit? Rafi, ata nuk munden, kurse ti mundesh! Kujto gjithmonë, Rafi, se edhe Jezusi vuajti, dhe Ai e di se ndjekja e Tij nuk do të jetë e lehtë, por Ai premtoi se kurrë nuk do të të braktisë. Mos i lejo shakatë e këqija të këtyre fëmijëve të të bëjnë ta harrosh sesa shumë të do Perëndia ty, bir.”

Amiti buzëqeshi me veten, ngaqë Perëndia vërtet e kishte bekuar atë me një bashkëshorte që mund t'i kthente lotët e hidhërimit të djalit të tyre në lot gëzimi. Amiti tundi kokën teksa mendoi për kohën kur jetët e tyre ndryshuan përgjithmonë. Ai kujtoi sesa fort digjej përbrenda tij besimi i tij i ri, duke i dhënë atij një guxim që ai e dinte se ishte përtej vetes së tij. Ai kujtoi se i pati thënë Pastor Xhoshuas se ai mundte ta përballonte talljen që do t'i vinte, ngaqë e dinte se Jezusi i rrinte pranë. Ajo për të cilën ai nuk ishte i përgatitur ishte përjetimi i shkallës së vuajtjes së familjes së tij. Ai ishte shumë falënderues që Eva e kishte gjetur forcën dhe ngushëllimin e Krishtit në vuajtje.

Të shkojmë pak më thellë

Tallja është pjesë e ecjes së krishterë dhe shenja e parë e vështirësive gjatë Udhës. Mënyra sesi sillemi me talljen ka rrjedhoja të rëndësishme të hapat që ndërmarrim kur kërkojmë ta ndjekim Zotin tonë. Si dishepuj të Jezusit në këtë ditë dhe epokë, ne duhet të arrijmë në pikën ku të jemi të kënaqur me talljen e botës dhe, pavarësisht asaj, të vazhdojmë të rritemi drejt pjekurisë në Krishtin. Megjithatë, ndërsa çajmë përmes talljeve të tilla,

Vështirësi gjatë udhës

ne mund të zbulojmë se na pret një nivel i ri përndjekjeje. Pasi kuptojmë këtë, është e rëndësishme që të shohim drejt Krishtit për ndihmën e Tij ndërsa ndërmarrim hapat tanë të tjerë:

Për hir të Krishtit, pra, unë jam i kënaqur me dobësitë, fyerjet, vështirësitë, përndjekjet, dhe fatkeqësitë. Sepse, kur jam i dobët, atëherë jam i fortë. (2 Korintasve 12:10)

Zbatimi

Merrni pak kohë që të reflektoni për udhëtimin tuaj. Si ju ka drejtuar Perëndia që nga frymëmarrja e parë në jetën tuaj e deri ku jeni sot? Si ju ka ndihmuar kjo të jetoni për Krishtin në shkollën, vendin e punës, komunitetin tuaj? A jeni përballur me tallje, ngaqë njerëzit e dinë se ju jeni i/e krishterë? Si ishit në gjendje të përballeshit me një kundërshtim të tillë? A qetë në gjendje të gjenit ngushëllim në Fjalën e Tij?

Sigurohuni që të reflektoni me lutje ndërsa shkruani përgjigjet tuaja për pyetjet e mësipërme. Kushtojini vëmendje të veçantë përshkrimit sesi ndiheshit ndërkohë që po talleshin të tjerët me ju, si edhe përgjigjen tuaj ndaj talljes, dhe pasojat e saj.

Si dishepull, është me rëndësi shumë të madhe që ta ndiqni Krishtin dhe t'i bindeni Atij. Duhet të kaloni kohë përditë me Jezusin për ta dalluar vullnetin dhe rrugën e Tij. Ndërsa merrni vizion për rrugën përpara jush dhe parashikoni mundësinë e të përballurit me talljen përgjatë udhëimit, a do të përgjigjeni ndryshe nga sa jeni përgjigjur më parë? Vendosni tani sesi të përgatiteni më së miri për kundërshtimin.

Sugjerim: Armatosuni me vargje që do t'ia flasin fuqishëm të vërtetën shpirtit tuaj kurdoherë që gënjeshttrat e talljes t'ju dalin përpara.

Kapitulli tre

Ngacmim gjatë udhës

*Jini mendjekthjellët; jini vigjilentë. Kundërshtari
juaj, djalli, sillet rrotull si luan vrumbullues, duke
kërkuar dikë që ta përpijë. Kundërshtojeni atë,
duke qenë të fortë në besimin tuaj, duke e ditur
se të njëjtat lloje vuajtjesh po përjetohen prej
vëllazërisë suaj kudo nëpër botë.*

1 e Pjetrit 5:8–9

*Atë i dashur, tek froni yt i mëshirës, fluturon
shpirti im që strehë të ketë; Se këtu, gjej
një vendstrehim të sigurt, kur vijnë stuhitë e
shtrëngatat në jetë.*

Ana Stiëll (Anne Steele), *Atë i dashur, tek Froni Yt
i Mëshirës (Dear Father, to Thy Mercy Seat)*

Amiti u zgjua i trembur. Çfarë ishte ajo që dëgjoi? Shtëpia ku jetonte familja e tyre, e ndërtuar me një kombinim shkopinjsh dhe balte, siguronte mbrojtje të mirë prej elementëve të motit, por nuk i pengonte shumë mirë zhurmat. Ai ishte i sigurt se sapo kishte dëgjuar dikë ose diçka të lëvizte pranë shtëpisë së tij. Tani që ishte plotësisht i zgjuar, Amiti po dëgjonte me kujdes zhurmat, të cilat nuk përputheshin me tingujt e zakonshëm të natës në rrethinat e tij rurale. Tani gjithçka dukej e qetë dhe pa lëvizshmëri, asnjë gjë nuk ishte e pazakonshme, dhe prapëseprapë ai ndihej sikur diçka nuk shkonte.

Edhe pse kthimi i Amitit në besimin e krishterë kishte qenë dita më e lumtur e jetës së tij, ai nuk kishte fjetur mirë, ngaqë po e

perceptonte mungesën e miratimit dhe zemërimin e komunitetit të tij, gjë që e bënte atë të ndihej nën tension dhe i shqetësuar. Ai pa nga Eva, që flinte qetë pranë tij, dhe vuri re rrudhat e shqetësimit që i ishin gdhendur në fytyrën e saj të re. Edhe pse të dy ata ndienin paqen dhe gëzimin që vinin prej njohjes së Krishtit, breshëria e përditshme e talljeve dhe ngacmimeve ua cingëriste nervat si një dhimbje e vazhdueshme e pulsuese dhëmbi që nuk pushonte.

Kur bënte pazarin në treg ose kur punonte te rrojtoria, Amiti kishte një ndjesi se ishte vazhdimisht nën vëzhgim. Nganjëherë, ai ngrinte sytë dhe shihte se një nga drejtuesit e komunitetit e vështronte ngultas. Ndërsa ecte përmes fshatit, ishte e dukshme se bashkëmoshatarët e tij nuk e pranonin më atë. Ai madje i ndiente rëndesën e shikimeve ngultas të fqinjëve të tij kur ishte në shtëpi, dhe ndonëse nuk i shihte gjithmonë, ai e dinte se aty ishin. Eva e kishte përmendur se edhe ajo e dallonte mosmiratimin e dukshëm prej atyre që ishin kundër konvertimit të tyre.

Pavarësisht bezdisë së të jetuarit në një mjedis kaq jomiqësor, Amiti dhe familja e tij u bashkuan me të krishterë të tjerë që jetonin aty pranë, për të adhuruar në kishën e tyre të vogël. Besimtarët flisnin për ngacmimet që përballonin, sidomos gjatë ecjeve për në kishë të dielave në mëngjes. Pastor Xhoshua, që drejtonte katër kisha të tjera në fshatrat fqinje, u tregoi atyre se këto mundime ishin të zakonshme dhe se ata duhej ta prisnin një armiqësi të tillë. Megjithatë, ai gjithashtu i nxiti njerëzit e bashkësisë së tij të qëndronin besnikë dhe të vazhdonin t'i besonin Jezusit. Në fund të fundit, Zoti e dinte çfarë do të thoshte të vuante, të mos pranohej e të përçmohej prej njerëzve të Tij. Tani, si ndjekës të Tij, ata kishin privilegjin e vuajtjes me Të.

Amiti e vlerësonte pastor Xhoshuan dhe predikimin e tij të shëndoshë e plot mendjemprehtësi. Në ato raste kur pastor Xhoshua nuk ishte i disponueshëm, vinte Eliasi që të drejtonte shërbesat e tyre. Amiti e mbante mend sesi, përpara se ta njihte Jezusin, ai e kishte përzënë Eliasën prej fshatit të tyre. Kujt do t'i kishte shkuar

ndërmend se tani ai do ta mirëpriste plot zell këtë ungjilltar e do të dëgjonte mesazhet e tij nxitëse për të jetuarit me besnikëri për Jezusin dhe për dëshminë me guxim para të tjerëve? Eliasi shpjegonte se ishte përgjegjësia e çdo të krishteri për t'i dashur fqinjët e tij dhe për t'u treguar për Jezusin. Pastaj ai i sfidonte ata që të përparonin më tutje, duke u treguar dashuri armiqve të tyre—atyre që ishin kundërshtarë të ashpër me ta—sepse në këtë mënyrë do ta shfaqnin më së miri dashurinë e Perëndisë.

Eliasi e kishte marrë mënjatë Amitin pas njëres prej shërbesave dhe e kishte pyetur me takt nëse ai dinte të lexonte. Amiti u ndie i turpëruar që nuk dinte, sepse ai asnjëherë nuk kishte pasur mundësinë të shkollohej ngaqë duhej t'i ndihmonte prindërit me punët në fermën e tyre. Ndonëse ëndërronte që dikur të ishte në gjendje ta lexonte Biblën e tij, kjo gjë i dukej e pamundur. Eliasi buzëqeshi dhe i tha atij që të mos kishte turp. Po të gjente kohë Amiti, ungjilltari përkujdesës ishte i gatshëm ta prezantonte atë me misionarë që mund ta mësonin të lexonte. Ajo që dikur dukej e largët dhe e pamundshme befaz u bë një mundësi reale, teksa Amitit iu hap kjo derë e re.

Eliasi e solli Amitin te kompleksi i misionarëve të nesërmen dhe ai nisi mësimet e leximit. Amiti, duke qenë një nxënës i shpejtë, u bëri përshtypje mësuesve të tij me dëshirën dhe zellin për të mësuar, dhe ai që në gjendje të përparonte me programin shumë më shpejt sesa një student mesatar. Ai madje nisi t'ia mësonte Evës gjërat që mësonte për vete, që të ishin në gjendje ta zhvillonin këtë aftësi së bashku. Përveç gëzimit që e lexonte Fjalën e Perëndisë për vete, Amiti shpresonte se duke mësuar sesi ta lexonte Biblën, ai në të ardhmen mund t'i ndihmonte pastor Xhoshuan dhe Eliasit në shërbesën e tyre.

Teksa rrinte shtrirë në shtrat duke reflektuar për këtë, atë sapo kishte nisur ta zinte gjumi, kur befaz u zgjua i trembur prej zhurmës së hapave jashtë derës së tyre. Tani ai ishte i sigurt për këtë: dikush po ecte përreth shtëpisë së tyre. Ndërsa Amiti nisi të

Vështirësi gjatë udhës

mendonte për disa skenarë shqetësues që fshiheshin në errësirë, paniku iu afrua kërcënueshëm. Njerëzit e fshatit të tij kishin qenë përgjithësisht paqësorë, jo të prirur pas dhunës. Megjithatë, nëse ndiheshin të kërcënuar, nuk dihej çfarë ishin në gjendje të bënin. A duhej të ngrihej, të dilte e të përballej me këdo që ishte përjashta? Si mund të ishte i sigurt se ishte vetëm një person?

Zhurma e shkopinjve të vegjël që kërcisnin nën peshën e këmbëve të dikujt tregonte se kushdo që ishte përjashta nuk e çante më kokën të vepronte fshehtas, ndërsa kërcitja e vazhdueshme e degëve bëhej më e zhurmshme. Eva u zgjua e trembur me të dëgjuar zhurmën, dhe sapo Amiti nisi t'i bënte shenjë të rrinte pa bërë zë, drithërimat e frikshme ia përshkuan shtyllën kurrizore. Nuk ishin shkopinjtë që kërcisnin nga pesha e këmbëve; zhurma përkundrazi shkactohej prej kërcitjes së degëve në zjarr.

Ngacmimi

Ta shqetësosh ose ta ndjekësh pa pushim dikë me halle dhe bezdisje etj.; ta mundosh

Po të kërkoni në Internet për fjalën “ngacmim,” shumica e asaj që gjeni ka të bëjë me vendin e punës dhe me ngacmimet seksuale. Këto janë probleme shoqërore serioze dhe shqetësuese që kërkojnë zgjidhje; megjithatë, ngacmimi nuk është i kufizuar me vetëm këto dy sfera.

Ngacmimi shpesh vë në shënjestër ata që janë të një race, feje, besimi, gjinie, klase shoqërore ose përkatësie politike tjetër. Edhe pse ngacmimi vjen pas talljes në shkallën e përndjekjes, të dyja janë të lidhura ngushtë. Distanca nga tallja te ngacmimi nuk është e madhe, kështu që mund të jetë e vështirë ta bësh dallimin mes të dyjave. E thënë në përgjithësi, ngacmimi është ushtrimi i një trysnie

Ngacmim gjatë udhës

të fortë përmes sjelljes fizike dhe jofizike. Ndërsa tallja prirët të jetë më e rastësishme, ngacmimi përfshin një strategji armiqësore të qëllimshme dhe pa ndërprerje, që shkakton dëm të konsiderueshëm përmes natyrës së tij kundërshtuese dhe kërcënuese.

Ju mund ta kujtoni prej kapitullit të mëparshëm ngjarjen e etiopasve të rinj që ikën me të shpejtë nga fshati i tyre. Ndërsa u ula me ta dhe dëgjova historitë e tyre, ishte e dukshme se ata kishin mall të ktheheshin në shtëpinë e tyre një ditë. Nëse përndjekja që ata po përballonin do të kishte qenë thjesht tallje, ata së pari nuk do të ishin larguar kurrë prej familjeve të tyre. Por niveli i kërcënimit, përmes presionit të vazhdueshëm për të hequr dorë prej besimit të tyre të krishterë, ishte rritur në mënyrë të vazhdueshme deri në atë pikë sa ata ta dinin se do të ishte tepër e rrezikshme po të rrinin atje.

Teksa niveli i armiqësisë rritet me ngacmimin, ai prodhon një faktor lodhjeje. Pasojat e lodhjes janë dobësuese, duke krijuar një atmosferë pasigurie të lartë. Me fjalë të tjera, ngacmuesi e ka përshkallëzuar agresionin qëllimisht deri në një nivel rregullsie, me synimin që ta bëjë tjetrin të ndihet sikur nuk i duket fundi këtij agresioni.

Disa vjet më parë, një partner i shërbesës ndërkombëtare të Zërit të Martirëve ishte ftuar për të folur në një konferencë në Kanada. “Vëlla Xhoni” shërbente në një rajon sfidues që ishte haptas armiqësor ndaj të krishterëve dhe, për këtë arsye, si drejtues i krishterë, ai përballej me nivele të larta ngacmimi. Unë e mora atë nga aeroporti, e çova tek hoteli i tij dhe, pasi u sigurova se ai ishte nën kujdesin e duhur, u largova që të pushonte para se të niste konferenca ditën tjetër.

Të nesërmen, kur e takova vëlla Xhonin për të ngrënë mëngjesin, e pyeta sesi e kishte kaluar natën. A kishte fjetur mirë? A ishte ndier rehat? A kishte pasur mjaftueshëm ujë? Këto janë disa pyetje tipike që një mikpritës i bën prej mirësjelljes për t’u siguruar se miku është i lumtur dhe ndihet si në shtëpi. Duke qenë mikpritësi i tij, dhe një bashkudhëtar, unë i kuptoja vështirësitë e udhëtimeve

Vështirësi gjatë udhës

ndërkombëtare dhe doja të sigurohesha që vëlla Xhoni kishte gjithçka që i nevojitej për t'u përshtatur. Ai më pa drejt në sy dhe më dha një përgjigje që nuk do ta harroj kurrë: “Unë nuk e mbaj mend kur ishte hera e fundit që kam mundur ta vë kokën në jastëk e të fle pa pasur frikë se do të sulmohesha natën.”

Vëlla Xhoni përshkroi vuajtjen e shumë të krishterëve që këmbëngulin në mjedise me përndjekje. Mund të mos jetë gjithmonë kërcënuese për jetën, por mund të bëhet e tillë nga çasti në çast. Përfytyroni të jetoni në kushte të tilla. Do të ishte si ta dinit se ka një bombë të pashpërthyer nën shtëpinë tuaj, e cila mund të shpërthejë në çdo çast. Mund të zhvendosesh, po ku do të shkoje? Dhe si do të mund ta përballoje zhvendosjen? Nuk mund të gjenden aq shpejt mundësi të disponueshme në vendet ku përndjekja është e shfrenuar. Ngacmimi luan me viktimën e tij të synuar duke e hapur derën për tek format edhe më antagoniste të shtypjes, të cilat mund të jenë aty pas kthesës.

Ngacmimi që kishte duruar vëlla Xhoni nuk ishte thjesht një përshkallëzim i talljes, por i një lloji që e vinte atë në një pozitë delikate të të jetuarit në një mjedis që mund të kthehej në armiqësor e të dhunshëm në çdo çast. Mbrojtja dhe siguria rrezikohen ndërsa dikush merr mbi vete masën rraskapitëse të matjes së temperamentit të bashkësisë në veprimtaritë e përditshme të jetës.

Format e zakonshme të ngacmimit që ushtrohen në mjediset e përndjekjes janë si vijon:

- Me fjalë / Me shkrim
- Fizike
- Vizuale

Ata që vizitojnë të krishterët e përndjekur në terren mund të dëshmojnë se këto tre elemente të ngacmimit janë të prekshëm dhe të pranishëm.

Ngacmimi me fjalë / me shkrim

Ngacmimi me fjalë ose me shkrim është një formë kërcënimi e zakonshme dhe e pamundimshme. Shumë të krishterë të përndjekur me të cilët kam folur nëpër vite dëshmuuan se kishin marrë kërcënime të mbuluara ose u ishin dërguar në shtëpi letra me dënime.

Në një intervistë të tillë, një pastor i ri më tregoi një letër ku shkruhej: “Ne të kemi paralajmëruar dy herë që të ndalosh së prozelitizuari në treg. Ky është paralajmërimi yt i fundit. Paralajmërimi tjetër nuk do të të vijë me letër.”

Padyshim i tronditur prej letrës kërcënuese, ai mendoi çfarë nënkuptonte ai paralajmërim për të dhe për familjen e tij të re. Ai njihte pastorë të tjerë që kishin marrë letra të ngjashme dhe ishin sulmuar dhe rrahur. Ai më shpjegoi se kishte qenë ngacmuar shpesh, por kjo letra e fundit i jepte një ndjesi shumë më tepër personale dhe ogurzezë. Stresi ishte i dukshëm në fytyrat e këtij pastori dhe gruas së tij, megjithatë sytë e tyre gjithashtu ndriçonin prej vendimit për ta ndjekur Krishtin. Ai ka vazhduar, i patrembur, t’i shërbejë me besnikëri Perëndisë dhe ta bëjë Atë të njohur. Kisha e tij e vogël vazhdon të rritet dhe, me sa di unë, kërcënimet që mori nuk janë materializuar, por tallja dhe ngacmimi vazhdojnë.

Unë kam takuar dhe kam intervistuar të tjerë që kanë hasur ngacmime të ngjashme. Me përhapjen e vazhdueshme të komunikimit digjital (postë elektronike, media sociale, mesazhe me tekst ose mesazhe zanore), ngacmimi me fjalë dhe me shkrim përhapet më lehtë. Komunikimi digjital, kur shfrytëzohet, i ka mjetet që të dërgojë një breshëri konstante mesazhesh shqetësuese tek të krishterët anëmbanë botës.

Pavarësisht sesa shqetësues mund të jetë ngacmimi me shkrim, abuzimi i pandalur me fjalë mund të shkaktojë nivele të larta ankthi. Abuzimi me fjalë bëhet personal për shkak se jo vetëm që mund t’i dëgjosh fjalët e mbushura me urrejtje, por shpesh mund ta shohësh edhe ligësinë e atij që i nxjerr nga goja ato. Të jetuarit

Vështirësi gjatë udhës

pranë atyre që përdorin ngacmime të tilla e bën situatën edhe më të pasigurt.

Njëri nga mbretërit e Judës, mbreti Ezekia, u përball me një formë ngacmimi me fjalë dhe me shkrim prej një force sulmuese të asirëve. Tek 2 Mbretërve, kapitujt 18–19, ne lexojmë se mbreti Senakerib e kishte rrethuar Jeruzalemin. Zëdhënësi i Senakeribit nxorri nga goja me zë të lartë mesazhe të forta që kishin për qëllim të demoralizonin gjithkënd që po dëgjonte përbrenda qytetit, dhe pastaj i mbështeti fjalët e tij duke i dërguar një letër mbretit Ezekia. Letra ishte një tallje arrogante e shqetësuese, e hartuar në një mënyrë që të ngjallte frikë dhe pafuqi tek mbreti, që ai të dorëzohej.

Mbreti Ezekia heshti dhe nuk iu kundërpërgjigj mbretit Senakerib, por përkundrazi shkoi përpara Zotit me lutje. Ai u shqetësua kur dëgjoi fjalët kërcënuese prej mbretit që po e sulmonte. Situata ishte e llahtarshme. Ndërsa mbreti Ezekia po priste në Zotin, ai mori një letër prej armikut të tij, në të cilën nënçmohej jo vetëm populli i tij, por edhe Zoti, Perëndia i tyre. Mbreti Senakerib e sfidoi Zotin duke thënë:

“Mos lejo që Perëndia yt, tek i cili ti ke besim, të të mashtrojë duke të premtuar se Jeruzalemi nuk do të jepet në duart e mbretit të Asirisë. Ja, ti ke dëgjuar se çfarë kanë bërë mbretërit e Asirisë në të gjitha tokat, duke i shkatërruar fare ato. Dhe ti do të shpëtosh?” (2 Mbretërve 19:10–11)

Po të kisha qenë i pranishëm kur mbreti Ezekia e mori atë letër, pyes veten nëse do ta kisha parë në sytë e tij të njëjtën shkëndijë që pashë tek pastori i ri që kishte marrë një mesazh të ngjashëm. Ashtu si pastori që takova unë, mbreti Ezekia iu përgjigj një situatë kaq stresuese ashtu si mund të përgjigjen vetëm fëmijët e vërtetë të Perëndisë. Ai e vuri letrën përpara Zotit dhe u lut.

Dëgjoni sesi e mbyll lutjen e tij mbreti Ezekia:

Ngacmim gjatë udhës

“Prandaj tani, O ZOT, Perëndia ynë, shpëtona, të lutem, prej dorës së tij, që të gjitha mbretëritë e tokës të mund ta dinë se ti, O ZOT, je i vetmi Perëndi.” (2 Mbretërve 19:19)

Bibla na tregon sesi Perëndia ndërhyri për ta mposhtur mbretin Senakerib, madje pa u dashur që mbreti Ezekia të përballej me të në betejë. Dëshmia e mbretit Ezekia dhe e vëllezërve e motrave të panumërt që përndiqen nuk është vetëm për çlirimin e Perëndisë, por edhe për besnikërinë e Tij të vazhdueshme. Ngacmimi kurrë nuk mund të zgjasë më tepër sesa besnikëria e qëndrueshme e Perëndisë së përjetshëm, i cili është një strehë për të gjithë që e kërkojnë Atë.

Ngacmimi fizik

Marrja e një mesazhi kërcënues, qoftë me fjalë apo me shkrim, mund të jetë shqetësues, por kur shoqërohet me ngacmimin fizik, niveli i alarmit ngrihet. Ngacmimi fizik mund të përfshijë taktika kërcënuese si ndjekje nga pas, gjeste ose veprime kërcënuese, forma prekjeje kërcënuese, shikime kërcënuese e të tjera. Këto taktika e rrisin kërcënimin e armiqësisë, dhe ky abuzim i përditshëm shkurajues ka një ndikim të tmerrshëm negativ tek personi që është vënë në shënjestër.

Në rastin e pastorit të ri, që mori letrën kërcënuese, situata u bë personale dhe shumë reale për shkak se ai i njihte njerëzit që ia dërguan letrën. Ndërveprimet e tij me ta nisën kur drejtuesit individualë të bashkësisë iu kundërvunë me një paralajmërim për të ndaluar përhapjen e krishtëritimit në komunitet. “Ne nuk kemi nevojë për ty a për fenë tënde këtu!” - bërtisnin ata. Duke i parë në sy, pastori mund të shikonte urrejtjen e tyre. Që nga ajo ditë, ai mund ta ndjente mosmiratimin e tyre kur ecte përmes tregut dhe vinte re se ata ia përgjonin të gjitha lëvizjet. Letra që

Vështirësi gjatë udhës

mori nuk ishte një kërcënim i zakonshëm prej një kundërshtari të padukshëm, të panjohur. Ato fjalë të thjeshta, të shkruara në një faqe, tani sollën me vete një rrezik të vërtetë fizik.

E njëjta gjë ishte e vërtetë për mbretin Ezekia. Kërcënimi ishte mu përjashta portave të qytetit të tij. Ushtritë e mbretit Senakerib e kishin rrethuar Jeruzalemin. Duke parë vjedhurazi sipër murit, ai mund t'i shihte armët e tyre të shkatërrimit në masë, gati për t'u përdorur në çast, bashkë me një ushtri të madhe, një ushtri që kishte përjetuar sukses të madh në mposhtjen e qyteteve të tjera më të forta se Jeruzalemi. Rrethimi i qytetit, që kishte kohë që po ndodhte, e bënte ngacmimin me fjalë dhe me shkrim edhe më të vërtetë.

Në mënyrë të ngjashme, të krishterët e përndjekur shpesh jetojnë ngjitur me përndjekësit e tyre. Të qenët të tallur dhe të ngacmuar për besimin e tyre fetar është një ndodhi e përditshme tepër reale. I lë ata të cënueshëm dhe të pasigurt për mirëqenien e tyre fizike. Sa më tepër që të krishterët izoloohen prej anëtarëve të tjerë të trupit të Krishtit, aq më tepër ka të ngjarë që fushata e ngacmimit do të ketë sukses në planet e saj për t'i bërë të heshtin zërat dhe ndikimin e tyre.

Ngacmimi vizual

Ndërsa grupi militant i vetëshpallur si Shteti Islamik (që zakonisht i referohen si ISIS) përparonte me tërbim përmes Sirisë dhe Irakut, bota vështronte e tmerruar. ISIS shkatërroi komunitete, zhvendosi miliona njerëz, dhe shkatërroi vendndodhje fetare e historike të antikitetit. Anëtarët e tij vrisnin pa mëshirë këdo që i kundërshtonte atyre, dhe kjo ishte sidomos e vërtetë për të krishterët e kapur në stuhinë përparuese të sundimit të islamit radikal. Kur futeshin në një territor të ri, ISIS i shënonte shtëpitë ose ndërtesat e të krishterëve duke vizatuar ose duke

Ngacmim gjatë udhës

spërkatur me bojë shkronjën arabe ن, që është korresponduese me shkronjën shqipe *n*. Ky simbol u përdor për t'i ekspozuar ata që ishin ndjekës të Krishtit, sepse simboli në arabisht (që shqiptohet “nun”) përdorej për të nënkuptuar “nazarenas,” që është fjala në arabisht për të “krishterët”. Vënia e këtij simboli e identifikonte një shtëpi, biznes ose cilëndo ndërtesë tjetër që i përkiste një të krishteri, duke i ekspozuar pronarët e asaj ndërtese ndaj një sulmi nëse ata nuk i nënshtroheshin ideologjisë së ISIS. Këto masa krijonin një mjedis armiqësor të veçantë, gjë që shkaktoi largimin e shumë besimtarëve dhe familjeve të tyre përpara se të duhej të përballeshin me pasojat po të mos iknin prej aty.

Ky shembull i ngacmimit vizual demonstroi sesi përdorimi i imazheve mund të prodhojë një atmosferë armiqësore ndaj atyre që janë vënë nën shënjestër. Ngacmimi vizual mund të jetë më i fshehtë e dinak, por për të adresuarin, imazhet e përdorura e bëjnë kuptimin e tyre të pagabueshëm. Përdorimi i simbolit ن nga ana e ISIS, për shembull, ishte një mesazh i qartë edhe për të krishterët, edhe për jo të krishterët. Në pjesë të tjera të botës, të krishterët ngacmohen vizualisht në forma të ndryshme. Një person nga Lindja e Mesme, i kthyer në besimin e krishterë prej islamit, më tregoi se i kishte ardhur një zarf që nuk përmbante asnjë fjalë e megjithatë komunikonte me zë të lartë. Përbrenda zarfit kishte një fishek të vetëm. Mesazhi që iu dha këtij besimtari të ri ishte i dukshëm—fisheku tjetër që do t'i dërgohej do t'i vinte prej një arme, jo me postë.

Të krishterët që përfetojnë një ngacmim të tillë mund t'i dorëzohen tundimit që ta kalojnë fokusin e tyre nga të qenët dëshmitarë besnikë në të qenët ata që aktivisht i shmangin pasojat e shprehjes së besimit të tyre. Tundimi është i prekshëm, sepse ata që përqendrohen te këto kërcënime të fshehta do ta kenë gjithnjë e më të vështirë për të dalë haptas me guxim në sheshin publik dhe për të shpallur të vërtetën e ungjillit, që është objektivi i ngacmimit.

Vëzhgimi i ngacmimit në jetën e Jezusit

Edhe Jezusi përjetoi ngacmim të vazhdueshëm prej drejtuesve fetarë të kohës së Tij, ndërsa ata kërkonin ta bënë të dukej mashtrues i çmendur dhe profet i rremë. Duke bërë këtë, ata besonin se opinionin publik popullor mund t'i kundërvijej Jezusit, duke bërë të mundur që ata ta rrëzonin Jezusin. Kudo që shkoi, Jezusi u përndiq prej atyre që kishin synim të gjenin mundësi për ta zënë në kurth Atë. Ata e kundërshtonin doktrinën e Jezusit dhe e shpërfillnin autoritetin e Tij, duke bërë çdo përpjekje për ta përndjekur, ngacmuar dhe për ta goditur në pikën e dobët të Tij. Gjithsesi, kjo nuk e kapi kurrë Jezusin në befasi, sepse Ai gjithmonë i parashikoi ata (Marku 3:1–6; 11:27–28; 12:13, 19, 28).

Një ditë, ndërsa Jezusi po jepte mësim në tempull, një grua u soll zvarrë përpara Tij prej skribëve dhe farisenjve. “Kjo grua është kapur duke bërë kurorëshkelje, - i shpjeguan ata. - Tani në Ligj, Moisiu na ka urdhëruar t'i vrasim me gurë gratë e tilla. Po ti, çfarë thua?” (Gjoni 8:5)

Të gjithë sytë nuk ishin më te grupi i drejtuesve me pamje shenjtori, por te pamja e mjerueshme e gruas së dënuar që rrinte shtrirë përpara Jezusit. U duk sikur koha ndali në vend, ndërkohë që gjithsecili po priste të shihte sesi do ta trajtonte Jezusi situatën. Për habinë e tyre, në vend që t'u përgjigjej drejtpërdrejt këtyre burrave ose ta dënonte gruan, Ai u përkul dhe nisi të shkruante diçka përdhe.

Skribët dhe farisenjtë, që po e humbnin durimin, i bënë presion Jezusit për një përgjigje. Njerëzit e mbledhur rreth Jezusit nuk kishin dijeni, por këta drejtues fetarë shpresonin të siguronin një mjet për ta hequr qafe Jezusin përmes kurthit të tyre të thurur me kujdes.

Më në fund, Jezusi u ngrit dhe, duke i parë ngultas burrat, i mahniti të gjithë teksa shpalli: “Ai prej jush që është pa mëkat, le të jetë i pari që t'i hedhë gurin asaj” (v. 7).

Ngacmim gjatë udhës

Ajri ishte plot tension, ndërsa një heshtje shtangëse ra mbi turmën. Teksa Jezusi përsëri u përkul dhe vazhdoi të shkruante në dhe, njëri pas tjetrit, akuzuesit e gruas fajtores u larguan, duke u përvëlur përbrenda nga zemërimi që u dështoi edhe një përpjekje tjetër për ta diskredituar kryearmikun e tyre. Pas pak kohe, Jezusi u ngrit. Gruaja ishte ende aty, duke pritur verdiktin përfundimtar.

“Grua, ku janë ata? Askush nuk të dënoi?” - pyeti Ai (v.10).

“Askush, Zot”, - iu përgjigj gruaja, e cila ndoshta po fillonte të gjente një arsye për të shpresuar.

Përgjigjja e Jezusit i dha fund përvojës së saj të hidhur. “As unë nuk të dënoj; shko dhe që sot e tutje mos mëkato më” (v. 11).

Kudo nëpër Ungjijtë, teksa Jezusi përmbushte shërbesën e Tij tokësore, kundërshtimi prej skribëve dhe farisenjve ishte i pandalur. Ngacmimi vazhdoi përgjatë gjithë jetës së Tij deri në kryq, ku ai mbarti mëkatet e botës.

Që nga koha e Jezusit e deri më sot, të krishterët anembanë botës kanë duruar ngacmime. Vetë Jezusi deklaroi: “Kujtoni fjalën që ju thashë: ‘Një shërbëtor nuk është më i madh se zotëria i tij.’ Nëse më përndoqën Mua, do t’ju përndjekin edhe juve” (Gjoni 15:20). Ashtu siç u përndoq Ai prej atyre që e urrenin dhe e përçmonin Atë, edhe ndjekësit e Tij, pavarësisht nga vendi i tyre në histori ose gjeografi, mund të presin po ashtu të njëjtin trajtim prej botës. Ngacmimi është një shenjë e sigurt se bota e ka vënë re dhe, prej kësaj, ndonëse synimi i tyre është i lig, mesazhi i ungjillit nuk do të dështojë për të ndikuar në jetët e tyre. Dishepujt e përndjekur do të shfaqin me sukses të vërtetën e Perëndisë pikërisht përpara njerëzve që i shtypin ata, ose duke e predikuar ungjillin me fjalë, ose duke e demonstruar atë përmes jetëve të tyre.

Teologu A. W. Tozer shkroi:

Të krishterët shpresojnë për paqe, por nëse vjen lufta, ajo nuk mund t’u marrë atyre asnjë gjë thelbësore për mirëqenien

e tyre të përjetshme. Ata shpresojnë për paqe, por janë të përgatitur për t'i dhënë jetët e tyre, nëse kështu duhet, për hir të drejtësisë. Ata shpresojnë për sukses financiar, por nëse ai nuk vjen, ata kanë mësuar të jenë të kënaqur me ato gjëra që kanë. Ata shpresojnë se bota do të jetë e mirë me ta, po nëse nuk është, ata nuk do t'i kapë paniku, për shkak se kujtojnë fjalët e thëna prej Zotit tonë: “Në këtë botë ju do të keni mundime. Por merrni zemër! Unë e kam mposhtur botën.”¹⁰

Nën sytë vigjilentë të spiunëve qeveritarë

U takova me një pastor nga Bjellorusia, i cili kishte përjetuar atë që ai e quante përndjekje “administrative”. Ai po përpiqej ta regjistronte zyrtarisht kishën e tij në qeveri me qëllim që të mund të zotëronin prona dhe të ndërtonin një ndërtesë kishë të përshtatshme. Ai aplikoi, aplikoi sërish, dhe aplikoi përsëri, dhe çdo herë aplikimi i tij refuzohej. Në fund, ai u tha zyrtarëve qeveritarë se ishte në interesin e tyre më të mirë që ta regjistronin atë, sepse po të mos regjistrohej kisha e tij, ata do të mblidheshin fshehtas dhe pastaj zyrtarët nuk do të kishin asnjë ide për veprimtaritë e tyre kishtarë ose për aktivitetet me të jashtmit. Funksionoi!

Sapo i mori letrat e regjistrimit zyrtar, ky pastor befas nisi të frikësohej se mos ndoshta do t'i kishte sjellë probleme më të mëdha kishës. Në cilëndo të diel, tani që ata ishin të regjistruar dhe dihej ku ishin, spiunët e qeverisë mund të vinin në kishën e tij, të dëgjonin dhe të monitoronin gjithçka që thuhej e bëhej atje. Ai nisi të ndihej në ankth dhe të kishte frikë kur predikonte, duke qenë i kujdesshëm që të mos thoshte asnjë gjë që mund të përdorej kundër tij ose kundër kishës së tij.

¹⁰ A. W. Tozer, *This World: Playground or Battleground?* [Kjo botë: kënd lojërash apo fushëbetejë?] (Camp Hill, PA: Christian Publications, 1989), 24.

Ngacmim gjatë udhës

Kur e pyeta sesi e zgjidhi problemin, ai filloi të qeshte. Ai më shpjegoi se kishte shkuar në Kinë me një delegacion pastorësh bjellorusë, ku pati mundësi të takonte pastorët e njëres prej kishave më të mëdha shtëpiake. Duke e ditur se këto kisha ishin të paregjistruara dhe për këtë arsye konsideroheshin ilegale në Kinë, ai pyeti njërin nga pastorët nëse kishin pasur ndonjëherë spiunë qeveritarë që i monitoronin. Pastori kinez konfirmoi se ashtu ishte, dhe pastori bjellorus e pyeti më pas sesi i bënë shërbesat e kishës, duke e ditur se vëzhgoheshin nga agjentët qeveritarë që ishin armiqësorë. Pastori kinez buzëqeshi dhe i tha se ai e shihte këtë si një mundësi të shkëlqyer për të predikuar me guxim, ngaqë këta spiunë qeveritarë aktualisht ishin njerëz që Perëndia po i dërgonte nëpër kisha për të dëgjuar ungjillin.

Miku im bjellorus u kthye në shtëpi nga Kina me më shumë guxim për ta predikuar fjalën e Perëndisë, pasi u inkurajua nga një vëlla në Zotin që e kuptonte plotësisht kërcënimin e ngacmimit prej autoriteteve qeveritare që kundërshtonin predikimin e tyre.

Historia e Amitit vazhdon

Amiti kërceu i trembur dhe hodhi një sy anembanë dhomës. Ai vuri re se po depërtonte tym nga qoshja e dhomës së tyre të vogël të gjumit. Ai i tha Evës të merrte Rafin, përpara se t'i drejtonte të dilnin nga shtëpia e tyre. Teksa dolën vrik nga dera e përparme, të mbledhur bashkë nën një batanije, Amiti shikoi në errësirë me sy vigjilentë nëse kishte kërcënime të mëtejshme. Edhe pse zjarri po përhapej me shpejtësi, ai nuk ishte ende jashtë kontrollit. Amiti e hoqi batanijen nga shpatullat dhe nisi t'i godiste flakët me të, ndërsa Eva rrëmbeu kovën me ujin e pastrimit pranë derës kryesore dhe ia hodhi zjarrit. Babai i Amitit, i goditur nga paniku, prona e të cilit ishte ngjitur me fermën e Amitit, mbërriti sapo ishte shuar zjarri.

Vështirësi gjatë udhës

Rafi rrinte me sytë e shqyer, dhe lotët i rridhnin poshtë faqeve. Edhe Eva po qante nga tronditja. Nga ana tjetër, Amiti, tani që u shmang kriza, u zemërua dhe nisi të vlonte përbrenda. Si guxojnë ata t'ia bëjnë këtë gjë familjes sime? *Si guxojnë ata të kërcënojnë vetë jetët e të dashurve të mi?* Ai nuk duronte dot ta shihte gruan e djalën e tij të përlotur, plot frikë, të tronditur, dhe kaq krejtësisht të pambrojtur.

Kasëmi mund ta shihte egërsinë në sytë e të birit, frymëmarrjen e rënduar, grushtat e mbledhur dhe muskujt e tendosur. Atëherë ai e kuptoi se Amiti mund të kishte mbërritur në pikën kulminante të dëshpërimit. Asgjë e mirë nuk ndodh kur një burrë vepron gjatë dëshpërimit. Amiti ndjeu një dorë të fortë mbi supin e tij dhe dëgjoi fjalët lehtësuese të të atit.

“Fali ata, bir; ti duhet ta lësh këtë gjë të kalojë.”

“Pse duhet ta bëj këtë? - u përgjigj Amiti. - Mos më thuaj, ngaqë ata nuk e dinë çfarë po bëjnë. Ky veprim ishte i qëllimshëm. Ata u përpoqën të na dignin të gjallë, baba! Më thuaj, përse duhet t'i fal ata?” Amiti, që e kishte kapërdirë krenarinë e tij dhe e kishte mbledhur zemërimin e tij për një kohë kaq të gjatë, tani ndiente një urrejtje helmuese t'i vlonte në sipërfaqe.

Kasëmi, me dorën ende mbi supin e Amitit, e ktheu butësisht të birin drejt vetes që ta shihte drejt e në sy.

“Për shkak se, edhe ti, biri im, dikur ishte si ata.”

Fjalët e të atit e ulën zemërimin e tij ashtu si një beze e ftohtë ul temperaturën e ballit të nxehtë. Amiti u ul në gjunjë përdhë dhe qau. Ndërsa ai po qante, Eva dhe Rafi vrapuan drejt tij dhe e përqaftuan, duke bashkuar lotët e tyre me të tijët. Kasëmi, me faqet që i shkëlqenin, rrinte përmbi ta, me dorën mbi kokën e të birit, duke u lutur që paqja e Perëndisë, që ia tejkalon çdo të kuptuari, do t'i mbushte tani ata në këtë kohë vuajtjeje. Pas pak kohe, Amiti u ngrit dhe e mbloodhi familjen e vet, i bëri shenjë me kokë të atit, dhe u kthyen në shtëpinë e tyre për të fjetur.

Ngacmim gjatë udhës

A mund të flinte ai përsëri në paqe ndonjëherë? Amiti nuk kishte menduar kurrë se ata që ishin kundër tij, nga vetë fshati i tij, do të përpiqeshin ta digjin shtëpinë e tij kur ata ishin brenda saj. Ai i kërkoi Perëndisë forcë për t'i duruar këto mundime, me qëllim që ai të mos i dorëzohej asaj pjese të vjetër të tijës që dëshironte hakmarrje.

Në paqe do të bie dhe me paqe do të fle; sepse vetëm ti,
O ZOT, më bën të banoj i sigurt. (Psalmi 4:8)

Të shkojmë pak më thellë

Të përballesh me ngacmimin në çdo lloj aspekti është e vështirë, sidomos kur personi nuk ka mbështetje ose mbrojtje. Çfarë bën kur fqinjët të kthejnë shpinën dhe autoritetet mbyllin sytë? Mbreti Ezekia e la gjithçka në dorën e Zotit sepse ai kuptoi që nuk do të ishte në gjendje t'i mposhte armiqtë me forcën e tij. Ai i mbajti sytë tek Zoti, ngaqë e kuptoi cili ishte Burimi i shpresës së tij përfundimtare.

Ngacmimi është vegël e armikut, e cila në mënyrë të përpiktë luan me nervat e personit dhe është demoralizues. Ezekia na mëson se Perëndia nuk ndryshon dhe Ai është shumë pranë fëmijëve të Tij në vuajtjen e tyre, qoftë kur shkaku i vuajtjes është ai ngacmuesi tek oborri i shkollës, kundërshtari në vendin e punës apo njeriu armiqësor në lagje. Perëndia e merr atë që ishte synuar për keq dhe e kthen atë për mirë, për ata që janë të thirrur sipas qëllimit të Tij (Romakëve 8:28).

Pyes veten nëse ISIS do ta kishte përdorur atë simbolin ☪ po ta dinin se ai do t'i kishte nxitur e bërë bashkë të krishterët anembanë botës për t'i mbështetur vëllezerit e motrat e tyre në Siri dhe Irak, për të qëndruar pranë familjes së tyre të përndjekur dhe për t'u

lutur që anëtarët e ISIS do të arrinin ta njihnin Jezusin si Zotin dhe Shpëtimtarin e tyre.

Zbatimi

A e keni ndjerë ndonjëherë edhe paqen e Krishtit, edhe mundimin e botës? Cilit zë ia keni vënë veshin: hakmarrjes apo faljes? Teksa meditonit për këtë, reflektoni mbi këto fjalë të Jezusit dhe mësojini përmendësh:

“Jua kam thënë këto gjëra juve, që të keni paqen në mua. Në botë do të keni mundime. Por, merrni zemër; Unë e kam mposhtur botën.” (Gjoni 16:33)

Si ju ndihmojnë këto fjalë për t’u:

1. Përgatitur për talljen dhe / ose ngacmimin?
2. Duruar kundërshtimin e botës sot, teksa jetoni për Krishtin?

Sugjerim: Lexoni kontekstin e Gjoni 16:33 në lidhje me mësimet e Jezusit në kapitujt 14 deri në 17. Tani rishikoni përgjigjet tuaja fillestare ndaj pyetjeve të mësipërme. Çfarë do të shtonit ose do të hiqnit në përgatitjen tuaj?

Kapitulli katër

Diskriminim gjatë udhës

“Ju do të urreheni nga të gjithë për shkak të emrit tim. Por ai që do të durojë deri në fund, do të shpëtohet.”

Mateu 10:22

*A të përbuzin miqtë, a të braktisin?
Shpjere këtë përpara Zotit në lutje!
Në krahët e Tij ai do të të marrë e do të të mbrojë;
dhe atje do të gjesh ngushëllim.*

Jozef M. Skrivën (Joseph M. Scriven), *Ç'mik
na është Jezus Krishti (What a Friend we
have in Jesus)*

Që nga përpjekja e zjarrvënies së qëllimshme në shtëpinë e tij, Amitit i duhej ta mblidhte çdo pikë kurajoje për t'u ngritur në mëngjes, për të lënë familjen dhe për të shkuar më këmbë në rrojtoren e vet. Ai ndiente se nuk mund t'u zinte më besë fqinjëve të tij si më parë, kështu që ishte e vështirë t'i linte Evën dhe Rafin vetëm fare. Si mund t'i mbronte ai ata, kur nuk ishte atje pranë? Ai kishte dyshime për drejtuesit e komunitetit, ngaqë besonte se ata ishin përgjegjës për keqtrajtimin e të krishterëve brenda komunitetit. Amiti gjithashtu nuk ishte i sigurt për veten e vet, sesi do të reagoonte herën tjetër kur të ishte ballë për ballë me këta burra. Emocionet e tij ishin ende të freskëta, dhe që nga rasti i zjarrit ai kishte mbetur i trazuar. Amiti nuk kishte besim se do të mund ta kontrollonte zemërimin e tij po të kishte kundërshtime të tjera.

Vështirësi gjatë udhës

Pavarësisht këtyre ndjenjave që e përshkonin të tërin, Amiti ndiente një paqe që banonte përbrenda qenies së tij që e bënte të qëndrueshëm. Ai nuk mund ta shpjegonte dot sesi mund të kishte kaq qetësi, por instinktivisht ai besonte se ishte një qetësi që vinte prej Jezusit dhe jo prej vetes së tij. Ai gjithashtu ndihej sikur një ndjesi paqeje banonte përbrenda komunitetit të tij. Herë pas here, ai vinte re vështirime keqardhjeje prej një grushti njerëzish teksa kalonte pranë tyre, gjë që i jepte Amitit pak shpresë se ai dhe familja e tij nuk urreheshin aq shumë sa ç'druanin. Ata mund të kishin akoma miq mes fshatarëve, edhe pse për momentin Amiti dhe familja e tij përballeshin me mohimin prej shumë miqve e mikeshave të mëparshme. Izolimi do të ishte fati i tyre, të trajtoheshin si të huaj, sikur nuk i përkisnin atij komuniteti. Edhe pse mbizotëronte një qetësi, pavarësisht nga tensionet e krijuara, Amiti e dinte se ajo nuk do të zgjaste. Ai ishte i vetëdijshëm se mund të vinte një kohë për të bërë llogaritë, prej atyre që po vrisnin mendjen sesi të sillleshin me këtë fe të krishterë që po i “infektonte” njerëzit e tyre.

Shumë pak klientë vinin në rrojtore, dhe akoma më pak njerëz blinin prodhime prej familjes së tij në treg. Amiti trembej se mos ndarja që po ushtrohej mbi familjen e tyre në fund do t'i detyronte ata të zhvendoseshin për në ndonjë zonë tjetër. Përbërja shoqërore e komunitetit të tij ishte e fortë, dhe kaq e brishtë në të njëjtën kohë. Nuk kishte vend për të dalë jashtë zakoneve e traditave ndërkohë që ishte ende pjesë e komunitetit. Kushdo që guxonte të dilte përtej ritualeve të nderuara nga koha do të paralajmërohej dhe do të kërcënohej që ta ndalonte sjelljen e tij/saj jorespektuese. Po të mos kishin qenë besimtarët e tjerë në fshat, të përkushtuar për t'u bashkuar me njëri-tjetrin, Amiti ishte i sigurt se ata nuk do të kishin mbijetuar. Përmes pastorit të tyre, Amiti dhe familja e tij u lidhën gjithashtu me të krishterët prej fshatrave aty pranë, dhe ky ishte një inkurajim tejet i madh, sepse grupet e mbështesnin njëri-tjetrin përgjatë këtyre kohëve të përndjekjeve. Teksa Amiti reflektonte për këtë, ai e falënderonte Perëndinë që familja e tij

nuk ishte vetëm, sepse ata brenda kishës së tij ishin shtylla të besuara force. Ai gjithashtu e dinte nga predikimi që bëri pastori Xhoshua se Perëndia do të ishte ndihmuesi i tij i kudopranishëm në kohët e mundimit.

Kur godet fatkeqësia

Teksa po ecte përmes fshatit për tek rrojtoria, mendimet e Amitit u ndërprejnë kur ai ndjeu një dridhje të fortë që vinte nga toka poshtë tij. Tërmet! Mendja nisi t'i vinte rrotull, teksa toka po i lëkundej nën këmbë. Amiti kishte qenë duke ecur në mes të rrugës kur nisi tërmeti, dhe ai mundi t'i shihte ndërtesat dhe strukturat në të dyja anët të lëkundeshin përpara se të shkërmoqeshin përdhe. Njerëz në panik po vraponin, qanin dhe ulërinin për ndihmë. Duke e ndier se nuk ishte e sigurt asnjë lëvizje deri sa të ndalonte tërmeti, Amiti ndenji i ngrirë në vend, por sapo ndaloi dridhja, ai vrapoi përmes kaosit e u kthye për në shtëpinë e tij. Mendjen e kishte vetëm te familja e tij, dhe ai duhej të sigurohej se ata ishin jashtë rrezikut. Dëmet në fshat ishin të rënda dhe dukej sikur çdo ndërtesë ishte shembur. Ai kishte frikë se mos shumë njerëz kishin mbetur nën rrënoja, por së pari duhej të sigurohej se Eva dhe Rafi ishin të sigurt, përpara se të niste të ndihmonte për të shpëtuar të tjerët.

Një ndjesi çlirimi e pushtoi të tërin kur Amiti vuri re Evën dhe Rafin që po vraponin drejt tij përmes turmës. Ata u përqaftuan në një çast që dukej si qetësia e një ëndrre mes kaosit që i rrethonte. Eva e siguroi Amitin se babai dhe nëna e tij gjithashtu ishin mirë dhe se shtëpitë e tyre ishin ende në këmbë. Eva buzëqeshi teksa tha: “Për kësi rastesh ia vlen ta kesh një shtëpi të thjeshtë. Mund të mos jetë e madhe, por i qëndroi goditjes.” Kur Eva e pyeti për gjendjen e rrojtore, Amiti tha se ai nuk e dinte nëse kishte mbijetuar ngaqë ai kishte ardhur me vrap që t'i gjente ata së pari. Tani që e dinte se familja ishte e sigurt, Amiti u bashkua

Vështirësi gjatë udhës

menjëherë me përpjekjet për shpëtim, duke kërkuar për personat e zënë në rrënoja ose që ishin plagosur. Eva e çoi Rafin në shtëpi që të kujdesej gjyshja për të, ndërsa ajo u kthye në fshat duke kërkuar që të sillte ndihmë tek gjithsecili që kishte nevojë.

Amiti punoi tërë natën duke gërmuar përmes rrënojave dhe duke lëvizur tulla, llaç dhe dru për të gjetur ata që ishin zënë në rrënoja. Teksa punonte, ai lutej fort për të plagosurit që i ndihmoi të dilnin jashtë rrënojave dhe u përpoq aq sa mundi që t'i ngushëllonte ata që kishin humbur të dashurit e tyre në këtë fatkeqësi. Ishte sfiduese të llogaritej niveli i shkatërrimit që kishte shkaktuar tërmeti, dhe akoma më e vështirë të përballohej dhimbja dhe vuajtja që u kishte shkaktuar njerëzve.

Në fund, kur Amiti e pa që kishte bërë gjithçka kishte mundur për bashkëfshatarët e tij, ai pati rastin të shihte nëse kishte mbetur ende në këmbë rrojtoria e tij. Zemra i pikoi kur mbërriti tek vendi ku dikur ishte rrojtoria e tij dhe gjeti në vend të saj një grumbull mbetjesh. Duke e parë se ajo që i siguronte jetesën ishte katandisur në një pirg rrëmuje, Amiti i rraskapitur dhe i shkatërruar ra në gjunjë dhe ia nguli sytë në mosbesim atij shkatërrimi. “Po tani, Zot? - murmuriti ai. - Pse nuk e mbrojte dyqanin tim? Si do t'i gjej vallë paratë për ta rindërtuar?”

Teksa Amiti po i mendonte këto gjëra, ai zbuloi sërish një paqe që ngrihej përmbi ankthin e tij. Ai e dinte se Perëndia ia kishte mbrojtur familjen e vet dhe se, pavarësisht nga shkatërrimi i fshatit, kishte pasur shumë pak humbje jete. Kockat e thyera dhe lëndimet e tjera më në fund do të shëroheshin dhe, në një mënyrë a një tjetër, fshatarët do t'i rindërtonin shtëpitë, duke i dhënë komunitetit të tyre një jetë të re nga e para. Në fund të fundit, historia e fshatit të Amitit kishte qenë gjithnjë një histori mbijetese, duke e rimarrë veten pas secilës fatkeqësi të radhës. Kështu që atje, në gjunjë, përballë rrojtorese së tij të shkatërruar, Amiti i ngriti duart dhe e adhuroi Atin e tij qiellor.

Diskriminim gjatë udhës

Ndërsa ditët kalonin, Amiti mori vesh se tërmeti kishte dëmtuar gjithashtu edhe fshatra të tjera në zonën e tyre. Nga e tërë bota po dërgoheshin skuadra në krahinën e tyre për të vlerësuar dëmet dhe për të ndihmuar me rindërtimin. Amiti ishte ende duke nxjerrë ç'të mundej nga mbetjet e dyqanit të tij kur dëgjoji zhurmën e makinave të njëres prej organizatave ndërkombëtare të ndihmave që po hynte në fshatin e tij. A mund të ishte kjo e vërtetë? A ishte vërtet duke u ardhur ndihma? A do të ishte kjo përgjigjja e lutjeve të tij për ta rindërtuar dyqanin e tij?

Brenda një jave nga shkatërrimi që tërmeti i shkaktoi fshatit të tij, Amiti zbuloi se një skuadër ndërkombëtare me punëtorë për ndihmat ishte takuar me drejtuesit vendas dhe u kishte siguruar atyre kontenerë me ushqime dhe ujë për njerëzit e fshatit. Ai mësoi se tërmeti kishte shkatërruar shumë vende në krahinën e tij dhe se kudo nëpër vendin e tij po siguroheshin ndihma nga organizatat e huaja për t'i ndihmuar ata që ishin dëmtuar më shumë. Këto organizata ndihmash ishin lidhur me drejtuesit e fshatit, duke i vënë ata në ngarkim të shpërndarjes së furnizimeve dhe duke u siguruar ca nga paratë për të rindërtuar infrastrukturën e fshatit. Të gjitha veprimtaritë e ndihmave duhej të koordinoheshin përmes mbikëqyrësve të caktuar dhe të gjithë ata që ishin prekur prej tërmetit do të duhej të punonin bashkë me ta.

Amity priti që t'i vinte radha të aplikonte për ndihmën që i duhej për ta rindërtuar rrojtoren e tij, dhe kur i erdhi çasti, ai mezi mundi ta përmbante gëzimin, duke besuar se ndihma ishte tek dera. Amity u komunikoi drejtuesve sesi ai dhe familja nuk kishin nevojë për ushqim ose ujë; ato që kishin në fermë do t'u mjaftonin. I duhej vetëm mbështetje për ta rindërtuar rrojtoren. Pasi ai e paraqiti rastin e tij, drejtuesit u takuan mënjane për ta diskutuar kërkesën e Amity për ndihmë. Kur ata mbaruan, u kthyen tek Amity dhe i thanë: "Pse duhet të të ndihmojmë ty, qeni i fshatit? Jo. Kërkesa jote nuk është pranuar."

Diskriminimi

Të veprosh kundrejt dikujt ose diçkaje me anësi ose me paragjykim.

Diskriminimi, kur shihet në ngjyrimin e tij negativ, i humbet tiparet e tij pozitive, që mund të na ndihmojnë në aspektet e ndryshme të jetëve tona. Për shembull, ne mund të dallojmë ose të shquajmë mes asaj që është e ligjshme ose e paligjshme, normale ose jonormale, e pranueshme ose e papranueshme, e sigurt ose e rrezikshme.

Fëmijët e mi u rritën duke më dëgjuar t'u them: "Çdo shofer në rrugë është i çmendur... përveç meje." Teksa i shpija me makinë nëpër vende të ndryshme, unë komentoja shpesh mbi aftësitë (ose paaftësitë) e perceptuara të shoferëve të tjerë, duke i ndihmuar ata të dallonin mes metodave të drejta ose të gabuara të ngarjes së makinës në rrugë. Duke lënë mënjanë sarkazmën, ata mësuan të jenë gjithnjë e më vigilentë dhe të vëmendshëm ndaj rreziqeve të mundshme.

Trajnimi im si shofer nisi kur ngava një kamion për një shitës me shumicë, duke bërë dërgesa nëpër dyqanet e luleve anembanë *Zonës së Torontos së Madhe (Greater Toronto Area)*. Isha i ri dhe agresiv, dhe më duhej ta gjeja barazpeshën mes përfundimit të itinerarit tim me shpejtësi e efikasitet dhe monitorimit të kushteve të rrugës dhe trafikut. Për pasojë, unë u bëra fort i vetëdijshëm për mjedisin përreth meje, duke u mbështetur te pasqyrat anësore për të shquar rreziqe të mundshme dhe për t'i shmangur ato, përpara se ato të më ndikonin mua. Të qenët i vetëdijshëm dhe reagues, gjëra që i mësova kur ngisja kamionin, së bashku me domosdoshmërinë për t'i dalluar menjëherë situatat, më ndihmuan që t'u rrija larg problemeve të mundshme.

Diskriminimi, që rëndom quhet dallim, është një vegël thelbësore kur ushtrohet me urtësi. Teksa udhëtojmë në shtegun e jetës, ai

Diskriminim gjatë udhës

duhet kultivuar në nivelin fizik dhe shpirtëror që të mund ta përmbushim thirrjen tonë tokësore për të qenë “kripë” dhe “dritë.”

Në letrën e tij drejtuar kishës në Filipi, Pali shkroi:

Dhe është lutja ime, që dashuria juaj të teprojë gjithnjë e më tepër, me njohuri dhe çdo dallim, që të mund të miratoni ato gjëra që janë të shkëlqyera, dhe kështu të jeni të pastër dhe të pafaj për ditën e Krishtit, të mbushur me frytin e drejtësisë, që vjen përmes Jezus Krishtit, për lavdinë dhe lavdërimin e Perëndisë. (Filipianëve 1:9–11)

Mbreti Salomon, i cili në kulmin tij u njoh si njeriu më i urtë në tokë, dha këshillën që vijon:

Biri im, nëse i pranon fjalët e mia dhe i ruan si thesar urdhërimet e mia, duke e bërë veshin të vëmendshëm ndaj urtësisë dhe duke ia prirur zemrën të kuptuarit; po, nëse bën thirrje për mendjemprehtësi dhe e ngre zërin për të kuptuarit, nëse e kërkon si argjendi dhe rrëmon për ta gjetur atë ashtu si për thesaret e fshehura, atëherë do ta kuptosh frikën e ZOTIT dhe do ta gjesht njohurinë e Perëndisë. (Fjalët e Urta 2:1–5).

Kështu pra, duke e kuptuar diskriminimin si një lloj dallimi, mund të tregohet se ka tipare pozitive në të që janë të dobishme për jetën. Diskriminimi bëhet negativ, dhe me të drejtë, kur gjykimet personale të të tjerëve e ngrenë ose e pakësojnë padrejtësisht vlerën ose vlerësimin e një individi. *Komisioni i të Drejtave të Njeriut për Kanadanë (KDNK)* e përshkruan diskriminimin si “një veprim ose një vendim që e trajton keq një njeri ose një grup për arsye si raca, mosha ose paaftësia e tyre.”¹¹

¹¹ “About Human Rights,” Canadian Human Rights Commission <chrc-ccdp.gc.ca/eng/content/what-discrimination>.

Vështirësi gjatë udhës

KDNK vazhdon duke përshkruaar arsye të shumta për të cilat njerëzit diskriminojnë, të tilla si etnia, gjinia, mosha, paaftësia dhe feja; që të gjitha këto janë të dëmshme dhe të gabuara. Fokusi im specifik në këtë libër është mbi diskriminimin e të krishterëve, për shkak të *besimit të tyre fetar* dhe *dëshmisë* së tyre.

Kanon Endrju Uajt (Canon Andrew White) e pa drejtpërsëdrejti armiqësinë e shpeshtë kundër bashkësisë së krishterë në Irakun e shkatërruar nga lufta. Shumica e armiqësisë ishte e dhunshme, por themeli i kësaj përndjekjeje ishte diskriminimi. Prandaj, Kanon Uajt e drejtoi bashkësinë e tij që t'i kundërpërgjigjej urrejtjes me dashuri dhe ta kundërshtonin dhunën me vepra mëshire. Ai i inkurajonte njerëzit e tij me këto fjalë:

Unë jam i vetëdijshëm se Perëndia na trajnon e na përgatit ne nëpërmjet të gjitha përvojave të jetës. Nganjëherë Ai e sheh të përshtatshme të na imponojë gjëra, të cilat ne nuk i shohim si “më të mirat” për jetët tona, por Ai sheh qëllimin më të madh pas tyre dhe i lejon ato gjëra që ne të bëjmë atë që Ai do që të bëjmë ose të shkojmë atje ku Ai do që të shkojmë. Në të gjitha këto, unë besoj thellësisht se Perëndia mundet dhe do t'i përdorë këto rrethana kaq armiqësore për lavdinë e Tij.¹²

Teksa ngacmimi e rrit temperaturën e përndjekjes përmbi atë që shkakton tallja, diskriminimi shton një nivel tjetër të armiqësisë në shkallën e përndjekjes. Të krishterët që përballen me tallje ose ngacmim shpesh mundet që të gjejnë vende ku ka plogështi, dhe në disa raste, edhe tolerancë përbrenda komuniteteve të tyre. Për shembull, ata mund të jenë në gjendje të gjejnë punësim për të qenë, ta ushtrojnë të drejtën e tyre për të votuar, dhe të mos kenë pengesa për të pasur ndihmë ligjore, përkujdesje shëndetësore dhe

¹² Andrew White, *Faith Under Fire* [Besimi nën zjarr] (Oxford, UK & Grand Rapids, MI: Monarch Books, 2011), 41.

Diskriminim gjatë udhës

arsim. Megjithatë, diskriminimi i fshin këto të drejta dhe përfitime për të krishterët për shkak se ata kanë zgjedhur të ecin në një shteg të ndryshëm nga ai i shumicës. Hiqen ose kërcënohet të hiqen të drejtat themelore të njeriut thjesht për shkak të identitetit të tij fetar. Veprime të tilla janë të dëmshme ngaqë ato shpesh çojnë në papunësi, në të mbeturit të pastrehë dhe në varfëri.

Në punën time me ZIMK, kam intervistuar shumë të krishterë që janë përballur me një diskriminim të tillë prej familjes, miqve, bashkëpunëtorëve dhe/ose punëdhënësve. Këta besimtarë hasen diskriminim duke marrë një pagesë më të ulët sesa punëtorët jo të krishterë ndërkohë që pritej që të punonin me orare më të zgjatura pune; duke humbur privilegjet familjare nëse do të hiqnin dorë nga besimi i tyre; duke iu refuzuar trajtimi mjekësor prej një punonjësi të sistemit shëndetësor ose duke marrë trajtim mjekësor më të dobët; duke iu dashur të paguajnë tarifa shtesë për shërbime; duke humbur punësimin për shkak të një shefi jo tolerant, e shumë të tjera. Në secilin rast, është e dukshme se këto gjëra ndodhën për shkak të besimit të krishterë të individit, ngaqë jo të krishterëve në të njëjtin skenar nuk iu dha trajtim diskriminues prej të njëjtëve agresorë.

Diskriminimi gjithashtu ndodh brenda shoqërisë më të gjerë, kur ka një marginalizim të qëllimshëm e sistematik dhe trajtim të pabarabartë të të krishterëve nga përbrenda shoqërisë. Mundësi dhe përparësi që janë në dispozicion të shumicës, nuk janë gjithmonë të arritshme për bashkësinë e krishterë në pakicë. Me fjalë të tjera, është krijuar një kulturë diskriminimi brenda normave shoqërore, ku të krishterët katandisen të trajtohen si qytetarë të klasit të dytë, me liri dhe të drejta të kufizuara. Ndërkohë në sipërfaqe kjo mund të duket më e lehtë, nga ana e komunitetit ka një mospëlqim ose urrejtje në thellësi që ka pasoja negative dhe shkatërruese për të krishterët që jetojnë në komunitet.

Për shembull, diskriminime të tilla janë të dukshme, në fushat e mëposhtme:

Vështirësi gjatë udhës

Puna: Në rastin e punësimit, të krishterët shpesh ulen në detyra për të bërë punë të rëndomta dhe u mohohet mundësia për të kapur pozicione pune të rëndësishme e të një rangu më të lartë në biznes ose në agjencitë qeveritare. *Lista Botërore e Vëzhgimit (World Watch List)*,¹³ e hartuar nga *Dyert e Hapura (Open Doors)*, e përshkruan këtë si një “përndjekje të institucionalizuar,” që do të thotë se të krishterët nuk janë në të njëjtin nivel në fushën e lojës me kolegët e tyre jo të krishterë, pavarësisht se kanë arsimin dhe aftësitë që do t'i bënin ata të përshtatshëm për një punësim të tillë. *Dyert e Hapura* gjithashtu përmend se shumë të krishterë janë të detyruar të punojnë të lidhur, si në rastin e skllevërve që punojnë në furrat e pjekjes së tullave në Pakistan. Në vende të tjera, të krishterët nuk lejohen të ngrihen në pozita më të larta në ushtri, zbatimin e ligjit, ose në agjencitë qeveritare.

Arsimi: Në disa krahina, të krishterët e kanë të vështirë të marrin arsim cilësor, që do t'i ndihmonte ata të ngriheshin përmbi rrethanat e tyre të tanishme, duke e vazhduar gjendjen e marginalizuar dhe në robëri brez pas brezi. Në thelb, ata mbahen në një klasë shoqërore më të ulët dhe për këtë arsye i nënshtrohen diskriminimit shoqëror dhe formave të tjera të abuzimit.

Në Indi, të krishterëve përbrenda kastës më të ulët, të njohur si “të paprekshmit” ose dalitët, shpesh u mohohen ushqimet nga qeveria nëse ata nuk kthehen sërish në hinduizëm. Për shembull, dalitëve u sigurohet arsimi bazë (shënim i përkthyeses: kopshti dhe shkolla fillore) falas, por shpesh nuk lejohen të marrin mësim në anglisht. Mësimi i anglishtes shihet si një shteg për të arritur mundësi më të rëndësishme dhe fuqizim nga dalitët, dhe shqetësimi këtu është se ky lloj fuqizimi mund të bëjë që dalitët të kërkojnë emancipim prej pozitës së tyre në kastën më të ulët. Edhe ajo ndihmë e vogël që është siguruar për dalitët e tjerë, të krishterëve dalitë u mohohet për shkak të bindjeve të tyre

¹³ World Watch List, Open Doors <opendoorsusa.org/christian-persecution/world-watch-list>.

Diskriminim gjatë udhës

fetare. Kjo është e vërtetë për të gjithë dalitët që konvertohen në krishtërim ose në islam. Ka raporte se qeveria u mohon fëmijëve të krishterë dalitë mundësinë për të marrë edhe arsimin bazë. Për të krishterët e kastës më të ulët, diskriminimi luan një rol të madh në mosdhënien e njohurisë. Shumë prej dalitëve të Indisë konvertohen prej hinduizmit ngaqë e shohin atë si shkakun e shtypjes së tyre. Duke e ndryshuar fenë në krishtërim, ata shpresojnë t'i shpëtojnë sistemit tiranizues të kastave. Por, për shkak të konvertimit, ata përballen me një mur tjetër të fortë diskriminimi, të projektuar për t'i mbajtur ata në një gjendje të marginalizuar. Si rezultat, shumë rikonvertohen, që të paktën ta marrin atë mbështetje të vogël që u jepet. Të krishterët që nuk konvertohen janë të gatshëm ta paguajnë çmimin për besimin e tyre dhe kanë nevojë që të ndihmohen prej anëtarëve të tjerë në trupin e Krishtit.

Kujdesi shëndetësor: Shpesh të krishterët kanë pengesa në marrjen e kujdesit të duhur shëndetësor. Po të futen në spital, ata përballen me vonesa të panevojshme dhe me trajtim nën normalen për shkak të identitetit të tyre si të krishterë. Për shembull, *Monitoruesi i Vëzhgimit Botëror (World Watch Monitor)* raportoi për një rast kur një i krishterë nga Pakistani që punonte në kanalizimet e ujërave të zeza u shtrua në spital pasi ra pa ndjenja, ngaqë thithi gaze helmues gjatë zhbllokimit të një kanali ujërash të zeza. Tre mjekë nuk pranuan ta trajtonin atë, duke deklaruar se ai duhej larë, përpara se ta shihnin. Punëtori tridhjetë e pesë vjeçar vdiq në spital pa marrë asnjë trajtim mjekësor.¹⁴

Ndihma ligjore: Po të arrestohen, shumë të krishterë e kanë të vështirë të marrin këshillim ligjor. Avokatët që janë të gatshëm t'i ndihmojnë këta të krishterë vihen vetë nën shënjestër për kërcënime, presion dhe përndjekje. Gazeta *Ylli i Mëngjesit (Morning Star News)* raportoi këtë ngjarje shqetësuese nga Pakistani:

¹⁴ Asif Aqeel, "Pakistani sewage worker dies after 3 doctors on Ramadan fast refuse to touch him," World Watch Monitor, June 5, 2017 <tinyurl.com/ybrerts1>.

Vështirësi gjatë udhës

Të krishterët e varfër në Pakistan shpesh shohin se policia i vë në shënjestër ata për zhvatje, bazuar në akuza të rreme, dhe javën e kaluar një rast i tillë përfundoi me vdekjen e një të krishteri njëzet e katër vjeçar, sipas të afërmve të tij.

Mbi supozimin se të krishterët me pak burime ligjore mund të vihen nën shënjestër pa u ndëshkuar në vendin me popullsi 96% myslimane, oficerët e policisë më 29 maj vranë Uakas Masihun (Waqas Masih), kur xhaxhai i tij nuk e pranoi kërkesën e tyre për pará, pasi ata i kërcënuan se do të hidhnin akuza të rreme, sipas të afërmve. Tani ata thonë se policia po i bën presion familjes së tij që të heqë dorë nga akuzat për vrasje.¹⁵

Ngjarje të tilla nxjerrin në pah cënueshmërinë ligjore që hasin të krishterët që jetojnë në mjedise armiqësore. Në plot raste, ata që i mbrojnë të krishterët e gjejnë veten ose familjen e tyre nën shënjestër për sulme.

Funeralet: Në disa vende, të krishterëve u mohohet hyrja në varrezat e përbashkëta për të varrosur të dashurit e tyre. *Zëri i Martirëve Kanada* raportoi për një rast që shërben si shembull i diskriminimit me të cilin përballen të krishterët në Sri Lanka:

Më 16 tetor 2015, një turmë prej afro 300 fshatarësh në një zonë të largët në Sri Lanka nuk e lejoi një familje të krishterë që të kryente shërbesën e varrimit në varrezat publike, duke deklaruar se varrimi mund të zhvillohej vetëm sipas ritualeve hindu. Duke mos qenë në gjendje ta varrosnin trupin te varrezat publike, pastori u përpoq ta kryente ritualin e varrimit në territorin e kishës. Atëherë turma hyri në ambientet e kishës me forcë, duke e thyer gardhin dhe duke u vënë flakën dy motoçikletave që ishin parkuar në atë pronë.

¹⁵ "Police in Pakistan Kill Young Christian Man in Raid, Relatives Say," *Morning Star News*, June 8, 2018 <tinyurl.com/yab8fpox>.

Diskriminim gjatë udhës

Pasi policia mori një urdhër prej Gjykatës së Magjistraturës, familja u detyrua ta varroste trupin e të dashurit të tyre jashtë fshatit, në një varrezë 23 kilometra larg.¹⁶

Ka pasur raportime të tjera, ku trupi i një të krishteri u zhvarros menjëherë pas varrimit, duke e detyruar familjen në zi për t'u marrë sërish me gjetjen e mënyrës për ta rivarrosur të dashurin e tyre. Diskriminimi i kësaj natyre mund të mos shkaktojë dëmtim fizik, por ai mbart me vete një grushtim emocional e dobësues.

Ndihma: Gjatë kohëve të fatkeqësive natyrore si uria, përmytjet, cunamit ose tërmetet, të krishterët shpesh kanë parë se ndihmat e ardhura nga jashtë shtetit e që janë lënë nën kujdesin e drejtuesve të komunitetit për t'u shpërndarë, në fakt nuk u janë dhënë atyre. Kishat, shtëpitë ose bizneset që janë në pronësi të të krishterëve shpesh nuk marrin trajtim të respektueshëm, meqenëse riparimet e menjëhershme ose rindërtimi i tyre është anashkaluar.

CBN News raportoi më 24 mars 2017 se “të krishterët nga Nigeria, që i largoheshin përndjekjes prej grupit terrorist islamik të njohur si *Boko Haram*, raportojnë se atyre u është mohuar qasja në ushqime dhe furnizime të tjera thelbësore për shkak të besimit të tyre.”¹⁷ I njëjti raport mori një deklaratë prej një dëshmitari okular për atë që ndodhi kur të krishterët u detyruan të iknin me të katra për në kampet e refugjatëve për të qenë të sigurt: “Qeveritari bëri më të mirën e tij kur të krishterëve iu desh të iknin me të shpejtë në 2014 dhe 2015, por kur përkujdesja e kampeve u kaloi organizatave të tjera, nisi diskriminimi. Ata u japin ushqim refugjatëve, por nëse je i krishterë, nuk të japin ushqim. Ata të thonë haptas se ndihma nuk është për të krishterët.”

¹⁶ “Mob Obstructs Burial of Deceased Christian,” January 28, 2016 <vomcanada.com/lk-2016-01-28.htm>. Burimi: National Christian Evangelical Alliance of Sri Lanka. [Aleanca e Krishterë Ungjillore Kombëtare e Sri Lankës]

¹⁷ “Christians Fleeing Islamic Terror Denied Food in Nigerian Refugee Camps,” *CBN News*, March 24, 2017 <tinyurl.com/y8fmkb5c>.

Vështirësi gjatë udhës

Qoftë kur diskriminimi ndodh në baza personale, qoftë kur ndodh në baza komunitare, ato pak shembuj të dokumentuar në këtë libër tregojnë se diskriminimi është sakatues, dhe se ka disavantazhe të dallueshme kur i përket një pakice të krishterë në shumë vende dhe rajone të botës. Më parë, unë përmenda një pastor nga Bjellorusia, i cili kishte vuajtur për të marrë regjistrimin zyrtar për kishën e tij. Pasi e mori miratimin për të cilin kishte lobuar, ai nisi të kishte frikë se mos do të përballej me përndjekje edhe më të madhe, ngaqë kërkoi ta drejtonte bashkësinë e tij në mënyrë biblike. Shërbesa e vazhduar e këtij pastori mund ta fuste atë në mosmarrëveshje të tjera me politikat dhe ligjet e vendit.

Pasi më tregoi sesi një pastor i një kishë që mbledh në shtëpi në Kinë e kishte nxitur atë që të vazhdonte të shpallte me guxim ungjillin, pastori nga Bjellorusia po pyeste veten se përse ishte trembur aq shumë. Ai më shpjegoi se përndjekja që ai haste në vendin e tij ishte e butë krahasuar me atë të të krishterëve në vende të tjera. Praktikrat diskriminuese nga ana e shtetit ndaj të krishterëve në Bjellorusi ishin acaruese, por jo kërcënuese për jetën. Në rastin e tij, ai besonte se foltorja ishte për të shpallur ungjillin dhe për të predikuar të vërtetat biblike, që mund t'i shkaktonin probleme atij nëse predikimi i tij do të konsiderohej nxitës kundër presidentit të vendit.

Shumë kisha ungjillore dhe katolike kanë hasur kufizime diskriminuese lidhur me qasjen në shërbimet ligjore, marrje-dhënien me qera ose zotërimin e pronave, regjistrimin zyrtar të kishave, dhe veprimtarive fetare jashtë kishës si në rastin e ungjillëzimit të hapur. Pastorët e krishterë kanë përjetuar mbylljet e detyruara të kishave të tyre dhe marrjen e gjobave për “mosrespektim udhëzimesh.” Kisha Ortodokse bjelloruse, nga ana tjetër, gëzon të drejta dhe privilegje të garantuara prej qeverisë, të cilat pakicat e tjera fetare nuk i kanë.

Ndërsa mund të thuhet se një diskriminim i tillë është një dhunim i qartë i të drejtave të kishës, si dhe një dhunim i të

Diskriminim gjatë udhës

drejtave të anëtarëve të bashkësive për të adhuruar lirshëm, pastorët dhe drejtuesit e krishterë kanë vendosur se takimi së bashku për adhurim nuk varet nga dhënia ose jo e lirisë nga shteti. Diskriminimi nuk është një pengesë për të krishterët në Bjellorusi, por më shumë një formë vuajtjeje që ata janë të gatshëm ta durojnë për hir të ungjillit dhe të zgjerimit të kishës së Krishtit:

Ai dha apostujt, profetët, ungjilltarët, barinjtë dhe mësuesit, për t'i pajisur shenjtorët për punën e shërbesës, për ndërtimin e trupit të Krishtit, deri sa ne të gjithë të arrijmë në unitetin e besimit dhe të njohurisë së Birit të Perëndisë, deri në burrëri të plotë, sipas masës së shtatit dhe të plotësisë së Krishtit, që të mos jemi më fëmijë, të hedhur tutje-tëhu prej valëve dhe të mbartur vërdallë prej çdo lloji ere doktrinash, prej dhëlpërisë njerëzore, prej dinakërisë në skemat mashtruese. Po përkundrazi, duke thënë të vërtetën me dashuri, ne duhet të rritemi në çdo mënyrë drejt atij që është kreu, drejt Krishtit, prej të cilit i tërë trupi, i bashkuar dhe i mbajtur së bashku prej çdo nyjeje me të cilat është pajisur, kur secila pjesë funksionon siç duhet, e bën trupin të rritet, që ta ndërtojë veten në dashuri. (Efesianëve 4:11–16)

Të vëzhgojmë diskriminimin në jetën e Jezusit

Jezusi kurrë nuk i bëri bisht përndjekjes, por i doli përpara dhe mbeti besnik ndaj misionit të Tij, duke i sjellë lavdi Atit të Tij në mes të përndjekjes. Diskriminimi ishte një formë tjetër kundërshtimi që duroi Jezusi, por Ai nuk e lejoi atë ta pengonte thirrjen e Tij.

Një shembull i kësaj mund të gjendet tek Luka 7:36–50, ku një farise me emrin Simon e ftoi Jezusin të shkonte për darkë te

Vështirësi gjatë udhës

shtëpia e tij. Bibla nuk e thotë se pse e ftoi Simoni Jezusin për të ngrënë një vakt me të ose cili ishte motivi i tij i vërtetë. Duke pasur parasysh trajtimin e kohëve të fundit që ky grup drejtuesish fetarë i bëri Jezusit, kishte të ngjarë që ftesa të ishte edhe një përpjekje tjetër për ta diskredituar Jezusin. Ndoshta Simoni mendoi se në një kontekst më të shkujdesur, të relaksuar, Jezusi do ta ulte vigjilencën dhe ai do ta kapte Jezusin duke hedhur hapa të gabuar. Sidoqoftë, Luka regjistron se Jezusi e pranoi ofertën dhe erdhi te shtëpia e këtij fariseu për t'u rehatuar te tryeza e tij.

Gjithçka dukej normale nga pamja e jashtme, deri sa një grua hyri me nxitim në dhomë dhe ra te këmbët e Jezusit, duke qarë. Kush ishte kjo grua dhe pse po qante? Të gjithë që po e vëzhgonin skenën e dinin se kjo grua kishte një nam skandaloz. Ajo sapo kishte ardhur e paftuar në shtëpinë e Simonit dhe, duke u përlur përpara Jezusit, i la lotët e saj t'i binin mbi këmbët e Tij. Ajo vazhdoi duke i fshirë këmbët e tij me flokët e saj dhe duke ia puthur këmbët; pastaj mori një vazo me parfum të shtrenjtë dhe e hodhi përmbajtjen e vazos mbi këmbët e Tij.

Jezusi nuk duket se u fye ose u zemërua prej gjërave që po ndodhnin, por kjo nuk mund të thuhet për Simonin, të zotin e shtëpisë, i cili nuk kishte turp ta shprehte kundërshtimin e vet. Bëhet e qartë kur lexohet kjo ngjarje se Simoni u ofendua, jo vetëm për shkak se kjo grua me nam të keq ishte në shtëpinë e tij, por edhe sepse Jezusi e pranoi atë dhe e lejoi atë grua që ta prekte Atë. “Po të ishte Jezusi një profet i vërtetë, - u dëgjua të murmuriste Simoni, - Ai do ta dinte ç'loj mëkatারেje është kjo grua.”

Jezusi, duke e ditur çfarë kishte në zemrën e Simonit, nisi t'i tregonte atij një ngjarje të shkurtër.

Një huadhënës kishte dy llogari, të cilat donte t'i mbyllte, duke i bërë huamarrësit t'i paguanin mbrapshtuat e tyre. Njëri kishte një sasi shumë të madhe për të paguar, kurse tjetri kishte marrë hua një sasi mjaft më të vogël. Kur huadhënësi i kontaktoi debitorët për t'i shlyer llogaritë, që të dy i thanë atij se ata nuk

Diskriminim gjatë udhës

ishin në gjendje për t'i paguar borxhet e tyre. Burri atëherë bëri atë që nuk mendohej: ai i anuloi borxhet e tyre dhe i la të lirë.

Duke e pasur vëmendjen e Simonit, Jezusi e pyeti atë: “Tani, cili prej tyre do ta dojë më tepër atë?”

Simoni u përgjigj: “Besoj se ai, për të cilin u anulua një borxh më i madh.”

“Ti ke gjykuar drejt”, - pohoi Jezusi. Pastaj duke treguar nga gruaja, Ai vazhdoi duke i thënë Simonit sesi ajo kishte kompensuar për diskriminimin e dukshëm që kishte shfaqur Simoni kur e kishte pritur Jezusin si mik. Simoni e kishte ftuar Jezusin në shtëpinë e tij, por nuk e kishte trajtuar Atë si një mik të nderuar, sepse miqve të tillë do t'u ishin larë këmbët, do të kishin marrë puthjen e mirëseardhjes, dhe do të ishin vajosur me vaj. Secili mik i ftuar në shtëpinë e Simonit do të ishte trajtuar ashtu sipas zakonit, kurse Jezusit nuk iu bë ai nderim. Jezusi u trajtua në mënyrë shumë të ngjashme me mënyrën si e trajtonin njerëzit këtë grua me nam të keq, e megjithatë, ishte pikërisht kjo grua ajo që zgjodhi ta nderonte Atë ashtu siç duhej.

A ka mundësi që në thelbin e diskriminimit të jetë mungesa e dashurisë? Simoni ishte i veshur në drejtësinë e tij si farise, dhe për këtë arsye ai nuk mund të gjente shumë arsye që të kërkonte falje. Statusi i tij si farise dhe zbatimi që ai u bënte me devotshmëri (të perceptuar) Ligjeve të Moisiut ishin veprat e tij të drejtësisë. Kurse kjo grua, duke e pranuar padenjësinë e saj dhe nevojën që kishte për falje, erdhi tek Ai që kishte fuqinë për ta falur dhe për ta përtërirë atë.

Simoni e kishte parë shpалosjen e tërë spektaklit, por zemra e tij nuk e kuptoi fare atë që po ndodhte për shkak të përbuzjes që ai kishte për Jezusin. Diskriminimi i tij për Jezusin ishte një tregues i qartë se Jezusi nuk ishte me të vërtetë i pranuar ose i mirëpritur në shtëpinë e tij. Kështu që, ndërsa darka përfundoi, dy zemra u larguan: njëra aq e ftohtë dhe e vdekur sa ç'kishte qenë gjithnjë, dhe tjetra e ngrohur dhe e rigjallëruar prej dashurisë pa kushte.

Historia e Amitit vazhdon

Amiti u trondit prej përgjigjes që mori nga drejtuesit. A e kishte dëgjuar saktë? “Prit një minutë, - u përgjigj ai, i shtangur në vend. - Pse po më trajtoni kështu? A nuk isha unë mes të parëve që ndihmuan me gërmimet nëpër ndërtesat e shembura që të gjenim ata që ishin zënë brenda? A nuk u kujdes gruaja ime për plagët e të plagosurve? Si mund ta mohoni kërkesën time të vetme e të thjeshtë? Ju po miratoni rindërtimin e dyqaneve të tjera; pse jo timin?”

“Amit, ti nuk je më pjesë jona, - iu përgjigjën drejtuesit. - Ky nuk është faji ynë; është yti. Ti vendose të largoheshe nga ne e të bashkoheshe me këtë fe të huaj të re. Ne nuk të kërkuam që ta bëje atë gjë. Ne t’u lutëm që të mos e bëje. Nuk e mban mend? E megjithatë, ti nuk na e vure veshin.”

“Po unë vazhdoj t’ju them, - iu përgjërua Amiti, - ajo është e vërteta. Si mundet dikush t’ia kthejë shpinën diçkaje, që ka zbuluar se është e vërtetë?”

“E sheh, - tha një drejtues tjetër i fshatit, - ti ende po na fyen me fjalët dhe besimet e tua. Nëse e do ndihmën tonë, ti do ta mohosh këtë Jezusin tënd pikërisht këtu, që tani, dhe do të kthehesh në fenë në të cilën ke lindur. Kthehu tek ne, Amit, dhe gëzoji përfitimet e komunitetit. Ti u linde këtu dhe në komunitetin tonë. Kthehu tek ne, dhe ne do të të sigurojmë një dyqan akoma më të mirë nga ai që kishe përpara.”

Amiti mendoi për mesazhin që kishte predikuar pastor Xhoshua për Jezusin, sesi u çua në shkretëtirë për dyzet ditë e u tundua prej djallit. Ndërsa dëgjonte, Amiti kishte pyetur veten sesi ishte ndjesia e të qenët aq shumë i uritur dhe pastaj të të ofrohej bukë në këmbim të adhurimit. A mundej edhe ai të ishte aq i fortë? Megjithatë, ja ku ishte ai, duke u përballur me një tundim të vetin. E për çfarë ta mohonte Krishtin? Për një ndërtesë? Për mjete jetese? Për të adhurar perënditë, të cilat ai e dinte

Diskriminim gjatë udhës

se nuk kishin fuqi për ta shpëtuar atë ose për t'i siguruar një të ardhme përmbushëse?

“Nuk mundem dot ta bëj atë, që ju kërkoni prej meje”, - u përgjigj Amiti. Duke menduar për Evën dhe Rafin, ai deklaroi solemnisht: “Unë nuk do të mundja kurrë ta mohoja Zotin dhe Shpëtimtarin tim Jezus Krishtin.”

“Atëherë, ik tutje, - iu përgjigjën drejtuesit, - sepse as ne nuk mundemi dot të të ndihmojmë.”

Të shkojmë pak më thellë

Jezusi nuk ishte i panjohur me diskriminimin. Përgjatë Shkrimeve të Shenjta, ne mund ta dëshmojmë kundërshtimin me të cilin u përball Zoti ynë dhe sesi Ai nuk i lejoi kurrë forcat e përndjekjes që ta kërcënonin Atë për t'iu nënshtruar atyre. Nëse jemi ndjekësit e Tij, shembulli i Tij do të na pajisë dhe do të na nxisë që ta kryejmë misionin për të cilin na ka thirrur që ta përmbushim. Megjithatë, ne gjithashtu e kuptojmë se me një mision të vlefshëm vjen po ashtu edhe kundërshtimi, dhe nëse e humbim perspektivën tonë për shkak të këtyre gjërave, ne mund të biem lehtë në rrezikun e dështimit në thirrjen tonë.

Pol Hatauei (Paul Hattaway), Drejtor Ekzekutiv i *Të Korrat e Azisë (Asia Harvest)*, thotë, “Nëse u dorëzohemi kërcënimeve, është e lehtë ta humbim ndjesinë e saktë të perspektivës, gjë që mund të bëjë që Zoti të na ndajë veçmas prej shërbesës së Tij.”¹⁸

Jezusi u tha dishepujve të Tij se përndjekja ishte pjesë e paketës nëse ata do ta ndiqnin Atë. Ai vazhdoi duke u thënë:

“Gjithkënd që më rrëfen mua përpara njerëzve, edhe unë do ta rrëfej atë përpara Atit tim që është në qiell, kurse këdo

¹⁸ Paul Hattaway, *An Asian Harvest* [Një korrije aziatike] (Oxford, UK & Grand Rapids, MI: Monarch Books, 2017), 162.

Vështirësi gjatë udhës

që më mohon mua përpara njerëzve, edhe unë do ta mohoj atë përpara Atit tim që është në qiell.” (Mateu 10:32–33)

Këto fjalë janë të zymta, fjalë mbi të cilat do bënim mirë të meditonim. Ndërsa e presim diskriminimin që mund të na duhet të durojmë, kur kërkojmë ta ndjekim Krishtin, nuk duhet të heqim sytë nga fakti se Ai kurrë nuk do të na lërë e kurrë nuk do të na braktisë:

Atëherë, çfarë të themi për këto gjëra? Nëse Perëndia është për ne, kush mund të jetë kundër nesh? Ai, i cili nuk e kurseu Birin e tij, por e dha për të gjithë ne, si nuk do të na i japë bashkë me të bujarisht të gjitha gjërat? Kush do të sjellë ndonjë akuzë kundër të zgjedhurve të Perëndisë? Është Perëndia që shfajëson. Kush do të dënojë? Jezus Krishti është ai që vdiq, dhe për më tepër, që u ringjall, i cili është në të djathtë të Perëndisë, dhe që vërtet është duke ndërmjetësuar për ne. Kush do të na ndajë nga dashuria e Krishtit? A mos vallë mundimi, apo vuajtjet, ose përndjekja, a uria, ose të zhveshurit, a rreziku apo shpata? Siç është shkruar,

“Për hirin tënd ne po vritemi gjithë ditën; ne po konsiderohemi si dele për t’u therur.”

Jo, në të gjitha këto gjëra ne jemi më shumë se fitimtarë përmes atij që na deshi ne. Sepse jam i sigurt se as vdekja, as jeta, as engjëjt, as pushtetet, as gjërat e tanishme, as gjërat që do të vijnë, as fuqitë, as lartësia, as thellësia, as ndonjë gjë tjetër në të gjithë krijimin, nuk do të jetë në gjendje që të na ndajë nga dashuria e Perëndisë në Krishtin Jezus, Zotin tonë. (Romakëve 8:31–39)

Teksa apostulli Pal nuk e përmend drejtpërsëdrejti diskriminimin në vargun e mësipërm, nëse ai është çmimi që duhet paguar ndërsa

Diskriminim gjatë udhës

udhëtojmë përgjatë Udhës, ne mund të sigurohemi se dashuria e Krishtit do të na pajisë që të dalim fitimtarë.

Zbatimi

Siç e kemi mësuar tashmë, përgatitja është vendimtare për ta duruar përndjekjen dhe për të lulëzuar përmes saj, dhe për këtë arsye, trajnimi për të duhet të jetë pjesë e procesit tonë të dishepullimit, pavarësisht qëkur jeni i krishterë.

Ndërsa lexoni Biblën, vini re sesi e përballuan përndjekjen fëmijët e Perëndisë. Gjeni një ngjarje, që duket se ka lidhje me ju dhe eksplorojini detajet. Cili është sfondi i ngjarjes që shpie në diskriminim? Kush është i përfshirë? Cila është çështja? Ku ndodh ajo? Kur ndodh? Si përfundon ngjarja? Më e rëndësishmja, çfarë zbulon Perëndia për karakterin e Tij përmes asaj ngjarjeje? Si ju ka pajisur kjo ngjarje për të përballuar çdo lloj diskriminimi që mund të hasni për shkak të besimit tuaj?

Sugjerim: Lexoni Luka 7:36–50 dhe vini re sesi e trajton Jezusi diskriminuesin. Vini re se Ai nuk e injoron keqtrajtimin që iu bë Atij, dhe as nuk kërkon për Vetën dinjitetin dhe respektin që Simoni u bëri miqve të tjerë. Vendosni tani sesi do ta përdorni diskriminim me të cilin po përballeni për shkak të besimit tuaj si një mjet për ta përhapur ungjillin më tej.

Kapitulli pesë

Shpifje gjatë udhës

*Duke pasur një ndërgjegje të mirë, që, kur të
përgojoheni, ata që shajnë sjelljen tuaj të mirë në
Krishtin, të turpërohen.*

1 Pjetrit 3:16

*Kush do të ngrihet dhe do të mbrojë të drejtën time
dhe do të më ruajë prej armiqve të shumtë?*

*Kur toka dhe ferri ma shtojnë hallin, shqetësimi
im plot ankth rritet!*

*“Perëndi, mbama këmbën që më rrëshqet”, -
bërtita unë.*

*“Statutet e tua janë mbështetja ime; mëshirat e
tua, që janë vazhdimisht pranë meje, duhet të më
udhëzojnë në rrugën tënde.”*

Isak Uats (Isaac Watts), *Kush do të ngrihet e do
të mbrojë të drejtën time (Who Will Arise and
Plead My Right)*

Dëmet prej tërmetit mbetën për një kohë edhe më të gjatë pasi fuqitë e tij shkatërruese kishin shkatërruar shumë komunitete në krahinë. Ndihma e huaj kishte mbërritur shpejt, dhe proceset e rindërtimit ishin duke ecur mirë. Ushqimi, uji dhe strehimi i përkohshëm ishin siguruar dhe ishin mbledhur fondet për t'i mbajtur këto nisma, deri sa të mund të rindërtoheshin shtëpitë dhe jetët e njerëzve. Edhe

Shpifje gjatë udhës

për të plagosurit po tregohej kujdes i mirë, dhe familjet që kishin humbur njerëzit e dashur kishin marrë një lloj kompensimi për të ndihmuar me përballimin e humbjes që pësuan. Niveli i ndihmave të huaja ishte befasues dhe u solli përfitime njerëzve në mënyra që ata kurrë nuk i kishin imagjinuar si të mundshme.

Përpos gjithë kësaj, drejtuesit në fshatin e Amitit ishin me nerva të cingërisura dhe ishin mbledhur për të diskutuar përse u kishte ndodhur atyre kjo gjëmë. Ndonëse ishin shumë mirënjohës për ndihmën që u ishte siguruar, ata ishin me të vërtetë të shqetësuar lidhur me arsyen pse perënditë ua kishin dërguar atyre një shkatërrim të tillë. *Çfarë po përpiqeshin t'u thoshin ata? Kush ua kishte prishur qejfin atyre? Si mund të qetësoheshin ata, me qëllim që t'i rikthenin favorin komunitetit?* Teksa drejtuesit e fshatit ishin mbledhur për të menduar për këto çështje, të krishterët u mbledhën për ta falënderuar Perëndinë që, ndonëse ata nuk kishin përfituar të gjithë nga ndihmat e huaja që u dërguan, Ai nuk i la dhe nuk i braktisi ata.

Eva reflektoi mbi këto gjëra një pasdite, teksa u nis t'i shkonte për vizitë Amarës, shtëpia e së cilës ndodhej në anën e kundërt të fshatit të tyre. Eva po kënaqej gjatë ecjes për tek Amara, që i ishte bërë si një motër e madhe. Rafi vraponte përpara, por pas një distance të shkurtër kthehej e priste me durim deri sa ta arrinte e ëma. Shprehja e fytyrës së tij gjithmonë e bënte Evën të buzëqeshte. Ai është kaq shumë i ngjashëm me të atin. *Ai është i butë, i sjellshëm, e megjithatë i vendosur ta pushtojë botën e tij.* Rafi po rritej shpejt dhe kënaqej kur luante me miqtë e tij. Eva vuri re se ai nuk ishte djalë i ndrojtur; shpesh ai ishte i pari që i përsëndeste fëmijët që nuk i kishte takuar më parë dhe i ftonte që të luanin bashkë. Eva ishte krenare për djalin e saj të vogël dhe vazhdimisht lutej që ai të rritej në dashurinë për Zotin dhe t'i shërbente Atij me besnikëri.

Eva mbërriti në shtëpinë e Amarës fiks në kohën kur mikja e saj po e priste në oborr me çajin e bërë gati për t'u servirur. Rafi vuri re djalin e Amarës, Amirin, dhe ata shumë shpejt nisën të luanin me top, gjë që do t'i mbante të zënë për shumicën e kohës

së vizitës së tyre. Amara e përqafoi Evën dhe e drejtoi për tek një karrige e vjetër druri nën hije. Ajo nisi të servirte çajin dhe disa qerasje të tjera të shijshme përpara se të ulej vetë. Dy gratë ishin takuar në kishë. Amara ishte pesë vjet më e madhe se Eva dhe kishte dy djem të tjerë përveç Amirit. Amiri, që kishte moshën e Rafit, rrinte në shtëpi me të ëmën, kurse dy djemtë e tjerë më të rritur punonin në fusha me të atin.

Pas përshëndetjeve dhe këmbimit të shprehjeve të mirësjelljes, Amara pyeti: “Si po shkon Amiti pasi kërkesa e tij për ndihmë për rindërtimin e rrojtorese u refuzua? Duhet të ketë qenë e vështirë për të ta pranonte këtë keqtrajtim prej drejtuesve të komunitetit.”

Eva tundi kokën mendueshëm ndërsa mbi fytyrë i lexohej qartë dhimbja e të parit të të shoqit që vuante një poshtërim të tillë. “Po, ai u zhgënjye dhe u fye prej mohimit dhe fyerjeve të drejtuesve. Por, Amara, Amiti ka ndryshuar që nga dita që u bë i krishterë. Amiti i vjetër do të ishte tërbuar. Ai nuk do kishte gjetur paqe deri sa ta kishte marrë atë që ai besonte se i përkiste atij. Tani, ndonëse i fyer, ai erdhi në shtëpi pas atij takimi duke thënë se ne duhej të luteshim. Ndërkohë që drejtuesit e kishin pushtetin për të mos na ndihmuar, Perëndia ynë zotëron të gjithë pushtetin. Ne u lutëm, Amara, dhe pastaj pritëm.”

“Dhe a iu përgjigj Perëndia lutjeve tuaja?” - pyeti Amara.

“Po, Ai u përgjigj”, - tha Eva, duke i buzëqeshur mikes së saj. Ajo ndaloi së foluri, e mbushur përplot me emocione ndërsa kujtonte sesi ndërhyri Perëndia për t’u kujdesur për ta në një situatë që dukej si e pashpresë. Pasi e mblodhi veten, Eva vazhdoi. “Pastor Xhoshua erdhi tek Amiti dy javë pasi u lutëm dhe i tha atij se kishte dëgjuar se misionarët po i ndihmonin të krishterët që kishin nevojë për ndihmë me rindërtimet. Pastor Xhoshua tha se ata ishin në gjendje të ofronin ndihmë për shkak se besimtarë të tjerë, që jetonin në shtetet e largme, kishin dëgjuar sesi të krishterët si ne ishin duke vuajtur dhe se pas tërmetit u ishte mohuar ndihma. Ata dërguan parë për të na ndihmuar, sepse besojnë se ne të gjithë

Shpifje gjatë udhës

jemi një familje, dhe kur njëra pjesë e familjes vuan, ne të gjithë vuajmë.” Eva ndaloi së foluri sërish, e mahnitur nga bukuria e trupit të Krishtit. “Amiti erdhi në shtëpi shumë i ngazëlluar dhe i mahnitur që Perëndia përdorte të krishterët nga pjesë të tjera të botës për të na ndihmuar ne në kohën kur kishim nevojë!”

“Oh, kjo është e mrekullueshme! - bërtiti me gëzim Amara. - Njerëzit tanë as gishtin nuk e ngrenë për të na ndihmuar neve, kurse këta vëllezër e motra të huaj po na vijnë në ndihmë.”

“Pikërisht ashtu është, - tha Eva. - Pastor Xhoshua na foli dikur për këtë, e mban mend? Ai na tregoi se ka shumë të krishterë anëmbanë botës dhe se ata janë vëllezërit e motrat tona, familja jonë. Edhe pse ata mund të mos jetojnë si ne dhe ndodhen shumë larg prej nesh, ata dinë për ne dhe luten për ne.”

“Po, tani më kujtohet, Eva, dhe është inkurajuese ta dimë se ne jemi pjesë e një familjeje më të madhe në këtë botë, se ne nuk jemi vetëm. Kush do ta kishte imagjinuar ndonjëherë se këta njerëz do të vinin dhe do të siguronin për ne gjatë kësaj vuajtjeje?” Amara ndaloi së foluri. “Po për dyqanin e Amitit? A do të marrë ai ndihmë për ta rindërtuar dhe për t’i zëvendësuar mjetet e punës?”

Eva pohoi me kokë, me lotët e rinj që po i dilnin nga sytë. “Po, misionarët do ta ndihmojnë, - u përgjigj ajo. - Amiti i tha pastor Xhoshuas se ai planifikonte t’u ofronte drejtuesve të komunitetit një prerje flokësh falas sapo të përfundonte rindërtimi i rrojtorese së tij. Ai dëshiron t’u tregojë se të krishterët i duan fqinjët e tyre, edhe kur ajo dashuri nuk u kthehet mbrapsht.”

“E kuptoj”, - iu përgjigj Amara duke rënë në qetësi. Eva e vështroi miken e saj nga afër teksa ajo u zhyt në mendime, pa u dhënë zë frikërave që i regjistroheshin në fytyrën e saj.

“Çfarë ka? - pyeti Eva. - A mos thashë ndonjë gjë gabim?”

“Jo, - e siguroi Amara. - Thjesht jam e shqetësuar për gënjeshttrat që të njëjtët drejtues po thonë për ne të krishterët. Ata po u thonë njerëzve se tërmeti është një ndëshkim prej perëndive për shkak se në këtë fshat po jetojnë të krishterë. Për t’i përkeqësuar gjërat,

Vështirësi gjatë udhës

ata madje po thonë se të krishterët janë një mallkim, një virus, burimi i tërë shqetësimeve përbrenda komunitetit. Ata thonë se për aq kohë sa të jemi ne këtu, perënditë nuk do të jenë të lumtur.”

“Kjo është çmenduri! - bërtiti Eva. - Jam e tronditur që ata thonë gjëra kaq të tmerrshme për ne.”

“Po, është marrëzi. Problemi është se njerëzit i besojnë ata” - iu përgjigj Amara. - Burri im dhe djemtë tanë zakonisht kalonin nëpër pronën e njërit prej fqinjëve tanë për të shkuar tek një fushë tjetër ku po punojnë. Këta fqinjë, miqtë tanë për një kohë kaq të gjatë, tani nuk kanë pranuar t’i lejojnë që të kalojnë për shkak se atyre u kanë thënë se, nëse të krishterët shkelin në tokën e tyre, kjo gjë do t’u sjellë një mallkim. Burri im bashkë me djemtë tani duhet të shkojnë nga rrugët e prapme dhe t’u bien rrotull gjithë këtyre pronave sepse edhe të tjerët gjithashtu ua kanë ndaluar të kalojnë nëpër tokat e tyre.” Amara tundi kokën dhe vazhdoi: “Tani ata duhet të çohen më herët në mëngjes për të shkuar nëpër fusha, përpara se të tjerët të jenë zgjuar, dhe u duhet të rrinë në fusha shumë më vonë pasi të tjerët të kenë mbaruar punën, ngaqë kanë frikë se mos sulmohen gjatë kthimit për në shtëpi.”

Eva u ul në qetësi, duke medituar për një nivel krejt të ri përndjekjeje që kishte dalë në sipërfaqe, dhe ajo po pyeste veten sesi do ta ndikonte kjo gjë Amitin dhe biznesin e tij.

Shpifja

*Të sulmosh emrin e mirë ose namin e dikujt; ta
përgojosh për keq dikë; të shkruash keq për dikë*

Shpifja ka një përbërës të dallueshëm që u mungon formave të tjera të përndjekjes: sulmin mbi namin dhe karakterin e dikujt. Shpifja është një e pavërtetë e prezantuar si e vërtetë me synimin

Shpifje gjatë udhës

e shkatërrimit të emrit të mirë dhe integritetit të dikujt. Kjo lloj përndjekjeje mund të shkaktojë një ndjenjë më të thellë shkurajimi për shkak se ajo synon të shkatërrojë vetë thelbin e qenies së dikujt.

Mbreti David e njihte ligësinë e shpifjes:

Mos ji i heshtur, o Perëndi i lavdërimit tim! Sepse gojët e liga dhe mashtruese janë hapur kundër meje, duke folur kundër meje me gjuhë gënjeshtare. Ato më rrethojnë me fjalë urrejtjeje, dhe më sulmojnë pa shkak. (Psalmi 109:1–3).

Ndërsa njerëzit mund të përgatiten për vështirësitë e ndryshme dhe t'i durojnë ato, si përgatitet njeriu për vrasjen e karakterit? Kjo taktikë mund të t'i këpusë krahët lehtësisht, ngaqë shpifja shkon përtej thashethemeve dhe opinionit personal. Shpifja është e qëllimshme dhe tinëzare, duke e bërë sfiduese mbrojtjen prej saj për shkak se sapo keqinformimi është bërë publik, dëmi që i është bërë emrit dhe karakterit të dikujt nga perspektiva njerëzore është pothuajse i pariparueshëm.

Plaga e shpifjes

Jozef Holl (Joseph Hall), një peshkop anglez në vitet 1640, tha: “Kur emri i mirë prishet, ndoshta mund të riparohet, por bota do t'i mbajë gjithmonë sytë tek vendi ku dikur ishte plasaritja.”

Gënjeshttrat, kur paraqiten publikisht si realitet, krijojnë një dallgë dyshimesh, i cila merr vrull dhe është e vështirë për t'u ndalur. Edhe kur rrenat ekspozohen si të tilla, pasiguria ka lënë pas një shenjë të pashlyeshme mbi ata që kënaqeshin me komentin shpifës.

Nikolas Karrëll (Nicholas Carroll) është një dëshmitar me ekspertizë mbi shpifjet. Në një artikull që ai shkroi për *Huffington Post*, (shënim i përkthyeses: *Huffington Post* është një faqe

interneti në SHBA ku botohen lajme apo opinione për tema të ndryshme lokale e ndërkombëtare) “Shpifja për karakterin: rruga drejt shkrirjes emocionale,” ai detajon dilemën e të qenët shënjestër e shpifjes:

Nëse krahasojmë realitetin dhe shpifjen, cili është më traumatik... ta godasësh aksidentalisht me makinë qenin e komshiut dhe ta vrasësh atë, apo të akuzohesh në mënyrë të rreme se e shtype me makinë qenin e komshiut tënd? Pas 14 vite bisedash me viktimat e shpifjes, nuk do mend: të akuzohesh në mënyrë të rreme është më traumatike. Vrasja e kafshës shtëpiake të fqinjit do ta shqetësonte cilindo person normal, dhe ai/ajo me raste do të mendojë për të edhe pas disa vitesh. Nga ana tjetër, njeriu normal menjëherë do ta thërriste pronarin e qenit ose do ta çonte vetë qenin në një klinikë për kafshët shtëpiake, dhe në histori do të shkruhej: “...ngjarja me të vërtetë i lëndoi... ata e çuan me makinë qenin në klinikë, por ishte tepër vonë.”

Të akuzohesh në mënyrë të rreme për një gjë të tillë mund të bëhet një plagë psikike e vazhdueshme, një burim i përditshëm stresi sa herë që merr ndonjë shikim të ftohtë prej ndonjë fqinji, ose atë shikimin “Ahá, ti je ai që...” prej dikujt që sapo e ke takuar. Kur ngjarja është fiktive, nuk ka asnjë të dhënë se ju e çuat me makinë qenin në spital, ngaqë aksidenti *nuk ndodhi kurrë*. Dhe atje ku nuk ka asnjë krim, nuk ka mundësi të ketë asnjë alibi.¹⁹

Shumë prej nesh mund ta vlerësojnë, nga skenari i paraqitur prej Z. Karrëll, sesa e lehtë mund të jetë ta vësh në dyshim reputacionin e dikujt. Prapëseprapë, ju dhe unë kemi njëfarë ndikimi mbi reputacionin tonë, por ne nuk mund të kontrollojmë

¹⁹ Nicholas Carroll, “Defamation of Character: The Road to Emotional Meltdown,” *Huffington Post*, March 22, 2016 <tinyurl.com/v6z7hql>.

Shpifje gjatë udhës

dot sesi na shohin të tjerët. Cilësia e reputacionit tonë bazohet mbi identifikimin që i bëjnë të tjerët cilësive tona pozitive ose negative.

Për shembull, dikur punova si menaxher departamenti për një kompani të madhe shitjesh me shumicë. Një ditë, m'u afrua dikush nga një departament tjetër dhe më pyeti nëse kishte ndonjë mundësi që ajo të mund të transferohej tek departamenti im. Transferimet mes departamenteve nuk ishin të pazakonshme, kështu që në vetvete kjo nuk ishte befasuese, po ishte thënia e saj hyrëse që më kapi të papërgatitur. Teksa u afrua dhe më pyeti nëse kisha një minutë kohë për të folur me të, ajo tha: "Prej kohësh dua të flas me ju, dhe duket sikur sot jeni në humor të mirë." Kur e pyeta çfarë nënkuptonte ajo me këtë, zbulova se shumë veta brenda kompanisë ndiheshin sikur unë nuk isha person i afërueshëm, ngaqë shpesh kaloja përmes zonës së tyre me fytyrë të vrenjtur dhe nga pamja e jashtme dukesh pa humor.

Realiteti i situatës, nga pikëpamja ime, ishte se kur unë jam duke medituuar mbi një problem që ka nevojë për zgjidhje, ose mbi shumë çështje të tjera të ngutshme me të cilat merren menaxherët, kjo gjë pasqyrohet në fytyrën time si një lloj ngrysjeje. Në ato çaste unë isha duke nxituar dhe nuk merrja dot kohë që të bisedoja me njerëzit. Realiteti për ta ishte se unë isha vazhdimisht në humor të keq dhe nuk mund të më qaseshin. Ata brenda departamentit tim do të thoshin: "Fillojdi të jetë me humor të keq? Jo, ai ashtu duket gjithmonë." Pa e ditur, prej njerëzve jashtë departamentit tim unë kisha marrë namin sikur isha i sertë, edhe pse nuk isha aq i trishtuar sa më perceptonin ata.

Ka përfitime të mëdha kur ke një reputacion të jashtëzakonshëm dhe pasoja të tmerrshme kur ke një reputacion të keq. Për shembull, dikush që është në pozitë të mirë ka potencialin për të pasur mundësi më të rëndësishme sesa dikush që ka nam të keq. Ngaqë njerëzit gjykohen kryesisht nga reputacioni i tyre, gjendja e pozitës së tyre përcakton shumë gjëra. Për shembull,

reputacioni shpesh është një faktor vendimtar për miqësinë, punësimin, besueshmërinë, të qenët person mbi të cilin mund të mbështetesh, etj. Këto shqyrtime, që bazohen kryesisht në cilësisë e reputacionit të dikujt, shpesh janë parësore për të pasur sukses në jetë. Prandaj, nuk është për t'u habitur që njerëzit kërcënohen nga shpifjet dhe luftojnë me mish e me shpirt për ta ruajtur pozitën e mirë përpara bashkëmoshatarëve dhe komuniteteve të tyre.

Pasojat e shpifjeve për një kishë

Në krahinat që janë armiqësore ndaj ungjillit, të krishterët shpesh shohin se ka keqdashje ndaj karakterit të tyre dhe ata vuajnë pasojat si rezultat i kësaj. Fushatat, sloganet dhe propaganda antikrishtere janë vegla që përdoren për ta paraqitur krishtërimin nën një dritë negative dhe për ta rrënuar çdo nam të mirë që të krishterët mund të kenë përbrenda komuniteteve të tyre.

Një shembull për shpifjet e tilla mund të vëzhgohet në vuajtjet që pësuan të krishterët e kishës së hershme nën Perandorinë Romake. Është interesante të vërehet se, ndërsa kishte periudha kohore në të cilat sundimi romak ishte shtypës, qasja e tyre e përgjithshme ndaj multikulturalizmit ishte ajo e tolerancës. Ata që ishin nën kontrollin romak gëzonin disa të drejta themelore të njeriut, si e drejta për arsim, punësim, për të pasur shtëpi, siguri, mbrojtje ligjore dhe liri fetare. Ndonëse krishtërimi fyhej prej romakëve dhe shihej si një kult ose si një besëtytni e çuditshme, përgjithësisht ai shpërfilllej, deri sa krishtërimi nisi të rritej shpejt deri në pikën që nuk mund të anashkalohej më.

Teksa besimtarët nuk u asimiluan në kulturën ose identitetin romak, ata nuk merrnin pjesë në zakonet e përgjithshme që priteshin prej secilit qytetar romak. Për shembull, të krishterët nuk pranonin të merrnin pjesë në festimet pagane dhe e shmangnin

Shpifje gjatë udhës

shërbimin në ushtrinë perandorake. Politika romake kërkonte që të gjithë qytetarët të shprehnin publikisht nderimin për perandorin duke e trajtuar atë si një qenie hyjnore. Sidoqoftë, kur të krishterët u sollën përpara këshillave romake dhe iu kërkua që të digjin një fije temjani për Cezarin me deklaratën “*Kaiser Kurios*” (Cezari është Zot), përgjigjja e tyre e drejtpërdrejtë dhe sfiduese ishte “*Christos Kurios*” (Jezusi është Zot). Ishte i pritshëm përçmimi i perandorëve romakë ndaj këtyre të krishterëve për rrëfimin e besimit të tyre. Romakët shpallnin zota të shumtë, njëri prej të cilëve ishte Cezari, kurse kisha deklaronte se kishte vetëm një Zot, Jezus Krishti, dhe se ndjekësit e Tij duhet të përqaфонin vetëm besimin e vërtetë dhe universal. Krishtërimi kërcënonte idetë e perandorisë, të cilat mbaheshin së bashku prej besimeve dhe praktikave të saj fetare, duke e bërë tolerancën ndaj fesë së krishterë të papërshtatshme për mbrojtje.

Për këtë arsye, ndjekësit e Jezusit shiheshin si armiq të shtetit dhe të perëndive. Për pasojë, për ta dhe për praktikatat e tyre fetare u qarkulluan thashetheme shpifëse. Një përfolje raportoi se të krishterët praktikonin kanibalizëm në njërën prej festave të tyre, e cila sot njihet si Kungimi ose Darka e Zotit. Gjithashtu u raportua se katastrofat e përsëritura që po ndodhnin kudo nëpër perandori ishin ndëshkime që po shkaktoheshin prej perëndive të zemëruara për shkak të të krishterëve dhe adhurimit që ata i bënin Jezus Krishtit. Në këtë mënyrë, reputacioni i këtyre besimtarëve u rrënuar prej shumë qytetarëve në Perandorinë Romake.

Shumë të krishterë perëndimorë janë të vetëdijshëm për përndjekjet me të cilat u përball kisha e hershme nën cezarët e ndryshëm që sunduan mbi Perandorinë Romake, por nuk janë aq të mirënjohur me përndjekjen e kohëve moderne. Përndjekja e të krishterëve nuk përfundoi me rënien e Romës, por e ka endur vetveten si një fije me ngjyrë të kuqe të ndezur përgjatë historisë së kishës në çdo epokë. Kjo është gjithashtu e vërtetë sot, teksa përndjekja e të krishterëve ndodh kudo nëpër Azi, Evropë, Afrikë

Vështirësi gjatë udhës

e në Lindjen e Mesme, si dhe në zona të ndryshme në kombet e Amerikës Veriore e Jugore.

Zëri i Martirëve Kanada e përshkruan përndjekjen e të krishterëve si një situatë ku besimtarëve u shkaktohen në mënyrë të përsëritur, me këmbëngulje dhe sistematikisht vuajtje ose dëmtime të ashpra ose të rënda; ose atyre u privohen (ose kërcënohet seriozisht t'u privohen) të drejtat themelore të njeriut, për shkak të ndryshimit që vjen prej të pasurit besim në Krishtin, diçka që përndjekësi nuk do ta tolerojë.

Për ta dalluar përndjekjen e të krishterëve nga format e tjera të shtypjes fetare, është ndihmuese të bësh pyetjen: “Nëse dikush do të kishte besime të tjera fetare, ose do ta ndryshonte fenë e vet për të marrë fenë kryesore të krahinës, a do të përmirësohej situata e tyre?” Po qe se përgjigjja është po, atëherë potenciali për përndjekje mbi baza fetare bëhet një nxitës i mundshëm.

Studimet e kryera prej grupeve kërkimore që monitorojnë lirinë fetare arrijnë në përfundimin se përndjekja e të krishterëve është dhunimi më i madh i lirisë fetare sot në botë.²⁰ Të drejtat bazë të njeriut që janë duke u nëpërkëmbur përfshijnë këto:

- E drejta për arsim
- E drejta për të zotëruar pronë
- E drejta për dinjitet dhe respekt
- E drejta për të jetuar, për liri dhe për sigurinë e personit
- Liria e fesë dhe e besimit
- Liria për ta ndryshuar fenë dhe për të shfaqur fenë ose besimin e vet

²⁰ Për shkak se metodat, përkufizimet, anësitë dhe interpretimet e të dhënave të hartuara prej grupeve të ndryshme kërkimore variojnë, edhe numrat luhaten. Aktualisht, është duke u shkruar një raport studimor i cili krahason dhe interpreton qasjet e ndryshme dhe rezultatet e tyre. Ky raport do të ndihmojë për të kuptuar gamën e numrave të përpiluar dhe do të japë rekomandime mbi përdorimin e të dhënave të tilla.

Për shembull, Barnabas drejton një seminar që zhvillohet fshehtas në Mjanmar. Ai i kupton fort mirë efektet e dëmshme të një sulmi që shënjestron reputacionin e një të krishteri. Në një intervistë me një punëtor në terren të organizatës *Lirimi Ndërkombëtar (Release International)*, një shërbesë e frymëzuar prej Vurmbrand, me qendër në Mbretërinë e Bashkuar, Barnabas tha: “Në këtë vend, ka një thënie: ‘Po të jesh i krishterë dhe të jesh çin (çinët, njëri nga grupet më të mëdha etnike në Burma), ti ke virusin-K.’ Krishtërimi është një virus që duhet zhdukur.”²¹

Kam dëgjuar raporte të ngjashme prej të krishterëve në Sri Lanka, të cilët janë të mirënjohur me një thënie të përhapur prej sinhalezëve me shumicë budiste: “Të jesh srilankan do të thotë të jesh budist.” Ky mesazh është përdorur gjerësisht prej mediave të ndryshme anembanë vendit për ta identifikuar krishtërimin si një fe perëndimore me lidhje negative me kolonializmin. Aludimi është i pagabueshëm: ashtu Sri Lanka i ka hedhur tutje mbikëqyrësat e saj të kolonializmit, ashtu duhet gjithashtu ta flakë tutje edhe krishtërimin. Për këtë arsye, nëse nuk je budist, ti nuk je srilankan, dhe si i tillë, nuk je domosdoshmërisht i mirëpritur për të marrë përfitimet e një qytetari të vërtetë.

Reputacioni, karakteri, dhe varësia tek Perëndia

Reputacioni, siç dëshmohej në këta shembuj, luan një rol thelbësor në identitetin dhe pozitën e dikujt. Sado vendimtar që mund të jetë një reputacion i mirë, karakteri ka rëndësi më të madhe. Në thelb, karakteri përmbledh cilësitë dhe forcën morale që i përket një personi. Është më e rëndësishme të punohet në

²¹ Andy Dipper, “Spreading the C-Virus in Burma,” [Përhapja e virusit-K në Burma] *The Voice of the Martyrs*, June 2007, 3.

Vështirësi gjatë udhës

zhvillimin e karakterit të dikujt ngaqë kjo gjë përqendrohet tek cilësitë e brendshme, në dallim me presupozimet e jashtme të formuara prej opinionioneve të të tjerëve.

Merrni shembullin që dhashë më parë për personin që donte të transferohej në departamentin tim, person që ndihej sikur mua nuk mund të më qaseshin njerëzit ngaqë nga pamja e jashtme dukeshin sikur isha vazhdimisht në humor të keq. Ky ishte reputacioni i perceptuar prej punonjësve jashtë departamentit tim deri sa ata folën me njerëzit që unë i menaxhoja drejtpërsëdrejti. Punëtorët brenda departamentit tim u thanë të tjerëve se unë isha i ndershëm dhe miqësor; teksa prisja që të shkëlqenin në punën e tyre, unë sigurohesha që ata të kishin gjithçka që u nevojitej për të pasur sukses. Ata dhanë garanci për karakterin tim, dhe kjo ishte arsyeja që e tërhoqi atë person që të më afrohej mua dhe fytyrës sime gjithmonë të vrenjtur për të kërkuar një punë në departamentin tim. Karakteri fitoi mbi reputacionin.

Xhon Uden (John Wooden), trajneri i famshëm i basketbollit në Amerikë, i mësonte njerëzit kështu: “Jini më të shqetësuar për karakterin tuaj, sesa për reputacionin tuaj, sepse karakteri juaj është ajo që ju jeni *realisht*, kurse reputacioni juaj është thjesht ajo që të tjerët *mendojnë* se jeni.”²²

Politikanët që kandidojnë për poste e ndërtojnë personin e tyre publik mbi reputacionet dhe karakterin si drejtues dhe genie njerëzore. Ata i ngrenë lart rezymetë e tyre, teksa gjithë kohës përpiqen të hedhin dyshime mbi reputacionin e kundërshtarit të tyre si drejtues. Fushatat politike mund të bëhen të nxehta dhe të shëmtuara kur, për t'i fituar zemrat dhe mendjet e njerëzve, futen në përdorim taktikat që dëmtojnë karakterin e kundërshtarit të tyre. Taktikat e njollosjes përfundojnë në sulme personale, të cilat mund të shkaktojnë shumë dëm në imazhin e fushatës së një tjetri, por përfundimisht është karakteri i tyre ai që merr goditjen. Atëherë

²² “Motivational Quotes,” TheWoodenEffect.com <thewooden-effect.com/motivational-quotes>.

Shpifje gjatë udhës

është e kuptueshme se thëniet e rreme që dëmtojnë karakterin e tyre janë shkurajuese. Sa më dëmtuese të jetë thënia, aq më e vështirë është të përballohet ajo. Në artikullin e tij “Shpifja për karakterin,” të cilin e citova më lart, Nikolas Karrëll thotë:

Një numër fare i pakët i viktimave të shpifjes e trajtojnë atë në mënyrë të arsyeshme—për të qenë optimist, ndoshta 5% prej tyre. Më shumë se kaq bëhen të fiksuar. Dhe tej mase më shumë njerëz bëhen shkatërruesit e vetvetes duke protestuar për pafajësinë e tyre tek të gjithë njerëzit që takojnë—përfshirë edhe njerëzit që sidoqoftë nuk do të kishin dëgjuar për atë gjë.

Trajtimi i shpifjes në mënyrë të arsyeshme bën përjashtim nga norma, sepse shpifja rrallë është e arsyeshme.²³

Vrasja e karakterit është njollosja me qëllim të keq e identitetit thelbësor të dikujt. Pra, këtu e shohim anën tinëzare të shpifjes. Në fund, karakteri autentik ngrihet përmbi reputacionin, duke shpërblyer atë që jeton dhe këmbëngul përmes shpifjes.

Mbreti David kishte një reputacion shumë të fortë kudo nëpër vendin e Izraelit, derisa i biri, Absalomi, vodhi zemrat e njerëzve. Si e bëri Absalomi këtë? Ai i bëri emër vetes, gjë që e bëri atë të shfaqej si princi i popullit, një burrë që ua vinte veshin për t'i dëgjuar, që shërbente si mbrojtësi i tyre, dhe që ishte siguruksi i drejtësisë. Duke promovuar këto gjëra të admirueshme, ai synoi të ndërtonte një reputacion përmbi atë të të atit, dhe me anë të të cilit të tërhiqte mjaftueshëm mbështetës për ta detyruar Davidin që të linte fronin.

Mbreti David, pavarësisht nga defektet edhe në reputacion, edhe në karakter, kishte dashurinë dhe mbështetjen e qytetarëve besnikë të mbretërisë së tij. Ai ishte një mbret që e donte Perëndinë dhe

²³ Carroll, “Defamation of Character,” *Huffington Post*.

Vështirësi gjatë udhës

kërkonte ta formësonte jetën e tij prej asaj dashurie. Edhe i biri, Absalomi, kishte papërsosmëritë e veta, por ai fillimisht i bëri zemrat e njerëzve që të largoheshin prej mbretit, duke kërkuar miratimin e tyre në vend të miratimit të Perëndisë. Ngjarja, që gjendet tek 2 e Samuelit, kapitujt 15-18, shpalos ambicien xheloze të Absalomit për fronin dhe grushtin e suksesshëm të shtetit që organizoi ai. Pasi e përzuri të atin nga froni, ai vazhdoi më tej duke e ndjekur Davidin në përpjekje për ta shkatërruar atë dhe të gjithë ata që i kishin mbetur besnikë atij. Më në fund, mendjemadhësia dhe mungesa e gjykimit të shëndoshë të Absalomit e mposhtën atë, dhe Mbreti David u kthye fitimtar në fronin e tij që i takonte me të drejtë.

Mbreti David shfaqti karakterin e tij të vërtetë kur ai i fali ata që morën anën e Absalomit dhe i thirri të ktheheshin për t'i shërbyer mbretit të tyre që ishte caktuar prej Perëndisë dhe për të ndihmuar në rindërtimin e mbretërisë. Një falje e tillë nuk mund të kishte ndodhur nëse reputacioni i Davidit do të kishte dalë nga ndonjë gjë tjetër e jo nga karakteri i një personi që mbështetet te Perëndia.

Bibla i trajnon ndjekësit e Jezusit për të demonstruar një jetë me karakter të mirë përmes punës së Frymës së Shenjtë në jetët e tyre:

Por fryti i Frymës është dashuria, gëzimi, paqja, durimi, zemërgjerësia, mirësia, besnikëria, butësia, vetëkontrolli; kundër këtyre gjërave nuk ka asnjë ligj. Dhe ata që i përkasin Jezus Krishtit e kanë kryqëzuar mishin e tyre me pasionet dhe dëshirat e tij. Nëse jetojmë me anë të Frymës, le të vazhdojmë gjithashtu të jemi në një hap me Frymën. (Galatasve 5:22-25).

Fryti i Frymës vjen si rezultat i nënshtrimit të një personi ndaj Hyjnisë së Jezus Krishtit. Për shkak se Fryma e Shenjtë brendabanon në ne si besimtarë, karakteri ynë zhvillohet ndërsa ne rritemi e përqemi deri në plotësinë e Krishtit. Me fjalë të tjera,

Shpifje gjatë udhës

ndërsa ia nënshtrojmë vetveten Perëndisë dhe vullnetit të Tij, Ai na ndryshon përmes punës së Frymës së Tij që brendabanon në ne. Karakteri ynë i krishterë është diçka të cilën ne nuk e kultivojmë dot vetë, por përkundrazi ai zhvillohet në bashkëpunim me Frymën e Shenjtë. Vetëm atëherë ne do ta shohim karakterin tonë të perëndishëm të rritet e të piqet.

Unë kam takuar drejtues të krishterë që kanë ndarë ngjarje personale në të cilat emrat e tyre ishin marrë nëpër gojë për keq dhe integriteti i tyre ishte vënë në dyshim përmes gënjeshtreve dhe shpifjeve. Pavarësisht se reputacioni i secilit prej këtyre drejtuesve ishte njollosur, karakteri i tyre i mirë shkëlqeu fort. Kur erdhën vështirësitë në komunitet—qoftë nga sëmundjet, zija e bukës, ose forma të tjera fatkeqësish—të krishterët ishin ata ku jobesimtarët u drejtuan për të kërkuar ndihmë. Pse? Për shkak se, kur duhet gjetur një zgjidhje, ndjekësit e Jezusit njihen se janë shërbyesit e mëshirës, duke i dashur armiqtë e tyre dhe duke u bërë mirë atyre që janë në nevojë.

Karakter i perëndishëm e formëson reputacionin dhe përfundimisht e lë shpifjen të pafuqishme—nëse jo në këtë jetë, atëherë në tjetrën, ngaqë Perëndia e shpërblen karakterin e drejtë:

“Të bekuar jeni ju, kur të tjerët ju shajnë dhe ju përndjekin dhe thonë tërë ato të këqija kundër jush, në mënyrë të rreme, për shkak të emrit tim. Ngazëllohuni dhe gëzohuni, sepse shpërblimi juaj është i madh në qiell, sepse kështu i përndoqën ata profetët që ishin përpara jush.” (Mateu 5:11–12).

Vëzhgimi i shpifjes në jetën e Jezusit

Edhe Jezusit iu desh të shërbente përmes shpifjeve. Reputacioni i tij u vu në dyshim në raste të shumta prej drejtuesve fetarë të kohës së tij. Ata shpesh e merrnin Jezusin në pyetje rreth mësimëve

Vështirësi gjatë udhës

të Tij dhe pretendimeve për identitetin e Tij, dhe gjithashtu e nënçmonin Atë sepse shoqërohej me turmën e gabuar. “Ky burrë i pranon mëkatarët dhe ha me ta”, - shfrynin ata (Luka 15:2). Duhet pranuar se njerëzit me të cilët shoqërohej Jezusi shpesh kishin vërtet reputacione skandaloze. Ndërsa drejtuesit e devotshëm fetarë i mësonin ndjekësit e tyre që të mos shoqëroheshin me ata që kishin emër të keq, Jezusi, që erdhi për t'i kërkuar dhe për t'i shpëtuar mëkatarët e shkelur me këmbë, i përqafoi ata me dhembshuri.

Kapitulli i tretë i Ungjillit të Markut hapet me një ballafaqim. Në shikim të parë, duket sikur është thjesht një histori tjetër e Jezusit që shëronte dikë që ishte i sëmurë. Por kur shohim pak më nga afër, ne bëhemi të vetëdijshëm për konfrontimin e nxehtë që doli në pah mes drejtuesve fetarë, të cilët rrinin të gatshëm plot përbuzje për të parë ç’do të bënte Ai:

Përsëri ai hyri në sinagogë, dhe atje ishte një burrë me dorën e tharë. Dhe ata po e ruanin Jezusin, për të parë nëse ai do ta shëronte atë në ditën e Shabatit, që të mund ta akuzonin. Dhe ai i tha burrit me dorën e tharë: “Eja këtu.” Dhe u tha atyre: “A është e ligjshme në ditën e Shabatit të bësh mirë ose të bësh keq, ta shpëtosh jetën apo ta vrasësh?” Por ata rrinin të heshtur. Dhe ai pa rreth e rrotull drejt tyre me zemërim, i trishtuar për ngurtësinë e zemrës, dhe i tha burrit: “Shtrihe dorën tënde.” Ai e shtriu dorën, dhe ajo iu shërua. Farisenjtë dolën përjashta dhe menjëherë bënë këshill me herodianët përkundër tij, sesi ta shkatërronin. (Marku 3:1–6).

Jezusi u zemërua dhe u trishtua prej zemrave të ngurtësuara të këtyre drejtuesve fetarë, të cilët dukej sikur merakoseshin më shumë për rregullat dhe rregulloret e tyre të bëra prej njerëzve, sesa për njerëzit që ata po drejtonin. Kështu që, pasi Jezusi e shëroi burrin, drejtuesit fetarë u larguan plot zemërim, duke komplotuar mes tyre për të gjetur një mënyrë që ta vrisnin Atë. Edhe pse

Shpifje gjatë udhës

ngjarjet që ndodhën më pas në kapitull lexohen shpejt, ka të ngjarë që mund të kishin kaluar disa ditë përpara se Ai t'i ritakonte të njëjtët antagonistë.

Duke u larguar nga Jeruzalemi, Jezusi zbuloi se Atë po e ndiqte një turmë e madhe, prandaj Ai plot mëshirë e vazhdoi shërbesën e Tij ndaj tyre. Në atë kohë, Jezusi zgjodhi dymbëdhjetë burra që të ishin apostuj. Pastaj Marku regjistron se, ndërsa Jezusi mori rrugën për në shtëpinë e Tij, familjarët e Tij u përpoqën që ta kapnin Atë duke thënë: “I ka ikur mendja” (Marku 3:21). Këtu Jezusi përjeton dhimbjen e të qenët i përgojuar për keq prej anëtarëve të vetë familjes së Tij, një situatë që mund t'i kishte ndihmuar armiqtë e Tij që ta përhapnin edhe më tutje fushatën e urrejtjes kundër Tij.

“Ai është i pushtuar prej Beelzebubit, - shpallnin ata. - Me anë të princit të demonëve, ai i përzë demonët” (Marku 3:22).

Kthimi i turmave kundër Jezusit ishte një strategji që e përdorën shpesh kundërshtarët e Tij. Atyre nuk u duhej ta provonin se ishte e vërtetë ajo gënjeshtër gjysmë e pjekur, që e kishin gatuar aq të shijshme. Gjithçka që u duhej të bënin ishte të mbillnin gënjeshtër në mendjet e njerëzve dhe ta linin mashtrimin që rezultonte prej kësaj të bënte pjesën tjetër të punës.

Të krishterët besojnë se Jezusi ishte edhe plotësisht Perëndi, edhe plotësisht njeri. Prandaj Jezusi, duke qenë plotësisht njeri, përjetonte emocione njëloj si të gjitha qeniet njerëzore. Në po të njëjtin kapitull, Marku regjistron se Jezusi ishte i zemëruar, e megjithatë, në zemërimin e Tij, Ai nuk mëkatoi. Unë mund ta imagjinoj se shpifjet me të cilat u përball, së pari prej familjes së Tij, dhe pastaj prej armiqve të Tij, patën ndikim tek Ai. Ndërkohë që Marku nuk e bën të qartë se çfarë ndiente Jezusi, është interesante të shohësh sesi iu përgjigj Ai shpifjeve. Ai i thirri njerëzit tek Vetja dhe u tregoi atyre ngjarje në formën e shëmbëlltyrave:

“Si mundet që Satani ta përzërë Satanin? Nëse një mbretëri është e përçarë përbrenda vetes, ajo mbretëri

Vështirësi gjatë udhës

nuk mund të qëndrojë. Dhe nëse një shtëpi është e përçarë përbrenda vetes, ajo shtëpi nuk do të jetë në gjendje të qëndrojë. Dhe, nëse Satani është ngritur kundër vetvetes dhe është përçarë, ai nuk mund të qëndrojë, por po i vjen fundi. Por askush nuk mund të hyjë në shtëpinë e njeriut të fortë dhe t'ia grabitë sendet e tij, po qe se në fillim nuk e lidh të fortin. Pastaj, vërtet ai mund t'ia plaçkitë shtëpinë atij.” (Marku 3:23–27).

Jezusi e përdori situatën që të mësonte një të vërtetë të thellë dhe për ta ndryshuar krejt situatën lidhur me shpifjen me të cilën u përball. T'ia atribuosh Satanit atë që është vepra e Perëndisë dhe që është kryer me anë të fuqisë së Frymës së Shenjtë është e pafalshme. Akuzuesit e tij e kishin vulosur fatin e tyre. Edhe pse ata erdhën duke kërkuar ta diskreditonin dhe ta shkatërronin veprën e Jezusit duke dëmtuar reputacionin dhe karakterin e Tij, ata vunë veten në rrezik duke e bërë këtë:

“Me të vërtetë, Unë po ju them, të gjitha mëkatet do t'u falen bijve të njerëzve, dhe të gjitha blasfemitë që ata nxjerrin nga goja, por kushdo që blasfemon kundër Frymës së Shenjtë, nuk ka kurrë falje, por është fajtor për mëkatin e përjetshëm”—sepse ata po thoshin: “Ai ka një frymë të ndyrë.” (Marku 3:28–30).

Jezusi luftoi me shpifjen përgjatë gjithë shërbesës së Tij deri në ngjarjet që çuan në vdekjen e Tij në kryq. Në gjyqin e Tij, dëshmitarët e rremë i shtrembëruan disa nga mësimet e Jezusit, me qëllim që të vërtetat që përçoi Ai të dukeshin si mashtrime, që të gjitha këto në përpjekje për të provuar fajin e Tij.

Nëpër të gjitha epokat, populli i Perëndisë është fyer dhe ka parë reputacionin e tij t'i përbaltet keqas për shkak të besnikërisë së tyre ndaj Krishtit. Jezusi tha se armiku i shpirtrave tanë, Satani,

është “ati i rrenave.” A duhet të befasohemi atëherë nëse Satani përdor një strategji, e cila e diskrediton karakterin e krishterë në përpjekje për ta shkatërruar dëshminë e kishës?

Historia e Evës vazhdon

Eva u shqetësua kur dëgjoi se njerëzit e komunitetit të tyre po nxiteshin të besonin se të krishterët ishin një mallkim. Gjithë jetën e saj, ajo kishte qenë pjesë e këtij komuniteti, dhe këta njerëz—njerëzit e saj—e njihnin mirë atë. Si mund t'i mendonin këto gjëra kur shumë veta mund ta vinin re se ajo ishte bërë një person më i mirë për shkak se Jezusi ishte Zot i jetës së saj? Si ndjekëse e Jezusit, Eva u shërbente fqinjëve dhe i donte ata në mënyra që nuk do të kishin qenë kurrë njësoj, nëse nuk do të ishte bërë e krishterë. Megjithatë, trajtimi që ajo dhe Amiti po përjetonin kishte kuptim pasi ajo e dinte se fqinjët e tyre ishin të ofenduar për faktin se ata e ushtronin besimin e tyre.

Në një mënyrë të pashpjeguar, Eva e kuptoi se veprat e tyre të shërbimit dhe të mëshirës e nxirrnin Jezusin në pah, dhe njerëzit kishin frikë të takoheshin me Të. Ajo kujtoi se Amiti kishte folur për këtë kur atij i ishte refuzuar shërbimi tek dyqani i çajit. Pronari ia kishte mohuar kategorikisht atij hyrjen në dyqan, duke i thënë se të krishterët kishin sjellë vështirësi dhe mallkime kudo që shkonin. Besimtarë të tjerë në fshatin e tyre kishin përjetuar një trajtim të ngjashëm, dhe atyre u dhembte shpirti nga dijenia se kjo vinte si rezultat i mashtrimeve që i kishin bërë ata të dukeshin të këqij. Eva pa Rafin dhe shokun e tij që luanin atje pranë, kaq të shkujdesur e kaq të pavetëdijshëm për vështirësitë që kjo botë ofronte për ndjekësit e Jezusit.

Duke u kthyer nga Amara, Eva më në fund u përgjigj: “Bibla na mëson se, nëse bota e urreu Jezusin, ajo do t'i urrejë edhe dishepujt e Tij. Si do të mbijetojnë Rafi dhe Amiri në këtë botë të tillë?”

Vështirësi gjatë udhës

“Ashtu siç i mësuam që të ecin, po ashtu do të na duhet t'i mësojmë që të qëndrojnë, - tha Amara, duke ia kapur dorën Evës për t'i dhënë ngushëllim dhe siguri. - Mbaj mend, Jezusi tha se ne nuk ka përse të kemi frikë, ngaqë Ai e mundi botën. Ndërkohë që bijtë tanë rriten për ta njohur Jezusin, ata do të rriten në urtësi e në shtat.”

Eva dhe Amara folën për ca kohë, duke e inkurajuar njëra-tjetrën dhe duke kaluar kohë në lutje. Kur Eva u largua nga shtëpia e Amarës, ajo çuditërisht ndihej e qetë, por prapëseprapë e ndiente se do të vinin ditë të vështira. Ajo ia hodhi sytë Rafit, i cili i lodhur tej mase prej një dite të tërë loje, kishte kapur dorën e saj teksa ata po ktheheshin për në shtëpi.

Kjo botë do të të urrejë ty, i vogli im, mendoi ajo. Njerëzit do të të refuzojnë dhe do të të përçmojnë ty, do të të trajtojnë keqas, dhe do të thonë të gjitha të këqijat kundër teje. Por ti do të bekohesh, Rafi, ngaqë Ai që i krijoi të gjitha gjërat po përgatit një vend për ty, të cilin askush nuk do të ta marrë. Qëndroji afër Jezusit, Rafi, dhe gjithmonë besoji Atij.

Të shkojmë pak më thellë

Të krishterët perëndimorë gjithnjë e më tepër po sfidohen për t'u përballur me një reputacion negativ gjithnjë në rritje për krishtërimin në vendet e tyre. Mediat e ndryshme rregullisht i shoqërojnë vlerat e krishtera me mendjengushtësi, fanatizëm, dhe qëndrime shoqërore regresive, krejt në hap të kundërt me opinionin kryesor. Për shembull, në Kanada disa politikanë kanë bërë të ditur se të krishterët ungjillorë nuk janë kanadezë të vërtetë për shkak se ata nuk i përqafojnë vlerat kanadeze të pranimi dhe të tolerancës. Besimet konservatore të krishtera i qëndrojnë fort të kuptuarit biblik të martesës dhe të shenjtërisë së jetës, dhe si të tilla, gjejnë gjithnjë e më pak vend në kulturën bashkëkohore kanadeze ose në debatet publike.

Shpifje gjatë udhës

Duhet pranuar se kisha perëndimore me raste ka kontribuar për këtë negativitet, duke bërë një dëshmi publike që është më tepër e fokusuar tek gjërat që ajo kundërshton, sesa tek gjërat që ajo përfaqëson ose që kërkon të shtyjë përpara. Të krishterët nganjëherë kanë zgjedhur të tërhiqen nga shoqëria në vend që të angazhojnë shoqërinë me ungjillin. Kudo nëpër Perëndim, ku krishtërimi mbajti një balancë pushteti dhe ndikimi për shekuj e madje për mijëvjeçarë, të krishterët tundohen të vajtojnë për humbjen e pushtetit dhe të ndikimit, në vend që të zhvillojnë një dëshmi tërheqëse, besnike e bashkëkohore. Përpjekja për të imponuar vlerat fetare është e ndryshme nga puna që Jezusi i ngarkoi kishës për të bërë.

Unë e kuptoj se kjo thënie ka të ngjarë që të provokojë ca debat. Pas së gjithash, kisha ka bërë, dhe vazhdon të bëjë, shumë të mira në shoqëritë perëndimore dhe anëmbanë botës. Ka shumë gjëra që ne, si ndjekës të Jezusit, mund dhe duhet t'i kremtojmë. Për shembull, *Cardus* është institut jopartiak i bazuar në besim si dhe organizatë bamirëse e regjistruar, e përkushtuar për të promovuar një shoqëri që lulëzon përmes kërkimit të pavarur, dialogut të shëndetshëm publik dhe komenteve që provokojnë mendime. Ky grup nisi një projekt të quajtur “Efekti Halo,” i cili mat kontributet pozitive që kanë bërë anëtarët e bashkësisë fetare në infrastrukturën e qyteteve ku ata jetojnë. Raporti zbuloi se çdo dollar që shpenzon një bashkësi krijon një vlerë shërbimesh deri në \$4.77, sasi të cilën qyteti nuk ka pse ta sigurojë. Kishat dhe entet e tjera fetare vazhdojnë të kenë një funksion thelbësor në shoqëri. Unë do t’ju nxisja që të hynit në faqen e internetit të *Cardus* dhe të shikonit “Efektin Halo” në komunitetin tuaj.²⁴

Përpjekja ime këtu është që t’i ndihmoj të krishterët që jetojnë në Perëndim ta kuptojnë se besnikëria e tyre ndaj Jezus Krishtit dhe veprave që ata kryejnë në emrin e Tij duhet të kryhet prej

²⁴ “Halo Project,” Cardus <cardus.ca/research/social-cities/halo-project>.

dashurisë për Perëndinë, si dhe prej një dashurie të thellë e të sinqertë për fqinjët e tyre. Megjithatë, nganjëherë ne shqetësohemi më shumë për çështjet që na sfidojnë stilet tona të jetës së krishterë, sesa për njerëzit që i sfidojnë ato. Angazhimi me ata njerëz nuk është i barasvlershëm me hollimin e ungjillit deri në një mosfyerje të pashije. Për më tej, ka korniza biblike të fuqishme për angazhimin me publikun, të cilat nuk janë bazuar në këmbënguljen për të drejtat tona, siç është rasti me grupet e tjera mbrojtëse.

Gjithashtu sot ka një tendencë, madje edhe mes të krishterëve, për ta goditur kishën. Ndërkohë që trashëgimia jonë e Reformimit e Semper Reformanda (“Gjithmonë duke u reformuar”) kërkon që ne t’i shohim veprimet tona përmes një lenteje të përlurur e kritike, sot ka një ndjenjë të përgjithshme e cila nuk e promovon më reformimin e kishës, por përkundrazi refuzimin e plotë të saj. Njerëzit pretendojnë se janë “shpirtërorë, por jo fetarë”, dhe në këtë mënyrë e shpëputin vetveten prej cilësdo forme të shprehjes së besimit. Ata e shohin me dyshim fenë e organizuar, sikur të gjitha traditat janë disi në thelb të padrejta dhe jotolerante. Ky është më tepër sesa një kompleks inferioriteti. Është një pikëpamje jobiblike e trupit të Krishtit, një perspektivë që është jokritike ndaj kulturës, por superkritike ndaj nuses që Krishti e do. Ku është ekuilibri mes llogaridhënies dhe drejtësisë?

Apologjetika e krishterë është përdorimi i bindjeve logjike dhe provave në mbrojtje të krishtërit. Apostulli Pjetër, duke iu drejtuar të krishterëve të përndjekur, i referohet praktikës së apologjetikës në inkurajimin që u bën atyre në mes të vuajtjes së tyre:

Por edhe sikur t’ju duhej të vuanit për hir të drejtësisë, ju do të bekoheni. Mos i keni frikë ata, as mos u shqetësoni, por në zemrat tuaja nderoni Krishtin, Zotin, si të shenjtë, *duke qenë gjithmonë të përgatitur për të bërë mbrojtjen përpara kujtdo që ju pyet për arsyen e shpresës që është në ju*; por bëjeni atë me butësi dhe me respekt, duke pasur

Shpifje gjatë udhës

një ndërgjegje të mirë, që, kur t'ju përgojnë, ata që shajnë sjelljen tuaj të mirë në Krishtin, të turpërohen. Sepse është më mirë të vuash duke bërë të mirën, në qoftë i tillë vullneti i Perëndisë, sesa për shkak se keni bërë keq. (1 e Pjetrit 3:14–17, theksimi i tekstit është shtuar nga autori).

Justin Martiri (Justin Martyr) e përdori apologjetikën për t'i mbrojtur të krishterët e përndjekur, dhe për më tepër, besimin e krishterë të përndjekur. Ai u lind në një kohë kur të krishterët përçmoheshin sepse refuzonin ta adhuronin perandorin romak. Justini ishte inteligjent dhe i mirarsimuar, por kurrë nuk ishte i bindur se ato që kishte mësuar nga arsimimi klasik përmbanin të vërteta të patundura. Kur e dëgjoji mesazhin e krishterë, ai ndjeu, për herë të parë, se e kishte gjetur të vërtetën që kishte qenë duke kërkuar.

Në librin e tyre Dhënia e *Dëshmisë: Histori të Martirizimit dhe Dishepullimit që Kushton Shtrenjtë*, Çarlz Mur (Charles Moore) dhe Timoti Kiderling (Timothy Keiderling) shkruajnë:

Justini ishte një mbrojtës i hapur për besimin, dhe ia adresoi *Apologjinë e parë* drejtpërdrejt perandorit, si përgjigje ndaj përndjekjes së të krishterëve. I ditur në filozofi dhe në fetë krahasuese, ai u ndesh me kundërshtarët përbrenda dhe jashtë besimit, duke hedhur poshtë herezitë dhe duke bërë mbrojtje për të krishterët në sferën e gjërë publike.²⁵

Apologjetika e krishterë nuk është menduar që ta shmangë përndjekjen, po përkundrazi për t'i kundërshtuar gënjeshttrat, përgojimet dhe mashtrimet që e keqparaqesin besimin e krishterë. Është një mbrojtje e besimit, dhe strategjia e mbrojtësit është

²⁵ Charles E. Moore and Timothy Keiderling (eds.), *Bearing Witness: Stories of Martyrdom and Costly Discipleship* [Dhënia e dëshmisë: historitë e martirizimit dhe të dishepullimit të kushtueshëm] (Walden, NY: Plough Publishing House, 2016), 14.

Vështirësi gjatë udhës

të shpallë të vërtetën, të japë arsye të forta për besimin dhe të dëshmojë për lavdinë e Perëndisë. Qëllimi i apologetikës nuk është të jetë e pasjellshme, e pafytyrë, ose që kërkon të vetën, por vendosmërisht dhe me dashuri të kërkojë ta përcjellë të vërtetën e ungjillit tek ata që mund të jenë edhe armiqtë ndaj tij.

Miku im Xhimi drejton një organizatë për mbjellje kishash në Kanada dhe jashtë saj. Ai e krahasoi kishën në Kanada me një skuadër sportesh, që ishte mësuar të kënaqej me të qenët “skuadra që luante në fushën e vet.” Me shumicën e tifozëve në shkallët e stadiumit që brohorasin për skuadrën e tyre, loja është shumë më e ndryshme nga sa është për “skuadrën mike” e cila duhet të konkurrojë në një mjedis kundërshtar. “Kisha në Kanada nuk është më skuadra që luan në fushën e vet, - më tha Xhimi. - Ajo që ne duhet të kuptojmë është sesi ta luajmë lojën si skuadra mike.”

Të krishterët perëndimorë duhet të përballen me realitetin se çështjet themelore të besimit të tyre janë gjithnjë e më të pamirëpritura në kulturën popullore. Pikërisht në këtë kontekst, kisha duhet ta shpallë me besnikëri të vërtetën dhe të japë arsyet për shpresën e përjetshme që vetëm ajo zotëron. Edhe përballë përgojimeve e shpifjeve, të krishterëve nuk u leverdis të marrin mentalitetin e kështjellës, duke qenë të përqendruar në shmangien e sulmeve të botës. Në vend të kësaj, të krishterët duhet të qëndrojnë si dëshmitarë të së vërtetës së përjetshme të ungjillit, në një epokë laicizmi, që nuk është krejt ndryshe nga epoka romake në të cilën u lind kisha. Njerëzit në të gjitha kohët dhe vendet kërkojnë një jetë me kuptim, dhe qëllimi i Jezusit është që kisha e Tij të sjellë dritë në errësirën e çdo epoke duke i prezantuar të tjerët me Atë.

Zbatimi

Të kuptuarit e rëndësisë së një reputacioni dhe karakteri të mirë i ndihmon njerëzit të paraqiten sa më mirë, që të tjerët të shohin

Shpifje gjatë udhës

anën pozitive të personit të tyre. Institucionet e tilla si partitë politike, bizneset, dhe kishat, për të përmendur disa, kërkojnë të sigurojnë një opinion publik të arsyeshëm duke eliminuar perceptimet negative të reputacioneve dhe karakterit të tyre. Mbi çfarë bazohet karakteri juaj? Si ju perceptojnë njerëzit ju? A ju njohin njerëzit vetëm për ato gjëra që kundërshtoni, apo ju njohin për karakterin tuaj si të Krishtit, të cilin ju e demonstroi ndërsa jetoni besimin tuaj të krishterë?

Prandaj, ngaqë ne jemi shfajësuar me anë të besimit, kemi paqe me Perëndinë përmes Zotit tonë Jezus Krishtit. Përmes tij, ne kemi gjithashtu hyrje me anë të besimit për tek hiri i tij, në të cilin ne qëndrojmë, dhe gëzohemi në shpresën e lavdisë së Perëndisë. Jo vetëm aq, por ne gëzohemi në vuajtjet tona, duke e ditur se vuajtja prodhon qëndrueshmërinë, dhe qëndrueshmëria prodhon karakterin, dhe karakteri prodhon shpresën, dhe shpresa nuk na turpëron, sepse dashuria e Perëndisë është derdhur në zemrat tona përmes Frymës së Shenjtë, që na është dhënë neve.

Sepse kur ishim ende të dobët, në kohën e duhur Krishti vdiq për të paperëndishmit. Sepse rrallë do të vdiste dikush për një njeri të drejtë; megjithëse, ndoshta për një njeri të mirë dikush edhe do të guxonte të vdiste. Por Perëndia e tregon dashurinë e tij për ne në atë që, ndërsa ishim ende mëkatarë, Krishti vdiq për ne. Prandaj, ngaqë tani ne jemi shfajësuar me anë të gjakut të tij, shumë më tepër do të shpëtohem me anë të tij prej zemërimit të Perëndisë. Sepse, nëse ndërsa ishim armiq, ne u pajtuam me Perëndinë me anë të vdekjes së Birit të tij, shumë më tepër, tani që jemi pajtuar, do të shpëtohem me anë të jetës së tij. Për më tepër, ne gjithashtu gëzohemi në Perëndinë përmes Zotit tonë Jezus Krishtit, përmes të cilit ne tani kemi marrë pajtimin. (Romakëve 5:1–11).

Vështirësi gjatë udhës

Bota po bën të njëjtën pyetje që i bëri Pilati Jezusit: “Ç’është e vërteta?” (Gjoni 18:38). Si do të jetë përgjigjja juaj për atë pyetje? A do ta duronit përgojimin e mundshëm që mund të vijë teksa i drejtoni të tjerët për te Krishti? Si do ta ndanit me të tjerët arsyen për shpresën që keni ju?

Sugjerim: Lexoni Veprat e Apostujve 2:42–47 dhe mendoni sesi kisha e hershme, në një mjedis armiqësor, gëzonte favorin e të gjithë njerëzve. Kërkojini Frymës së Shenjtë t’ju ndihmojë që të zhvilloni një plan për betejën shpirtërore për ta zvogëluar ndikimin e shpifjes. Mbani mend, ju nuk jeni vetëm. Kërkoni këshillë nga kisha juaj lokale dhe nga vëllezërit e motrat në Krishtin.

Kapitulli gjashtë

Sulm gjatë udhës

Ne jemi pikëlluar me shumë mënyra, por nuk jemi dërrmuar; jemi ndërdyshas, por jo deri në dëshpërim; jemi të përndjekur, por jo të braktisur; jemi goditur, por nuk jemi shkatërruar.

2 Korintasve 4:8–9

Jehova, Perëndia im, unë varem në ndihmën Tënde; Shpëtomë dhe mbromë prej të gjithëve që më përndjekin, Që të mos më shqyejnë si luani, sipas qejfit të tyre, ndërkohë që nuk kam askënd pranë meje që ta qetësojë tërbimin e tyre.

Autor i panjohur, *Libri i Këngëve*

Eliasi, ungjilltari që kishte ardhur i pari në fshatin e Amitit, ishte bërë gati të flinte herët pas një dite të gjatë dhe të lodhshme. Ishte e lodhshme t'i mbante në ekuilibër punën dhe veprimtaritë e tij ungjillëzuese, por ia vlente shumë çmimi që paguante, teksa dëshmonte se shumë veta po gjenin jetë të re në Jezusin.

Ndërsa Eliasi rrinte i shtrirë në krevat, ai po reflektonte sesi Perëndia e kishte drejtuar atë për tek misionarët që e ndihmuan atë të zhvillonte jo vetëm shërbesën e tij, por edhe biznesin e vet. Ai e kishte ndier thirrjen e Perëndisë për të qenë një ungjilltar, por gjithashtu vriste mendjen sesi mund ta mbështeste financiarisht veten e vet. Kur u foli misionarëve për këtë, ai u habit kur mësoi se ata kishin një plan që do t'i mundësonte ata që i ishin kushtuar punës në kishë për të krijuar të ardhura të qëndrueshme. Ata

Vështirësi gjatë udhës

ofruan trajnim për të marrë mjeshtërinë dhe një hua të vogël për të filluar një biznes. Eliasi, i cili ishte i arsimuar mirë, e kuptonte shumë mirë biznesin dhe u prezantoi një plan biznesi misionarëve. Si rezultat, ai mori fondin për të hapur një dyqan që shiste një shumëllojshmëri produktesh.

Eliasi punonte fort dhe shumë shpejt dyqani i tij prodhoi mjaftueshëm të ardhura sa të siguronte për veten dhe t'ua kthente huanë misionarëve. Pastaj ai mori në punë dhe trajnoi një vëlla në Krishtin që ta menaxhonte dyqanin, duke e liruar Eliasin që të ndërtonte marrëdhënie me klientët e tij dhe kështu të niste punën ungjillëzuese.

Tani, teksa Eliasin po e zinte gjumi, ai u alarmua nga një e trokitur e befte në derë. Kur hapi derën, ai gjeti atje një burrë të ri të ndrojtur, të cilin nuk e njohte.

“Çfarë mund të bëj për ty?” - e pyeti Eliasi duke qenë vigjilent.

“Zotëri, të lutem, mua më kanë thënë se ti je një njeri i mirë dhe se ti ndihmon shumë njerëz. Gjithashtu kam dëgjuar se ti je i krishterë dhe se kur lutesh ti, Perëndia yt përgjigjet. Unë erdha me fëmijën tim. Ai është shumë i sëmurë. Ai është këtu, pranë pemës. Të lutem, zotëri, eja dhe lutu për djalin tim.”

Eliasi e pa drejt në sy të huajin me ata sy lutës, duke vënë re dëshpërimin në fytyrën e atij burri. Gjithsesi, ai nuk mundi ta hidhte tutje një ndjesi skepticizmi, ngaqë e dinte fare mirë se ky mund të ishte edhe një kurth i organizuar. Eliasi kishte dëgjuar për raste kur pastorët i thërrisnin kinse për t'u lutur për një të sëmurë, i bënë të dilnin jashtë shtëpive të tyre, e pastaj e shihnin veten viktimë të një gracke. Shumë pastorë ishin rrahur tmerrësisht dhe disa madje ishin vlarë gjatë sulmit. Gjithsesi, kjo mund të ishte gjithashtu një mundësi që Perëndia të lëvizte fuqishëm dhe të sillte shërim të thellë shpirtëror në jetët e këtij babai të ri dhe të djalit të tij. Ia vlente të rrezikonte. Duke besuar se Zoti ishte me të, Eliasi u përgjigj: “Unë do të vij me ty dhe do të lutem për djalin tënd. Por duhet të të them se është Perëndia ai që shëron, jo unë.”

Fytyra e burrit të ri u përshkua nga një ndjesi lehtësimi dhe ai tundi kokën me padurim për të treguar se ishte dakord me të. “Po, po, e kuptoj. Të lutem, zotëri, eja. Ai është aty.”

Në gjysmë të rrugës mes shtëpisë së tij dhe pemës ku shtrihej fëmija i sëmurë, Eliasi ndjeu lëvizje nga e majta dhe e djathta e tij teksa po ecte. Kur u kthye për të parë, ai vuri re se drejt tyre po afroheshin disa figura në errësirë. Papritmas, i riu që kishte qenë duke drejtuar rrugën vrapoi përpara Eliasit për diku, prej ku po dilnin figura të tjera të turbullta. Nuk kishte asnjë fëmijë të sëmurë; Eliasi me të vërtetë kishte rënë në kurth!

Ai u kthye mbrapsht për të ecur drejt shtëpisë së tij, por e pa se shtegu ishte bllokuar. Eliasi, i vetëdijshëm për rrezikun në të cilin ndodhej, i pa burrat përballë tij dhe ishte gati t'i pyeste ç'po ndodhte, kur një goditje e befte prapa kokës e tronditi fort. “Ti tradhtar”, - dëgjoi ai një zë fishkëllyes teksa po mundohej të mbante ekuilibrin. Një shtyrje nga prapa e hodhi atë drejt e te kthetrat e njerëzve që rrinin në pritë. Prej goditjes, Eliasit iu turbullua shikimi dhe ai luftoi me dëshpërim që të ishte i vetëdijshëm. Atij i vunë mbi kokë një çantë pëlhure dhe, për herë të parë, Eliasi ndjeu se një valë paniku po e kërcënonte për ta mposhtur. Ai u përpoq të kundërpërgjigjej, por në gjendjen në të cilën ndodhej, mes dhimbjes e pështjellimit, ai u mposht shpejt prej krahëve që ishin më të fortë sesa të tijtë.

“Elias, ti je një tradhtar ndaj perëndive. Ti je gënjeshtar dhe blasfemues!” Ai ishte në gjendje ta dallonte zërin. Ishte zëri i njërit prej priftërinjve të tempullit që e kishte konfrontuar atë me raste kur ai ishte duke ndarë besimin e tij tek tregu. Eliasi ishte gati për t'iu përgjigjur, kur një grusht në fytyrë e bëri të dërrmohej përtokë. Akoma më tepër goditje ranë mbi Eliasit, dhe ai instinktivisht përpiqej ta mbronte kokën prej ndikimit të tyre. Dëgjonte vetëm ata burra që e mallkonin, duke e shkarkuar zemërimin e tyre mbi të me çdo grushtim e shkelmim. Në vetëdijen e Eliasit u zvarrit një mjegull e errët teksa ai iu dorëzua urrejtjes helmuese që e kishte

mbështjellë. Ai e dinte se vdekjen e kishte pranë, duke pritur për ta marrë. Përmes kaosit të mallkimeve dhe ulërimeve, Eliasi dëgjoi një lutje që i doli nga buzët dhe iku tutje nëpër natë. “Më ndihmo, Jezus”, - ishte gjithçka që mundi të thoshte përpara se t’i nxihej bota.

Kur Eliasi erdhi në vete, ai nuk mundi dot ta kuptonte se ku ndodhej ose çfarë i kishte ndodhur. Ai nuk e mbante mend se sulmi ishte ndërprerë prej fqinjëve të tij. Ata i kishin përzënë sulmuesit e tij, e kishin sjellë atë në shtëpi dhe ishin duke ia mjekuar plagët. Ai u përpoq të ngrihej, por një dhimbje përvëluese ia përshkoi trupin me një intensitet të tillë, saqë ai shumë shpejt hoqi dorë nga përpjekja për të qëndruar në këmbë. Pikërisht atëherë ai ndjeu praninë e dikujt anash tij dhe u kthye për të parë fytyrën e shqetësuar të Amitit.

“Mos lëviz, Elias, - e udhëzoi Amiti. - Ti duhet të rrish pa lëvizur dhe të pushosh. Do të të duhet kohë të shërohesh. Të lutem, vëlla, mos lëviz.” Amiti zgjati një gotë ujë për tek buzët e Eliasit, dhe vetëm atëherë Eliasi e kuptoi sesa shumë i etur ishte. Ai e piu me një frymë, pavarësisht nga dhimbja që ndiente teksa gëlltiste çdo gllënjë.

“A e mban mend çfarë ndodhi?” - e pyeti Amiti.

Uji e gjallëroi pak Eliasin dhe ai nisi t’i lidhte bashkë ngjarjet që kishin ndodhur. “Po, - tha ai ngadalë. - Mua më tërhoqën me dredhi për të dalë nga shtëpia dhe më rrahën.”

“A e di se kush ta bëri këtë gjë?”

Eliasit tundi kokën. “Ishte errësirë, dhe ata ma mbuluan kokën me një çantë. Unë i njoha disa nga zërat, por nuk mendoj se policia do të veprojë nëse i përshkruaj sulmuesit vetëm me aq.

“Unë erdha sapo dëgjova për ty, - tha Amiti. - Një familje nga kisha ka qenë duke të ruajtur ty dhe duke mbrojtur pronën tënde prej vjedhësve. Ti ke qenë pa ndjenja për tri ditë, - vazhdoi Amiti. - Në fillim, mjeku nuk pranoi të vinte, por pastor Xhoshua iu lut për të të ndihmuar, dhe më në fund ai erdhi që të t’i shihte plagët dhe të jepte udhëzime sesi të kujdeseshim për ty. Unë mbërrita dje dhe kam qenë duke iu lutur Zotit që të të shërojë.”

Sulm gjatë udhës

“Perëndia më shpëtoi mua, - u përgjigj Eliasi. - Ai e dëgjoi lutjen time atë natë dhe ma kurseu jetën.”

“Pusho, miku im, po kujdesemi për gjithçka, dhe për ty po luten shumë veta”, - e siguroi Amiti. - Unë e lavdëroj Perëndinë që Ai po u përgjigjet lutjeve tona. Por, të lutem, vëlla, tani është koha për të pushuar.”

Elias, që u ngushëllua nga prania dhe fjalët e mikut të tij, shumë shpejt e zuri gjumi, duke e ditur se Zoti ia kishte kursyer jetën dhe se puna e shërbesës së tij nuk kishte përfunduar ende.

Dëshmia e Elias

Gjatë ditëve që vijuan, Eliasi dalëngadalë nisi ta merrte veten dhe ishte në gjendje të rrinte ulur në krevat dhe të hante ushqimin që kishin përgatitur për të. Duke parë se miku i tij po e merrte veten dhe duke parë përkujdesjen që ai po merrte nga pjesa tjetër e familjes së kishës, Amiti e dinte se ishte koha që ai të kthehej në familjen e vet.

“Elias, unë duhet të kthehem tek familja dhe puna ime, por përpara se të largohem, a mund të të bëj një pyetje?”

“Patjetër, - u përgjigj Eliasi. - Çfarë dëshiron të dish?”

“Unë nuk e kam dëgjuar kurrë sesi u bërë ti i krishterë”, - tha Amiti. - Çfarë të bëri ty të vendosje për t’i braktisur perënditë e familjes sate për ta ndjekur Jezusin?”

Elias qeshi, duke i mbajtur me dorë brinjët e thyera teksa qeshte. “Sa kohë ke për ta dëgjuar? - bëri shaka ai. - Është një histori e gjatë për dikë që duhet të kthehet në shtëpi, por do të përpiqem ta shkurtoj vetëm për ty”, - tha ai me shaka, duke i shkelur syrin Amitit.

“Im atë pati sakrifikuar tej mase shumë që të sigurohej se unë do të merrja një arsimim, i cili do të më siguronte një punë më të mirë pasi të mbaroja shkollën, - ia nisi Eliasi. - Unë e doja arsimimin dhe e nderova sakrificën e tim eti duke u kushtuar

Vështirësi gjatë udhës

vëmendje mësuesve, duke i respektuar, dhe duke i plotësuar të gjitha detyrat e mia me zell dhe brenda afatit. Si rezultat, unë u bëra shpejt nxënësi më i mirë dhe një drejtues i njohur në klasën time. Babai ishte i kënaqur me zellin tim dhe u përpoq të sigurohej se unë do t'i vazhdoja studimet në ciklin e gjimnazit. Por, kur ia dola mbanë të merrja diplomën, unë kuptova se stresi financiar që kishte duruar im atë për arsimin tim nuk ishte i përballueshëm. Prandaj vendosa që në vend që të arsimohesha më tej, tani kishte ardhur koha që unë të nisja karrierën time dhe të kontribuoja për mirëqenien e familjes sonë. Ndonëse im atë kundërshtoi, ai gjithashtu e pa se unë i kisha me shumë prirje veprimet financiare dhe biznesin dhe i kuptoja me mprehtësi ato. Po të më jepej mundësia, unë mund ta ndihmoja biznesin e tim eti që të rritej dhe të bëhej më fitimprurës, prandaj ai pranoi. Me thënë të vërtetën, - qeshi Eliasi, teksa ia tregonte historinë e tij Amitit, - unë mendoj se ai u lehtësua që unë nuk shkova në universitet. Edhe pse ai nuk do ta pranonte kurrë këtë gjë, shpenzimet për të vazhduar arsimimin tim do të ishin tepër të vështira për t'u menaxhuar.

“Im atë kishte hapur një dyqan që shiste sende të cilat nuk gjendeshin normalisht në fshatin tonë. Ai mundi t'i bënte këto sende të përballueshme në çmim duke gjetur një furnizues në qytetin e madh që ia jepte atij me një çmim fantastik. Ishte me risk, por dyqani po ecte mjaft mirë. Me ndihmën e tim eti, unë isha në gjendje të hapja dyqane të ngjashme në komunitetet fqinje dhe të punësoja të tjerët për t'i menaxhuar këta dyqane. Teksa biznesi ynë po lulëzonte, unë u bëra një drejtues shumë i respektuar e i përkushtuar ndaj vlerave të komunitetit.

“Një ditë në fshatin tim erdhën misionarët, - shpjegoi Eliasi, - dhe meqenëse unë isha njëri nga të paktët njerëz që mund të lexonin, ata më dhanë një Bibël. Burri që ma dha Biblën në dorë e kishte emrin z. Glen. Ai më shpjegoi se ky libër do të më ndihmonte të kuptoja kush ishte Perëndia. Mua më kishin mësuar se shumë perëndi kishin fuqi mbi jetën time, dhe kjo bisedë për

vetëm një Perëndi më solli ankth. Gjithsesi, unë isha kureshtar, dhe kishte kaluar një kohë e madhe qëkur kisha lexuar diçka të re. E mora Biblën në shtëpi, por nuk i tregova askujt në familje për këtë libër të çuditshëm. Kur gjeja kohë ta lexoja Biblën, fjalët e saj më pështjellonin, por gjithsesi unë kisha interes për të ditur më shumë. Nisa të takohesha me z. Glen duke bërë kujdes, për t'i bërë atij tërë pyetjet që kisha. Z. Glen m'u përgjigj me durim, duke qenë i gatshëm të më fyente, kur shpjegimet e tij flisnin keq për perënditë e stërgjyshërve të mi. Kur vinte biseda këtu, unë largohesha tërë zemërim, por, me thënë të vërtetën, largohesha më tepër i shtyrë prej frikës, sesa prej zemërimit. Si mund të vazhdoja ta rrezikoja mirëqenien time dhe të familjes sime duke lexuar një libër, i cili isha i sigurt se do t'i fyente perënditë? Ishte e vështirë për mua, dhe unë e dija se më duhej të vendosja, nëse kjo Bibla fliste të vërtetën apo jo. Pas një takimi tjetër me z. Glen, i cili më tregoi se Jezusi ishte e vetmja udhë, dhe e vërteta e jeta, unë u zemërova aq shumë, sa që e mora Biblën dhe e hodha në zjarr."

"Ti e dogje Biblën?" - e pyeti Amiti i tronditur.

"Po, - iu përgjigj Eliasi. - Unë isha i pështjelluar, i trembur dhe i fyer prej të gjitha gjërave që lexova në Bibël. Nisa ta shmangja z. Glen dhe misionarët e tjerë, duke u angazhuar me dyqanet e mia dhe duke shkuar në fushat e familjes për t'u kujdesur për të korrat bashkë me tim atë. Një ditë, ia përmenda librin tim eti, që u tremb shumë dhe pastaj u zemërua që e kisha pranuar këtë libër prej të huajve. Kur i thashë që të mos shqetësohej sepse e kisha djegur librin në zjarr, ai u qetësua, por prapë këmbënguli që të çoja një ofertë të posaçme në tempull për t'u siguruar se perënditë nuk ishin zemëruar me familjen ose me mua. Unë iu binda tim eti dhe u betova se nuk do ta lexoja më Biblën.

"Me sa mbaj mend, unë e kisha pranuar konceptin se perënditë ishin reale. Por unë gjithashtu jetoja në frikë të vazhdueshme prej tyre. Dikur e pyeta tim atë, kur isha djalos: 'A ka ndonjë mënyrë për t'i njohur këto perënditë?'

Vështirësi gjatë udhës

“Babai buzëqeshi dhe tundi kokën. ‘Ti nuk ke nevojë t’i njohësh perënditë, biri im, - ishte përgjigjja e tij. - Ti thjesht duhet t’u bindesh atyre.’ Fjalët e tij më shqetësuan, dhe teksa rritesha, unë nisa të pyesja veten nëse kishte ndonjë gjë më shumë lidhur me perënditë nga sa besonte im atë. Edhe pse mësuesit ishin të kujdesshëm për t’i mësuar nxënësit e tyre për rëndësinë e besimeve fetare që na janë transmetuar prej më të vjetërve, arsimimi im më kishte mësuar që ta vija në pyetje dhe ta zbuloja të vërtetën dhe kuptimin e jetës. Fillimisht u lehtësova që e kisha shkatërruar Biblën që ma kishin dhënë, por, me kalimin e kohës, nisa të besoja se mund ta kisha shkatërruar të vetmen gjë që mund t’i fliste urisë për të vërtetën që më trazonte përbrenda.

“Pastaj një natë, isha i shqetësuar tek rrija në shtrat, duke u përpjekur plot dëshpërim t’i bëja të heshtnin dyshimet e tmerrshme që më kishin pllakosur të tërin. Si mund ta dija unë se perënditë e mia ishin prej vërteti? Unë vazhdoja të paraqitesha në tempull dhe isha po aq i përkushtuar sa përherë. Por, në qetësinë e natës, unë përlëshesha me forca, të cilat ishin përtej fuqisë dhe aftësisë sime për t’u ndeshur me to. Edhe kur ia dilja mbanë të flija, ëndrrat më sulmonin e më trembnin me një parandjenjë të thellë që kisha frikë se do të më zhbënte.”

Eliasi ndaloi për një çast, përpara se të vazhdonte. “Pashë në ëndërr sikur isha në një rrugë i rrethuar prej gjarpërinjve që ishin gati të më sulmonin. Ngado që kthehesha, shihja rrezikun që më përgjonte, duke pritur që unë të hidhja një hap të gabuar, të merrja një kthesë të gabuar. Ulërita në errësi, duke kërkuar ndihmë, por fjalët e mia humbën nëpër natë. Rashë në gjunjë i pashpresë, e mbuloja fytyrën me duar dhe qava plot hidhërim. Pikërisht atëherë pashë një dritë në largësi, e cila sa vinte e bëhej më e ndritshme teksa më afrohej. Shumë shpejt, drita u bë aq e shkëlqyeshme sa që nuk e shihja dot drejtpërdrejt. Por gjithashtu vura re se ajo dukej se i përzuri gjarpërinjtë dhe rreziqet që kishin qenë duke më përndjekur mua. Një zë i butë, por i fortë më foli, dhe unë rashë me fytyrën përdhe kur e kuptova se zëri po vinte nga përbrenda dritës.

‘Elias, ngrihu, - më urdhëroi zëri, - dhe më ndiq Mua. Askush nuk mund ta dijë kush është Perëndia, po qe se nuk më njeh Mua së pari. Unë jam rruga, e vërteta dhe jeta. Të gjitha rrugët e tjera të shpien në vdekje, kurse në Mua, ti do të gjesh jetën me bollëk.’

“U ngrita direkt në këmbë prej gjumit. Isha vetëm fare dhe e kuptova se përsëri kisha parë ëndërr. Por kësaj radhe unë ndihesha ndryshe. Nuk kisha ankth, frikë ose irritim si më përpara. Jo, kësaj radhe të gjitha ato ndjenjat negative i kishte zëvendësuar paqja. *Zëri i kujt ishte ky?* - pyeta veten. - *Ai më tha se unë mund ta njihja Perëndinë dhe se unë nuk po ecja në të vërtetën. Çfarë duhet të bëja që të shpëtohesha?*

“Mëngjesin tjetër, vrapova për tek shtëpia e z. Glen, për ta pyetur për përgjigjet ndaj këtyre pyetjeve. I tregova z. Glen se e kisha hedhur në zjarr Biblën që më kishte dhënë ai sepse besoja se perënditë ishin të pakënaqur me mua ngaqë po e lexoja atë. Ia shpjegova gjendjen time të mjeruar në të cilën kisha qenë që prej asaj kohe, netët pa prehje dhe ëndrrat shqetësuese, por pastaj i thashë atij për zërin që më kishte folur dhe për paqen që kisha përjetuar më pas.

“Z. Glen më pa drejt në sy e më tha: ‘Unë besoj se Jezusi ishte Ai që të erdhi në ëndërr, Elias. Bibla thotë se Perëndia e deshi kaq botën, saqë Ai dha Birin e Tij të vetëm, që kushdo që beson në Të, të mos vdesë por të ketë jetë të përjetshme. Tani ti ke një zgjedhje, Elias: të besosh dhe t’i zësh besë Jezusit, ose ta mohosh Atë dhe atë që thotë se është. Ai është rruga, e vërteta dhe jeta, dhe askush nuk mund të vijë tek Ati, përveçse nëpërmjet Tij. Unë po përpiquesha të ta shpjegoja këtë gjë atë natë që ti vendose ta dje gësh Biblën e ta mohosh mësimin e saj.’

“Pas atyre fjalëve, unë rashë përtokë dhe qava. ‘Pikërisht këtë më tha zëri në ëndrrën time, - bërtita unë. - Unë besoj, unë besoj. Unë ia dorëzoj jetën time Krishtit, sepse vetëm Ai mund të më shpëtojë mua.’”

Eliasit iu mbushën sytë me lot teksa ai po ndante dëshminë e tij me mikun e tij të shtrenjtë. “Ajo ishte dita në të cilën ndryshoi jeta

Vështirësi gjatë udhës

ime, Amit, por im atë u lëndua e u zemërua shumë kur i thashë se kisha vendosur që ta ndiqja Jezusin. Ai e pa atë si mohim të mënyrës së tij të jetës, trashëgimisë së tij dhe të besimit të tij. Më shkaktoi dhimbje kur mësova se ai ndihej kështu, pas gjithçkaje që kishte bërë për mua. Ai ishte një baba i mirë, dhe unë isha falënderues për dashurinë dhe mbështetjen e të dy prindërve të mi. Megjithatë, e dija se perënditë që ndiqnin ata ishin të rreme dhe nuk mund të më ndihmonin mua. Prandaj, me zemër të rënduar por me gëzim të madh, vendosa t'i kërkoj Jezusit të bëhej Zoti i jetës sime. Pas pagëzimit tim, e tërë familja ime nuk donte të kishte më punë me mua. Edhe pse refuzimi i tyre më lëndonte, dashuria e Jezusit ma mbushte zemrën kaq shumë, sa që e ndjeja ngushëllimin e Tij dhe e gjitha kjo ia vlente që ç'ke me të.”

Amiti ia hodhi sytë mikut të tij, që rrinte shtrirë në krevat, ia pa trupin e tij të nxirë e të rrahur, dhe u shtrëngua përbrenda vetes. Edhe pse Amiti besonte fort te Jezusi dhe e dinte se ai nuk mund të kthehej më mbrapsht tek mënyra e vjetër e jetës, që nga përpjekja për t'i vënë zjarrin shtëpisë së tij, ai kishte ndier frikën duke iu futur dalëngadalë në mendje. Frika i pëshpëriste në vesh se ai nuk ishte i sigurt, se rreziku i kishte zënë pritë dhe se sulmi ishte i afërt.

“Ata pothuajse të vranë, Elias”, - murmuriti Amiti. - Dhe për çfarë? A ia vlejti e rrahura?”

Sulmi

Të nisesh me dhunë, të fillosh një betejë ose konflikt të dhunshëm; të fillosh të shkaktosh dëmtime trupore

Ndërsa tallja, ngacmimi, diskriminimi dhe shpifja shumicën e kohës ushtrojnë presion në formën e kërcënimit të vazhdueshëm, sulmi përdor dhunën fizike për të shkaktuar dhimbje dhe lëndime

Sulm gjatë udhës

trupore. Në rastet e përndjekjes, sulmi nuk është i rastësishëm. Është një formë specifike dhe e qëllimshme abuzimi që e ngre stekën e shtypjes përtej taktikave jofizike të përdorura kundër të krishterëve për t'i kufizuar dhe sunduar ata.

Bibla ka shumë shembuj në të cilët njerëzit e Perëndisë sulmohen për shkak të drejtësisë. Vrasja e parë e regjistruar në Bibël (Zanafilla 4:1–8) u shkaktua prej një pushtim zemërimi prej xhelozisë në kontekstin e adhurimit, gjë që rezultoi me një sulm të egër dhe me martirizimin e parë fare. Teksa Kaini dhe Abeli i sjellin ofertat e tyre përpara Perëndisë, Abeli ofron pjesën më të mirë të fryteve të tij të para, kurse Kaini i ofron Perëndisë të dytat për nga cilësia dhe radha e prodhimit. Perëndia e pranon ofertën e Abelit, por e refuzon ofertën e Kainit. Në vend që të mësonte prej Abelit dhe t'i ndryshonte metodat e veta, Kaini e lejon zemërimin që ta hajë përbrenda deri në atë pikë sa Perëndia e ballafaqon dhe e paralajmëron Kainin që të mos e lejojë zemërimin ta sundojë. Duke mos pranuar ta dëgjojë as vetë Perëndinë, Kaini i dorëzohet krejtësisht tërbimit të tij, ngrihet, dhe e sulmon të vëllain, duke e vrarë atë.

Autori Glen Penër (Glenn Penner) e shpjegon në këtë mënyrë: “Kaini refuzon të përgjunjet përpara Perëndisë dhe ai vendos ta heqë qafe vetë kundërshtarin e tij fetar, edhe pse ai ishte i vëllai. Në këtë çast ne dëshmojmë incidentin e parë të përndjekjes fetare.”²⁶

Është interesante të vihet re se përmbledhja biblike për përndjekjen e Abelit nuk regjistron asnjë nga format jo të dhunshme të përndjekjes, por rrëfen sulmin e Kainit, duke e bërë “sulmin” formën më të vjetër të përndjekjes, e cila ndiqet nga afër prej martirizimit. Sulmet mbi fëmijët e Perëndisë nga duart e atyre që janë rreshtuar kundër Tij janë të dukshme kudo nëpër Dhiatën e Vjetër dhe të Re. Që nga profetët e dërguar prej Perëndisë, e

²⁶ Penner, *In the Shadow of the Cross*, [Në hijen e kryqit] 28.

deri tek apostujt dhe të krishterët e kishës së hershme, strategjia e sulmit ka qenë një mjet i spastrimit të botës prej atyre që adhurojnë të vetmin Perëndi të vërtetë.

Përgjigjja me frikë në mes të dhunës

Kur i pyes të krishterët në Kanada çfarë u vjen ndërmend kur mendojnë për përndjekjen, shoh se, pavarësisht nga grupmosha, përgjigjet prirën të përfshijnë në krye të listës të qenët i sulmuar, i rrahur ose i torturuar. E shoh interesante këtë pikë, sepse ndonëse të krishterët perëndimorë zakonisht nuk përjetojnë beteja të kundërshtimeve fizike për jetë a vdekje, ne i kuptojmë aspektet e dhunshme të përndjekjes. Të krishterët perëndimorë nuk mendojnë shpesh se mos sulmohen për shkak të besimeve fetare në vendet e tyre. Nuk ekziston frika se mos na afrohet dikush kur largohemi nga shtëpitë tona, as nuk shqetësohemi se mos sulmohemi rrugës për në kishë në ndonjë mëngjes të diele. Frika se mos sulmohemi fizikisht për shkak të besimit tonë të krishterë nuk është një faktor i lartë stresi teksa jetojmë jetën tonë të përditshme në lirinë dhe sigurinë e atdheut tonë. Ne mendojmë përbrenda se këto gjëra ndodhin në vendet e tjera, jo në rehatinë dhe sigurinë e Perëndimit.

Më 11 shtator 2001, sulmet terroriste kundër Shteteve të Bashkuara të Amerikës i shpartalluan këto iluzione të sigurisë prej të qenët të arritshëm për armiq të huaj e të egër. Këto sulme, ndonëse ndodhën në territorin amerikan, i ndikuan gjithashtu thellësisht edhe kombet e tjera perëndimore që kishin lidhje të forta me Amerikën, me të cilën ndanin shumë prej besimeve dhe vlerave të njëjta. Në ditët e muajt që pasuan sulmet, mendjet e shumë perëndimorëve ishin të sulmuara nga pyetjet. *Si mundet që një gjë e tillë, në këtë shkallë, të ndodhë në Amerikë? Cilët janë këta armiq dhe përse na urrejnë ata? A jemi të sigurt? Ku dhe*

kur do të jetë sulmi tjetër? A jemi të përgatitur për ta përballuar edhe një 11 shtator tjetër?

Agjencitë e lajmeve i mbushën rubrikat e tyre në përpjekje për t'iu përgjigjur këtyre pyetjeve dhe për t'i kuptuar të gjitha ato, ndërkohë që drejtuesit e qeverive kërkonin t'u jepnin siguri qytetarëve të vendeve të tyre se ata do të ishin të mbrojtur. Frika ishte nënprodukti i dukshëm i 11 shtatorit, sepse rënia e Kullave Binjake i përmbysi muret e sigurisë sonë të perceptuar.

Gevin de Bekër (Gavin De Becker) e përmboldhi në këtë mënyrë:

Ne i kushtuam shumë vëmendje gjërave që pamë në televizion, por edhe përbrenda nesh ishte duke ndodhur diçka. Truri njerëzor... nuk është kurrë më efektiv sesa kur bartësi i tij mund të jetë në rrezik. Atëherë renditen në formacion luftimi të gjitha burimet e brendshme: përvoja, imagjinata, zelli, intelekti, krijueshmëria, kujtesa. Ushtarëve brilantë të intuitës iu jepen urdhra të prera për t'i ruajtur daljet; askush nuk e lë punën, deri sa t'i gjeni përgjigjet e pyetjeve të bëra nga çdo qelizë e trupit tuaj: Çfarë nënkupton kjo ngjarje për sigurinë? A do të jem në rregull unë? A do të jemi ne të gjithë në rregull?²⁷

Të krishterët nuk kishin imunitet nga frika që po infiltronte pjesën tjetër të kombit, sepse edhe ata po mundoheshin për ta kuptuar këtë nivel të ri dhune që kishte depërtuar në jetët e tyre. Për shembull, në kishën ku shkoja unë, pastori ynë reflektoi për ngjarjet e 11 shtatorit. Pastaj ai u kthye tek Shkrimi i Shenjtë për të na siguruar neve se, edhe pse vështirësitë rendin të shfrenuara në botë, ne ndjekim Atë që e ka mundur botën. Si

²⁷ Gavin De Becker, *Fear Less: Real Truth About Risk, Safety, and Security in a Time of Terrorism* [Frikësohuni më pak: e vërteta reale rreth rrezikut, sigurisë dhe mbrojtjes në një kohë terrorizmi] (New York: Little, Brown and Company, 2002), 8.

Vështirësi gjatë udhës

ndjekësit e Jezusit, përfundoi ai, ne jemi pozicionuar në mënyrë unike për të sjellë dritën e shpresës së Perëndisë në një errësi të kaq të madhe.

Pas mesazhit të asaj të diele, pastori ynë vendosi të merrte pyetje prej anëtarëve të bashkësisë sonë, dhe shumë veta i shprehën frikërat e tyre. Mbledhja së bashku si një trup i vetëm për të ndarë pikëllimet, për të shprehur dyshimet, por edhe për të gjetur ngushëllimin që vjen prej Krishtit, solli shërim.

Një pyetje nga bashkësia, e cila më mbeti në mendje ishte: “A mendoni se ky është fillimi i mundimit?” Ndoshta unë e mbaj mend këtë pyetje për shkak të përgjigjes së pastorit tonë. Ai u përgjigj: “Mos ua bëni këtë pyetje të krishterëve në Lindjen e Mesme ose në vendet afrikane apo aziatike, ku ata janë përballur me dhunë shumë më të keqe se kjo për dekada të tëra. Ata jetojnë nën kërcënimin e vazhdueshëm për sulme dhe dhunë prej atyre që i urrejnë ata.” Për këta të krishterë, jetët e përditshme janë të mbushura me mundime, por ata nuk kapen të papërgatitur, e as nuk e vënë në dyshim linjën kohore të kthimit të Krishtit. Ata e dinin çmimin e ndjekjes së Krishtit, përpara se të ktheheshin në besim. Ata do t’ju thonë se, pavarësisht nga përndjekja që vjen pas vendimit të tyre, Jezusi ia vlen.

Kur shkruan për vuajtjen, Axhit Fernando (Ajith Fernando) bëri këtë vëzhgim për kishën perëndimore:

Unë mendoj se një nga pikat e verbra teologjike më serioze në kishën perëndimore është të kuptuarit defektoz për vuajtjen. Duket sikur ka shumë reflektim mbi temën sesi ta shmangim vuajtjen dhe lidhur me çfarë të bëjmë kur lëndohemi. Ne kemi shumë mësimë lidhur me mënyrën e shpëtimit prej vuajtjes dhe terapinë mbi vuajtjen, por ka mësim jo të duhur për teologjinë e vuajtjes. Të krishterëve nuk u mësohet pse ata duhet ta presin vuajtjen si ndjekës të Krishtit dhe pse vuajtja është aq e rëndësishme për rritjen

e shëndetshme si i krishterë. Kështu që, vuajtja është parë vetëm në mënyrë negative.²⁸

Përndjekja nuk është një “problem”

Unë besoj se thënia e mëposhtme është padyshim besimi që kanë shumë të krishterë perëndimorë, kur vjen puna tek të vuajturit për Krishtin: Përndjekja është një problem që duhet lehtësuar. Për shkak të këtij arsytimi, besimtarët në Perëndim mendojnë se ata duhet të mbajnë një qëndrim politik në përpjekjet e tyre për t'i dhënë fund vuajtjes së të krishterëve që sulmohen dhe përballen me agresion në rritje. Ndërkohë që vërtet ka vend për përkrahje, si të krishterë, ne nuk duhet të merremi vetëm me çështjet e të drejtave të njeriut dhe lirisë fetare. Ky arsytim i kufizuar vjen prej një mendësie ku të drejtat personale i zënë vendin vullnetit të Perëndisë. Kur përndjekja shihet vetëm përmes lenteve të dhunimit të lirisë fetare përbrenda kornizës së të drejtave të njeriut, qëllimet më të larta të Perëndisë mund të anashkalohen lehtësisht. Tepër shpesh, të krishterët duket sikur janë më të shqetësuar për të *ruajtur* vlerat tona të krishtera, sesa për të qenë të gatshëm *për t'i jetuar ato* dhe të mbartur pasojat për shkak se e bënë këtë.

Sot të krishterët, më shumë se kurrë, duhet të jenë të vetëdijshëm për çështjet dhe për klimën përbrenda së cilës ata po shërbejnë. Ata nuk e kanë luksin ta kalojnë trurin në pozicionin neutral dhe të marrin si të mirëqenë se do të mbërrijnë vetvetiu në vendin e dëshiruar dhe do të arrijnë realizimin e qëllimeve të Perëndisë pa hasur kundërshtim.

Kur vjen puna tek të kuptuarit e përndjekjes së të krishterëve, së pari ne duhet të arrijmë tek besimi themelor se përndjekja nuk

²⁸ Ajith Fernando, *The Call to Joy and Pain* [Thirrja për gëzim dhe dhimbje] (Wheaton, IL: Crossway Books, 2007), 51–52.

Vështirësi gjatë udhës

është një “problem” për të cilin të kërkojmë një zgjidhje humaniste. Ajo nuk trajtohet në të njëjtën mënyrë që do ta zbatonim ndaj çështjeve kritike humanitare si varfëria, uria, skllavëria në format e saj të ndryshme, sëmundjet etj. Trajtimi i përndjekjes si një problem që duhet zgjidhur nuk është ajo që na mëson Bibla se duhet të bëjmë. Ndonëse Bibla na jep udhëzimet e duhura për t’i luftuar çështjet e sotme humanitare, udhëzimet për t’u marrë me përndjekjen janë shumë më të ndryshme.

Shihni këtë pjesë nga Mateu në kontekstin e dërgimit nga Jezusi të dishepujve të Tij për t’u shërbyer deleve të humbura të Izraelit:

“Ja, unë po ju dërgoj si dele në mes të ujqeve, prandaj jini të urtë si gjarpërinjtë dhe të pafajshëm si pëllumbat. Ruhuni nga njerëzit, sepse ata do t’ju dorëzojnë në gjykata dhe do t’ju fshikullojnë në sinagogat e tyre, dhe ju do të zvarriteni përpara qeveritarëve dhe mbretërve për hirin tim, për të dhënë dëshmi përpara tyre dhe përpara johebrenjve. Kur t’ju dorëzojnë, mos jini në ankth për mënyrën sesi do të flisni apo për gjërat që duhet të thoni, sepse ajo që duhet të thoni do t’ju jepet në atë orë. Sepse nuk do të jeni ju që flisni, por Fryma e Atit tuaj do të flasë përmes jush. Vëllai do ta dorëzojë vëllanë në vdekje, dhe babai fëmijën e tij, dhe fëmijët do të ngrihen kundër prindërve dhe do t’i dorëzojnë në vdekje, dhe ju do të urreheni prej të gjithëve për hir të emrit tim. Por kush do të durojë deri në fund, do të shpëtohet. Kur t’ju përndjekin në njërin qytet, ikni tek një tjetër, sepse, në të vërtetë, Unë po ju them, se ju nuk do t’i keni përshkruar tërë qytetet e Izraelit, përpara se të vijë Biri i Njeriut.” (Mateu 10:16–23).

Kjo strategji nuk ka qenë qasja tradicionale për shumë të krishterë në Perëndim, sepse ne i jemi gëzuar të jetuarit në

Sulm gjatë udhës

një shoqëri që pretendon të nxitë lirinë dhe harmoninë fetare. Përndjekja vjen erë padrejtësie, dhe prirja jonë e parë është t'i përdorim të gjitha mjetet e nevojshme për t'i luftuar këto padrejtësi, kudo që gjenden ato. Megjithatë, Bibla na mëson se përndjekja e të krishterëve së pari duhet përqaftuar si një rezultat normal i dishepullimit të vërtetë:

Prandaj, për hir të Krishtit, unë jam i kënaqur me dobësitë, fyerjet, vështirësitë, përndjekjet dhe vuajtjet e mëdha. Sepse, kur jam i dobët, atëherë jam i fortë. (2 Korintasve 12:10).

Kisha e përndjekur nuk mbështetet në aftësinë e saj për ta jetuar besimin në rrethana të vështira. Përkundrazi, ajo mbështetet në forcën që vjen vetëm prej Krishtit, teksa Ai e ndërton kishën e Tij në këtë botë për të rrezatuar lavdinë e Tij, pavarësisht nga kundërshtimet. Pikërisht prej këtij këndvështrimi ne mund të nisim ta kuptojmë si përdoret përndjekja prej Perëndisë për të realizuar pikërisht gjërat që Ai i planifikoi shumë më përpara kohës që po jetojmë ne tani.

Në librin e tij më të shitur, *Të torturuar për Krishtin*, pastori Riçard Vurmbrand shkruan:

Ishte rreptësisht e ndaluar t'u predikonim të burgosurve të tjerë... Ishte e kuptueshme se cilido që kapej duke bërë këtë gjë merrte një rrahje të ashpër. Disa prej nesh vendosën ta paguanin çmimin për privilegjin e të predikuarit, kështu që ne i pranuan kushtet e tyre [të komunistëve]. Ishte një marrëveshje: ne predikonim dhe ata na rrihnin. Ne ishim të lumtur të predikonim; ata ishin të lumtur të na rrihnin—kështu që të gjithë ishin të lumtur.²⁹

²⁹ Richard Wurmbrand, *Tortured for Christ* [Të torturuar për Krishtin] (Bartlesville, OK: VOM Books, 1998), 41.

Vështirësi gjatë udhës

Si rezultat i të burgosurve të krishterë që e jetuan me guxim besimin e tyre në ato qeli të burgut komunist, shumë njerëz—përfshirë edhe rojet që i rrihnin ata—e panë fuqinë e Perëndisë të demonstruar përmes dëshmisë dhe dashurisë së të krishterëve të përndjekur, të cilët mbetën besnikë, pavarësisht prej vuajtjeve të tyre. Kjo dëshmon për fuqinë që banon brenda besimtarit, i cili i nënshtrohet plotësisht vullnetit të Perëndisë.

Më këtë, unë nuk nënkuptoj se të krishterët duhet të heshtin për padrejtësitë e përndjekjes. Ka raste kur ne duhet patjetër ta ngremë zërin tonë në emër të vëllezërve e motrave tona që vuajnë. Megjithatë, përgjigjja jonë e parë nuk duhet të jetë dalja nëpër rrugë me protesta, duke ngritur pankartat tona dhe duke kërkuar ndryshime. Përgjigjja jonë e parë është, dhe gjithnjë ka qenë, e drejtuar prej vetë të përndjekurve: “Lutuni me ne. Lutuni që ne t’i mbetemi besnikë Perëndisë gjatë përndjekjes.”

Gjatë një vizite në Indi, ku po ndiqja një nga projektet e administruara nga partnerët e ZIMK, unë pata mundësinë ta dëgjoja pastorin Babu të më tregonte historinë për natën në të cilën u sulmua. Pavarësisht se kishte marrë shumë kërcënime, ai nuk priste që ata që e kundërshtonin t’i bënin realitet kërcënimet e tyre.

“Unë u kapa krejtësisht i papërgatitur, ndodhi aq shpejt, - shpjegoi pastori Babu. - Po ecja rrugës për t’u kthyer në shtëpi prej kishës, kur befas u rrethova nga një grup burrash që nisën të më rrihnin. Gjithçka që mund të bëja ishte të përpiqesha ta mbroja veten prej goditjeve, por ata vazhdonin të më gjuanin. Mbaj mend se mendova që kaq e pata, koha ime mbaroi. Bëra të vetmen gjë që dija se mundesha—u luta dhe pastaj gjithçka u errësua.”

Pastori Babu mori një goditje në kokë që e la pa ndjenja. Sulmuesit kishin pasur qëllim ta mposhtnin pastorin Babu, ta lidhnin, ta fusnin në një thes të madh dhe ta hidhnin në lumë. Por, duke besuar se ai kishte vdekur prej gjuajtjeve që i kishin dhënë, sulmuesit e lanë të shtrirë në rrugë si një kafshë të ngordhur.

Sulm gjatë udhës

Pastori Babu jo vetëm që i mbijetoi sulmit, por e mori veten plotësisht prej plagëve të tij. Sot, ai vazhdon ta drejtojë kishën në të njëjtin komunitet.

Sulme si ai që përjetoi pastori Babu ndodhin gjithë kohën në shumë vende anembanë botës. Si ndjekës të Jezusit, këta besimtarë nuk pyesin për sigurinë kur vjen puna për t'iu nënshtruar vullnetit të Atit, ngaqë ata e dinë se shërbesa në emrin e Jezusit do të hasë në kundërshtim nga bota.

Teologu Xhon Calvin (John Calvin) përshkruan sesi është një ndjekës i tillë i Krishtit:

...njeriu i perëndishëm, i cili, duke e ditur se jeta e tij varet në një fije peri, dhe është i rrethuar nga njëmijë vdekje, i cili është i gatshëm të durojë cilëndo lloj vuajtjeje që do t'i dërgohet atij, dhe duke jetuar në botë sikur të ishte duke lundruar në një det të rrezikshëm me stuhi, prapëseprapë, i mbart me durim të gjitha vështirësitë e dhimbjet e tij, dhe e ngushëllon veten në këto vuajtje, për shkak se ai mbështetet plotësisht vetëm në hirin e Perëndisë, dhe gjithçka ia lë në dorë krejtësisht atij.³⁰

Si të krishterë, ne nuk duhet të befasohemi kur na sulmon vuajtja, në cilëndo lloj forme që na vjen ajo. Jo vetëm që duhet të jemi gati dhe të gatshëm për të vuajtur, por gjithashtu duhet ta pranojmë faktin se këto gjëra padyshim që do të ndodhin në një botë të rënë. Nuk mund të evitohet. Është e pashmangshme. Kuptimi i kësaj na lejon t'i zëmë besë në mënyrë absolute Perëndisë sonë të pagabueshëm, i cili sigurisht që është duke realizuar planet e Tij shumë më të mëdha—përfshirë edhe të ardhmen premtuese që ka ruajtur Ai për ne.

³⁰ John Calvin, *Heart Aflame: Daily Readings from Calvin on the Psalms* [Zemra e ndezur: lexime ditore nga Kalvini mbi Psalmet] (Phillipsburg, NJ:P&R Publishing, 1999), 21.

Autori David Platt shpjegon:

Jam i bindur se, kur e shohim seriozisht atë që kishte vërtet ndërmend Jezusi kur tha “Ndiqmëni mua”, ne do të zbulojmë se ka shumë më tepër kënaqësi të kemi përvojë në të, ka fuqi papërshkrueshmërisht më të madhe të jemi të realizuar me të, dhe një qëllim shumë më të lartë për t’u përmbushur për të, sesa ndonjë gjë tjetër që kjo botë ka për të ofruar. Dhe si rezultat, ne të gjithë—çdo i krishterë—me padurim, me vullnet dhe gëzim, do t’i humbim jetët tona për ta njohur dhe për ta shpallur Krishtin, sepse thjesht fare, këtë kuptim ka ta ndjekësh atë.³¹

Vëzhgimi i sulmit në jetën e Jezusit

Është një skenë e jashtëzakonshme në Bibël kur Jezusi vjen te lumi Jordan për t’u pagëzuar nga Gjon Pagëzori. Gjoni e kishte përgatitur rrugën për Jezusin duke i thirrur njerëzit për pagëzimin e pendesës për faljen e mëkateve. Jezusi erdhi dhe ia nënshtroi Vetën pagëzimit të Gjunit, që është një paralajmërim për kryqin që Jezusi do ta duronte më vonë. Pastaj, pasi doli nga uji, Jezusi u mbush me Frymën e Shenjtë dhe u konfirmua nga Ati:

Tani, kur të gjithë njerëzit po pagëzoheshin, dhe kur edhe Jezusi u pagëzua dhe po lutej, qiejt u hapën, dhe Fryma e Shenjtë zbriti mbi të në formë trupore, si një pëllumb; dhe një zë erdhi nga qielli: “Ti je Biri im i dashur; me ty jam shumë i kënaqur.” (Luka 3:21–22).

³¹ David Platt, *Follow Me* [Ndiqmëni] (Carol Streams, IL: Tyndale House Publishers, 2013), 5.

Sulm gjatë udhës

Prej atje, Jezusi u largua nga ajo zonë dhe u drejtua prej Frymës së Shenjtë për në shkretëtirë për dyzet ditë, ku djalli e tundoi. Kur Satani erdhi tek Jezusi për ta joshur Atë, ai drejtpërsëdrejti e sfidoi Birërinë dhe autoritetin e Tij. Jezusi i hodhi poshtë sulmet e Satanit duke dhënë kuptimin e saktë të Fjalës së Perëndisë. Kur Satani i përfundoi sfidat e tij joshëse, Jezusi u rikthye në Galile me fuqinë e Frymës dhe nisi të mësonte në sinagoga, ku ai krijoi pritshmëri mes njerëzve.

Ndërkohë që raportet për Jezusin përhapeshin kudo nëpër krahinat përreth, popullariteti i Tij u rrit dhe shërbesa e tij u duk sikur nisi shumë mirë. Kështu ishte, deri sa Ai erdhi në qytetin e tij të lindjes, Nazaret. Pikërisht këtu, Ai hyri në sinagogë në ditën e Shabatit dhe u ngrit për të lexuar nga Shkrimet e Shenjta. Jezusit i dhanë për të lexuar rrotullën e librit të profetit Isaia dhe Ai lexoi këtë shpallje që ishte frymëzuar në mënyrë hyjnore:

“Fryma e Zotit është mbi mua, sepse ai më ka vajosur për t’u shpallur lajmin e mirë të varfërve. Ai më ka dërguar për t’u shpallur lirinë robërve dhe për t’u rikthyer dritën e syve të verbërve, për t’i liruar ata që janë të shtypur, për të shpallur vitin e favorit të Zotit.” (Luka 4:18–19)

Pasi lexoi, Jezusi ia ktheu rrotullën e librit ndihmësit në sinagogë dhe u ul. Pastaj Jezusi shpalli para të gjithëve që ia kishin ngulur sytë Atij: “Sot, kjo pjesë e Shkrimit të Shenjtë u plotësua në veshët tuaj” (Luka 4:21).

Njerëzit u mrekulluan me mësimin e guximshëm të Jezusit dhe e përgëzuan Atë. *A mund të jetë ky Mesia?* Në përsiatjet e tyre, ata nisën ta vënë në dyshim teksa i thoshin njëri-tjetrit: “Po, a nuk është ky i biri i Jozefit?”

Jezusi, duke i njohur mendimet e njerëzve, i qortoi. Ai kuptoi se në thelb të dyshimeve të tyre ishte nevoja për të dhënë prova. Ata donin shenja se Jezusi ishte Ai që pretendoi se ishte. Por

Vështirësi gjatë udhës

shenjat nuk i bindin ata që i kanë zemrat të ngurtësuar. Jezusi iu përgjigj njerëzve: “Me të vërtetë, unë po ju them se asnjë profet nuk është i mirëpritur në vendlindjen e vet” (Luka 4:24). Pastaj Ai vazhdoi të fliste për profetët që kishin ardhur përpara Tij si lajmëtarët e Perëndisë dhe ishin refuzuar prej njerëzve. Duke përdorur si shembuj Elian dhe Eliseun, Jezusi pastaj i paralajmëroi njerëzit se refuzimi i profetëve bëri që Perëndia t’i dërgonte këta shërbëtorë gjatë, madje edhe në vende të huaja ku njerëzit do ta dëgjonin dhe do t’i përgjigjeshin Frymës së Tij e do të ktheheshin prej rrugëve të tyre.

Ai që dikur ishte një pranim i lavdishëm i Jezusit prej njerëzve u kthye shpejt në një valë zemërimi vrastar prej një turme të trazuar dhe të padisiplinuar. Ata e nxorën Jezusin prej sinagogës dhe duke e kaluar përmes qytetit e shpunë Atë deri në buzë të një shkëmbi me qëllim që ta hidhnin poshtë prej aty. Në mes të asaj që duhej të kishte qenë një situatë kaotike dhe e tërbuar (tipike për shumicën e aktivitetit të turmave), Jezusi mrekullisht kaloi përmes masës së njerëzve e iku tutje.

Pasi e përdori Fjalën e Perëndisë për t’i penguar sulmet e Satanit, Ai rrezikoi të kishte vështirësi të tjera duke e hapur Fjalën dhe duke predikuar të vërtetën. Hija e kryqit ishte e pranishme në lindjen e Jezusit dhe u bë më e dukshme kur Ai filloi shërbesën e Tij tokësore. Jezusi nisi ta zbulonte qëllimin e Tij dhe reagimet prej njerëzve që takoi Ai konfirmuan se ai ishte i destinuar për në kryq. Pjesa e Shkrimit të Shenjtë që Jezusi lexoi nga Isaia 61, e cila shpalli shërbesën e Tij të profetizuar, mund të përmbushej vetëm përmes veprës së kryqit.

Ky sulm nuk e la Jezusin të trembur ose të frikësuar për ta vazhduar shërbesën e Tij. Më vonë, ne shohim se Ai e vazhdon shërbesën duke shëruar, duke dëbuar demonët dhe duke dhënë mësim në sinagoga të tjera anembanë vendit.

Si ndjekës të Jezusit, edhe ne do të përndiqemi për dëshminë për të vërtetën. Por, e vërteta tek e cila ne kapemi fort nuk është

për ne, siç do të thoshin disa, por përkundrazi është për Atë që është “rruga, e vërteta dhe jeta.” Për më tepër, teksa përndjekja na del përpara, ne nuk duhet të mos e pranojmë se Satani, akoma edhe sot, po përpiqet ta shkatërrojë të vërtetën e Krishtit në botë dhe në ne gjithashtu.

Historia e Amitit vazhdon

Amiti po dëgjonte me vëmendje teksa Eliasi ndante dëshminë e tij. Për Amitin, Eliasi ishte tepër i përlulur dhe megjithatë ishte i guximshëm për Perëndinë. Pasi e rimori veten nga sulmi, Eliasi e vuri si qëllim që t’u tregonte edhe më shumë njerëzve në fshatin e tij rreth Jezusit. I armatosur me Biblën dhe me dëshminë e tij personale, ai nisi t’i kontaktonte ata që banonin në fshatrat përreth. Dëshmia e tij solli shumë fryt, teksa ai ndihmoi që të mbilleshin katër kisha bashkë me pastorin Xhoshua. Kur Amiti e pyeti Eliasin sesi që në gjendje ai të realizonte gjithçka që bëri pas sulmit, ungjilltari i tregoi se besimi i tij në Jezusin u forcua, gjë që e fortësoi besimin në zemrën e tij. “Perëndia më shpëtoi atë ditë, - i shpjegoi Eliasi Amitit, - por Ai më shpëtoi për një qëllim. Unë nuk mund të rri i heshtur, edhe pse vuajtje të mëtejshme më kanosen.”

Pavarësisht nga izolimi dhe kërcënimet për sulme të mëtejshme, Eliasi ishte më i vendosur se kurrë për të qëndruar në fshatin e tij të lindjes dhe për t’i ndihmuar misionarët dhe pastorin Xhoshua që të arrinin komunitetet e tjera për Krishtin. Që nga çasti që zgjodhi për ta ndjekur më me zjarr Jezusin, pavarësisht nga fakti se njerëzit e tij tani e urrenin atë, besimi i përforcuar i Eliasit dhe fakti që i zuri besë Zotit e trimëruan atë për të qëndruar i fortë.

Amiti mund ta kuptonte Eliasit, edhe pse ai deri tani nuk ishte sulmuar fizikisht e nuk ishte rrahur. Eliasi ishte një shembull i fuqisë së ungjillit për të sjellë transformim në jetët e njerëzve, dhe pastaj për t’i ndihmuar ata që ishin transformuar rrënjësisht që

Vështirësi gjatë udhës

t'i pranoin me gatishmëri pasojat e ndjekjes së Jezusit. Modeli i Eliasit e frymëzoi edhe më tej Amitin, dhe një aspiratë përvëluese nisi të rritet brenda zemrës së të krishterit të dishepulluar, i cili e ndiente se edhe ai një ditë do të ishte një ungjilltar si vëllai i tij në Zotin.

Për shkak të punës së misionarëve dhe ungjilltarëve, Krishtërimi nisi të shumëzohet në krahinën ku jetonin Amiti dhe familja e tij. Edhe pse kjo ishte një arsye për të festuar, gjithashtu ajo paraqiste një problem: mungesën e drejtuesve të trajnuar sipas Biblës, të cilët mund t'i drejtonin dhe t'i dishepullonin ata që ishin të rinj në besim. Pastori Xhoshua u thirr që të ndihmonte për të lehtësuar kërkesën për drejtues duke mbikëqyrur katër kisha shtesë. Amiti kishte mësuar kaq shumë prej pastorit Xhoshua, i cili pavarësisht nga oraret e tij të lodhshme, gjithmonë gjente kohë t'u përgjigjej pyetjeve të Amitit për Biblën. Gjatë kohëve kur pastori Xhoshua nuk ishte i disponueshëm, Eliasi e ndihmonte Amitin dhe besimtarët e tjerë të kishës që të rriteshin në të kuptuarit e Fjalës së Perëndisë.

Amiti e falënderonte Perëndinë që dërgoi pastorin Xhoshua dhe Eliasin, drejtues të sprovuar shpirtërorë, të cilët ai i donte dhe i respektonte, por nisi që të ndihej më afër me Eliasin, ngaqë me të kishte kaq shumë gjëra të përbashkëta. Ashtu si Amiti, përpara se Eliasi të konvertohej në besimin e krishterë, edhe ai besonte në perënditë e paraardhësve të fshatit të tij dhe ishte një drejtues i përkushtuar në tempullin vendas. Të dy, Eliasi dhe Amiti, tani ishin në gjendje ta pranoin se i vetmi Perëndi i vërtetë i kishte dërguar misionarët në fshatin e tyre për t'u dëshmuar atyre për Jezusin, Mesian e Premtuar që erdhi për t'i liruar robërit. Edhe pse kjo liri frymërore do t'i çonte këta dy vëllezër në ujërat e thella të vuajtjes për Zotin dhe Shpëtimtarin e tyre, ata zbuluan gjithashtu se shpresa e lavdisë ishte në gjendje t'ua mbante frymën të dyve dhe t'i ndihmonte ata të duronin me besnikëri.

Të shkojmë pak më thellë

Te Mateu 10:16, Jezusi thotë: “Ja, unë po ju dërgoj si dele në mes të ujqve, prandaj jini të urtë si gjarpërinjtë dhe të pafajshëm si pëllumbat.” Ai e shpjegon më tej se kur dishepujt e Tij të dalin për ta përmbushur një mision, ata do të përballen me gjithfarëlloj vështirësish gjatë Udhës. Përmes kësaj vuajtjeje, që mund të përfshijë madje edhe sulme dhe rrahje, ata duhet të shërbejnë me besnikëri si dëshmitarët e Tij mes atyre që ende i përkasin botës. Ndërsa mendimet se mos hasim potencialisht në ndonjë dhunë mund të prodhojnë frikë, ky emocion plot parandjenjë nuk duhet të na sundojë deri në atë shkallë, sa të mos ia dalim mbanë të realizojmë atë që na urdhëron Perëndia.

Pastorit Babu iu desh të përballej me talljen, ngacmimin dhe diskriminim, duke e ditur se ai mund të sulmohej në çdo moment. Të jetuarit nën kërcënimin e vazhdueshëm të një sulmi, shkaktoi që ai të vuante fizikisht nga stresi—një rezultat që mund të vijë kur përballemi me këto format e tjera të përndjekjes. Në këtë rast, ishte *kulmi* i talljes, ngacmimit dhe diskriminimit të vazhdueshëm, ai që i shkaktoi pastorit Babu vuajtje të thella, përveç frikës së tij se mund ta vrisnin.

Të krishterët që jetojnë në rajone me përndjekje të dukshme dhe të drejtpërdrejtë e dinë fare mirë koston e ndjekjes së Jezusit. Të krishterëve perëndimorë mund të mos u pëlqejë ideja e të krahasuarit me delet—këto krijesa kaq të pafuqishme, të pambrojtura dhe plot me lesh—sidomos kur u duhet të jetojnë në një vend me “ujqër të uritur” dominantë. E megjithatë kjo është tabloja që Jezusi u dha dishepujve të tij kur Ai i dërgoi ata në misionin e tyre. Keit MekKord (Kate McCord), një misionare amerikane që shërbeu në Afganistan, e shpjegon në këtë mënyrë:

Kur shkojmë në botë me Krishtin, ne shkojmë ashtu si qengjat në mes të ujqve. Po, ne jemi të vegjël dhe të

Vështirësi gjatë udhës

cënueshëm, ashtu si edhe Jezusi hyri në botë i vogël dhe i cënueshëm. Ne e ndjekim Atë me gjithçka që mundemi, duke e ditur se Ai kurrë nuk do të na drejtojë ne për diku ku Ai vetë nuk ka shkuar përpara nesh. Ne mbartim në vetë duart e zemrat tona njerëzore një ftesë—ftesën e Perëndisë për secilin anëtar të bashkësisë njerëzore.³²

Zbatimi

Askujt nuk i pëlqen të vuajë dhe, në të vërtetë, askush nuk dëshiron të sulmohet. Megjithatë, ne duhet të kuptojmë mundësinë e vërtetë se përndjekja, në formën e sulmit, mund të na ndodhë edhe neve teksa ecim përgjatë Udhës. Atëherë do bënim mirë ta kuptonim çfarë do të thotë të jemi “të urtë si gjarpërinjtë dhe të pafajshëm si pëllumbat.” Por ndërsa bëjmë këtë, ne gjithashtu duhet të reflektojmë mbi fjalët e Jezusit për porositë që na dha:

“A nuk shiten dy harabela për një qindarkë? Dhe asnjëri prej tyre nuk do të bjerë në tokë, përveçse nëse e dëshiron Ati juaj. Por madje edhe flokët e kokës suaj janë që të gjithë të numëruar. Pra, mos kini frikë; ju jeni shumë më të vlefshëm sesa shumë harabela. Prandaj kushdo që më rrëfen mua përpara njerëzve, edhe unë do ta rrëfej përpara Atit tim që është në qiej, po kushdo që më mohon mua përpara njerëzve, edhe unë do ta mohoj përpara Atit tim që është në qiej.” (Mateu 10:29–33).

Çfarë do të thotë ta ndjekësh Jezusin? Si zbatohet ajo për ju personalisht? Çfarë do të thotë për ju që të vuani me Të?

³² Kate McCord, *Why God Calls Us to Dangerous Places* [Pse Perëndia na thërret në vende të rrezikshme] (Chicago, IL: Moody Publishers, 2015), 70–71.

Sulm gjatë udhës

Unë kam një mik, i cili krijoi një listë me gjëra për ta sfiduar veten—përvoja që do ta ndihmonin atë të përgatitej për forma më të dhunshme armiqësie, nëse Zoti do ta lejonte një përndjekje të tillë në jetën e tij. Për shembull, herë pas here, ai e linte shtratin e tij të rehatshëm dhe jastëkun e butë për të fjetur mbi dyshtemenë e fortë. Tingëllon si pa kuptim? Jo, nëse do ta kuptonit se ky i ri e ka dhënë veten për t'i shërbyer Perëndisë përmes thirrjes së tij për mision në një zonë të botës ku shumica prej nesh nuk do të guxonin të rrezikonin të shkonin e jo më të shërbenin në mision. Herën e fundit që dëgjova prej tij, ai kishte mbi njëqind aktivitete përgatitore të përfshira në listën e tij.

Çfarë mund të bëni pikërisht tani, atje ku jetoni, për t'u përgatitur për vështirësitë potenciale që mund të hasni?

Sugjerim: Mësoni prej vëllezërve dhe motrave tona të krishterë që janë duke e ndjekur Jezusin përpos përndjekjeve, duke lexuar dëshmitë e tyre të besimit të qëndrueshëm dhe duke u bashkuar me lavdërimet e tyre për Perëndinë për mirësinë e Tij në jetët e tyre. *Zëri i Martirëve* në Kanada ka shumë burime ndihmëse në dispozicion për këtë qëllim (vomcanada.com).

Kapitulli shtatë

Paraburgim gjatë udhës

“Por bëni roje për veten tuaj. Sepse do t’ju dorëzojnë te këshillat dhe do t’ju rrahin nëpër sinagogat, dhe ju do të qëndroni përpara qeveritarëve dhe mbretërve për hirin tim, për të dhënë dëshmi përpara tyre.”

Marku 13:9

*Etërit tanë, të prangosur në burgjet e errët,
Ishin me zemër të qetë e me ndërgjegje të lirë;
Dhe i bekuar do të ishte fati i fëmijëve të tyre,
Nëse fëmijët, si etërit, do të duhej të vdisnin për
Ty: Besimi i etërve tanë! Besimi i shenjtë! Ne do të
të qëndrojmë besnikë deri në vdekje!*

Frederik Uilliam Febër (Frederick William Faber),
Besimi i Etërve Tanë (Faith of Our Fathers)

Kishin kaluar disa vjet që kur Amiti e shpalli Jezusin si Zotin e jetës së tij, dhe prapëseprapë në shumë mënyra ai vazhdoi të ndihej si besimtar i ri. Amiti kishte mësuar të lexonte, falë ndihmës së misionarëve, dhe nisi ta studionte Biblën nën drejtimin e përkushtuar të pastor Xhoshuas dhe të Eliasit. Eva ishte një mbështetje e përkushtuar për të, dhe ai ishte i lumtur t’i tregonte gruas së tij gjithçka që kishte mësuar. Si rezultat, edhe Eva u forcua në besimin e saj dhe ndante me plot zell lajmin e mirë me gratë e tjera në fshatin e saj. Amiti emocionohet sidomos kur shihet Rafin të tregonte interes në bisedat për Biblën, duke i

Paraburgim gjatë udhës

kërkuar shpesh Amitit që ta lexonte Fjalën e Perëndisë me zë të lartë. Duke dëshmuar rritjen e shpejtë të të birit, ai e kuptoi se së shpejti ky djalë do të bëhej burrë.

Më në fund Amiti u caktua si ungjilltar nga kisha e tij dhe u dërgua në fshatrat fqinje. Atij i pëlqeu përgjegjësia shtesë, pavarësisht nga sfidat për ta menaxhuar rrojtoren dhe për t'u kujdesur për fushat e tij. Pastori Xhoshua e bashkoi atë me Omarin, një djalosh të guximshëm që kishte një dhunti të pabesueshme predikimi në një nivel që mund ta kuptonin shumë veta. Ata provuan se ishin një skuadër efektive në shërbesë dhe së bashku krijuan një marrëdhënie të mirë me turmat që merrnin pjesë në takimet e tyre përjashta në natyrë. Ndërsa Omari fliste, Amiti shpesh bisedonte me njerëzit tek e tek dhe lutej për ta sipas nevojave të tyre.

Kundërshtim dhe mundësi

Një herë, teksa ata po shërbenin, erdhi një grup djemsh të rinj dhe nisën të bënin rrëmujë. Ata i sulmuan njerëzit që ishin mbledhur, duke u kërkuar të dinin përse po i dëgjonin këta tregimtarë të marrë. “Perënditë nuk janë të kënaqur me ju që vini këtu. Ju duhet të ikni menjëherë.” Kur pjesëmarrësit bënë rezistencë, djemtë u inatosën. Ata nisën t'i godisnin ata që po dëgjonin predikimin, duke i përzënë prej takimit.

Omari, që dyshoi se të rinjtë ishin dërguar prej pleqve të atij fshati për ta ndërprerë takimin, iu afrua dhe i pyeti përse po e ndërprisnin një mbledhje paqësore. Të rinjtë formuan një rreth përqark Omarit dhe nisën ta shtynin atë. “Ju po u mësoni gënjeshtër këtyre njerëzve! - ulërinin ata. - Ne duhet t'ju japim fund juve dhe pavërtetësive tuaja.”

Omari ngriti duart lart dhe tha paqësisht: “Ju lutem, miq, unë nuk them gënjeshtër. Ne kemi një film që do të donim ta shfaqnim

për ju. A ju pëlqejnë filmat? Ju lutem, uluni dhe shikojeni. Pastaj, kur të përfundojë filmi, nëse ende besoni se ne jemi të pasinqertë, do të largohemi. A mund të bini dakord për këtë?”

Të rinjtë u qetësuan dhe me ngurrim ranë dakord që ta shikonin filmin. Me të arritur këtë marrëveshje, Omari u gjeti atyre vendet më të mira dhe nisi ta shfaqte *Filmin JEZUS*. Ndërkohë që videoja po shfaqej, Omari dhe Amiti u lutën që Zoti të punonte në zemrat e këtyre të rinjve dhe që ata të arrinin ta njihnin të vërtetën e Krishtit të ringjallur. Kur përfundoi filmi, të rinjtë u ngritën, kaluan pranë Omarit dhe Amitit dhe u larguan nga zona pa thënë as edhe një fjalë të vetme.

Atë natë, kur Omari dhe Amiti u nisën për në shtëpi, përpara tyre tek shtegu u shfaqën dy figura. Omari dhe Amiti u shtangën teksa figurat nisën t’u afroheshin atyre. Amiti ishte i pari që e kuptoi se këta ishin dy nga të rinjtë që u kishin shkaktuar probleme gjatë takimit. Pasi u afruan, të rinjtë i përshëndetën miqësisht dhe pastaj u bënë Omarit e Amitit pyetje për Jezusin. Dhe kështu, përmes kësaj marrëdhënieje, nisi një punë e frytshme në atë fshat. Edhe Omari edhe Amiti ndienin gëzim të madh që ishin në gjendje të vazhdonin të takoheshin me këta të rinj dhe t’u tregonin atyre historinë për dashurinë e mrekullueshme të Perëndisë. Pikërisht këta dy burra të rinj i kërkuan Omarit e Amitit të ktheheshin në fshatin e tyre dhe ta shfaqnin sërish *Filmin JEZUS*, që t’u mësonin atyre më shumë rreth Jezusit dhe sesi ta ndiqnin Atë. Omari dhe Amiti mezi prisnin të shkonin.

Ditën përpara udhëtimit të tyre të planifikuar, vajza e Omarit u sëmur. Ngaqë Omari nuk ishte në gjendje të shkonte, ai e nxiti Amitin që të shkonte pa të. Por Amiti nuk ndihej rehat për të shkuar vetëm fare. Pastori Xhoshua kishte këmbëngulur që ungjilltarët e tij të udhëtonin në dyshe. Meqenëse kjo ishte mënyra që përdori Jezusi për t’i dërguar në udhëtime dishepujt e Tij, pastori besonte se edhe ata duhej ta ndiqnin po këtë strategji. Meqë mezi priste që ky takim në fshat të zhvillohej, Amiti dëshironte që Omari të shkonte

Paraburgim gjatë udhës

me të. Duke mos gjetur askënd që ta zëvendësonte Omarin, Amiti i tha Evës se ai prapëseprapë ndihej se ishte e domosdoshme që të shkonte. Atje kishte shumë njerëz që nuk e kishin dëgjuar kurrë ungjillin, dhe ata duhej të mësonin patjetër rreth Krishtit. Ishte e rrezikshme të shkonte vetëm, por ai e dinte se, për çdo mundësi që jepej për ta predikuar Krishtin, gjithnjë ia vlente rreziku.

Amiti i takoi dy miqtë e tij të rinj që po e prisnin atë tek rruga kryesore që të çonte në fshat. Ata ishin entuziastë dhe nisën të flisnin për numrin e fshatarëve që kishin planifikuar të merrnin pjesë në takimin e asaj mbrëmjeje. Shumica nuk do të kishin kurrë një rast tjetër për të parë një film, kështu që kjo ishte si qerasje për ta, edhe sikur të mos e dinin për çfarë bënte fjalë filmi.

Ata mbërritën tek vendi ku Amiti do të shfaqte *Filmin JEZUS* dhe do të kishte mundësinë të ndante Krishtin me një grup të ri njerëzish. Ata të gjithë do të mblidheshin përjashta, ku filmi do të projektohej mbi murin e një ndërtese. Amiti kishte marrë prej misionarëve një projektor portativ dhe një altoparlant. Shumë prej ungjilltarëve që dilnin për të shërbyer në zona të tjera udhëtonin bashkë me pajisjet për ta shfaqur filmin. Ishte një vegël e shkëlqyer për t'i hapur zemrat e njerëzve për ungjillin. Me hirin e Perëndisë, mbrëmja e sotme nuk do të ishte ndryshe.

Turma nisi të mblidhej, ndërkohë që Amiti vazhdonte ta vinte në punë e ta testonte pajisjen. Miqtë e tij kishin të drejtë—dukej sikur do të kishte pjesëmarrje të madhe. *Shpresoj që do të kem mundësi t'u flas të gjithëve*, - mendoi Amiti. - *Po mendoj nëse do të më duhet të rri edhe ca ditë më shumë që të kem mundësi të takohem e të lutem me ata që duan t'i përgjigjen mesazhit të filmit.*

Shpejt u errësua mjaftueshëm për ta shfaqur filmin. Amiti u ngrit për ta nisur takimin dhe pa përpara tij turmën më të madhe që kishte parë ndonjëherë nëpër takimet e tyre. Amiti u uroi mirëseardhjen të gjithëve dhe i falënderoi që kishin ardhur. Ai e prezantoi filmin duke u thënë njerëzve se ata do të shihnin historinë më të madhe që është treguar ndonjëherë, dhe pjesa më

e mirë e gjithë asaj ishte se kjo histori ishte e vërtetë. Pastaj ai nisi shfaqjen e filmit, ndenji mënjanë, dhe nisi të lutej që Fryma e Shenjtë të lëvizte në zemrat e të gjithë atyre që ishin mbledhur. Pikërisht atëherë, Amiti vuri re se disa oficerë policie po e ndiqnin takimin dhe po mbanin shënime. Duke e ndier se mund të kishte probleme potenciale, Amiti i kërkoi Zotit mençuri, hir dhe guxim, sepse atij do t'i duhej të fliste me guxim pas filmit.

Kur filmi përfundoi, shumë njerëz ishin të përlotur dhe donin të dëgjonin më shumë për Jezusin. Amiti e dinte se nuk kishte shumë kohë për t'i thënë të gjitha sa duheshin thënë, dhe prapëseprapë të kishte rastin për t'u takuar individualisht me njerëzit. Ai u ngrit të fliste dhe nisi të ndante dëshminë e tij—sesi edhe ai dikur ishte larg prej Perëndisë, por që, përmes Jezusit, dera ishte hapur që ai ta njihnte Perëndinë. Ai u tregoi sesi njohuria dhe dashuria e tij për Perëndinë dukeshin se rriteshin përditë, që ishte një shenjë se Krijuesi i gjithësisë dëshironte që ta njihnin dhe ta donin.

“Qetësi!” - buçiti një zë ajrin e natës. Amitit i mbeti fjala në fyt, teksa u kthye të shihte kush e dha atë urdhër. Oficerët e policisë që ai i kishte parë në fund të turmës po marshonin drejt tij, të udhëhequr prej priftit vendas, për të cilin Amiti ishte i bindur se kishte qenë ai që i kishte bërë titull.

“Me autoritetin e kujt vjen ti këtu për të folur?” - e pyeti prifti.

“Unë vij të ndaj lajmin e mirë me njerëzit, - deklaroi Amiti. - Unë vij për të folur sot me autoritetin e Jezus Krishtit, Birit të Perëndisë së gjallë.”

“Unë nuk e njoh autoritetin e Tij këtu, - iu përgjigj prifti. - Ti nuk ke miratimin e pleqve të fshatit për të folur dhe për ta shfaqur filmin tënd. Pse ke ardhur për ta prishur paqen dhe për të shkaktuar tension në fshatin tonë?” - e pyeti ai.

“Nuk kisha ndërmend të shkaktoja shqetësim. Unë erdha t'u tregoj njerëzve për Birin e Perëndisë, - iu përgjigj Amiti. - Si ungjilltar, unë udhëtoj nëpër shumë fshatra si ky këtu për të ndarë lajmin e mirë të ungjillit.”

Paraburgim gjatë udhës

“Ungjilli yt nuk është i mikpritur këtu, - deklaroi prifti. - Dhe ngaqë ti nuk ke leje dhe e ke prishur paqen me mësimin tënd të rremë, unë kam sjellë policinë për të të arrestuar.

Paraburgimi

*Të frenosh që të mos vazhdojë; të ndalosh; të vonosh;
të mbash në arrest sipas ligjit, të burgosësh*

Disa vjet më parë, *ZIM Kanada* pati privilegjin të mirëpriste shumë udhëheqës të shërbesave globale që ishin mbledhur për takime strategjike si edhe për një konferencë lokale ku ata treguan për përndjekjen e të krishterëve në krahinat e tyre. Ngaqë ishin të ftuarit e misionit, unë pata nderin t'i ftoj të hanim darkë jashtë. Ishte një natë me stuhi dhe, kur përfundoi darka, i zbrita burrat tek hoteli që ndodhej disa blloqe godinash larg restorantit. Pastaj u nisa për në shtëpinë time, që ishte afro pesë minuta me makinë larg hotelit.

Kur po e nxirrja furgonin prej vendparkimit tek hoteli, vura re se një makinë kishte dalë direkt pas meje dhe po vazhdonte të më ndiqte me kujdes—duke më ndenjtur më afër nga sa do të doja. Prandaj e rrita shpejtësinë, por vura se edhe makina pas meje ishte në një ritëm me mua. Ndërkohë që po mendoja për lëvizjen time të radhës, në pasqyrën e prapme pashë se nisën të vezullonin drita me ngjyrë blu, të kuqe e të bardha. Rezultoi se kjo ishte një makinë policie e pashenjuar dhe më thanë të hap krahun.

Oficeri i policisë iu afrua furgonit tim dhe më kërkoi patentën, provën për siguracionin dhe regjistrimin e automjetit; pastaj u kthye tek makina e tij për ta verifikuar informacionin që i dhashë. Pas pak, ai u kthye e më dha dokumentet e mia, pastaj vazhdoi

me pyetjen përse kisha qenë tek hoteli. I shpjegova se sapo kisha ngrënë darkë me kolegët dhe i shpura ata me makinë te hoteli i tyre. Oficeri më bëri edhe disa pyetje të tjera dhe pastaj, i kënaqur që po i tregoja të vërtetën, më shpjegoi se shpërndarësit e drogës të asaj zone kishin qenë duke e përdorur këtë hotel si vendtakimin e tyre, dhe se ai e pa me dyshim faktin që kaq shumë njerëz zbritën prej automjetit tim. Ai më kishte ndjekur, duke u përpjekur të lexonte numrin tek targa ime. Kur unë shtoja shpejtësinë sapo ai më afrohej, dyshimet iu shtuan dhe prandaj ai vendosi të më kërkonte të hapja krahun. I kënaqur që unë nuk po merresha me asnjë veprimtari kriminale, më në fund ai më lejoi të ikja. Por përpara se të largohesha, ai më tha se po e ngisja makinën tepër shpejt për ato kushte moti dhe se duhej ta ulja shpejtësinë.

Teksa reflektova për atë takim dhe për ndërveprimet e tjera që kisha pasur me policinë (po, më kanë ndaluar më tepër sesa një herë), mendova për ndjenjën që më godet kur më urdhërojnë të hap krahun dhe më duhet të pres për oficerin që të vijë të flasë me mua. Nëse ju ka ndaluar ndonjëherë policia, ju mund ta kuptoni për çfarë e kam fjalën. Atë ndjenjën e tipit “oh, mos,” që vjen me frikën sesa do të kushtojë shkelja që bëre në trafik, sidomos kur e di se ke bërë diçka gabim.

Ditën tjetër në konferencë, unë prezantova Bob Fu, themeluesin dhe presidentin e *Ndihma për Kinën*, një organizatë që kërkon t’i ndihmojë të krishterët e përndjekur në Kinë. Në hyrjen time tregova për ndërveprimin tim të natës së shkuar me policinë vendore. Pastaj thashë: “Ju e dini se në shumë vende të botës, të ndalohesh nga policia është një përvojë e ndryshme dhe shumë më e frikshme. Këtu ku jetojmë, ne në përgjithësi i trembemi goditjes financiare që do të na duhet ta përballojmë. Kurse në vendet si Kina, takimi me policinë mund t’ju kushtojë lirinë tuaj, ndoshta tortura dhe madje edhe vdekjen. Përfytyroni të ndaloheni nga policia për shkak të identitetit tuaj si i krishterë dhe të jetuarit të një jete që pasqyron besimin tuaj.”

Agjentët e përndjekjes

Është një mendim kthjellues. Të krishterët në pjesë të tjera të botës nuk e shohin policinë si njerëz që i shërbejnë publikut dhe e mbrojnë atë, por si agjentë të qeverisë për të imponuar ligje që do t'i arrestonin për veprimtari të paligjshme të gjithë ata që praktikojnë një fe të caktuar. Policia zakonisht i kërcënon pastorët dhe anëtarët e kishave duke ua ndërprerë shërbesat, duke i ndaluar personat që shkojnë në kishë për të marrë pjesë në shërbesa, duke i marrë në pyetje drejtuesit, duke u sjellë ashpër me ata që shkojnë në kishë, duke mbikëqyrur konfiskimin e Biblave dhe librave të këngëve, dhe duke drejtuar e kontrolluar shkatërrimin e kishave që ata i klasifikojnë si vende të paligjshme adhurimi.

Një raport i fundit nga *Ndihma për Kinën* nënvizon llojin e veprimeve të policisë me të cilat përballen rregullisht të krishterët:

Një kishë e vogël që mblidhet në shtëpi në provincën jugore të Guangdong në Kinë u sulmua në mes të një shërbesë të dielën, dhe pastori i kishës Huang Xiaoning e tre pjesëmarrës të tjerë u arrestuan.

Huangu ishte në mes të një shërbesë kur zyrtarë prej rajonit të policisë lokale dhe prej komitetit të lagjes u futën me forcë në *Kishën e Reformuar Biblike*, që ndodhet në Guangzhou, Guangdong, dhe kërkuan që ai ta ndërpriste takimin. Huangu u përgjigj se ata nuk kishin shkelur asnjë ligj.

Autoritetet i regjistruan në video anëtarët e kishës, u bënë fotografi dhe pastaj arrestuan Huangun, një të krishterë me emrin Uang Chuanjun dhe dy të tjerë që po punonin në kuzhinën e kishës. Kur ishin në paraburgim në komisarariat, ata u përballën me seanca disaorëshe të marrjes në pyetje, përpara se të liroheshin po atë natë.

Sipas një gruaje të krishterë me mbiemrin Li, kisha ishte bastisur shumë herë të tjera më parë.

Vështirësi gjatë udhës

Të krishterët e tjerë nga Guangzhou raportuan se shumë kishave u ishin dërguar urdhra ose për t'i anuluar shërbesat e tyre, ose për t'u larguar nga ndërtesat e tyre, por ngaqë qyteti ka shumë kisha dhe shumë të krishterë, policia zgjedh të mos ndërmarrë masa të dhunshme dhe në vend të kësaj vë në shënjestër kishat më të vogla.³³

Kur pastorin Huang e pyetën nëse i trembej burgosjes, ai u përgjigj: “Nuk e kam pasur kurrë frikë burgosjen, ngaqë asnjëherë nuk kam pasur frikë as vetë vdekjen.”

Megjithatë, nuk është vetëm policia ajo që i arreston të krishterët. Personeli ushtarak, ekstremistët fetarë, grupet terroriste, drejtuesit fetarë, anëtarët e familjes dhe madje edhe fqinjët i kanë mbajtur pa të drejtë ata që janë vëllezërit e motrat tona në Krishtin. Në shumë raste, këto veprime janë të qëllimshme dhe janë kryer pa pasur baza ligjore.

Mbajtja nën arrest ka të bëjë me ndalimin, rrëmbimin, izolimin, marrjen në pyetje, arrestin në shtëpi ose burgosjen. Mbajtja nën arrest mund të ndodhë privatisht ose në publik—prej shtëpisë së personit ose nga vendi i adhurimit drejt e në ndërtesat e policisë ose institucionet qeveritare.

Ndalimi është një mjet për ta penguar dikë, për ta kufizuar lëvizjen ose lirinë e personit. Mund të ketë arsye të ndryshme për këtë lloj veprimi, si parandalimi i një veprimtarie të caktuar ose përgatitja e individit për t'u marrë në pyetje. Në rastin e veprimeve të policisë të raportuara kohët e fundit, siç referohet në shembullin e *Ndihma për Kinën*, pastori dhe tre të tjerët u morën nën arrest për t'u pyetur, por përfundimisht u liruan.

Në situata të tjera, mbajtja nën arrest mund të vijë prej një të afërmi familjar, kur një individ përbrenda familjes është konvertuar në krishtërim. Nganjëherë, drejtuesit fetarë i mbajnë nën arrest të

³³ “Four Christians detained in Guangzhou church raid,” ChinaAid, June 14, 2018 <chinaaid.org/2018/06/four-christians-detained-in-guangzhou.html>.

Paraburgim gjatë udhës

konvertuarit në krishtërim për qëllime të ngjashme, por gjithashtu ata zbatojnë taktika që të nxisin rikonvertime në fenë e tyre. Mbajtje të tilla nën arrest përgjithësisht nuk janë të gjata, dhe individit në fund lirohet. Megjithatë, nuk ka garanci se individit do t'i mbijetojë ndalimit ose që ky do të jetë një rast që ndodh vetëm një herë.

Marrja në pyetje e intensifikon mbajtjen nën arrest. Këtu motivet e rrëmbyesit dalin në fokus akoma më të mprehtë. Në rastin e veprimeve të policisë, oficerët mund të kërkojnë informacion për individët e tjerë të krishterë, për rrjetet, ose për strukturën drejtuese me qëllimin e mbledhjes së informacionit sekret dhe të zbatimit të vëzhgimit. Rrëmbimet që nuk kryhen nga policia mund të përfshijnë marrjen në pyetje të të rrëmbyerve dhe mund të ketë një motiv më të keq për marrjen në pyetje, si për shembull marrjen e informacionit për sulme të ardhshme dhe për shkatërrimin e ndërtesave të kishave ose për të përndjekur të krishterë të tjerë.

Rrëmbimi përfshin largimin me forcë ose mbajtjen me detyrim të një individit kundër vullnetit të tij. Një term tjetër për këtë është rrëmbimi me dhunë.

Të dielën, më 29 shkurt 1948, Pastor Vurmbrand u rrëmbye prej policisë sekrete rumune, dhe pastaj u vendos në një qeli izolimi e u emërtua “I burgosuri Numër Një.” U deshën tetë vjet që ai të lirohej e të kthehej pranë familjes së tij.

Shembuj nga ditët tona

Sot, rrëmbimet e individëve janë të shpeshta dhe, paçka se autoritetet në këto vende thonë se rrëmbimet me forcë të njerëzve janë të jashtëligjshme, shumë pak bëhet për t'i ndaluar ato ose për t'i ndëshkuar fajtorët.

Në Egjipt, vajzat e reja të krishtera merren direkt nga rruga e detyrohen të martohen kundër vullnetit të tyre. Këto vajza të reja të pambrojtura përdhunohen dhe, si rezultat, automatikisht

Vështirësi gjatë udhës

konsiderohen të martuara me rrëmbyesit e tyre myslimanë dhe detyrohen të identifikohen si myslimane.

Në shumicën e rasteve, rrëmbimi përfshin një individ të viktimizuar, por ai gjithashtu mund t'u ndodhë më tepër sesa një personi njëkohësisht. Grupe punëtorësh të krishterë dhe misionarësh janë rrëmbyer në vende të tilla si Nigeria, Jemeni, Pakistani, Siria dhe Sudani. Një incident i veçantë i rrëmbimeve masive që mori vëmendje globale ndodhi në Nigeri më 14 prill 2014, kur 276 vajza shkolle në Çibok, shumica prej të cilave të krishtera, u rrëmbyen prej grupit terrorist *Boko Haram*.

Rrëmbimet, qoftë të një individi besimtar, qoftë të një grupi të krishterë, janë sprova të tmerrshme; dhe megjithatë, në shumë raste, këto ngjarje gjithashtu shoqërohen prej dëshmive të mrekullueshme të “besimit nën zjarr.” Të krishterët që e durojnë me sukses robërimin e tyre kanë një ndjesi të mprehtë për praninë e Atit të tyre qiellor dhe për fuqizimin prej Frymës së Shenjtë për të gjetur ngushëllim vetëm në Krishtin.

Arrestet në shtëpi është izolimi i individëve përbrenda shtëpive të tyre me urdhër të autoriteteve vendore. Paçka se këta besimtarë mund të mos mbahen në një qeli burgu, ata prapëseprapë nuk janë në gjendje të dalin nga shtëpia për t'u kthyer në punë. Kjo masë në vijim ka pasoja serioze ekonomike, për të mos përmendur ndikimet shoqërore, emocionale dhe shpirtërore të këtij lloji të mbajtjes nën arrest.

Teksa po vizitoja drejtues shërbesash në Vietnam, unë u takova me një grup grash, burrat e të cilave ishin arrestuar dhe burgosur ngaqë ata ishin pastorë. Për këto gra ishte një situatë sfiduese, sepse tani ato duhej të merrnin edhe rolin siguruesit të të ardhurave për familjet e tyre, përveç përgjegjësisë së tjera të tyre. Përmbi këto, ato kishin edhe barrën tjetër të nevojës për të udhëtuar për tek burgjet ku mbaheshin të burgosur bashkëshortët e tyre për t'u siguruar se të dashurit e tyre kishin rroba, ushqime dhe mjekime.

Paraburgim gjatë udhës

Teksa shpaloseshin historitë e tyre, unë mësova se, në shumë raste, pastorët përfundimisht ishin liruar nga burgju, ama ishin urdhëruar të rrinin me arrest në shtëpi. Duke supozuar se kjo ishte një gjë pozitive për familjen, unë komentova se duhej të ishte gjë e mirë që bashkëshortët ishin kthyer në shtëpi. U bë një çast qetësi, dhe pastaj njëra nga gratë u përgjigj: “Do të doja që të ishte përsëri në burg e jo në shtëpi.”

U shtanga nga përgjigjja e saj, por e dija se duhej të ishte duke ndodhur ndonjë gjë tjetër pas skene që unë nuk po e kapja dot. Kur i pyeta butësisht gratë për të gjetur arsyen pse ndiheshin kështu, unë zbulova se, në pothuajse çdo rast, bashkëshortët vinin në shtëpi shumë të sëmurë. Shumë prej tyre kishin probleme me zorrët për shkak të cilësisë së keqe të ushqimit në burg dhe ishin shumë të dobët. Ata gjithashtu kishin shfaqur ndonjë formë të Çrregullimit të Stresit Post-Traumatik (ÇSPT), dhe kufizimi në shtëpitë e tyre, gjë që i pengonte ata për të kontribuar financiarisht në familjen e tyre, i stresonte ata burra edhe më tepër. Duke u ndjerë të padobishëm e të irrituar, këta besimtarë të traumatizuar pa dashje ua nxirrnin nervat familjes së tyre. Barra mbi shumë prej këtyre grave u bë edhe më e madhe nga sa ishte kur bashkëshortët e tyre ishin në burg.

Ky shërben si një shembull i një plani djallëzor të zbatuar prej përndjekësve për të rrënuar jo vetëm jetët e të krishterëve, por edhe familjet, shërbesat dhe mjetet e tyre të jetesës. Paqka se ky skenar mund të mos shfaqet në të njëjtën mënyrë në vende të tjera ku të krishterët mbahen në arrest në shtëpi, është e kuptueshme se ka shumë lloje presionesh shtesë që ushtrohen mbi familjet e kapura në këtë situatë.

Burgosja është mbajtja në burg e një individi për një periudhë të çfarëdoshme. Që nga ditët e apostujve dhe besimtarëve të tjerë të përndjekur të kishës së hershme e deri në ditën e sotme, shumë prej vëllezërve dhe motrave tona në Krishtin kanë lënguar nëpër burgje për shkak të besimit të tyre. Që nga Koreja e Veriut e deri

Vështirësi gjatë udhës

në Eritre, nga Rusia e deri në Sri Lanka, dhe në plot vende të tjera, ky është realiteti me të cilin përballen shumë veta që kërkojnë ta ndjekin Krishtin me besnikëri.

Eritrea është një shembull i kohëve tona i një vendi ku shumë të krishterë janë arrestuar dhe burgosur për besimin dhe dëshminë e tyre. E ndodhur në skajin jugor të Detit të Kuq, përmbi Etiopi, ky vend i vogël i Afrikës Lindore është quajtur “Koreja e Veriut afrikane.” *Zëri i Martirëve Kanada* ka raportuar se, prej vitit 2002 deri në vitin 2010, qeveria ka burgosur, torturuar dhe vrarë eritreas të shumtë për arsye politike dhe fetare, dhe ka torturuar e vrarë shumë prej tyre pa gjyq. Sot, vlerësohet se në burgjet e Eritresë ka diku mes 300 dhe 3000 të krishterë. Këta besimtarë përballen me kushte të mjerueshme, përfshirë edhe torturën. Shumë prej tyre mbahen në kontenierë metalikë të transporteve pa pasur fare ventilim ose tualete.

Ndërkohë, në Pakistan, shumë të krishterë arrestohen nën ligjet famëkeqe të atij vendi për blasfemi, ku çdo pakistanez që akuzohet se ka fyer Profetin Muhamed ose Kuranin pritet të dënohet ose me burgim të përjetshëm ose me dënim me vdekje.

Burgosja është një ndodhi e zakonshme për të krishterët në vendet që janë armiqësore ndaj ungjillit. Mbajtja nën arrest nuk është një taktikë e re e përdorur prej përndjekësve, dhe të krishterët nuk duhet të kapen të papërgatitur, nëse e gjejnë veten të burgosur për hir të Krishtit.

Ata që vuajnë sipas vullnetit të Perëndisë le t’ia besojnë shpirtat e tyre Krijuesit besnik, ndërkohë që janë duke bërë vepra të mira. (1 Pjetrit 4:19)

Vëzhgimi i paraburgimit në jetën e Jezusit

Jezusi eci përmes disa situatave që ishin shumë të trazuarra e kërcënuese për jetën. Duke lexuar në Shkrimet e Shenjta për

Paraburgim gjatë udhës

talljen dhe armiqësinë që duroi Jezusi, është e pabesueshme që Ai duket se mbeti i patrazuar e gjithë kjo. Një spektator kureshtar mund të pyesë veten se cila do të ishte pika e kthesës për Jezusin. Në cilin nivel do të dorëzohej Ai e do të thoshte: “Jo! Nuk ia vlen më”? Megjithatë, Shkrimet e Shenjta zbulojnë se Jezusi nuk u befasua nga një kundërshtim i tillë dhe nga pengesat që i dolën përpara në shërbesën e Tij, por me të vërtetë Ai e priste atë.

Ai u përçmua dhe u hodh poshtë nga njerëzit, burrë i dhimbjeve dhe i njohur me pikëllimin; dhe si ai prej të cilit njerëzit fshehin fytyrat e tyre, ai u përçmua, dhe ne nuk e vlerësuam atë. (Isaia 53:3).

Duke e pasur parësore shërbesën e Tij tokësore në mendje, Jezusi e kuptoi se për Të do të kishte vuajtje të madhe në duart e pikërisht atyre njerëzve, të cilët Ai kishte ardhur t'i shpëtonte prej mëkateve të tyre. Teksa po afrohej koha e kryqit, ne e shohim Jezusin duke u bërë thirrje dishepujve të tij që të hanin vaktin e Pashkës bashkë me Të:

«Dhe kur erdhi ora, ai u ul në tryezë, dhe bashkë me të edhe apostujt. Dhe ai u tha atyre: “E kam dëshiruar fort ta ha këtë Pashkë me ju, përpara se të vuaj.” (Luka 22:14–15).

Jezusi, duke e ditur çfarë po afrohej, nisi t'i përgatiste dishepujt e Tij për kryqëzimin e Tij. Duke bërë krahasime me Pashkën, Ai u zbuloi atyre se *Ai vetë ishte Qengji i Pashkës që do të therej*—jo vetëm për judenjtë, por edhe për njerëzit e të gjitha fiseve, gjuhëve dhe kombeve. Çdo festim i Pashkës që këtej e tutje kishte kuptimin që ne të përqendroheshim jo vetëm në shpëtimin e mrekullueshëm që Perëndia i bëri popullit të Tij gjatë kohës së Dhiatës së Vjetër, por gjithashtu edhe te kjo mrekulli akoma më e madhe: shpëtimi i përjetshëm që Ai siguroi përmes Qengjit flijues të Perëndisë. Vdekja

Vështirësi gjatë udhës

e Jezusit në kryq e ka paguar plotësisht dënimin për barrën e rëndë të mëkatit që rëndonte mbi gjithë njerëzimin për mijëvjeçarë të tërë.

Dhe ai mori kupën, dhe pasi kishte dhënë falënderimin, ai tha: “Merreni këtë, dhe ndajeni mes jush. Sepse unë po ju them se, që sot e tutje, unë nuk do të pi më nga fryti i hardhisë, deri sa të vijë mbretëria e Perëndisë.” Dhe ai mori bukën, dhe pasi kishte dhënë falënderimin, ai e theu dhe ua dha atyre duke thënë: “Ky është trupi im, që është dhënë për ju. Bëjeni këtë në përkujtimin tim.” Dhe po ashtu bëri edhe me kupën, pasi kishin ngrënë, duke thënë: “Kjo kupë, që është derdhur për ju, është besëlidhja e re në gjakun tim.” (Luka 22:17–20)

Në kohën e asaj Pashke simbolike, ndikimi i fjalëve të Jezusit kishte të ngjarë të kishte një kuptim mjaft më të thellë për dishepujt pasi Ai u ngjiti në qiell dhe ata u mbushën me Frymën e Shenjtë në Ditën e Rrëshajëve. Megjithatë, në fillim fare, ai duhej të kishte qenë një goxha çast, teksa dishepujt padyshim që po përpiqeshin ta kuptonin çfarë po u mësonte Jezusi atyre. Pikërisht gjatë kësaj kohe intensive, Jezusi i shtangu të gjithë që ishin të pranishëm në dhomë duke shpallur se njëri prej tyre do ta tradhtonte Atë. Duke i shtuar edhe më tepër goditjes, Jezusi gjithashtu tha se që të gjithë dishepujt e Tij do ta braktisnin Atë. (Njëri nga ata të rrethit të ngushtë, do ta mohonte Atë tri herë.) Përfytyroni si ndiheshin dishepujt. Ata kishin qenë me Të në kohë të mira e të këqija, duke hequr dorë prej gjithçkaje për ta ndjekur Atë. Ata udhëtuan me besnikëri me Të dhe shërbyen bashkë me të pranë Atij. Pas gjithë këtyre gjërave, Jezusi profetizoi fjalët për tradhti, mohim dhe braktisje? Oh, sa shumë duhet t’u jenë rënduar zemrat.

Pasi hëngrën së bashku vaktin e Pashkës, Jezusi dhe dishepujt e Tij u larguan për te Kopshti i Gjetsemanisë që të luteshin.

Paraburgim gjatë udhës

Pikërisht te ky vend, tradhtari i Jezusit, Juda, erdhi me një bandë ushtarësh dhe oficerësh klerikë të kryepriiftit për ta arrestuar Atë. Është goxha skenë, dhe kapitulli 18 i Ungjillit sipas Gjonit e tregon me detaje arrestimin e Jezusit. (Teksti vijues është një ritregim i perifrazuar i kësaj ngjarjeje.)

Jezusi, duke e ditur se koha e Tij kishte ardhur, bëri një hap përpara dhe i pyeti ata cilin po kërkonin. Ndoshta ata nuk e njohën Atë nga errësira, por iu përgjigjën se po kërkonin atë burrë që njihej si Jezusi i Nazaretit. Kur Jezusi e identifikoi Vetveten si personi që ata po kërkonin, fuqia e fjalëve të Tij: “Unë jam Ai”—zbulesa kush ishte Ai—bëri që këta burra të tërhiqeshin dhe të binin përdhë.

Unë mund ta përfytyroj pështjellimin e tyre teksa u ngritën dhe sërish e dëgjuan Jezusin t’i pyeste cilin po kërkonin. Përgjigjja ishte e njëjtë: ata po kërkonin Jezusin nga Nazareti. Edhe njëherë, Jezusi i informoi këta burra të armatosur se Ai ishte personi që ata po kërkonin. Atëherë Zoti shtoi se dishepujt e Tij nuk duhet të kapeshin bashkë me Të, por duhej të ishin të lirë për të ikur.

Befas, u dëgjua tingulli dallues i një shpate që përshkoi ajrin, e pasuar nga ulërime e dikujt që u plagos. Pjetri, njëri nga dishepujt më të afërt të Jezusit—ai të cilit Jezusi i tha se do ta mohonte Atë tri herë përpara se të agonte dita e re—e sulmoi bandën e burrave të armatosur, duke ia prerë veshin njërit prej tyre. Përpara se gjërat të dilnin edhe më shumë jashtë kontrollit, Jezusi ndërhyri për ta qortuar Pjetrin, duke i thënë ta hiqte tutje shpatën. Duke e marrë veshin e të plagosurit, Jezusi shfaqti mëshirë dhe hir përballë padrejtësisë, duke e shëruar përndjekësin e Tij.

Pastaj Jezusi u kap, u vu nën arrest dhe u çua për gjykim te Kryepriifti. Teksa atë po e shpinin tutje, dishepujt e Tij u shpërndanë, dhe Jezusi u la krejt i vetëm për të përballuar urrejtjen e armiqve të Tij.

Historia e Amitit vazhdon

Amiti u befasua sesa shpejt ndryshuan rrethanat, nga një takim ku shumë veta ishin gati ta pranonin Krishtin në një situatë me frikë që sa vinte e rritej. Ardhja e policisë e fiku shkëndijën e ringjalljes shpirtërore, ashtu si një flakë së cilës i hiqet ajri. Amitit nisi t'i vinte mendja vërdallë dhe ai po ndiente se frika që po e pushtonte po ia shtrydhte të përbrendshmet në trupin e tij. Ai kishte dëgjuar histori nga Eliasi rreth të krishterëve që arrestohen nga policia me akuza të sajura dhe mbahen deri natën vonë në seanca të marrjes në pyetje. Këto marrje në pyetje pothuajse gjithmonë përfshinin rrahje. Edhe një valë tjetër frike e pushtoi krejt Amitin teksa dy policë i vunë prangat në duart e kapura pas shpine dhe e tërhoqën tutje larg turmës. Gjithçka dukej sikur po ndodhte me lëvizje të ngadalësuar, aq sa Amiti nisi të pyeste veten se mos kjo ishte e gjitha një ëndërr. Ai dëgjoji priftin t'u bërtiste njerëzve që të shkonin në shtëpi, përndryshe edhe ata do të arrestoheshin për pjesëmarrje në një mbledhje të jashtëligjshme.

“Zoti Jezus, ndihmomë”, - u lut Amiti nën zë.

Me ato fjalë, një paqe e pastër e mbështolli Amitin, teksa ai ndjeu Zotin t'i fliste në zemër atij: “Mos ki frikë, Amit; ti je shumë më i vlefshëm për Mua sesa shumë harabela. Unë nuk do të të lë, as nuk do të të braktis. Besomë Mua.”

Amitin e drejtuan për tek një furgon policie që ishte parkuar anash rrugës. Njëri nga oficerët e hapi derën dhe Amitin e shtynë pa asnjë pikë butësie brenda në furgon. Amiti pa përjashta dritares fushën e hapur ku kishte predikuar. Ai i pa njerëzit që po shpërndaheshin dhe pa se prifti që e kishte konfrontuar atë po shkatërronte projektorin dhe pajisjet e tjera që Amiti i kishte sjellë me vete.

Teksa furgoni po largohej, Amiti mendoi me vete: *Ju mund të m'i shkatërroi pajisjet, por kurrë nuk do ta shkatërroi të*

Paraburgim gjatë udhës

vërtetën. E vërteta u shpall sonte dhe ajo do të prodhojë të korra. Po qe se arrestimi i tij ishte çmimi që duhej paguar për këtë të korrë, Amiti e konsideroi se ia vlente si kosto.

Ai i mbylli sytë, duke u lutur për forcë dhe hir për të duruar gjithçka që e priste përpara. Kur mendja e tij endej gjithandej për te gjërat e tmerrshme që mund ta prisnin atë, Amiti qëllimisht i kthente mendimet e tij tek Jezusi, dhe ankthi e frika shkriheshin plotësisht.

Furgoni i policisë u largua me zhurmë tutje në errësirë dhe u iku nga sytë atyre që po e shihnin prej fshatit.

Të shkojmë pak më thellë

Është e vështirë të llogaritet me saktësi numri i të krishterëve të përndjekur për besimin e tyre. Sa të krishterë janë martirizuar? Sa të krishterë po përjetojnë forma të tjera përndjekjeje? Për shembull, sa të krishterë janë në burg? Këto janë pyetje që bëhen shpesh për të përcaktuar sa e përhapur është kjo çështje, por nuk mund të nxirret një numër përfundimtar që të përfaqësojë secilën periudhë kohore. Ndonëse do të ishte mjaft ndihmuese po të caktohej një numër i mirë bazë për t'iu përgjigjur pyetjeve që kanë lidhje me përndjekjen, ne nuk mund të anashkalojmë këtë çështje kryesore: Përndjekja ka qenë dhe do të vazhdojë të jetë vula dalluese e dishepullimit.

Ashtu siç e tha një i krishterë kinez, që kaloi dhjetë vjet në një kamp pune: “Ju duhet të kujtoni diçka. Besimi i krishterë është më i çmuar, kur e përjetojmë atë nën sprova. Qëllimi kryesor i lutjes nuk është për të shtuar pasurinë ose rehatinë ose sigurinë tokësore. Besimi dhe lutja janë që të na bëjnë ndjekës të vërtetë të Zotit tonë, i cili vuajti si shembulli më i madh i qëllimit në jetë. Kam pasur shumë ditë të errëta, por gjithashtu kam përjetuar sesa e shndritshme mund të jetë drita e Perëndisë në kohët e

pasigurisë dhe të frikës. Jam i sigurt se Zoti është shumë më i shtrenjtë për mua për shkak të përvojave të mia. Kush mund të kërkonte më tepër?”³⁴

Vërtet, kush mund të kërkojë më shumë? A nuk është kjo ajo që kërkon çdo i krishterë—ta njohë Perëndinë më thellësisht, në mënyrë më intime? Shumë veta besojnë se të përfundosh në burg është gjëja më e keqe që mund t’u ndodhte atyre, e megjithatë, për të krishterët e burgosur, kjo mund të jetë ajo gjë që i sjell Perëndisë lavdi edhe më të madhe—edhe në vetë jetën e tyre, edhe në jetët e atyre të cilëve ata u shërbejnë.

Kam një citim në tavolinën time të punës prej një të krishteri të përndjekur, emrin e të cilit do ta mbaj anonim. Shkruhet kështu: “Thjesht sepse një i krishterë arrestohet, kjo nuk është një arsye për të protestuar. Ndoshta Perëndia kishte synim që ai person të dërgohej në burg. Ndoshta ai/ajo e ndoqi Jezusin atje.”

Kajël Ajdëllman (Kyle Idleman), një autor dhe pastor amerikan i krishterë, e përshkruan një ndjekës të Jezusit si dikush që shkon kudo ku shkon Jezusi. Ai shpjegon: “Nuk jam i sigurt, nëse mund ta quash veten një ndjekës të Jezusit, nëse refuzon të shkosh atje ku shkoi Jezusi. Po qe se jeni duke e ndjekur Jezusin ‘kudo,’ ...ju mund ta gjeni veten duke u akuzuar padrejtësisht dhe duke u trajtuar në mënyrë të padrejtë prej atyre që janë në pushtetin politik [autoritetet]. Së fundi, po qe se e ndiqni Jezusin ‘kudo,’ ju nuk do të përfundoni vetëm duke u mbuluar në pluhurin e tij; ju do të përfundoni të mbuluar me gjakun e tij.”³⁵

³⁴ Ken Anderson, *Bold As a Lamb: Pastor Samuel Lamb and the Underground Church of China* [Guximtar si një qengj: pastori Samuel Lamb dhe kisha e fshehtë në Kinë] (Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House, 1991), 16–17.

³⁵ Kyle Idleman, *Not a Fan: Becoming a Completely Committed Follower of Jesus* [Jo një admirues: bërja e një ndjekësi plotësisht të përkushtuar të

Zbatimi

A do të mjaftonte kërcënimi i burgosjes për t'ju ndaluar dëshmimin për Jezusin? A do t'ju trembte arrestimi, marrja në pyetje dhe kërcënimi për të mos e ndjekur Jezusin atje ku ju e dini se Ai ju ka thirrur të shkoni? Nganjëherë është e vështirë t'u kthesh përgjigje këtyre pyetjeve kur ato janë hipotetike, por përgatitja kërkon që ne ta praktikojmë ushtrimin e të menduarit të kujdesshëm rreth këtyre gjërave për të qenë gati për kohën kur mund të na duhet të përballemi me to. Si do t'ju ndihmonte teksti i mëposhtëm nga Shkrimet e Shenjta për t'u përgatitur?

Atëherë Nebukadnetsari i tërbuar nga zemërimi urdhëroi që Shadraku, Meshaku dhe Abednego të silleshin atje. Kështu që ata i sollën këta burra përpara mbretit. Nebukadnetsari u përgjigj e u tha atyre: “A është e vërtetë, o Shadrak, Meshak dhe Abednego, që ju nuk u shërbeni perëndive të mia dhe nuk e adhuronit shëmbëlltyrën e artë që kam ngritur unë? Tani, kur ta dëgjoni tingullin e bririt, të fyellit, lirës, qestes, harpës, gajdes dhe çdo lloj muzike, nëse jeni gati që të bini përmbys e ta adhuronit shëmbëlltyrën që kam bërë unë, mirë fare. Por nëse ju nuk e adhuronit, do të hidheni menjëherë në furrën e zjarrtë të ndezur. Dhe kush është perëndia që do t'ju çlirojë nga duart e mia?”

Shadraku, Meshaku dhe Abednego iu përgjigjën mbretit e i thanë: “O Nebukadnetsar, ne nuk ka nevojë që të të përgjigjemi ty për këtë çështje. Në qoftë kështu, Perëndia ynë, të cilit i shërbejmë, është në gjendje të na çlirojë prej furrës së zjarrtë të ndezur, dhe ai do të na çlirojë prej dorës sate, o mbret. Po edhe në mos ndodhtë ashtu, ta dish, o mbret, se ne nuk do t'u shërbejmë perëndive të tua e nuk

Jezusit] (GrandRapids, MI: Zondervan, 2016), 185.

Vështirësi gjatë udhës

do ta adhurojmë shëmbëlltyrën e artë që ke ngritur ti.”
(Danieli 3:13–18)

“Kur t’ju dorëzojnë tek ata, mos jini në ankth lidhur me si do të flisni ose çfarë duhet të thoni, sepse ato që duhet të thoni do t’ju jepen juve në atë orë. Sepse nuk do të jeni ju që do të flisni, por Fryma e Atit tuaj do të flasë përmes jush.” (Mateu 10:19–20)

Sugjerim: Lexoni historitë frymëzuese të atyre që kanë mësuar ta ndjekin Jezusin, madje edhe kur ishin në burg. Xhin Eduards (Gene Edwards) ka një libër interesant me titullin *I Burgosuri në Qelinë e Tretë*, që mund ta lexoni. Do t’ju nxisja që të gjenit një kopje të këtij libri, ta lexonit me kujdes dhe pastaj të reflektonit mbi thelbin e mesazhit.

Kapitulli tetë

Torturë gjatë udhës

*“Ruajuni nga njerëzit, sepse do t’ju dorëzojnë
nëpër gjykata dhe do t’ju fshikullojnë në
sinagogat e tyre.”*

Mateu 10:17

*Kur shtegu yt do të bjerë mes provave të zjarrrta,
hiri im plotësisht i mjaftueshëm,
do të jetë përforcimi yt;
flaka nuk do të të djegë; Unë e programoj
që të konsumojë vetëm zgjyrën dhe ta
rafinojë arin tënd.*

Xhorxh Kith (George Keith), *Sa Themel i Fortë*
(*How Firm a Foundation*)

“Dhimbja është e vështirë për t’u përshkruar ngaqë nuk mendoj se dikush mund ta përfytyrojë një agoni të tillë. Nganjëherë nuk mendoja se do të isha në gjendje të duroja, dhe ndihesha i sigurt se isha vetëm një frymëmarrje larg vdekjes.”

Rafi i dëgjonte me vëmendje kujtimet e të atit për kohën e burgut dhe për torturat që duroi atje. Kishin kaluar pesë vjet që nga dita kur Amiti u lirua prej burgut, dhe tani Rafi, një djalosh gjashtëmbëdhjetëvjeçar, ishte i etur për të zbuluar ku po e thërriste Perëndia që të shërbente.

Adoleshenti mësoi prej të atit sesi ta menaxhonte rrojtoren dhe ishte bërë goxha i aftë në atë profesion. Amiti mrekullohej sesa shpejt e kishte përvetësuar Rafi mjeshtërinë e biznesit, por i

bënte akoma më shumë përshtypje mënyra e butë dhe e përzemërt e sjelljes së të birit. Kur klientët uleshin te karrigia e Rafit, ata relaksoheshin shpejt teksa Rafi bisedonte me secilin prej tyre sikur kishte vite që i njihte. Ai kishte një dhunti, dhe megjithatë, kur ishte larg dyqanit, Rafi ishte i shqetësuar, nuk e zinte vendi, duke kërkuar një qëllim më të lartë sesa ai i të qenët berberi i fshatit.

“Baba, ti nuk flet shpesh për atë që të ndodhi kur ishe në burg, - i tha Rafi. - Ti më ke thënë se ishte e dhimbshme, por nuk i jep detajet që të shkaktuan një dhimbje të tillë. Të kam dëgjuar të thuash gjithashtu se prania e Zotit ishte kaq reale, saqë pa atë, ti mund të mos kishe mbijetuar. Baba, a mund të më tregosh me më tepër detaje për vuajtjet e tua dhe se çfarë mësove përmes tyre?”

Amiti psherëtiu dhe tundi kokën. “Unë nuk të kam treguar shumë gjëra për kohën time në burg, - u përgjigj ai, - ngaqë është e vështirë për të menduar për gjërat që ndodhën. Por e shoh se tani ti je rritur mjaftueshëm, dhe besoj se duhet të t'i tregoj disa nga gjërat që ndodhën. Ti duhet t'i dish dhe të jesh i gatshëm për beteja të ngjashme, teksa ecën në rrugët e Zotit.”

Amiti jetonte me efektet e burgosjes së tij çdo ditë. Pavarësisht nga vitet që kaluan, kishte shumë net kur shihte në ëndërr sikur ai ishte përsëri në atë qelinë e mbushur me njerëz, përsëri në duart e rojeve të burgut që ia kishte bërë jetën të padurueshme, përsëri në ato kushte të cilat Amiti mendonte se do t'i jepnin fund jetës së tij në tokë. Përpara arrestimit të tij, ai mendonte se kishte qenë i gatshëm të vdiste për Jezusin, por kur nisi tortura, Amiti u përball me një dëshirë të fortë për të mbijetuar.

Përvoja e Amitit në burg

Amiti mori frymë thellë dhe nisi të ndante me të birin disa nga gjërat që ai duroi pas arrestimit të tij. “Mua më hodhën në furgonin e policisë, i cili u largua prej fshatit ku kisha shfaqur filmin *Jezus*

Torturë gjatë udhës

dhe i kisha predikuar turmës. Oficerët më çuan në rajonin e policisë dhe më futën në një qeli të mbushur me pesëmbëdhjetë njerëz të tjerë. Qelia ku ishim ishte projektuar për të mbajtur vetëm pesë njerëz, kështu që mund ta përfytyrosh sesa e tejmbushur ishte ajo dhe sa ngushtë ishim. Unë mezi mund të gjeja një vend ku të rrija në këmbë—as nuk bëhej fjalë të uleshe diku ose të shtriheshe.”

Rafi rrinte ulur pa lëvizur, ndërkohë që i ati e vizitoi sërish atë qeli në mendjen e tij.

Sa kohë do të më duhet të qëndroj këtu, - kishte pyetur veten ai. - *Ku mund të pushoj?* Pikërisht atëherë vura re se i vetmi vend ku mund të ulesha ishte pranë tualetit. Për arsye të qarta, askush nuk donte që të rrinte në atë vend dhe zgjidhnin të rrinin në këmbë atje ku ndodheshin. *Sa kohë do të mundem të rri në këmbë këtu, përpara se të lodhem aq shumë sa të më duhet të ulem?* Unë ndenja në këmbë aq sa munda, por u rraskapita. Kisha ecur gjithë ditën që të shkoja te fshati, dhe pastaj ndenja më këmbë gjatë gjithë takimit dhe shfaqjes së filmit. Pas pak a shumë një ore, nuk mund të rrija më në këmbë. Me gjysmë zemre, i hapa rrugën vetes mes njerëzve për tek i vetmi vend ku mund të ulesha. Era e rëndë që vinte prej tualetit e përzier me trupat e djersitur që mbushnin dhomën pothuajse më bëri për të vjellë. E mbulova hundën duke e tërhequr këmishën deri te fytyra, por ajo nuk mjaftonte për ta larguar atë erë të tmerrshme.”

Kur Rafi mendoi sesi do të ishte të uleshe pranë një tualeti të hapur si ai, u ndie sikur do të villte vetëm duke e menduar një gjë të tillë.

Oh, Zoti im, - qava në heshtje, - *a duhet ta duroj patjetër këtë?* M'u kujtua njëra nga pjesët e preferuara të Shkrimit të Shenjtë, Jakobi 1:2-4, e cila thotë: ‘Konsiderojeni të gjithën gëzim, vëllezërit e mi, kur përballeni me sprova nga më të ndryshmet, sepse ju e dini se prova e besimit tuaj prodhon qëndrueshmëri. Dhe lejojeni qëndrueshmërinë ta kryejë plotësisht efektin e saj, që të mund të jeni të plotë e të përsosur, e të mos ju mungojë asnjë

gjë.' *Gëzim? Në këtë vend? A mund të ishte e mundur?* Kështu që, pavarësisht nga era e keqe dhe pisllekë, unë u ula, duke e vënë kokën mes gjunjëve të ngritur, që era e keqe të mos më mposhte. Në këtë pozicion, nisa të adhuroja. Pikërisht atje e ndjeva praninë e Zotit për herën e parë pas arrestimit, dhe zemra ime nisi të mbushej me gëzim. Mbeta në atë pozicion për ca kohë, dhe teksa zemra më mbushej me paqe, rashë në një gjumë të thellë.

"Nuk isha i sigurt sa kohë kishte kaluar, kur u shkunda ashpërsisht prej një burri që po rrinte pranë meje. Nëse ndonjëri kishte ardhur ta përdorte tualetin gjatë dremitjes sime, unë nuk e kisha vënë re. 'Po të kërkojnë ty,' - tha burri më i vjetër, duke treguar me dorë për nga hyrja e qelisë. U desh një çast që fjalët të ngjisinin përpara se të çohesha dhe ta ndiqja drejtimin e gishtit për tek dy rojet që po prisnin tek dera.

"Ti! - bërtiti njëri nga rojet. - Eja këtu tani.'

"Kur mbërrita tek dera e qelisë, rojet më kapën me ashpërsi dhe më shpunë tek një dhomë në fund të korridorit të burgut. Më thanë të ulesha, dhe atje prita për një kohë që m'u duk si orë të tëra. Megjithatë, unë nuk e pata problem këtë sepse isha larg prej qelisë së tejmbushur me njerëz dhe plot erë të keqe. Kjo dhomë kishte një dritë të shndritshme, thuajse tepër të ndritshme për një dhomë kaq të vogël, dhe nisa të hidhja sytë përreth dhomës për të kuptuar ku ndodhesha. E mora me mend se kjo ishte dhoma e marrjes në pyetje, por aty nuk kishte ardhur askush tjetër ende. Sa më shumë që rrija, aq më i lodhur bëhesha, dhe shpejt nisi të më varej koka për të fjetur. Herën e parë që mbylla sytë, dera u hap befas me forcë, dhe njëri nga rojet më gjuajti në faqe me një forcë të atillë, saqë pothuajse çdo gjë m'u errësua.

"Të thashë të ulesh këtu; nuk të thashë të flesh.' Me të thënë këtë, roja u largua nga dhoma, duke më lënë sërish vetëm.

"Mund të ndjeja një curril gjaku të më rridhte nga cepi i buzës për tek mjekra, dhe faqja nisi të më enjtej prej gjuajtjes. Sytë m'u përlotën dhe e djegura mbeti për ca kohë. Nuk guxova të flija më.

Isha i pështjelluar dhe në gjendje alarmi. *Çfarë do të bëhet me mua?* U luta në heshtje. *Çfarë do të ndodhë nëse më varet koka për gjumë sërish?* Isha i sigurt se po të më linin për më tepër kohë, do të bija në gjumë. *Zot, të lutem më ndihmo.”*

Amiti ndaloi për një çast, përpara se të vazhdonte. “Unë i kisha dëgjuar të tjerët të thoshin se në kohët e tyre më të errëta, Perëndia u fliste zemrave të tyre dhe e ripërtërinte shpresën e tyre. Dhe Perëndia më foli edhe mua, përmes Frymës së Tij dhe Fjalës së Tij. Në ato çaste, teksa lutesha, unë kujtoja Zotin që u foli bijve të Izraelit me këto fjalë: ‘Jini të fortë dhe trima. Mos kini frikë e mos u trembni prej tyre, sepse është ZOTI, Perëndia juaj, ai që vjen me ju. Ai nuk do t’ju lërë e nuk do t’ju braktisë’ (Ligji i Përtërirë 31:6). Unë e ndjeva përsëri se Perëndia ishte me mua dhe se Ai nuk do të më linte mua, pavarësisht nga ajo që ndodhte. Unë nuk isha vetëm.

“Për fat të mirë, përpara se t’i dorëzohesha gjumit që pashmangshmërisht do të më mposhtte, dera u hap me forcë sërish. Kësaj radhe në dhomë hyri një burrë me uniformë. Ai nisi të më akuzonte për prishjen e paqes, për prishjen e harmonisë në bashkësi, dhe madje edhe më seriozisht, që po kërkoja t’i konvertoja njerëzit në një fe të rreme—dhe që të gjitha këto ishin veprimtari të paligjshme. Ai më kërkoi t’i bëja të ditur emrat e atyre që ishin partnerë me mua në këto veprimtari kriminale. Së pari, ai donte të dinte sesi unë, një fshatar i varfër, i kisha pajisjet për ta shfaqur një film të tillë. Ishte e qartë se unë nuk mund t’i përballoja financiarisht ato gjëra, kështu që si mund t’i zotëroja ato? Kur i thashë oficerit se ato gjëra më ishin dhënë nga kisha ime, ai u zemërua shumë. Ai më pyeti përse kisha udhëtuar tek fshati i tij për të shkaktuar probleme me këto gënjeshtra. A po përpiquesha ta shkatërroja vendin duke i kthyer komunitetet kundër njëri-tjetrit, dhe kush ishte në të vërtetë prapa veprimtarive të mia?

“Unë nisa të shqetësohesha lidhur me përgjigjen që duhej të jepja. Ky burrë dukej sikur po shpresonte që unë të drejtoja gishtin

për tek misionarët që kishin ndihmuar që t'i gjeja mjetet për ta ndarë ungjillin. Nëse unë thjesht do të kisha nënkuptuar se ishin ata që i kishin ofruar këto gjëra, atëherë shërbesa e tyre do të komprometohej. Kur ngurrova të përgjigjesha, oficeri u zgjat përmbi tavolinë dhe më qëlloi fort me shuplakë tek vendi ku isha goditur më parë. I shtangur sërish prej goditjes, unë heshta, teksa oficeri më paralajmëroi që të mos gënjeja. Si rezultat i goditjes, mund ta ndjeja shijen e gjakut nga plaga përbrenda gojës sime.

“Unë nuk do t’ju gënjeja kurrë”, - belbëzova. Isha i vendosur që të mos gënjeja, por gjithashtu edhe të mos i fusja në telashe me këto autoritete bashkëpunëtorët e mi, kishën ose miqtë misionarë. Jezusi tha: ‘Kur t’ju sjellin përpara sinagogave, sundimtarëve dhe autoriteteve, mos jini në ankth lidhur me si do ta mbronin veten ose çfarë duhet të thoni, sepse Fryma e Shenjtë do t’ju mësojë pikërisht në atë orë çfarë duhet të thoni’ (Luka 12:11–12). Kështu që unë u luta që Fryma e Shenjtë të më udhëhiqte në përgjigjet e mia.

“Mirë, - u kundërpërgjigj oficeri. - Atëherë më trego tani emrat e njerëzve me të cilët punon dhe kush t’i dha ato materialet dhe pajisjet.’

“Unë u befasova që dëgjova veten t’i përgjigjesha oficerit se nuk do t’u përgjigjesha pyetjeve që do të lëndonin ndonjë tjetër. Po prisja me siguri të plotë një goditje tjetër prej oficerit, por ai më pa me një buzëqeshje dashakeqe, pastaj u ngrit dhe eci drejt derës. Përpara se të largohej, ai pa mbrapa drejt meje dhe tha duke qeshur: ‘Ah, po ti do ta bësh atë. Në fund, ti do të më tregosh gjithçka që dua ta di.’

“Dy roje u kthyen e më shpunë në një qeli tjetër, e cila ishte pothuajse po aq e ndyrë dhe e pistë sa edhe e para, por të paktën këtu kishte më pak njerëz. Kësaj here, kisha hapësirë larg tualetit ku mund të ulesha e të shtrijsa këmbët. E falënderova Perëndinë që Ai siguroi një vend më të mirë për mua në atë qeli të ndyrë, pastaj e shfrytëzova rastin që të pushoja sepse isha i sigurt se ky ishte vetëm fillimi i vështirësive të mia në burg.”

Tortura

Shkaktimi i dhimbjeve ekstreme fizike ose nënshtrimi ndaj tyre; ta bësh dikë të vuajë në agoni, shqetësim ekstrem, etj.

Kur pyeten të krishterët perëndimorë si është përndjekja, tortura është zakonisht një nga gjërat e para që ata përshkruajnë. Pse të mos mendonin në atë mënyrë? Dëshmitë e shumë prej ndjekësve të përndjekur të Jezusit që nga ditët e kishës së hershme e deri në kohët e sotme janë plot me shembuj të atyre që duan tortura e dhimbje. Pastori Riçard Vurbmbrand, kur përshkruan disa nga torturat e tmerrshme që duroi, tha se ai nuk mund të duronte tregimin e gjërave më të këqija që kishte përjetuar:

Burgjet ishin plot, dhe në Rumani, ashtu si në të gjitha vendet komuniste, të ishe në burg nënkuptonte të torturoheshe. Torturat nganjëherë ishin të tmerrshme. Unë preferoj të mos flas tepër shumë për ato gjëra që kam kaluar; është tepër e dhimbshme. Kur flas, nuk mund të fle natën.³⁶

Idea e të duruarit të dhimbjes që lidhet me përndjekjen është e vështirë të kuptohet, lëre më të përqafohet. Tortura thërret në mendje të gjitha llojet e imazheve, që nga skenat brutale të taktikave mesjetare në birucat e thella e të errëta, deri në gjërat që kryhen nga militantët islamistë që i shohim të raportohen në lajmet e sotme. Ne rrëqethemi kur dëgjojmë histori për tortura të tilla dhe pyesim veten sesi mundën vallë viktimat ta duronin një dhimbje, mizori e brutalitet të tillë prej një qenieje njerëzore.

³⁶ Richard Wurmbrand, *Tortured for Christ*, 33–34.

Vështirësi gjatë udhës

Pol Marshall (Paul Marshall) shpjegon: “Në vijim të luftës 29 vjeçare të pavarësisë nga Etiopia, qeveria e Eritresë ka vazhduar ta vërë theksin tek rëndësia e unitetit kombëtar, besnikëria dhe mobilizimi i shoqërisë në përgjithësi dhe i rinisë së Eritresë në veçanti. Xhona Fisher (Jonah Fisher), një ish-korrespondent i BBC-së në Eritre, e shpjegon shtypjen e fesë si rezultat të faktit se qeveria e Eritresë ishte ‘e frikësuar se njerëzit që konsiderojnë se besëlidhja e tyre më e lartë është ndaj Perëndisë, në një çast mund të mos jenë patriotë dhe mund të mos i ndjekin udhëzimet e shtetit.’ Ideologjia marksiste e qeverisë gjithashtu ndihmon për të shpjeguar qëndrimin e saj, i cili mund të gjurmohet deri tek dokumentet e politikave të hartuara që në vitet 1970. Në ato letra, ‘kishat mashtruese’ perëndimore karakterizoheshin sikur ishin dërguar në Eritre për ta ‘mashtuar dhe larguar klasën punëtore nga shtegu i betejës.’”³⁷

Duke besuar se kishat ishin agjentë të Perëndimit, dhe në veçanti të CIA-s së Shteteve të Bashkuara të Amerikës, qeveria eritrease u bë tejet dyshuese ndaj tyre. Kishat që ishin plot me jetë dhe aktive në ndarjen e ungjillit po rriteshin, dhe kjo i shqetësoi autoritetet qeveritare eritrease. Për ta shkurajuar ungjillëzimin dhe rritjen e kishës, ata autorizuan kufizime ligjore kundër kishave dhe veprimtarive të tyre.

Në librin e tij, *Më afër zjarrit (Closer to the Fire)*, Greg Masëllman (Greg Musselman), Ministri i Përgjithshëm i ZIMK shkruan:

Më përpara, kishte liri të përgjithshme për ta praktikuar fenë në Eritre, por në vitin 2002 qeveria deklaroi se ajo do të njihte vetëm katër komunitete fetare: Kishën Ortodokse të Eritresë, Islamin Sunit, Kishën Katolike të Romës dhe Kishën Ungjillore të Eritresë të lidhur me Luteranët. Që atëherë,

³⁷ Paul A. Marshall, *Religious Freedom in the World* [Liria fetare në botë] (Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers, Inc., 2007), 162.

Torturë gjatë udhës

mijëra të krishterë ungjillorë janë arrestuar sepse praktikojnë atë që zyrtarët e quajnë “një fe e re.” Këta ndjekës të Krishtit jetojnë në kushte të mjerueshme dhe durojnë tortura në duart e autoriteteve. Shumë besimtarë mbahen në konteniere metalikë të transportit të mallrave me pak ose aspak ventilim ose ambiente tualeti, ku temperatura gjatë ditës mund të shkojnë mbi 40 gradë Celsius (mbi 100 gradë Fahrenheit).³⁸

Pastori Jonatan është një shërbyes eritreas që bashkëpunon me *Zërin e Martirëve* duke krijuar emisione radioje të krishtera që transmetohen në Eritre. Ai i njeh fare mirë barbarizmat e tmerrshme që ndodhin në këtë vend dhe kërkon t'i inkurajojë të krishterët dhe besimtarët e rinj në Eritre përmes programit të tij radiofonik. Shumë eritreas e konsiderojnë atë si pastorin e tyre, ngaqë ata nuk mund të marrin pjesë në një shërbesë kishe, por ama mund të dëgjojnë mesazhet e tij në stacionin e tij. Në një konferencë të organizuar nga *Zëri i Martirëve*, Jonatani e prezantoi audiencën e pranishme me një eritreas të ri në moshë, i cili kohët e fundit kishte mundur të arratisej dhe kishte ardhur në Kanada për të kërkuar azil. Kur i riu nuk po arrinte ta përshkruante torturën që kishte duruar, Jonatani vendosi se duhej bërë një demonstrim vizual.

Pastor Jonatani e udhëzoi të riun të shtrihej me bark duke i mbajtur duart pas shpine. Ai vazhdoi duke ia lidhur krahët të riut me një litar të bërrylat, dhe pastaj me të njëjtin litar ia lidhi kyçet e këmbëve. Pastaj pastor Jonatani e mori litarin që ishte mes bërrylave dhe kyçeve të këmbëve të të riut dhe e ngriti që ta shikonin të gjithë. Ai tha se në Eritre ky njihej si “pozicioni helikopter”, ngaqë ai që torturohej ngrihej lart mbi dysheme dhe mbahej pezull në atë pozicion për periudha të gjata kohe.

³⁸ Greg Musselman, *Closer to the Fire: Lessons from the Persecuted Church* [Më pranë zjarrit: mësimet prej Kishës së Përndjekur] (Bartlesville, OK: Genesis Publishing Group, 2012), 89.

Dhimbja është e fortë ngaqë gjymtyrët nisin të enjten dhe ndihen të mpira, si dhe pengohet rrjedhja e gjakut. I riu shpjegoi sesi litarët shkaktonin djegie të forta në vendet ku ishte lidhur dhe se, ndërkohë që ai mbahej në atë pozicion, rojet e rrihnin pa mëshirë. Demonstrimi i torturës që kishte duruar ky i ri, la një shenjë të pashlyeshme tek ata që morën pjesë në konferencë.

Gjithsesi, tortura nuk është vetëm fizike; është edhe psikologjike. Tortura e mundon *trupin* dhe *mendjen* përmes një serie teknikash, të programuara për ta goditur vullnetin e një njeriu deri në pikën e thyerjes, duke rezultuar në një rrëfim ose duke ngjallur ndjenja të mungesës së shpresës. Në rastin e këtij të riu eritreas, rojet kishin interes jo vetëm për të marrë emrat e drejtuesve të tjerë të krishterë, por edhe për ta shkatërruar moralin e tij. Ata i treguan atij për mënyrat sesi mund të përkeqësohej dhimbja që ai po duronte, thjesht duke i përshtatur litarët ose duke shtuar objekte të mprehta në pikat ku ushtrohej presion. E gjitha kjo kishte për qëllim të shkaktonte më shumë dhimbje fizike, si edhe të krijonte një ndjenjë më të madhe alarmi tek i riu. “Nëse mendon se kemi bërë më të keqen që dimë, - i thoshin rojet, - e ke gabim. Ka shumë më tepër gjëra që mund të të bëjmë. Mendo për këtë.”

Përgatitja për përndjekje të dhimbshme

Pastori Riçard Vurmbrand, si jude, vuajti nën pushtimin nazist të Rumanisë gjatë Luftës së Dytë Botërore dhe kishte këto gjëra për të thënë rreth përvojës së tij në vazhdimin e punës së kishës nën kundërshtim domethënës:

Ata kohë nën nazizmin patën një avantazh të madh. Ato na treguan se rrahjet fizike mund të duroheshin dhe se shpirti njerëzor me ndihmën e Perëndisë mund t’u mbijetojë torturave të tmerrshme. Ato na mësuhan teknikën e punës

Torturë gjatë udhës

së ishte kristiane, e cila ishte një përgatitje për një sprovë edhe më të keqe që do të vinte—një sprovë që ishte aty përpara nesh.³⁹

Kohët që ishin gati për t'u ardhur atyre ishin ditët e sundimit komunist, dhe pastori Vurmbrand kërkoi t'i përgatiste të krishterët në vendin e tij për përndjekjen që ai parashikoi se do të vinte. Ai e ndjeu se kisha në Rumani nuk ishte e përgatitur mirë për të vuajtur, prandaj ai dhe gruaja e tij, Sabina, luteshin shpesh që Perëndia jo vetëm t'i përgatiste për të vuajtur, por ta bënte këtë në një mënyrë që do t'i sillte lavdi Atij. Ata të dy u lutën që jetët e tyre të dëshmonin për dashurinë e pabesueshme të Perëndisë dhe për fljimin e mrekullueshëm të Birit të Tij për ta liruar botën prej skllavërisë së saj ndaj mëkatit. Nëse dhimbjet fizike mund të duroheshin, atëherë patjetër që Perëndia mund t'i përdorte ato si mundësi për të dëshmuar.

Kur fliste për torturën, pastori Vurmbrand deklaronte troç se ajo ndonjëherë mund të ishte tej mase e dhimbshme dhe se kërcënimi se mund të përballeshe me një dhimbje të tillë nganjëherë ishte dobësues. Prej kësaj përvoje, ai dha mësimin se të krishterët duhej të përgatiteshin fizikisht, mendërisht dhe, më e rëndësishmja, shpirtërisht, për të duruar atë që ai e cilësoi si “testin e torturës.”

Të krishterët që i kanë mbijetuar kohës që kanë kaluar në burg, që të gjithë, dëshmojnë për pikërisht atë fakt: nevojën për të qenë i përgatitur. Megjithatë, është e kuptueshme se nuk mund të përgatiten si duhet për diçka që ata nuk e kuptojnë plotësisht.

Në Iran, Marziye Amirizade (Marziyeh Amirizadeh) u arrestua bashkë me miken e saj Marjam Rostampur (Maryam Rostampour), më 5 mars 2009, dhe u akuzuan zyrtarisht për veprimtari kundër qeverisë. Këto veprimtari “të paligjshme” kishin të bënin me shpërndarjen e Biblave kudo nëpër Iran, gjë për të cilën ato u

³⁹ Richard Wurmbrand, *Tortured for Christ*, 13.

Vështirësi gjatë udhës

dërguan në *Burgun e Evinit*, i famshëm për trajtimin e ashpër që u bën të burgosurve, ku ato qëndruan për 259 ditë. Detajet e historisë së tyre mund të lexohen në librin e tyre, *Rob në Iran (Captive in Iran)*.

Gjatë një interviste me Sem Jegnazar (Sam Yeghnazar), Presidenti i *Shërbesave Elam* (Elam Ministries), Marzijos dhe Marjemit iu bë një pyetje interesante. Myslimanët që konvertohen në krishtërim në Iran mund të akuzohen për apostazi, gjë që mbart dënimin me vdekje. Kur u pyetën nëse ato kishin frikë ndonjëherë se do të ekzekutoheshin, përgjigjja e Marzijos tregon se edhe pse dikush mund të jetë i përgatitur, frika është një emocion i fortë kur kërcënimin bëhet shumë real:

Përpara burgut, ne flisnim për ekzekutimin, por kur ishin të burgosura dhe përjetuam frikën e ekzekutimit—mënyra jonë e bisedimit ndryshoi. Natën e parë fare kur u arrestuam, kur ata na kërcënuan, ne ishim vërtet të trembura. Ne kurrë nuk e kishim përfytyruar se do të ishim kaq shumë të frikësuar; kishim folur më përpara për këto gjëra. Por atmosfera atje dhe ajo që na ndodhi neve na trembi përtej pritshmërive tona. Na mbyllën në një dhomë të errët dhe të ndyrë dhe u paralizuam nga frika. Ne mund ta shihnim frikën në fytyrat e njëra-tjetrës. Ne u lutëm dhe ajo që na qetësoi ishte prania e Perëndisë dhe paqja që Ai na dha.⁴⁰

Komenti i Marzijos na tregon parimin themelor se durimi i torturës nuk varet nga aftësia jonë për ta përballuar ose nga të qenit i guximshëm dhe sfidues përballë kundërshtimit prej të paperëndishmëve. Fuqia e vërtetë e të krishterit të përndjekur ndodhet te dashuria besnike dhe e qëndrueshme e Perëndisë, i cili ecën bashkë me fëmijët e Tij përmes çdo prove. Kjo prani e

⁴⁰ "Iranian Prisoners Maryam and Marziehs First Interview Since their Release," OpenDoors, July 13, 2011 <tinyurl.com/t2sprwf>.

Torturë gjatë udhës

prekshme e Perëndisë na sjell ngushëllim në kohët e përndjekjes sonë, një shijim paraprak të kohës kur Ai do të fshijë çdo lot prej syve tanë dhe ne do të jemi me Të përgjithmonë.

I bekuar qoftë Perëndia dhe Ati i Zotit tonë Jezus Krisht, Ati i mëshirave dhe Perëndia i çdo ngushëllimi, që na ngushëllon në të gjitha pikëllimet tona, me qëllim që ne të jemi në gjendje t'i ngushëllojmë ata që ndodhen mes çdo lloj pikëllimi me ngushëllimin me të cilin ne vetë u ngushëlluam prej Perëndisë. Sepse, ndërkohë që ne marrim pjesë me bollëk në vuajtjet e Krishtit, po ashtu përmes Krishtit ne marrim pjesë edhe në ngushëllim. (2 Korintasve 1:3–5)

Nëse përpiqemi ta gjejmë kënaqësinë në çfarëdolloj burimi tjetër, më në fund do të zhgënjehemi nga shtëpitë tona të ndërtuara mbi rërën që lëviz dhe nuk do të gjejmë lehtësim prej frikërave që na plagosin mendjet. Kur ndodhin këto gjëra, ne u besojmë dredhive të armikut tonë e jo Atij që e mposhti atë.

Kur përballemi me probabilitetin e përndjekjes, ne nuk duhet ta lejojmë frikën të na vjedhë ngushëllimin dhe shpresën që kemi në Krishtin. Reflektoni sërish mbi premtimet e Perëndisë. Ato janë po aq të vërteta në kohët e paqes, sa janë edhe në kohët e mundimit:

Kush do të na ndajë nga dashuria e Krishtit? A mos vallë mundimet apo ngushtica, përndjekja apo uria, të zhveshurit apo rreziku, apo shpata? Siç është shkruar:

“Për shkakun tënd ne po vritemi gjithë ditën; po konsiderohemi si dele për t'u therur.”

Jo, në të gjitha këto gjëra ne jemi më shumë se fitimtarë përmes atij që na deshi ne. Sepse jam i bindur se as vdekja, as jeta, as engjëjt, as sundimtarët, as gjërat e tanishme, as

gjërat që do të vijnë, as pushtetet, as lartësia ose thellësia, asnjë gjë tjetër në të gjithë krijimin, nuk do të jetë në gjendje të na ndajë prej dashurisë së Perëndisë në Krishtin Jezus, Zotin tonë. (Romakëve 8:35–39)

Vëzhgimi i torturës në jetën e Jezusit

Tani që po shkruaj këtë kapitull është Pashka, një kohë kur për vuajtjet e Krishtit reflektojmë me trishtim dhe nderim sepse ishte Jezusi Ai që pagoi dënimin për mëkatet tona.

Sigurisht që ai i ka mbartur brengat tona dhe i ka marrë përsipër pikëllimet tona; megjithatë ne e konsideruam atë të goditur, të rrahur prej Perëndisë dhe të vuajtur. Por ai u shpua për shkeljet tona; ai u shtyp për paudhësitë tona; përmbi të ishte ndëshkimi që na solli paqen, dhe prej plagëve të tij ne u shëruam. Ne të gjithë, si delet, kemi humbur rrugën; ne jemi kthyer—gjithsecili—në rrugën e vet; dhe ZOTI ka vënë mbi të paudhësinë e të gjithëve ne. (Isaia 53:4–6)

Secila nga të katër përmbledhjet e Ungjijve na jep një këndvështrim të veçantë për ngjarjet që shpunë në kryqëzimin e Jezusit. Duke bashkuar secilin rrëfim, ne e dimë se pas arrestimit të Jezusit, Ai u çua që të dilte përpara Pilatit, qeveritarit romak. Pilati u përpoq të ndërmjetësonte mes Jezusit dhe akuzuesve të tij, por përpjekjet e tij u penguan prej një Jezusi që rrinte i heshtur e një turme të etur për gjak. Pasi dështoi në përpjekjet e tij për ta shfajësuar Jezusin, përpjekja përfundimtare e Pilatit për ta liruar Atë ishte t’u ofronte njerëzve të zgjidhnin mes lirimit të një kriminelit famëkeq e të rrezikshëm, ose Jezusit që ishte akuzuar se ishte një profet i remë dhe blasfemues. Për habinë e Pilatit,

Torturë gjatë udhës

verdikti u përcaktua kur turma e etur për gjak kërkoi që t'u lironte Barabanë në vend të Jezusit.

Baraba, një bandit i dënuar, u lirua që të kthehej përsëri në gjirin e komunitetit, i cili jo shumë kohë më parë, kolektivisht, kishte marrë frymë lirisht që ai ishte arrestuar. Çfarë po mendonin këta njerëz?

Pilati u përpoq ta qetësonte turmën e çmendur duke ua dorëzuar Jezusin ushtarëve të tij të egër që ta fshikullonin.

Kështu që Pilati, duke dashur ta kënaqte turmën, ua lloi atyre Barabanë, dhe pasi e kishte fshikulluar Jezusin [një dënim gjyqësor romak, që përfshinte rrahjen e ashpër me një kamxhik të shumëfishtë, që përmbante copëza kockash e metali mes fijeve të litarëve], ai e dorëzoi Atë për t'u kryqëzuar.

Dhe ushtarët e larguan atë për ta shpënë brenda pallatit (domethënë, te selia qeveritare), dhe ata e thirrën të mblidhej i gjithë batalioni. Dhe ata e veshën atë me një rrobë të purpurt, dhe duke përdredhur një kurorë me gjemba, ia vunë mbi kokë atij. Dhe pastaj nisën ta përshëndesin atë duke i thënë: “Nderime, Mbreti i Judenjve!” Dhe e godisnin në kokë me një kallam, e pështynin, dhe gjunjëzoheshin përpara tij për ta nderuar. Dhe pasi e kishin tallur, ia hoqën mantelin e purpurt dhe e veshën me rrobat e veta. Dhe e nxorën përjashta që ta kryqëzonin. (Marku 15:15–20)

Prej përmbledhjeve historike ne mësojmë se Pilati kishte shumë përbuzje për popullin jude dhe për drejtuesit e tyre fetarë; por në fund, për ta kënaqur hordhinë e tërbuar dhe për të mbajtur paqen në krahinën e tij, ai e dërgoi Jezusin që të kryqëzohej. Jezusi u nxor përjashta dhe u detyrua ta mbartte kryqin e Tij deri tek vendi ku Ai do të ekzekutohej. Ngaqë ishte rrahur aq egërsisht, Ai përfundimisht u rrëzua nga pesha e kryqit. Ushtarët, nga frika

Vështirësi gjatë udhës

se mos Jezusi vdiste përpara sesa ta kryqëzonin, morën një burrë nga turma që ta mbartte kryqin për Të.

Ata ecën deri në skajin e qytetit dhe mbërritën në Golgota, që gjithashtu quhet edhe “Vendi i Kafkës.” Atje ata e gozhduan Jezusin në kryq, mes dy vjedhësve që gjithashtu ishin dënuar për t’u kryqëzuar atë ditë. Teksa Jezusi rrinte i varur atje që ta shihnin të gjithë, fyerjet vazhdonin—talljet, abuzimi verbal dhe shpifjet. Njerëzit nuk ngopeshin dot. E lehtë ta shkelmosh dikë kur është përtokë.

Në atë vend vdekjeje që ishte shpirtërisht i errët dhe i mjerë, krejt larg syve të të gjithë të pranishmëve, po agonte një dritë. Nuk ishte një ushtri engjëjsh që po vinin ta shpëtonin Zotin e tyre; përkundrazi, po shndrinte një dritë në zemrën e një vjedhësi. Edhe atje, në situatën më dëshpëruese, përmes gjithë abuzimit, vrazhdësisë, dhimbjes e mjerimit, një kriminel që po ekzekutohej pranë Jezusit hapi sytë dhe për herën e parë kapi një dritë shprese. Me atë që mund të kishte qenë një nga frymëmarrjet e tij të fundit, vjedhësi i dënuar i kthehet Jezusit dhe, me pendim të sinqertë, i kërkon Zotit të kujtohet për të kur Ai të hyjë në mbretërinë e Perëndisë. Ky burrë i pashpresë, dikur i humbur në mëkat dhe tani duke paguar çmimin për jetën e tij si kriminel, e dalloi “Dritën që shkëlqen në errësirë,” dhe u shpëtua.

“Sepse Perëndia e deshi aq shumë botën, saqë ai dha të vetmin Bir të tijin, që kushdo që beson në të të mos humbasë, por të ketë jetën e përjetshme. Sepse Perëndia nuk e dërgoi Birin e tij në botë për ta dënuar botën, por që bota të mund të shpëtohej përmes tij. Kushdo që beson në të nuk dënohet, kurse kushdo që nuk beson është dënuar tashmë, ngaqë nuk ka besuar në emrin e të vetmit Bir të Perëndisë. Dhe ky është gjykimi: drita erdhi në botë, dhe njerëzit deshën errësirën më tepër se dritën, për shkak se veprat e tyre ishin të këqija. Sepse kushdo që bën gjëra të

Torturë gjatë udhës

liga e urren dritën dhe nuk vjen tek drita, që veprat e tij të mos ekspozohen. Kurse kushdo që bën atë që është e vërtetë, vjen tek drita, që të duket qartë se veprat e tij janë kryer në Perëndinë.” (Gjoni 3:16–21)

Historia e Amitit vazhdon

“Baba, - e ndërpreu Rafi, - duhet të ketë qenë sfiduese të rrije i qetë dhe me paqe, pa e ditur se çfarë do të të ndodhte në vazhdim ose duke pyetur veten sesi do t’ia bënim unë dhe mamaja, ndërkohë që ti ishte në burg.”

“Po, Rafi, ke të drejtë. U shqetësova vërtet për ty dhe mamane, dhe luftoja fort për të gjetur paqe, kur mendoja për këto gjëra, - pohoi Amiti. - Koha është e ndryshme në burg, dhe është e vështirë ta dish sesi kalojnë orët, duke e bërë të vështirë matjen. Me raste, përjetoja valë paniku kur e humbja ndjesinë e kohës që kisha kaluar në qeli. Kisha shumë dhimbje dhe isha i shterur nga energjitë për shkak të stresit të vazhdueshëm dhe ulje-ngritjeve emocionale, dhe pyesja veten kur do kisha mundësi ta shihja përsëri familjen time. *Kush do t’i tregojë Evës ku ndodhem? A do ta marrë vesh Eva çfarë ndodhi? A do të vijë ndonjë të më kërkojë?* Unë bëra të vetmen gjë që dija ta bëja—të lutesha. Ula kokën, i mbylla sytë, dhe u përqendrova tek i Vetmi që e dija se mund të më ndihmonte mua përmes kësaj periudhe.

Fusha e misionit në burg

“Koha ime e zgjatur në lutje më solli kaq shumë paqe, sa që rashë në një gjumë të qetë. Kur u zgjova, pashë anembanë, dhe për herë të parë vura re burrat e tjerë që ishin në dhomë me mua; ishin pesë burra për të qenë i saktë. Unë nuk e dija pse

ishin burgosur ata; por mund të përpiqesha të miqësohesha me këta pesë burra. Fryma e së Vërtetës ishte me mua dhe do të më ndihmonte të dëshmoja për Krishtin, të cilit i shërbeja. Në fund të fundit, unë ungjilltar isha, qoftë në burg, qoftë në liri. Të qenët nga kjo anë e brendshme e portës së burgut nuk e ndryshoi këtë fakt. Teksa reflektova për këto mendime, brenda meje u rrit një ndjenjë urgjence. Unë nuk e dija për sa kohë do të ishin këta të burgosur me mua në këtë qeli, kështu që nisa të ndaja arsyen për shpresën që kisha, madje edhe në këtë vend të tmerrshëm.

“Dy burra përnjëherësh u egërsuan me mua dhe donin të më rrihnin. Ata u ndalën prej tre të tjerëve që donin ta dëgjonin atë që kisha për të thënë. ‘Çfarë tjetër mund të bëjmë në këtë vend? - i qortuan ata. - Lëreni burrin të flasë.’ Teksa po flisja, unë nuk e vura më re qelinë ku isha ose kushtet që kisha përreth meje. Kur na shërbyen ushqimin, unë isha aq i zënë duke folur, sa që u thashë të tjerëve ta hanin pjesën time.

“Burrat bënë shumë pyetje dhe jo të gjitha për Biblën, - shpjegoi Amiti. - Ata ishin kureshtarë për historinë time dhe për atë që mund të kisha bërë, që katandisa në këtë burg bashkë me ta. Cili ishte krimi im? Unë u tregova se krimi im ishte ajo gjë që po bëja me ta—u tregoja të tjerëve për Perëndinë e dashurisë, i cili donte që njerëzit të ktheheshin tek Ai.

“Njëri nga burrat tundi kokën, duke menduar se me siguri unë duhej të kisha bërë ndonjë krim tjetër. Nuk kishte fare kuptim për të që unë të përfundoja në burg thjesht sepse po tregoja histori prej një libri që quhej Bibël.

“E megjithatë, ja ku jam, - i thashë. - Por jam falënderues sepse atë që Satani e mendoi për të keq, Perëndia e ka kthyer për të mirë. Një tjetër pyeti ç’e mirë mund të dilte prej kësaj, dhe unë i thashë: ‘Unë jam lejuar ta ndaj Fjalën e Perëndisë me ju.’

“Unë prita për shumë javë përpara se të më nxirrnin nga qelia, dhe mendova se kjo ishte për të më marrë sërish në pyetje. Gjatë asaj kohe, shtatë burra të tjerë kishin ardhur të rrinin tek qelia

Torturë gjatë udhës

ime, përpara se të lëvizeshin për në një vend tjetër. Unë isha në gjendje ta ndaja me secilin prej atyre burrave historinë e bukur të Jezusit. Teksa burrat largoheshin, unë nuk e dija nëse ata e besuan mesazhin e dashurisë së Perëndisë për ta, por pothuajse gjithsecili prej tyre që u largua nga qelia vërtet dukej paksa më ndryshe. ‘E mbolla farën, Atë. Lutem që Ti t’i ujitësh e t’i ushqesh farat e mbjella, dhe që ato të bien në tokë të mirë.’

“Rafi, - tha Amiti duke e parë të birin në sy. - Gjërat që durova unë në atë vend nuk duhet t’i ndodhin kurrë asnjë qenieje njerëzore. Një roje pati thënë se ai do të më detyronte që t’i jepja informacionin që i duhej. Unë e dija se kjo do të thoshte që do të më duhej të duroja shumë dhimbje dhe unë gjithnjë lutesha që Zoti do të më ndihmonte të mos i tradhetoja ata që po bënin punën e Tij.

“Rrahjet ishin të tmerrshme dhe shpesh ndodhnin natën. Ata vinin e më zgjonin nga gjumi, më zvarritnin për tek ‘dhoma e rrahjes,’ ku më fshikullonin pa pushim, duke më thënë se po t’u jepja emrat që kërkonin, tortura do mbaronte.

“Dhe, nëse mendon se rrahjet ishin të këqija, prit të dëgjosh për ushqimin. Isha i sigurt se i kishin bërë diçka ushqimit, ngaqë pasi haja më vinte për të vjellë. Shumë prej nesh besonim se ushqimi ishte i helmuar, dhe disa madje kishin dëgjuar se ata e thërmonin qelqin në cifla të imëta dhe e përzienin me orizin. Ne që të gjithë kishim probleme me stomakun në burg, por rojet e burgut nuk na lejonin të vizitoheshim te mjeku. Një roje tha se unë mund të merrja ndihmë mjekësore në rast se do të bashkëpunoja dhe do t’u jepja atyre informacionin që kërkonin prej meje.

“Këta oficerë ishin të vetëdijshëm se futja në mendje pak nga pak e ndjenjës së mungesës së shpresës ishte një torturë e lehtë që na e bënin në çdo kohë. Ata më thoshin se askush nuk merakosej për mua e as nuk kishte ardhur që të më kërkonte.”

“Po kjo nuk është e vërtetë, - tha Rafi duke qarë. - Ne u përpoqëm të të vizitonim sapo morëm vesh çfarë kishte ndodhur.

Vështirësi gjatë udhës

Të gjitha herët ne u refuzuam ose na thanë se ti nuk ishe atje. Në këtë mënyrë, ata na torturuan edhe ne.”

Amiti i mbylli sytë dhe tundi kokën. “Rojet nuk më thanë kurrë se ju erdhët. Dëshpërimi, ai armiku i lig i secilit të burgosur, më pëshpëriste në vesh, duke më thënë të ikja nga kjo botë sepse askush nuk e çante kokën për mua. Nganjëherë netëve më plagosnin këto mendime dhe zgjohesha pa ditur ç’të bëja, përveçse t’i thërrisja Jezusit. Gjithçka që mund të të them ty, Rafi, është se Ai ishte besnik. Kur mendoja se nuk mundesha dot të duroja më, gjeja hirin për të përballuar edhe një ditë tjetër. Shumë herë, në qelinë time vinte ndonjë i ri që nuk e njihte Shpëtimtarin. Unë e falënderoja Zotin për një mundësi tjetër për të dëshmuar, por ajo që ishte më e rëndësishme ishte se e dija se kisha një qëllim. Perëndia prapëseprapë po më përdorte mua.

“Torturat ishin përtej çdo lloj dhimbjeje që unë e përfytyroja si të mundshme; edhe tani, kur mendoj për to unë dridhem. Prapëseprapë, prania e Perëndisë ishte kaq reale në ato çaste, sa që dhimbja dukej e zbehtë në krahasim me të. Unë e dija se, për çfarëdolloj arsyeje, isha saktësisht atje ku duhej të isha. Kur kthehesha prapa në mendime deri tek arrestimi im dhe pyesja veten çfarë mund të kisha bërë ndryshe, unë e dija se arrestimi im ishte i gjithi pjesë e historisë së Perëndisë. Unë kisha rolin tim për të luajtur dhe, përmes të gjithë atyre gjërave, kuptova se teksa i urreja tërë ato gjërat e tmerrshme që duronte trupi im, shpirti im prapëseprapë mund të ishte i lirë.”

Rafi ia hodhi sytë të atit, i cili ishte plakur shumë gjatë kohës së tij në burg, dhe me lotët që i rridhnin faqeve e përqafoi atë. “Unë rrëfeja se në fillim fare isha i inatosur me Perëndinë, kur nisa ta kuptoj se ishe i arrestuar, - pranoi Rafi më në fund. - Unë nuk mund ta kuptoja përse Perëndia do të lejonte që im atë të mos ishte pranë meje për tërë ato vite. Në fund të fundit, im atë i shërbente Perëndisë, kështu që, përse Perëndia nuk u kujdes për të dhe nuk e liroi atë nga burgu? Pastaj mamaja më shpjegoi se

Torturë gjatë udhës

Perëndia po kujdesej për mua dhe se, edhe sikur ti të vriteshe në burg, të krishterët në të vërtetë nuk vdesin kurrë. Ata largohen nga kjo tokë për të qenë me Krishtin. Mamaja më tha që t'i besoja sovranitetit të Zotit. Pikërisht atë ditë ajo më tregoi një grusht me kartolina e letra. Ato gjëra kishin ardhur nga vendet e largëta, kur të krishterët e tjerë kishin dëgjuar se ti ishe në burg dhe ata po luteshin për ty—dhe për ne. Unë e pashë secilën letër dhe secilën kartolinë. Nuk ia kisha idenë çfarë thoshin, ngaqë ishin shkruar në një gjuhë tjetër, por në njëfarë mënyre ndjeva se ato ishin mesazhe nga Vetë Perëndia.”

“Unë *i ndjeja* ato lutje prej të gjithë atyre njerëzve, Rafi, - u përgjigj Amiti. - Besoj se në çastet e mia më të errëta, ishin ato lutje që më shpëtuan. Nuk mundem ta shpjegoj dot sesi, por thjesht e dija se dikush po lutej për mua në ato kohë.”

Të dy mes lotësh, Amiti dhe Rafi i ulën kokat dhe nisën ta falënderonin Perëndinë për sigurinë dhe kujdesin besnik në ato kohë të një nevojë të madhe. Ai ishte vërtet besnik dhe ia vlente t'i zije besë.

Të shkojmë pak më thellë

Pastori Riçard Vurmbrand shkroi një artikull me titullin “Përgatitja për Kishën e Fshehtë,” i cili shërben si një manual i rëndësishëm për t'u përdorur në terren prej cilitdo të krishterë që dëshiron të përgatitet për shërbim të perëndishëm dhe për të hasur kundërshtime gjatë Udhës.

Në këtë artikull, Riçardi shpjegoi se vuajtja nuk mund të shmanget në kishën e fshehtë, por që kjo dhimbje mund të minimizohet me anë të përgatitjes së duhur. Ai shtoi se kisha në Rumani nuk ishte përgatitur për të vuajtur deri në shkallën në të cilën vuajti, dhe për pasojë kisha nuk ishte aq efikase sa mund të kishte qenë nën sundimin komunist. Në thelb, ata mësuan

Vështirësi gjatë udhës

ndërkohë që ishin duke duruar, por do të kishte qenë shumë më mirë për kishën nëse do të kishte qenë më e përgatitur.

Po si mundet të përgatitet dikush? Shumë të krishterë që i takoj në vendet perëndimore thonë se ata as nuk e kanë idenë për vuajtjet që kanë duruar vëllezërit e motrat e tyre në vendet armiqësore ose kufizuese ndaj ungjillit. Si mundet dikush t'i kuptojë parimet e përgatitjes, kur as nuk jeton nën kërcënimin e përndjekjes?

Tashmë ju mund të keni arritur të kuptoni se asnjë i krishterë nuk është i përjashtuar prej përndjekjes, dhe se ajo nënkupton se çdo ndjekës i Krishtit jeton në një mjedis shtypës. Ajo që shumë prej nesh nuk ia dalim ta bëjmë është të kuptojmë treguesit se ne mund të mos jemi aq të lirë sa mendojmë. Të arrestohesh, të burgosesh, të rrihesh ose të torturohesh mund të mos jenë kërcënime që i hasim në vendin tonë, por a jeni bërë pa e ditur i pandjeshëm ndaj presioneve të tjera që e minimizojnë aftësinë tuaj për ta përmbushur Porosinë e Madhe? Cili është reagimi juaj ndaj këtyre presioneve? A dorëzoheni, a e trajtoni si normale një gjë të tillë dhe jetoni një jetë të krishterë sekrete? A e pranoni faktorin e përndjekjes në jetën tuaj dhe, duke bërë këtë, kërkoni ta kuptoni sesi të përgatiteni, përmes drejtimit të Frymës së Shenjtë, për t'u përballur me të kokë më kokë?

Unë besoj se, si të krishterë perëndimorë, jo vetëm që ne kemi dështuar në artin e parashikimit të strategjive të armikut, kur vjen puna tek të jetuarit e besimit tonë, por edhe kemi qenë mashtruar për të besuar se në kulturën tonë, bota është miqësore ndaj të krishterëve. Nuk është për t'u habitur që ne rrëqethemi vetëm kur e mendojmë se po torturohemi ose po rrihemi ngaqë e duam Jezusin. A e kemi lejuar frikën e vuajtjes që t'i ushqejë frikërat tona ndaj së panjohurës deri në një shkallë të tillë sa mendimi i përballjes me dhimbjen ose i durimit të saj e trondit dashurinë tonë për Jezusin?

Tek *Besimi Që Duron (Faith That Endures)*, Ronald Bojd-MakMillën (Ronald Boyd-MacMillan) shkruan se “të krishterët

Torturë gjatë udhës

e përndjekur nuk tundohen me iluzionin se bota është aktualisht një vend miqësor që nuk e ka problem që ne identifikohemi me Krishtin. Për ta bota është e pamaskuar në armiqësinë e saj ndaj Krishtit.”⁴¹

Siç e kemi zbuluar, armiqësia ndaj Krishtit mund të jetë po aq e hapur sa një goditje me grusht në fytyrë, ose aq dinake sa një puthje tradhtie.

Dikur takova një pastor që ishte shpërngulur në Kanada prej Egjiptit. Ai më tha se kur erdhi në Kanada ishte i ngazëllyer që mund ta predikonte ungjillin haptas. Natyrisht që ai e dinte se kanadezët jo vetëm që ishin të lejuar të adhuronin lirshëm, por ata kishin mundësinë që ta ndanin besimin e tyre publikisht me të tjerët dhe të mos kishin frikë se mos burgoseshin ose torturoheshin. Sytë e tij ndriçonin kur më tregoi për vizionin e tij të madh që të trokiste në çdo derë në lagjen e tij të re për të ndarë ungjillin dhe pastaj, kur të kishte përfunduar atje, të lëvizte për në lagjen tjetër. Ky burrë ishte gati që të trokiste në çdo derë në Toronto!

Me të ardhur, ai gjeti një kishë dhe u takua shpejt me pastorin, të cilit i shpjegoi pasionin e tij për të arritur të humburit dhe dëshirën e tij për të punuar me kishën për të ungjillëzuar komunitetin. Me ndihmën e Zotit, ai donte të sillte shumë besimtarë të rinj në kishë. Pyetja e tij për pastorin ishte nëse kisha ishte e gatshme t'i pranonte të kthyerit e rinj në besim.

Optimizmi i tij mund të dukej disi arrogant, por për këtë kanadez të ri, që kishte sjellë shumë njerëz tek Zoti kur kishte qenë në Egjipt, çfarë do ta pengonte që të ndodhte kjo në Kanada, ku kishte më tepër liri për ta ndryshuar fenë pa asnjë ndëshkim ose dënim?

Për habinë e tij, pastori iu përgjigj shumë ftohtë idesë së tij për të arritur komunitetin e tij për Krishtin dhe e këshilloi që t'i

⁴¹ Boyd-MacMillan, *Faith that Endures*, 323.

Vështirësi gjatë udhës

frenonte planet e tij. Arsyeja që iu dha nga pastori ishte se, si qytetar i ri, atij i duhej kohë të integrohej, të njihej me kulturën e re ku po jetonte dhe me mentalitetin e kanadezëve. Sapo të kishte kaluar të paktën një vit me këtë në fokus, arsyetoi pastori, atëherë po, patjetër, ai mund të shkonte e të bënte dishepuj.

Pastori i mëparshëm nga Egjipti më pa me lot në sy dhe më tha: “Kjo ishte para pesë vitesh, vëlla, dhe e di çfarë? Unë nuk kam trokitur në as edhe një derë të vetme.”

Si ka mundësi që një pastor me pasion për ungjillizimin, që ishte i gatshëm ta rrezikonte jetën e tij në Egjipt për hir të ungjillit, do të vinte në një vend si Kanada dhe do t’i thuhej të heshte, të mos ishte më i gatshëm të rrezikonte? Përndjekja në Egjipt ishte e qartë haptazi, dhe si e tillë, ai mund të hartonte strategji që do ta ndihmonin për të ungjillëzuar, por edhe të përgatitej për ditën kur mund të kapej. Kisha e tij në Egjipt fliste shpesh për punën e ungjillëzimit, si dhe për pasojat në punën e tyre. Me të ardhur në Kanada, ai nuk ishte përgatitur për t’u përballur me presionin e fshehtë, por dobësues, përbrenda kulturës kanadeze, që e shkurajonte ungjillëzimin. Më e rëndësishmja, ai nuk ishte gati për një kishë që nuk pajiste dhe nuk i nxiste anëtarët e saj që t’i arrinin të tjerët me mesazhin më të madh që duhej treguar ndonjëherë. Ai ndihej sikur ishte vetëm fare.

“Të krishterët këtu në Kanada, - më tha ai, - kanë qejf të bëjnë vepra të mira në komunitetin e tyre, por ngurrojnë të ndajnë ungjillin. Ata besojnë se ‘predikimi’ i tyre janë veprat e mira që ata bëjnë për të tjerët, dhe se veprat do të flasin në vend të tyre. Ata e kanë gabim. Ata duhet t’i bëjnë që të dyja.”

Nëse përqendrohemi vetëm në aspektet e përndjekjes që na bëjnë të trembemi, ne nuk do t’ia dalim mbanë të shohim qëllimet më të larta të Perëndisë në mes të vuajtjes. Në vend të kësaj, ne kërkojmë t’i izolojmë jetët tona të krishtera prej rreziqeve, qofshin ato reale ose të perceptuara.

Torturë gjatë udhës

Amiti mund të kishte vepruar për të qenë më i sigurt pas kthimit të tij në besim. Ai mund të kishte zgjedhur ta jetonte jetën e tij si besimtar sekret në bashkësinë e tij. Jeta do të kishte vazhduar si zakonisht, dhe ai mund ta kishte adhuruar Perëndinë i qetë në vendet e izolimit. Megjithatë, diçka përbrenda Amitit e dinte se, kur Jezusi e thirri atë që të vinte e ta ndiqte, rruga përpara tij nuk do të ishte domosdoshmërisht një rrugë e sigurt. Në fund ajo e shpuri atë, ashtu si edhe Shpëtimtarin tonë, në një qeli burgu, ku ai u përball me rrahje e torturë. Teksa reflektonte për udhëtimin e tij, ai gjithashtu e shihte qartë dorën e Perëndisë që po e drejtonte përmes vendeve të rrezikshme. Pavarësisht nga beteja gjithnjë e pranishme me frikën, Amiti ishte i mbushur me një forcë që i vinte prej Frymës së Shenjtë, që e fuqizonte atë për të vazhduar ta ndiqte Shpëtimtarin e tij.

Nëse thirremi për të vuajtur, ne mund të jemi plotësisht të sigurt se do të shpërblehemi për çdo dhimbje dhe do të bekohemi për çdo lot. Nën ne do të jenë Krahët e Përrjetshëm dhe përbrenda nesh do të jetë siguria e thellë se jemi në paqe me shpirtrat tanë. Asnjë gjë nuk mund të na ndajë prej dashurisë së Perëndisë—as vdekja, as jeta, as lartësia, as thellësia, as ndonjë tjetër krijesë.

Kjo është një botë e madhe e vjetër, dhe është përplot me vendbanime të errësirës, por askund në gjithë këtë hapësirë të madhe nuk ka asgjë prej së cilës një i krishterë i vërtetë duhet të frikësohet. Sigurisht që një i krishterë i pushtuar nga frika nuk e ka shqyrtuar kurrë mbrojtjen e tij ose të saj.

Një kishë e goditur nga frika nuk mund ta ndihmojë një botë të trembur. Ne që jemi në vendin e fshehtë të sigurt duhet të nisim të flasim e të sillemi si të tillë. Ne, më shumë se të gjithë ata që banojnë në tokë, duhet të jemi të qetë, plot shpresë, me gjallëri e të gëzuar. Ne kurrë nuk

do ta bindim botën e trembur se ka paqe te Kryqi, nëse ne vetë vazhdojmë të shfaqim të njëjtat frikëra si ata që nuk e shpallin veten të krishterë.⁴²

— A. W. Tozer

Zbatimi

Si fillon madje dikush që të përgatitet për torturën? Njeriu përgatitet për torturën në të njëjtën mënyrë që përgatitet për përndjekjen. Në ndërveprimet e mia me shumë të krishterë të përndjekur, kur i pyeta sesi ishin në gjendje ata që t'i duronin rrahjet e torturat, ata tundnin kokat dhe thoshin se nuk do të mund ta kishin bërë një gjë të tillë me forcën e tyre.

Gjithsesi, ka gjëra që ne sot mund t'i bëjmë për t'u përgatitur. *Libri i Martirëve nga Foks (Foxe's Book of Martyrs)* është një vend i duhur për të filluar të mësojmë nga ata që rezistuan dhe dolën fitimtarë në çastet e krizave të tyre. Shumë veta nuk do ta pëlqejnë këtë libër sepse e shohin sikur ai flet vetëm për vuajtje dhe vdekje groteske. Unë ju rekomandoj që ta lexoni secilën histori nën një dritë të re—në të cilën fitorja gjendet përmes mposhtjes.

Sugjerim: Lexoni Psalmet dhe përfshijini ato në jetën tuaj të lutjes.

⁴² Tozer, *This World: Playground or Battleground?*, 8.

Kapitulli nëntë

Martirizim gjatë rrugës

Kush do të na ndajë nga dashuria e Krishtit? A mos vallë mundimet apo ngushtica, përndjekja apo uria, të zhveshurit apo rreziku, apo shpata? Siç është shkruar: “Për shkakun tënd ne po vritemi gjithë ditën; po konsiderohemi si dele për t’u therur.” Jo, në të gjitha këto gjëra ne jemi më shumë se fitimtarë përmes atij që na deshi ne.

Romakëve: 35–37

*Kur gara e shpejtë e jetës të përfundojë,
e puna e ftohtë e vdekjes pothuajse të jetë kryer,
ji pranë meje.*

*Shpëtimtar i bekuar, pastaj me dashuri hiqma
frikën e mosbesimin.*

O, ngrimë lart të sigurt, të çliruar e të lirë!

Rei Palmër (Ray Palmer), *Besimi im ngre sytë tek ti* (My Faith Looks Up to Thee)

Në vitet pas lirimt të Amitit nga burgu, kisha përjetoi rritje të pabesueshme. Nëse arrestimi i Amitit pati si qëllim t'i frenonte veprimtaritë e kishës, në fakt ai pati efektin e kundërt. Amiti ndihej si apostujt Pjetër e Gjon, të cilët qëndruan përpara këshillit të sundimtarëve, pleqve, dhe skribëve dhe deklaruan me guxim se ata nuk mund të vepronin ndryshe, përveçse të flisnin për të gjitha gjërat që kishin parë e dëgjuar ndërkohë që ishin me Jezusin. Brenda besimtarëve të kishës së Amitit u rrit guximi

Vështirësi gjatë udhës

dhe ata vazhduan t'u tregonin të tjerëve për Jezusin. Megjithatë, teksa kisha rritej, ajo përjetoi vështirësi e ndërlikime që kërkonin vëmendje të menjëhershme.

Sa për fillim, raporti i drejtuesve të trajnuar biblikisht krahasuar me numrin e të kthyerve në besim ishte rrezikshëm i ulët. Ishte nevojë e ngutshme t'u mësohej të kthyerve të rinj në besim rruga e Jezusit, ngaqë disa besimtarë të rinj po binin pre e filozofive të mësuesve të rremë që pretendonin se ishin të krishterë, por në të vërtetë ishin drejtues kulti që kërkonin t'i manipulonin besimtarët për përfitime financiare. Për shkak të mungesës së njohurive biblike, disa të kthyer të rinj në besim u çuan lehtësisht në rrugë të gabuar. Të gjitha kishat që njihte Amiti po punonin fort që të siguronin trajnim dishepullimi dhe që t'i pajisnin drejtuesit e rinj për t'i dishepulluar të tjerët. Ishte një detyrë e stërmadhe, por gjithashtu kaq shpërblyese kur shkonte mirë.

Amiti gjithashtu shqetësohej për mosmarrëveshjet dhe sherret që dëgjonte se po lindnin në kishë. Uniteti, një forcë që kishte qenë kaq e natyrshme kur filloi kisha në fshatin e tij, tani kërkonte një përpjekje serioze për t'u mbajtur. Ndërkohë që po rritej numri i kishave të mbjella prej denominacioneve të tjera në krahinën e tij, Amiti e shihte veten se po angazhohej më shumë në diskutimet për strukturën e kishës dhe pozicionimin doktrinar, dhe më pak në punën për t'i arritur të humburit. Madje edhe misionarët e huaj që dërgoheshin në zonë dukej sikur kapeshin në këto debate dhe i mësonin drejtuesit e kishave të tyre për aspektet e ndryshme të teologjisë që kishin përqafuar. Amiti e kuptoi nevojën për një teologji të shëndoshë dhe se kishat do të kishin pikëpamje të ndryshme, por a duhej që këto pikëpamje ta kërcënonin unitetin e kishës? Amiti mendohej shumë që të dinte sesi t'i baraspeshonte të dyja dhe i lutej Zotit që ta drejtonte kishën e Tij përmes këtyre çështjeve. Atij i dukej se, ndërkohë që po rritej kisha, ditët e thjeshta kur ai sapo kishte besuar kishin ikur tutje.

Martirizim gjatë rrugës

Përveç këtyre mundimeve, përndjekja po rritej ngaqë kisha po shtoej në numër. Nga njëra anë, kjo i dha shpresë Amitit se kisha akoma po dëshmonte për Jezusin dhe njerëzit po përgjigjeshin. Nga ana tjetër, kishte një nivel të intensifikuar kërcënimi për kishën, për drejtuesit e saj dhe për anëtarët e saj. Më shumë pastorë dhe ungjilltarë po arrestoheshin dhe disa po martirizoheshin për shkak të përkushtimit të tyre ndaj misionit të kishës.

Pavarësisht nga këto beteja, Amiti kishte shpresë dhe ishte i ngazëlluar teksa kisha përfshihej në veprimtari të reja përbrenda komunitetit. Një nga aktivitetet në terren që ata organizuan përfshinte dërgimin e skuadrave në një zonë që ishte shkatërruar nga përmbytjet. Ishte një mundësi e shkëlqyer për kishën e tij që të ishin shërbyes të mëshirës dhe t'u sillnin ngushëllim atyre që po vuanin. Ata po mbillnin farat për punën ungjillizuese ndërkohë që shërbenin për plotësimin e nevojave fizike. Pastori Xhoshua ishte i ngazëlluar për një mundësi të tillë që të ndihmonin një fshat në të cilin banonin disa njerëz që më përpara u kishin shkaktuar shumë probleme ungjilltarëve të tij. Ky fshat kishte mbetur rezistent ndaj ungjillit, por kur erdhën përmbytjet, ata e kërkuan pastor Xhoshuan për ndihmë.

Amiti kishte rregulluar një takim me pastor Xhoshuan për të diskutuar sesi t'i përgatitnin sa më mirë skuadrat që do ta ndërmerrnin këtë mundësi. Por pastor Xhoshua po vonohej. Sa më tepër që priste Amiti, aq më shumë mendonte ai sesa jashtë karakterit ishte kjo vonesë kaq e gjatë për pastorin e tij. Pastor Xhoshua zakonisht ishte shumë i përpiktë; kurdoherë që ai vonohej, gjithmonë merrte në telefon për t'u thënë atyre që po prisnin për të në çfarë ore pritej të mbërrinte ai. Amiti e kontrolloi sërish telefonin e vet për t'u siguruar se nuk e kishte humbur thirrjen e Xhoshuas ose tekstin prej tij. Nuk kishte njoftime për mesazhe të mbërritura.

Amiti nuk mund të priste më gjatë. Rrojtoria duhej të hapej së shpejti, dhe ngaqë Rafi do të bashkohej me skuadrën që do të

dërgohej në terren për të ndihmuar me përmbytjen, atij i duhej të punonte i vetëm në dyqan. Amiti u përpoq ta merrte në telefon pastor Xhoshuan, por thirrja e tij shkoi direkt te sekretaria telefonike. Ai i dërgoi një tekst ku i thoshte se i duhej të kthehej tek dyqani i tij, por do të ishte sërish i disponueshëm në mbrëmje, nëse Xhoshua dëshironte ta ndryshonte orarin e takimit.

Atë mbrëmje në shtëpi, Amiti i tha Evës për takimin në të cilin pastor Xhoshua nuk u paraqit. Edhe Eva e pranoi kjo ishte e pazakonshme, sidomos ngaqë Xhoshua nuk i ishte përgjigjur telefonatës së Amitit. Shqetësimi i tyre vazhdoi të rritej kur ai nuk ishte përgjigjur as kur ra nata.

Teksa Amiti u përpoq ta merrte sërish në telefon pastorin e tij, u dëgjua një trokitje në derën e tyre. Amiti dhe Eva morën frymë lirisht sepse ky duhej të ishte pastor Xhoshua që po vinte të shpjegohej. Kur hapi derën, ai u befasua që gjeti Omarin atje e jo pastor Xhoshuan. Gjëja që i alarmoi Amitin dhe Evën ishte shprehja plot dhimbje e fytyrës së Omarit. Ata e kuptuan në çast se kishte ndodhur diçka e tmerrshme. Eva i tha shpejt Omarit të hynte brenda në shtëpi teksa Amiti e drejtoi për t'u ulur tek një karrige. Ndërkohë që Omari po rrinte ulur në një gjendje që dukej shokuese, Eva shkoi të merrte pak ujë për mikun e tyre të shqetësuar.

Amiti, duke u ulur përballë Omarit, e pyeti butësisht mikun e tij të shtrenjtë: “Tregona se ku është pastori Xhoshua dhe pse u vonua. Pse nuk m'i ka kthyer telefonatat? Çfarë di ti? Të lutem na trego.”

Omari i ngriti sytë prej dyshemesë ku i mbante të fiksuar. “Ai... ka vdekur”, - belbëzoi Omari, përpara se të shpërthente në të qara plot pikëllim.

“Çfarë? Kush ka vdekur, Omar?” - pyeti Amiti i shkurajuar.

Omari nuk përgjigjej dot nga mallëngjimi dhe ishte akoma i tejmbushur me emocione. Eva nisi të dridhej, me lotët që i dilnin nga sytë, teksa Amiti mezi po e përmbante veten që të mos e

Martirizim gjatë rrugës

kapte Omarin nga supet e ta shkundte, deri sa t'u tregonte lajmin që ata po prisnin ta dëgjonin me ankth.

“Omar, të lutem tregona ç'ndodhi”, - u përgjërua Amiti.

“Pastori Xhoshua dhe Eliasi kanë vdekur”, - deklaroi Omari. Amiti dhe Eva panë njëri-tjetrin me mosbesim, përpara se ta kuptonin realitetin që pastori dhe mentori i tyre nuk ishin më me ta në këtë tokë.

Martirizimi

Vuajtje, flijim dhe vdekje për një parim ose për një çështje

Po të të vinin një pistoletë në kokë e të të thonin ta mohojë Krishtin, a do ta bëje?

E kam dëgjuar këtë skenar që paraqitet nga të krishterët perëndimorë kur diskutojnë temën e përndjekjes dhe martirizimit. Unë e kuptoj se kjo pyetje synon t'i sfidojë dëgjuesit për ta peshuar rëndësinë e besnikërisë së tyre ndaj Jezusit përmbi gjithçka tjetër që kjo botë ofron. Në fund të fundit, të krishterët që jetojnë në vendet ku mbështetet liria fetare zakonisht nuk duhet të mendojnë për këto gjëra, kështu që është mirë t'i sfidojmë ata me pyetje të tilla, apo jo?

Pyetja për gatishmërinë e dikujt për të vdekur për Jezusin zakonisht pasohet me shembuj të atyre që kanë zgjedhur vdekjen e martirit përmbi jetën e mohuesit. Ne mund t'i lexojmë disa nga këto përmbledhje në libra të tillë si *Libri i Martirëve të Foksit* ose *Enciklopedia e Re e Martirëve të Krishterë* (*New Encyclopedia of Christian Martyrs*) nga Mark Uater (Mark Water) dhe të jemi edhe të frymëzuar, edhe të shqetësuar nga ajo që rrëfen historia në ato faqe. Më lejoni ta shpjegoj duke treguar

njërën nga historitë e mia të preferuara për martirizimin bashkë me rrjedhën e mendimeve të mia kur e lexova dhe e përpunova për herë të parë.

Një qytetar i Venecias, Antoni Riçeti (Anthony Ricetti), që ishte kapur si protestant, u dënua me mbytje në mënyrën që e kemi përshkruar tashmë. [I burgosuri kishte një zinxhir hekuri, që kalonte përmes një guri të madh të lidhur fort pas trupit të tij. Pastaj ai vendosej i shtrirë me fytyrën lart përmbi një dërrasë dhe çohet mes dy varkave deri në një distancë të caktuar në det; pastaj dy barkat ndaheshin dhe ai fundosej deri në fund të detit prej peshës së gurit.] Disa ditë përpara kohës së caktuar për ekzekutimin e tij, i biri shkoi ta takonte dhe iu lut atij që të mohonte besimin e tij, me qëllim që të shpëtonte jetën e vet dhe ai vetë të mos mbetej pa baba. Këtyre gjërave i ati iu përgjigj: “Një i krishterë i mirë është i detyruar të heqë dorë jo vetëm nga sendet e fëmijët, por edhe nga vetë jeta, për lavdinë e Shpëtimtarit të tij; prandaj jam i vendosur që të sakrifikoj gjithçka në këtë botë kalimtare, për hir të shpëtimit në një botë që do të zgjasë në përjetësi.”

Edhe zotërinjtë e Venecias i dërguan fjalë se nëse ai do ta përqafonte fenë katolike të Romës, ata jo vetëm që do t’i falnin jetën, por do të paguanin edhe kredinë që ai kishte marrë për një pronë të konsiderueshme të tijën dhe do t’ia dhuronin atij. Megjithatë, edhe për këtë ai nuk ra dakord të pajtohej, duke u dërguar fjalë fisnikëve se ai e vlerësonte shpirtin e tij më tepër se gjithçka tjetër; dhe kur iu tha se një tjetër i burgosur, me emrin Francis Sega, kishte hequr dorë prej besimit të tij, ai u përgjigj: “Në e pastë braktisur Perëndinë, më vjen keq për të; por sa për mua, unë do të vazhdoj me vendosmëri në detyrën time.” Duke parë se të gjitha përpjekjet për ta bindur atë ta mohonte besimin e tij

Martirizim gjatë rrugës

rezultuan pa efekt, ai u ekzekutua sipas dënimit të tij, duke vdekur me gëzim dhe duke e paraqitur shpirtin e tij plot zell tek i Plotfuqishmi.

Ajo gjë që i ishte thënë Riçetit rreth apostazisë së Francis Segës ishte absolutisht e pavërtetë sepse ai kurrë nuk kishte rënë dakord për të hequr dorë prej besimit, por këmbënguli me vendosmëri në besimin e tij, dhe u ekzekutua disa ditë pas Riçetit në po të njëjtën mënyrë.⁴³

Historia e Antonit është thjesht një shembull nga të shumtët prej martirizimeve të krishtera, që të gjitha frymëzuese e të veçanta. Ajo që më motivon mua në dëshminë e Antonit është vendosmëria e tij për ta mbajtur fort besimin dhe dashurinë e tij për Zotin përmbi gjithçka, madje edhe përmbi vetë jetën. Ai ishte në gjendje të shihte përtej joshjeve të kësaj bote të vdekshme për tek lavdia që e priste. Ai pa me sytë e besimit.

Tani besimi është siguria e gjërave të shpresuara, bindja për gjërat e papara. (Hebrenjve 11:1)

Ajo që më shqetësoi mua teksa lexova përmbledhjen e martirizimit të Antoni Riçetit ishte një pyetje themelore por e vazhdueshme: Për cilin jam duke jetuar *unë*? Kjo është një pyetje shqetësuese për mua, ngaqë më detyron ta konsideroj me detaje e seriozisht gjithçka që e mbaj të shtrenjtë në këtë jetë, si dhe t'i pranoj motivimet e brendshme që më ndikojnë në mënyrën sesi jetoj. Po ju bëj të ditur se Antoni Riçeti nuk priti deri në kohën e martirizimit të tij për ta kuptuar atë. Ai ishte i përgatitur dhe i gatshëm ta përqafonte vdekjen e martirit, nëse ajo do t'i vinte atij.

⁴³ John Foxe, *Foxe's Book of Martyrs* [Libri i Foksit rreth martirëve] (Pantianos Classics, orig. pub. 1563), 59.

Të kuptuarit e martirizimit

Kjo ngjarje është edhe frymëzuese, edhe shqetësuese, ngaqë unë besoj se çdo i krishterë dëshiron të ketë pasionin guximtar të martirit, por një jetë e tillë vjen me një kosto që përfshin më shumë se vdekjen. Të gjithë të krishterët duhet të jenë të gatshëm të japin llogari për shpresën që kanë (1 Pjetrit 3:14–17) dhe të përballen me kundërshtim për shkak se shpallën besimin e tyre. Kështu që, i kthehemi sërish pyetjes: “Po të të vinin një pistoletë në kokë e të të thonin ta mohoje Krishtin, a do ta bëje?”

Si të krishterë perëndimorë, ne nuk kemi përvojë vetiake direkte me këtë lloj vuajtjeje që do ta ngrinte këtë pyetje, prandaj ajo bëhet e vështirë për t’u përgjigjur. Ne dëshirojmë të jemi në gjendje të themi: “Me guxim do ta marr një plumb për Krishtin,” e prapëseprapë mbetemi disi të pasigurt, nëse do ta bënim vërtet këtë po të përballeshim me atë zgjedhje. Martirizimi është një koncept të cilin shumë të krishterë perëndimorë e kanë të vështirë për ta kuptuar e për ta zbatuar në ecjen e tyre me besim. Unë besoj se një pjesë e madhe e problemit është se këndvështrimi ynë i martirizimit është tepër i ngushtë në shtrirjen e tij. Ne e vëzhgojmë martirizmin përmes lenteve të një vdekjeje të përgjakshme e të dhunshme. Pyesni gjithkënd në rrethin tuaj çfarë është një martir, dhe jam i sigurt se ju do të dëgjoni shpesh të përdoren fjalët dhe temat e lidhura me dikë që vdes dhunshëm për shkak të bindjeve të tij/saj fetare.

Ka pasur shumë debat e diskutime brenda qarqeve akademike të krishtera dhe të misionit lidhur me çfarë e përkufizon një martir. Këto diskutime kanë qenë edhe ndihmuese, edhe pështjelluese, ngaqë teologë e misiologë të ndryshëm e paraqesin të kuptuarit e tyre lidhur me çfarë e bën dikë martir. Fetë ose kulturat e tjera kanë përkufizimet e tyre, gjë që shkakton edhe më shumë pështjellim gjatë përpjekjes për t’i dhënë një kuptim më të saktë këtij termi. Është e qartë se ka keqkuptime themelore lidhur

Martirizim gjatë rrugës

me atë që e bën dikë martir, dhe kjo ndikon mbi mënyrën sesi përkufizohet ajo sot.

Për shembull, shpesh ne dëgjojmë se ekstremistët islamikë ia atribuojnë statusin martir xhihadistëve që, si bomba njerëzore, shpërthejnë vetveten në zonën e tyre të synuar, duke vrarë si rezultat shumë “të pafë”. Kërkesa për etiketën e martirizimit, në këtë rast, është gatishmëria për ta dhënë jetën e vet dhe për të vdekur si ushtar në një luftë të shenjtë.

Ky përkufizim i martirizimit, natyrisht, nuk shkon me të kuptuarit e të krishterit lidhur me atë që është një martir. Xherald Sitsër (Gerald Sittser), një profesor i teologjisë në Universitetin e Uituorth (Whitworth University), shpjegon:

Shumica e martirizimit për të cilin lexojmë sot, sidomos në formën e sulmeve vetëvrasëse me bomba, është krejt e kundërta e martirizimit që vuajtën të krishterët në shekujt e parë. Këta “martirë” modernë—nëse do të guxonim madje edhe ta përdornim atë fjalë për t’i përshkruar këto veprime të tmerrshme—japin dëshmi për një Perëndi të hakmarrjes, urrejtjes e vrasjes, jo për një Perëndi të dashurisë. Të krishterët e hershëm që u martirizuan ishin viktimat të një urrejtjeje të tillë, jo autorë krimi. Ata u dhunuan; nuk ishin ata vetë që shkaktuan dhunë. Ata u thirrën të martirizohen; nuk ua imponuan atë njerëzve të pafajshëm, gjë që po e bëjnë ata që kryejnë vetëvrasje me bomba.⁴⁴

Zëri i Martirëve Kanada ofron përkufizimet e mëposhtme për fjalën “martir,” e cila fillimisht rrodhi prej fjalës greke *martus*, e

⁴⁴ Gerald L. Sittser, *Water from a Deep Well: Christian Spirituality from Early Martyrs to Modern Missionaries* [Ujërat prej një pusi të thellë: gjëra shpirtërore të krishtera nga martirët e hershëm deri tek misionarët e ditëve tona] (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2007), 30–31.

Vështirësi gjatë udhës

cila do të thotë “një dëshmitar.” Termi “dëshmitar” është referuar edhe drejtpërdrejt edhe tërthorazi në vargje të ndryshme në Dhiatën e Re:

- Dikush që jep dëshmi në një gjykatë (Mateu 18:16; 26:65; Veprat e Apostujve 6:13; 7:58; Hebrenjve 10:28; 1 Timoteut 5:19)
- Dikush që jep dëshmi për të vërtetën që ka parë ose ka njohur (Luka 24:48; Veprat e Apostujve 1:8, 22; Romakëve 1:9; 1 Thesalonikasve 2:5, 10; 1 Gjonit 1:2)
- Dikush që jep dëshmi për të vërtetën dhe vuan deri në vdekje për çështjen e Krishtit (Veprat e Apostujve 22:20; Zbulesa 2:13; 17:6)

Nga fundi i shekullit të parë, ky term u referohej atyre që ishin dëshmitarë të besnikërisë së Perëndisë dhe të përkushtimit ndaj Tij duke zgjedhur të vuanin vdekjen në vend që të mohonin Krishtin ose veprën e Tij, duke u flijuar me qëllim që të zgjerohej Mbretëria e Perëndisë, dhe duke duruar vuajtje të mëdha për dëshminë dhe/ose identitetin e tyre të krishterë.⁴⁵

Nga ky këndvështrim, shohim se ka shumë më tepër gjëra që përfshihen në bërjen e një martiri, sesa vdekja e dikujt, siç sqaron Sitsër: “Në krishtërimin e hershëm, martirizimi ishte vetëm njëra nga mënyrat për të dhënë dëshmi ndaj së vërtetës së ungjillit. Jo çdo i krishterë ishte—dhe është—thirrur për martirizim në kuptimin e drejtpërdrejtë të fjalës; por çdo i krishterë është thirrur ta dorëzojë jetën e vet për Perëndinë.”⁴⁶

⁴⁵ “What is a martyr?” FAQ, Voice of the Martyrs Canada <vom-canada.com/whats-a-martyr.htm>.

⁴⁶ Sittser, *Water from a Deep Well*, 31.

Martirizim gjatë rrugës

Martirizimi është një pjesë përbërëse e botëkuptimit të krishterë. Të krishterët duhet ta kuptojnë mirë se çfarë do të thotë të jesh martir në kohën e sotme dhe sesi mundemi ne t'i përqafojmë përkufizimet biblike të dhënies së jetës për Krishtin. Të pasurit e një këndvështrimi të qartë biblik për martirizimin dhe qëllimin e Perëndisë në të do t'i ndihmojë të krishterët e sotëm t'i jetojnë thirrjet e tyre me besim e guxim për ta ndjekur Krishtin dhe për të jetuar për lavdinë e Tij. Një kuptim i shëndetshëm i përndjekjes dhe martirizimit në botëkuptimin e krishterë na aftëson të shohim se, edhe pse ne mund të durojmë dhimbje e vuajtje, Perëndia vërtet po i bashkëvepron të gjitha gjërat për të mirë.

Në fillim të këtij kapitulli, unë bëra këtë pyetje: “Po të të vinin një pistoletë në kokë e të të thonin ta mohoje Krishtin, a do ta merrje plumbin, apo do të hiqje dorë nga besimi?” A do të ishe i gatshëm të ishe një martir për Krishtin? Parimisht, jam duke të pyetur nëse je i gatshëm të vdesësh për Krishtin. Por, nëse tashmë ia ke dorëzuar jetën tënde Krishtit si i krishterë, kjo është pyetja e gabuar për t'u bërë. Çështja e të vdekurit për Krishtin tashmë ka marrë përgjigje në momentin e shpëtimit duke marrë kryqin e Tij dhe duke e ndjekur Atë:

A nuk e dini ju se të gjithë ne, që jemi pagëzuar në Krishtin Jezus, jemi pagëzuar në vdekjen e tij? Prandaj, ne u varrosëm me të me anë të pagëzimit në vdekje, me qëllim që, ashtu si Krishti u ngrit prej së vdekuri me anë të lavdisë së Atit, edhe ne të mund të ecim në risinë e jetës.

Sepse, nëse kemi qenë bashkuar me të në një vdekje si e tija, sigurisht që do të bashkohemi me të në një ringjallje si e tija. Ne e dimë se vetja jonë e vjetër u kryqëzua me të, që trupi i mëkatit të mund të shfuqizohet, që ne të mos jemi më skllëvër të mëkatit. Sepse ai që ka vdekur është liruar prej mëkatit. Tani, nëse kemi vdekur me Krishtin, ne besojmë se gjithashtu do të jetojmë me të. Ne e dimë se Krishti, duke u

Vështirësi gjatë udhës

ringjallur prej së vdekuri, nuk do të vdesë kurrë më; vdekja nuk ka më pushtet mbi të. Sepse me vdekjen e tij ai vdiq për mëkatin, njëherë e përgjithmonë, kurse me jetën që jeton, ai jeton për Perëndinë. Kështu edhe ju duhet ta konsideroni veten të vdekur për mëkatin dhe të gjallë për Perëndinë në Krishtin Jezus. (Romakëve 6:3–11)

Pasi jemi varrosur me Krishtin, pastaj ne ngrihemi për në një jetë të re në Krishtin. Edhe një herë, Sitsër shkruan:

Ne nuk do ta kuptojmë kurrë natyrën shpirtërore të krishterë—çfarë është ajo dhe çfarë e bën atë të pashoqe—nëse nuk e kuptojmë mirë rëndësinë e martirizimit. Të krishterët e hershëm vdiqën për shkak se ata e rrëfyn Jezus Krishtin si Zot. Statusi i Tij hyjnor i sfidoi të gjitha pretendimet e tjera në jetët e tyre—pasurinë, pozitën shoqërore, pushtetin dhe vetë Romën. Ata besonin se Jezusi nuk toleron asnjë rival. Kur detyroheshin për të zgjedhur, ata zgjidhnin ta ndiqnin Jezusin, pavarësisht nga çmimi. Martirët e hershëm paguan një çmim ekstrem, vetë jetët e tyre.

Por vlera e shembullit të tyre nuk është në vetë martirizimin, sado fisnik e guximtar të jetë ai, por në përkushtimin e tyre për të qenë nën statusin hyjnor të Krishtit. Fakti se mund të mos na duhet të vdesim për Krishtin nuk ka lidhje. Mënyra sesi jetojmë për Krishtin është çështja reale.⁴⁷

Kështu që, duket sikur pyetja reale që duhet të bëjmë nuk është rreth gatishmërisë sonë *për të vdekur* për Krishtin, por rreth gatishmërisë sonë *për të jetuar* për Të, gjë e cila na jep një këndvështrim krejtësisht të ri lidhur me mënyrën sesi duhet t'i shohim jetët tona.

⁴⁷ Po aty, 28.

Të jetuarit e jetës së një martiri

I Përndershmi, Dr. Erik Folei (Eric Foley), bashkëthemeluesi dhe Drejtori Ekzekutiv i *Zëri i Martirëve Kore*, shpjegon çfarë do të thotë të jetosh në mënyrë sakrifikuese: “Marrja e kryqit tonë do të thotë të vdesim përditë, ndërkohë që u shërbejmë armiqve të tij dashurinë vuajtëse të Krishtit. Ne vdesim me dëshirë ndaj ëndrrave, dëshirave, planeve e shpresave tona. Gjithsesi, ajo nënkupton diçka më tepër sesa vetëmohimi. Me Krishtin ne duhet të themi: ‘Megjithatë, jo vullneti im, por Yti u bëftë.’ Nuk jemi më ne që jetojmë, por Krishti jeton përmes nesh. Vini re: Një vullnet *është* duke u bërë, dhe një jetë *është* duke u jetuar. Vetëm se nuk kufizohet më prej nesh. Është me të vërtetë një jetë pa limite. Gjithashtu është një formë shumë reale e martirizimit: një vdekje që sjell jetë të re përmes dëshmimit të Krishtit. Ju mund të mendoni se është një formë më e ulët martirizimi nga ajo e llojit më të mirënjohur (dmth. një vdekje e dhunshme në çast), por çfarë është në të vërtetë më e vështira: Të vdesësh në një çast, apo të vdesësh përditë? Secila është sfidë më vete.”⁴⁸

Ky kuptim i asaj që do të thotë të jesh një martir na sjell një këndvështrim të pasqorë mbi martirizimin. Kur i zbatohet shkallës së përndjekjes, martirët janë në thelb ata që me dëshirë e besim e ndjekin Krishtin dhe nuk lejojnë që kërcënimet e vuajtjes, përndjekjes, ose vdekjes t’i ndalojnë ata në dëshminë ose misionin e tyre. Nuk është një kërkim moskokëçarës i përndjekjes ose vdekjes; nuk është ky qëllimi i misionit të krishterë. Përkundrazi, qëllimi është ta shpallim Jezusin si Zotin e gjithçkaje (Mateu 28:18–20; 2 Timoteut 4:1–2) dhe ta bëjmë të njohur ungjillin e Tij, dhe duke bërë këto gjëra të bëjmë dishepuj. Kërkohet një jetë krejtësisht e nënshtruar ndaj Krishtit që lavdia e Tij të shfaqet, qoftë nëse ajo jetë jeton, qoftë nëse vdes. Apostulli Pal e përmbledh atë në këtë mënyrë:

⁴⁸ Eric Foley, “Red, White, and Green Martyrdom: Protestant Edition,” Do the Word, April 10, 2016 <tinyurl.com/wtt98xj>.

Vështirësi gjatë udhës

Po, dhe unë do të gëzohem, sepse e di se përmes lutjeve tua dhe ndihmës së Frymës së Jezus Krishtit kjo do të kthehet për shpëtimin tim, ngaqë është pritja ime me padurim dhe shpresë, që unë të mos turpërohem fare, por që me guxim të plotë tani, ashtu si gjithmonë, Krishti do të nderohet në trupin tim, qoftë me anë të jetës, qoftë me anë të vdekjes. Sepse për mua të jetoj është Krishti, dhe të vdes është fitim. (Filipianëve 1:18–21)

Unë kam pasur kënaqësinë të punoja me Erik Folei duke qenë partnerë në projektet që dishepullonin ata që arratiseshin nga Koreja e Veriut dhe që i pajisnin ata për të qenë misionarë, me qëllim që të mund të ktheheshin e të shërbenin në komunitetet e Koresë së Veriut. Shkolla e dishepullimit që themeluan Eriku dhe bashkëshortja e tij, e Përnderuara Hjun Suk Folei (Hyun Sook Foley) quhet *Universiteti i Nëndheshëm (UN)*.⁴⁹ Ata gjithashtu kanë hartuar një kurrikulum që i ndihmon studentët e UN për të ndërmarrë hapa drejt ribashkimit duke i shërbyer vetë popullit të tyre—koreanoveriorëve që janë arratisur, ose që janë trafikuar për seks, ose janë dërguar të punojnë në vendet e tjera anembanë botës për të fituar para për regjimin e Koresë së Veriut.

Eriku jep mësim se nuk është vetëm Bibla ajo që na tregon shumë lidhur me çfarë do të thotë të jesh martir, por edhe drejtuesit e kishës së hershme kishin dhënë shumë mësim mbi këtë temë. (Shumë prej të krishterëve të sotëm perëndimorë janë të pavetëdijshëm për këtë fakt.) Drejtuesit e kishës së hershme dhanë mësim se tri ishin “ngjyrat” e martirizimit, dhe secila ngjyrë kishte një kuptim të veçantë dhe nënkuptime të rëndësishme lidhur me mënyrën sesi duhej t’i jetonin të krishterët thirrjet e tyre në tokë. Tri ngjyrat e martirizimit, siç janë kuptuar nga etërit e kishës si Jeromi dhe Gregori, ishin *e kuqja*, *e gjelbra* dhe *e bardha*. Erik Folei shpjegon:

⁴⁹ Learn more about Underground University at vomkorea.com/en/project/northkorea/uu-school.

Martirizim gjatë rrugës

- *E kuqja* përfaqëson të krishterët që janë martirizuar në çast, me një vdekje të dhunshme, ndërkohë që ishin duke shfaqur dashuri për Perëndinë dhe për armiq të tyre.
- *E gjelbra* përfaqëson të krishterët që i binden urdhrit të Jezusit për t'i marrë kryqet e tyre përditë, duke e demonstruar dashurinë për Perëndinë përmes një jete vetëmohuese.
- *E bardha* përfaqëson të krishterët që “vdesin ndaj botës” përmes periudhave të përkohshme ose afatgjata për fokusim në gjërat shpirtërore. Bazat e sotme për dishepullim, malet e lutjes dhe qendrat për fokusim në gjërat shpirtërore na japin një përvojë të martirizimit të bardhë.⁵⁰

Ai e mbyll artikullin mbi ngjyrat e martirizimit duke thënë: “Të gjithë të krishterët janë thirrur të jenë martirë, që nga çasti që ne jemi thirrur që të jemi të krishterë; identiteti është i njëhershëm. Të gjithë ata që e ndjekin Krishtin duhet të jenë gati për të qenë të gjelbër, të bardhë ose edhe të kuq, ashtu siç e lejon vetë Krishti.”

Ka shumë gjëra për t'u shkruar mbi temën e martirizimit, por pyetja e vazhdueshme që unë ndiej se ende duhet adresuar është kjo: A ka Perëndia një qëllim në martirizimin e të krishterëve? Përgjigjja, siç mësohet nga faqet e Shkrimit të Shenjtë dhe nga martirët e krishterë në histori—të lashtë dhe bashkëkohorë—është “po”. Ajo përgjigje duhet të na japë neve shpresë të madhe.

Përndjekja, edhe nëse ajo përfshin martirizim, luan një rol të rëndësishëm në planin e Perëndisë për t'i sjellë lavdi Vetvetes, të madhit “Unë Jam”; dhe ata që durojnë i zbulojnë botës kush është Ai, duke hapur derën e një marrëdhënieje me Të. Sado e vështirë që të duket për t'u besuar, planet e Satanit për ta marrë për vete lavdinë e Perëndisë dhe për ta shkatërruar kishën e Zotit mbi tokë, pikërisht atëherë janë shkatërruar përfundimisht.

⁵⁰ Foley, “Red, White, and Green Martyrdom.”

Keneth Harod (Kenneth Harrod) e thotë në këtë mënyrë: “Fitorja jonë mbi të ligën është përmes gjithë punës që Krishti e ka kryer tashmë për ne në kryq. Dhe ajo mbahet e jetohet prej një dëshmie besnike ndaj ungjillit—deri në pikën e të qenët i gatshëm që të vuash për atë ungjill; sepse Krishti eci nëpër shtegun e vuajtjes që të çon në lavdi—dhe ai u bën thirrje njerëzve të tij që të veprojnë si Ai.”⁵¹

Teksa raportimet mbi përndjekjen ma tejmbushin postën time elektronike, unë kam vëzhguar se në vitet e fundit, më shumë gjak i krishterë është derdhur në Nigeri sesa në çdo vend tjetër të botës. Sulmet mbi të krishterët në Nigerinë Veriore e Qendrore prej grupeve militante si *Boko Haram* dhe barinj të fulani janë pothuajse ngjarje të përditshme. Leximi i çdo përmbledhjeje për brutalitetin që ushtrohet mbi kishën në këto rajone mund ta bëjë dikë që të mos e shohë dot qëllimin e Perëndisë në këto incidente të mbushura me urrejtje. Megjithatë, këto sulme janë vetëm njëra pjesë e ngjarjes.

Një koleg imi u takua me të krishterët e përndjekur në Nigeri për t’i dokumentuar dëshmitë e tyre, si dhe për t’u përpjekur që t’i kuptonte arsyet sistemike për të cilat kisha në Nigeri po përballet me kaq shumë përndjekje. Në intervistat e tij, ai u takua me një burrë që pretendoi se kishte qenë dikur një anëtar aktiv i *Boko Haram*, dhe si rezultat kishte vrarë disa të krishterë. Atje në kishë rrinte ulur, një vrasës islamist që e kishte pranuar krimin, mes një grupi të krishterësh të cilët e trajtonin atë si njërin prej tyre. Kolegu im i shtangur e pyeti: “Pra, çfarë ndodhi që ti ndodhesh këtu sot, brenda kësaj kisha, duke u takuar me këta vëllezër e motra?”

Teksa po shpalosej ngjarja, kolegu im zbuloi se ky ish drejtues i Boko Haramit kishte udhëhequr shpesh një grup militantësh

⁵¹ Kenneth Harrod, *Promise and Persecution: A Biblical Theology of Suffering for Christ* [Premtimi dhe përndjekja: një teologji biblike mbi vuajtjen për Krishtin] (Orpington, UK: Release International, 2018), 89.

Martirizim gjatë rrugës

islamikë për t'i sulmuar komunitetet e krishtera. Synimi i tyre i parë kishin qenë kishat dhe pastorët e tyre. “Unë i vija shumë pastorë të përgjunjeshin duke ua vënë pistoletën te koka, dhe gjithnjë u jepja atyre mundësinë të bëheshin myslimanë. Ata që të gjithë refuzonin, dhe për këtë arsye unë i vrisja. Një ditë diçka ndryshoi. Sapo kisha vrarë një pastor tjetër, por nuk mund t'i hiqja dot sytë prej trupit të tij të vdekur. Kishte diçka në mënyrën si vdiq ky burrë, dhe gjithë të tjerët përpara tij, që më la të ftohtë dhe të trembur. E kuptova pikërisht në atë çast e në atë vend se nuk mundesha dot më të vrisja asnjë njeri tjetër.”

Vdekjet e pastorëve u bënë shkak që ky ish militant islamik të kërkonte Jezusin dhe të gjente qëllimin e tij të vërtetë për të jetuar. Ky burrë nigerian i transformuar rrënjësisht tani i nderon mes lotësh ata pastorë që e dhanë me vullnet të lirë jetën e tyre si një dëshmi për Atë që ai tani e do dhe i shërben.

Teksa të krishterët identifikohen me Krishtin dhe shpallin ungjillin e tij, njerëzit e botës do të përgjigjen në njërën nga dy mënyrat. Ata ose do ta dëgjojnë dhe do ta pranojnë me gëzim mesazhin e shpëtimit vetëm përmes besimit në Krishtin, ose ata do ta dëgjojnë mesazhin e do ta refuzojnë atë si kundërshtarë të ungjillit.

Të krishterët sot kanë nevojë për një teologji të shëndoshë që e pranon vuajtjen për Krishtin si një kanal që Perëndia e përdor për ta zbuluar Vetveten tek njerëzimi i humbur dhe për t'i prishur planet e Satanit në jetët e tyre. Pra, të duruarit e përndjekjes nuk ka të bëjë me guximin e një të krishteri, por përkundrazi me hirin e Perëndisë që i mbush ata në orën e tyre të vështirësisë.

Erik Folei, kur shkruan për kishën në këtë kontekst, deklaron se:

Ajo nuk fshihet. Ajo e kryen punën e vet me vetëdije të plotë për kundërshtimin e botës, dhe ajo i përshtat strategjitë sipas rrethanave. Ajo gjithmonë shërben, madje u shërben edhe armiqve, por gjithmonë sikur i shërben Zotit, domethënë

ajo nuk i shërben botës duke u bërë si bota. Ajo e paguan me gëzim çmimin për moskompromentimin me botën, duke e konsideruar vetëm gëzim kur vuan, për shkak se është konsideruar e denjë për të vuajtur për emrin e Krishtit. Është gjithmonë e përgatitur për të dhënë një arsye për shpresën që ka, kur bota i kërkon llogari. Por ajo e bën këtë “me butësi e respekt, duke mbajtur një ndërgjegje të pastër, që ata që flasin me keqdashje kundër sjelljes suaj të mirë në Krishtin të turpërohen për shpifjen e tyre.”⁵²

Vëzhgimi i martirizimit në jetën e Jezusit

Shumica prej nesh kemi parë filma që tregojnë Jezusin e varur në kryq, me një turmë të mbledhur për të dëshmuar ekzekutimin e Tij. Ungjijtë na e paraqesin me detajet specifike kryqëzimin e Tij, dhe madje regjistrojnë fjalët e fundit që Jezusi foli nga kryqi. A mund ta përfytyroni skenën? Përfytyroni sikur po rrini në Golgota me të tjerët, me sytë të fiksuar mbi një burrë të pafajshëm të vendosur mes dy vjedhësve, duke vdekur në një kryq.

Në këtë turmë, ju e kuptoni se ka një grup të përzier njerëzish. Disa janë ndjekës zemërdhembës të Jezusit që janë të shkatërruar, kurse të tjerët janë antagonistët që e tallin haptas Jezusin:

Dhe ata që kalonin pranë tij e përqeshnin, tundnin kokat e i thoshin: “Ti që do ta shkatërroje tempullin dhe do ta rindërtoje për tri ditë, shpëtoje veten! Nëse je Biri i Perëndisë, zbrit nga kryqi.” Po ashtu edhe kryepfytërinjtë, me skribët dhe pleqtë, e tallnin duke thënë: “Ai i shpëtoi të tjerët; veten e vet nuk e shpëton dot. Ai është Mbreti i Izraelit; le të zbresë që tani nga kryqi, dhe ne do të besojmë në të. Ai

⁵² Eric Foley, *Preparing for the Underground Church* [Përgatitja për kishën e fshehtë] (Seoul, South Korea: The Voice of the Martyrs Korea, 2017), 61–62.

Martirizim gjatë rrugës

i besoi Perëndisë; le ta çlirojë Perëndia atë, tani, nëse e do.
Sepse ai tha: 'Unë jam Biri i Perëndisë.'" (Mateu 27:39–43)

Ju madje mund ta dëgjonit njërin prej kriminelëve që po kryqëzohej pranë Jezusit duke e përqeshur Atë. Por pastaj, si një fllad i freskët në një ditë mbytëse, futet një çast qartësie teksa burri tjetër që po kryqëzohej e qorton partnerin e tij në krim.

"Lëre rehat këtë burrë, - thotë ai. - A nuk e sheh që Ai është i pafajshëm? Ne e meritojmë fatin tonë, kurse ky burrë nuk ka bërë asnjë gjë gabim." Pastaj, duke u kthyer nga Jezusi, ai lutet për mëshirë në vdekje, ndërkohë që nuk u gjet aspak mëshirë për të në gjyqin e jetës së tij. "Kujtomë mua, kur të hysh në mbretërinë Tënde", - përgjërohet ai.

Është e pabesueshme sesi situatat që mund të duken pa shpresë mund të sjellin me vete një dritare mundësish—një çast kur gjërat bëhen të qarta dhe zbulesa t'i hap sytë ndaj një paradigme krejt të re. Gjërat nuk janë ashtu siç duken, dhe në fakt, gjërat nuk është e domosdoshme të rrinë njëlloj.

Hiri që ky vjedhës kishte qenë duke kërkuar u gjet në kohën më pak të mundshme dhe në vendin më pak të mundshëm—një vend që, për të gjithë që po shihnin, ishte një vend për vdekje. Për më tepër, pikërisht në atë çast, që dukej sikur ishte fundi i udhës, Jezusi i përgjigjet besimtarit të penduar: "Me të vërtetë po të them, sot ti do të jesh me mua në parajsë" (Luka 23:43).

Duke ndenjur atje, a e vini re se Jezusi po dobësohet? Teksa forca e Tij fizike pakësohet dhe vdekja afrohet, e gjithë shpresa që ndjekësit e Tij kishin tek Ai fillon gjithashtu të venitet. Me të vërtetë kështu do të përfundojë kjo gjë? Gjithë të mirat që bëri Jezusi—të gjitha shërimet, të gjitha mësimet, i gjithë frymëzimi dhe shpresa për diçka më të mirë në këtë jetë—a do të përfundonin këtu, mbi këtë kryq?

Befas, qielli i ditës errësohet dhe thirrja e dëshpëruar e Jezusit depërton përmes mendimeve të tua dhe të shkund për në realitetin

e tanishëm. Afër orës së nëntë, e dëgjon Jezusin që bërtet me zë të lartë: “Eli, Eli, lama sabakthani?” që do të thotë: “Perëndia im, Perëndia im, përse më ke braktisur?” (Mateu 27:46). Me ato fjalë në gojë, Jezusi vdes.

Më në fund trupi i tij u largua nga kryqi prej disa ndjekësve të Tij dhe u vendos në një varr të mbyllur me një gur të madh. Ti ke dëshmuar vdekjen, martirizimin e Jezusit. Pasardhësi i gjarprit (Zanafilla 3:15) duket sikur ka fituar. Dalëngadalë ndjekësit e Jezusit largohen—të çuditur, të pështjelluar dhe zemërtër. Disa kthehen tek profesionet që i kishin braktisur, disa mblidhen bashkë dhe fshihen, e të tjerë nisin rrugën e vetmuar për t’u kthyer në shtëpi, në Emaus.

Historia e Amitit vazhdon

Lotët rridhnin papushim teksa Eva dhe Amiti e përqafulan Omarin, vëllanë e tyre të krishterë, dhe vajtuan bashkë me të. Pas pak kohe, Omari e mbloodhi veten dhe dha të kuptohej se ai ishte gati për të treguar ngjarjen e martirizimit të miqve të tij.

Pastori Xhoshua dhe Eliasi kishin qenë te kompleksi i misioneve duke u takuar me Z. Glen për të marrë materiale ungjillëzuese për aktivitetin në terren që po planifikonin. Pasi e mbaruan takimin, pastori Xhoshua hipi prapa te motoçikleta e Eliasit, dhe të dy nisën udhëtimin dy orësh për te kisha ku po i priste Amiti.

Nuk kishin shkuar shumë larg, kur mbërritën tek një kthesë dhe e gjetën rrugën të bllokuar e të ruajtur prej një grupi njerëzish që i shihnin ashpër. Kur e panë bllokimin, ishte tepër vonë për t’u kthyer mbrapsht, dhe Eliasi e Pastori Xhoshua e gjetën veten të rrethuar prej një turme të zemëruar. Që të dy u përpoqën të flisnin me qetësi me ata të bandës dhe ta merrnin vesh ku qëndronte problemi. Burrat nuk ia vunë veshin Eliasit ose pastorit Xhoshua, por u kërkuan që të zbrisnin nga motoçikleta.

Martirizim gjatë rrugës

Pastaj atyre iu dha urdhri t'i dorëzonin çantat e shpinës për inspektim. Kur burrat i panë Biblat dhe traktet e krishtera në çantën e Eliasit, ata e pyetën nëse ai ishte i krishterë. Eliasi u tregoi se ai ishte i krishterë, dhe sapo ai e pranoi identitetin e tij, një burrë erdhi që nga prapa dhe e qëlloi me shkop prapa kokës. Eliasi ra përdhe përballë pastorit Xhoshua, ku ia prenë fytyrën me një hanxhar, duke e vrarë në çast. Pastori Xhoshua nuk pati thujasë as kohë ta regjistronte atë që i kishte ndodhur vëllait të tij të shtrenjtë në Krishtin, kur edhe atij i bënë pyetjen nëse ishte i krishterë. Pastori i tronditur e pa trupin e Eliasit që shtrihej përpara këmbëve të tij, dhe pastaj ia nguli sytë burrit që i kishte drejtuar pyetjen atij. Ai pohoi me kokë dhe tha se ishte një pastor në fshatin e tij, dhe se burri që ata sapo e kishin vrarë ishte një mik i mirë.

“Tani që e di se jemi seriozë, - deklaroi një burrë duke tundur në ajër hanxharin e përgjakur përpara fytyrës së pastorit Xhoshua, - ne do të të japim ty shansin të ikësh i gjallë prej këtu. Mohoje këtë Krishtin tënd dhe do të jesh i lirë për t'u larguar. Mos e moho dhe do përfundosh si miku yt, ama ty do të të vrasim ngadalë.”

Pastori Xhoshua ra në gjunjë dhe u lut me zë të lartë: “Atë, më ndihmo që ta duroj edhe këtë gjë për lavdinë dhe nderin e emrit Tënd.”

Omari tundi kokën me trishtim. Një djalë i ri nga kisha e tyre, i cili jetonte atje pranë, kishte vënë re se burrat po bllokonin rrugën, dhe ishte fshehur në pyll për të parë çfarë po bënin. Tragjikisht ai e pa të gjithë ngjarjen. I tronditur, ai vrapoi të më tregonte mua pasi kishin ikur burrat. Ai më shpjegoi se pastori Xhoshua kishte marrë mbi pesëdhjetë plagë thikash deri sa, në fund, ishte qëlluar në zemër. Ky shërbëtor i Perëndisë kishte mbetur besnik, madje deri në pikën e vdekjes, dhe tani ai dhe Eliasi janë me Zotin.”

Që të tre rrinin ulur nën peshën e pikëllimit të thellë për humbjen e dy vëllezërve të dashur në Zotin. Në ditët që vijuan,

anëtarët e kishës prej fshatrave përreth i morën trupat e vëllezërve të tyre të dashur dhe i varrosën në territorin e kishës në fshatin e Amitit.

Amiti, duke qëndruar përpara të gjithë atyre që ishin mbledhur për shërbesën përkujtimore, nisi të fliste: “Kur këta dy vëllezër erdhën në fshatin tonë për të predikuar ungjillin, unë isha i zemëruar me ta dhe mendova se, nëse ata do të vazhdonin të vinin me ato gënjeshttrat e tyre, varri ishte vendi ku duheshin dërguar. Megjithatë, ata erdhën me guxim, dhe nuk hoqën dorë prej meje. Ata nuk u larguan nga shërbesa prej kërcënimeve të mia. Ata më deshën mua dhe, si rezultat, ishin në gjendje të më tregonin dashurinë e Jezusit. Tani këtu është një dëshmi për flijimin e tyre dhe gatishmërinë për t’u përdorur nga Perëndia për ta shpallur lajmin e Tij të mirë. Shumë prej jush gjithashtu jeni këtu për shkak të shërbesës së tyre besnike. Si bujq, ju e dini fare mirë se që të ketë të korra, një farë duhet të vdesë. Sot, teksa varrosim vëllezërit tanë, ka një fillim të ri dhe një mundësi të re për të jetuar për lavdinë e Perëndisë. Nesër unë do të udhëtoj për tek vendi ku vëllezërit tanë u thirrën për në shtëpinë atje lart, dhe do t’i kërkoj vrasësit e tyre. Me hirin që vjen prej Perëndisë, unë do të shpall lajmin e mirë të Jezusit dhe do t’u jap atyre arsyen për shpresën që kam unë. E di se vdekjet e pastor Xhoshuas dhe Eliasit nuk ishin kot, dhe se Perëndia do ta përdorë këtë për të mirën e Tij.

Amiti shkoi drejt Evës, që rrinte atje me lotët që i rridhnin rrëke faqeve. Duke kapur dorën e Amitit, ajo tundi kokën për të miratuar dëshirën e të shoqit që t’u predikonte ungjillin atyre që kishin shkaktuar kaq shumë dhimbje. Prapa tyre, Rafi ua kishte ngulur sytë prindërve të tij dhe rikujtoi ditën kur ishte fëmijë dhe ishte penduar që i ati i kishte drejtuar ata për te Jezusi. Pikërisht atëherë jeta ishte ndërlikuar, dhe dukej se nuk kishte fund për vështirësitë që i prisnin ata. Ai e pati të vështirë ta përqafohte këtë besim të ri, dhe megjithatë, aq ngadalë sa e

than dielli tokën e qullur prej shirave të musonit, zemra e Rafit nisi të ndryshonte.

“Po, - tha Rafi. - Sot është një ditë e fillimeve të reja. Nesër do bashkohem me tim atë në udhëtimin e tij për të ndarë me të gjithë ata që do të takojmë lajmin e mirë të Jezusit dhe dashurinë e të vetmit Perëndi të vërtetë.”

“Me të vërtetë, me të vërtetë, unë po ju them se po që se kokrra e grurit nuk bie në tokë e vdes, ajo mbetet vetëm fare; por nëse vdes, ajo jep shumë fryt.” (Gjoni 12:24)

Të shkojmë pak më thellë

Besimi biblik është të besosh se Perëndia mundet dhe do ta bëjë atë që Ai tha se do ta bëjë, bazuar mbi identitetin e Tij dhe atë që ka bërë Ai në të shkuarën, e pastaj të veprash në përputhje me të. Ka prova për besueshmërinë e Perëndisë. Besimi i vërtetë biblik nuk është i verbër, e nuk është një kërcim në errësirë, pavarësisht sesa i marrë mund t’u duket të tjerëve.

A. W. Tozer shkruan se “një pikëpamje e drejtë për Perëndinë dhe për botën që do të vijë kërkon që ne të kemi një pikëpamje të drejtë për botën në të cilën jetojmë dhe për marrëdhënien tonë me të. Kaq shumë gjëra varen nga kjo, sa që ne nuk mund t’ia lejojmë vetes të jemi të shkuajdesur për të.”⁵³

Besimi dhe feja jonë e krishterë duhet ta gjejnë shprehjen e tyre në jetët tona të përditshme. Ndërveprimet tona me të tjerët, sjellja jonë në situatat stresuese, qëndrimet tona kundrejt atyre me të cilët ne nuk biem dakord, dhe gatishmëria jonë për të dashur në mënyrë sakrifikuuese shërbejnë të gjitha si një dëshmi sesi dashuria e Perëndisë i ka transformuar jetët

⁵³ Tozer, *This World: Playground or Battleground?*, 6.

Vështirësi gjatë udhës

tona përmes sakrificës së Krishtit dhe punës së brendshme të Frymës së Shenjtë.

Po ashtu, vëllezërit e mi, ju gjithashtu keni vdekur për ligjin përmes trupit të Krishtit, që ju t'i përkisni një tjetri, atij që u ringjall prej së vdekurish, me qëllim që ne të mund të japim fryt për Perëndinë. Sepse ndërkohë që ne ishim duke jetuar në mish, pasionet tona mëkatore, të ngritura prej ligjit, ishin duke punuar në gjymtyrët tona për të sjellë fryt për vdekjen. Kurse tani, ne jemi liruar prej ligjit, duke vdekur ndaj atij që na mbante robër, që të shërbejmë në mënyrën e re të Frymës, dhe jo në mënyrën e vjetër të kodit të shkruar. (Romakëve 7:4–6).

Erik Folei thotë shpesh se njerëzit nuk bëjnë martirë, Perëndia i bën. Jetët tona nuk janë në duart e atyre që ngrihen kundër nesh, dhe sa për atë punë, nuk janë as në duart tona. Të krishterët duhet të jenë gati për të predikuar, për t'u lutur ose për të vdekur në çast.

Zbatimi

Le t'i kthehemi përsëri pyetjes që u bë më herët te ky kapitull: “Po të të vinin një pistoletë në kokë e të thonin ta mohoje Krishtin, a do ta bëje?”

Unë kam zbuluar se kjo është një pyetje e pamundur për t'iu përgjigjur. Unë do të doja të thoja: “Po! Do ta merrja një plumb për Jezusin.” Gjithsesi, nëse vjen një çast i tillë, a do të isha në gjendje të thosha ashtu? Pastori Vurmbrand tha se, nëse do ta kishte ditur që më përpara se çfarë e priste në burg, ai nuk do të kishte qenë në gjendje ta duronte atë. Në çastin e nevojës më të madhe, hiri i Perëndisë vjen dhe jep forcën e nevojshme për ta përballuar vështirësinë.

Martirizim gjatë rrugës

Që atëherë kam kuptuar nevojën për ta shqyrtuar zemrën time duke bërë një pyetje tjetër, të cilën do t'jua bëj edhe juve. Në vend që të pyesni veten nëse do të mundnit apo jo ta merrnit një plumb për Krishtin, pyeteni veten nëse jeni të gatshëm të jetoni për Krishtin—pikërisht këtu, pikërisht tani, në këtë çast që Ai ju ka dhënë frymën. Të gjithë ne e kemi mundësinë ta shpallim Krishtin ose ta mohojmë Atë në mundësitë e përditshme që na dalin. Nëse po jetojmë si martirë, si dëshmitarë, atëherë ne vazhdimisht do të kërkojmë mundësi për ta mohuar veten, për ta marrë kryqin tonë dhe për ta ndjekur Atë.

Një mik i mirë imi e sfidon veten për të bërë diçka të re çdo ditë, kur vjen puna për ta jetuar besimin e tij. Mund të jetë diçka aq e thjeshtë si t'i buzëqeshësh një të huaji, t'i heqësh kufjet nga veshët për të biseduar me personin që është ulur pranë teje, ose të bësh diçka që kërkon një nivel më të lartë sakrifice. Ai tha se teksa i përkushtohesh kësaj gjëje përditë, do të fillosh jo vetëm të ndryshosh botën tënde, por do të fillosh edhe të përmirësosh veten.

Çfarë mundësish ke për ta shpallur Krishtin? A e ke përkushtuar ndonjëherë veten—trup e shpirt—ndaj çështjes së ungjillit në të njëjtën mënyrë si Amiti?

Agustini pohoi: “Është çështja, jo vuajtja, ajo që e bën dikë martir.”

Mund të mos torturohesh ose të vritesh për të, por ashtu siç vëren Agustini, është përkushtimi i trupit dhe shpirtit, jo tortura, ajo që e bën dikë martir.

Por ju, të dashur, ndërtojeni veten në besimin tuaj më të shenjtë dhe duke u lutur në Frymën e Shenjtë, mbajeni veten në dashurinë e Perëndisë, duke pritur për mëshirën e Zotit tonë Jezus Krishtit, që çon në jetën e përjetshme. Dhe kini mëshirë për ata që dyshojnë; shpëtojini të tjerët duke ia rrëmbyer zjarrit; të tjerëve tregojuni mëshirë me frikë, duke urryer madje edhe veshjen e njollosur prej mishit.

Vështirësi gjatë udhës

Tani atij që është në gjendje t'ju mbajë që të mos pengoheni dhe t'ju paraqesë pa njolla përpara pranisë së lavdisë së tij me gëzim të madh, të vetmit Perëndi, Shpëtimtarit tonë, përmes Jezus Krishtit Zotit tonë, i qoftë lavdia, madhështia, sundimi dhe autoriteti, përpara gjithë kohës dhe tani e përgjithmonë. Amen. (Juda 1:20–25)

Sugjerim: Lexoni Efesianëve 6:10–20 dhe shprehni në vija të përgjithshme sesi të kuptuarit e kësaj pjese do t'ju përgatisë më mirë për të jetuar si një martir për Krishtin.

Përfundim

Asnjë rrugë tjetër

*Sytë e tu le të shohin direkt përpara, dhe
shikimi yt qoftë drejt përpara teje. Medito për
shtegun e këmbëve të tua; pastaj të gjitha udhët
e tua do të jenë të sigurta.*

Fjalët e Urta 4:25–26

*Kur ecim me Zotin në dritën e fjalës së Tij,
o çfarë lavdie që derdh Ai në rrugën tonë!
Teksa bëjmë vullnetin e Tij të mirë,
Ai ende rri me ne,
dhe me të gjithë që do të besojnë e do të binden.
Besoni dhe binduni, sepse nuk ka rrugë tjetër
për të qenë të lumtur në Jezusin, përveçse
të besosh e të bindesh.*

Xhon H. Semis (John H. Sammis), *Beso dhe bindu*
(*Trust and Obey*)

Edhe pse Amiti dhe familja e miqtë e tij janë karaktere të trilluar, historia e tyre bazohet në ngjarje të vërteta. Situatat që paraqiten në historitë e tyre janë hartuar prej intervistave që kam kryer me të krishterët e përndjekur gjatë kohës sime me *ZIMK*. Teksa meditoja sesi mund ta tregoja sa më mirë ngjarjen rreth të krishterëve të përndjekur në kohët e sotme, nisa të shoh një tablo të bukur të personazheve që gërsheheshin bashkë për të formuar një ngjarje të vetme të qëndrueshmërisë besnike dhe të kombinuar me shpresën e bekuar për premtimet e përjetshme të Perëndisë.

Vështirësi gjatë udhës

Është një histori njerëzish të zakonshëm, ku secili ndërmerr një udhëtim të jashtëzakonshëm besimi që shpie përmes “luginës së hijes së vdekjes” për në lëndinat e Tij të gjelbra. Prej tyre, unë mësova çfarë do të thotë ta ndjekësh Krishtin.

E zgjodha titullin *Vështirësi gjatë Udhës* ngaqë Jezusi, kudo nëpër Shkrimet e Shenjta, shpalli haptas, “Unë jam Udhë,” dhe për këtë arsye ndjekësve të Tij u referoheshin si ata që ishin “të Udhës” (Veprat e Apostujve 9:2). Jezusi gjithashtu na paralajmëroi se për ta ndjekur Atë kërkohej gatishmëria për të vuajtur me Të. *Vështirësi gjatë Udhës* na përgatit për betejat që do të hasim gjatë udhëtimit tonë.

Ka diçka tërheqëse për mua te rruga e hapur. Më jepni një automjet, një destinacion përfundimtar dhe një hartë, e kështu unë jam më i lumturi i botës. Gjithnjë e kam parë jetën si një udhëtim—një destinacion i përcaktuar për ku jam duke shkuar. Kjo prirje u lind tek unë kur, që në moshë të re, nëna ime më prezantoi me Jezusin. Rritja në një shtëpi me prindër që i druhashin Perëndisë më ndihmoi t’i përgjigjesha Jezusit duke ia dhënë zemrën Atij, e duke i premtuar se do ta jetoja jetën time për Të sa më mirë të mundesha. Duke i kthyer sytë mbrapa tek ajo kohë, shoh i habitur sesi Perëndia më mbajti për dore dhe më drejtoi hap pas hapi përmes secilës etapë të udhëtimit tim.

Siç e tregova edhe në fillimin e këtij libri, kurrë nuk kishte qenë ëndrra ime për të punuar me *ZIMK*. Do të kisha qenë mjaft i lumtur nëse rruga do të më kishte shpënë në një drejtim tjetër. Vallë me të vërtetë do të isha i lumtur ashtu? Përfundimisht, nëse besoj se Perëndia ka një plan e një qëllim për jetën time, atëherë shtegu ku kërkoj të ec nuk është hapur prej meje, por është ai që Perëndia ka projektuar për mua; dhe nëse kjo është e vërtetë, atëherë duhet të arrij në përfundimin se kurrë nuk pati ndonjë rrugë tjetër.

Në këtë libër, ne kemi parë format e ndryshme të përndjekjes me të cilat mund të përballen të krishterët, kur e marrin kryqin e tyre për ta ndjekur Krishtin:

Asnjë rrugë tjetër

- Tallja
- Ngacmimi
- Diskriminimi
- Shpifja
- Sulmi
- Arrestimi
- Tortura
- Martirizimi

Duke parë Shkallën e Përndjekjes më sipër, pyes veten se cilat forma të vështirësive do të më duhet të përballoj gjatë Udhës. Sa telashe jam i gatshëm për të pranuar për Krishtin? Ndoshta ju, ashtu si unë, e shihni të tashmen dhe pyesni veten sesi do të jeni në gjendje ta përballoni kundërshtimin, dhe nëse do të jeni në gjendje të vazhdoni të ecni. Nëse jeni tek ai vend përsiatjeje, tek Rruga për në Emaus (Luka 24:13–35), atëherë unë ju nxis t'i kërkonti Perëndisë t'ju japë “sytë e besimit” që shohin përtej telasheve që ju kërcënojnë, për të parë Atë që ju drejton e ju udhëheq në mënyrë hyjnore për qëllimet e Tij më të larta e për lavdinë e Tij

Sabina Vurmbrand e dinte mirë ç'do të thoshte të vuash për Krishtin, por kjo nuk e ndali atë që ta ndiqte Shpëtimtarin e saj. Ajo priti mjerim dhe pikëllim teksa udhëtonte në këtë botë, por këto gjëra nuk mund ta shuanin dot pritshmërinë e saj për kujdesin dhe sigurimin prej Atit të saj qiellor, teksa ajo kërkonte t'i shërbente Atij me jetën e saj. Sabina e përfundoi librin e saj, *Gruaja e pastorit (Pastor's Wife)*, me këto fjalë:

Kjo punë rritet përditë. Tani në të gjithë botën mbarë njihen emrat e martirëve dhe fëmijët para se të flenë i kujtojnë ata në lutjet e tyre. A nuk do të dëgjohen këto lutje?

Si gruaja e pastorit, u kam treguar shpesh të rinjve një histori për një djalë që po rrinte në breg dhe po i tërhiqte

Vështirësi gjatë udhës

vëmendjen një anijeje në det duke bërë me dorë. Një burrë pranë tij i tha: “Mos u bëj budalla. Vaporin nuk do ta ndryshojë rrugën e tij ngaqë ti po bën me dorë.” Por anija u kthye, erdhi në breg dhe e mori djalë në kuvertë. Që nga ura ngjitëse ai bërtiti: “Zotëri, nuk jam budalla. Kapiteni është im atë!”

Ne gjithashtu e dimë se Ai që mban krejt gjithësinë në drejtimin e duhur është Ati ynë dhe se Ai na i dëgjon lutjet.⁵⁴

Vëlla ose motër në Krishtin, merr zemër. Ti nuk je thirrur për të ecur vetëm. Edhe të tjerët po ecin në të njëjtën rrugë, ku ke qenë duke ecur ti. Hebrenjve 12:1 na kujton se ne jemi rrethuar prej një reje të madhe dëshmitarësh (martirësh), të cilët gjithashtu kanë udhëtuar e kanë përjetuar vështirësi gjatë Udhës. Dëgjojeni si përfundon vargu dhe lejojeni atë t’ju mbushë zemrën me “paqen që tejkalon çdo të kuptuar” dhe na jep gëzim të patundur:

...le t’i hedhim tutje çdo barrë dhe mëkatin që na rri kaq afër, dhe le të vrapojmë me durim garën që është caktuar përpara nesh, duke e parë Jezusin, themeluesin dhe përsosësin e besimit tonë, i cili për gëzimin që ndodhej përpara tij duroi kryqin, duke e përçmuar turpin, dhe ndodhet i ulur në të djathtën e fronit të Perëndisë. Konsiderojeni atë që duroi prej mëkatarëve një armiqësi të tillë kundër vetes, që ju të mos lodheni ose të ligështoheni. (Hebrenjve 12:1–3)

Unë lutem që ju do të përjetoni ngushëllimin e Frymës së Shenjtë, do ta ndieni praninë e Krishtit, dhe do të gjeni prehje në dashurinë e pakufishme të Atit, teksa ndiqni Udhën.

⁵⁴ Sabina Wurmbrand, *The Pastor’s Wife*, 251.

Mirënjohjet

Një fjalë e urtë afrikane thotë se për të rritur një fëmijë duhet një fshat i tërë, me kuptimin që rritja e një fëmije deri në moshën e pjekurisë është një detyrë e komunitetit, dhe jo një punë që u lihet vetëm prindërve të tij. Kjo fjalë e urtë gjen gjithashtu zbatim në shkrimin e një libri, teksa unë u jam thellësisht mirënjohës njerëzve të mëposhtëm për ndihmën e tyre dhe kontributet thelbësore:

Erikut, Aronit dhe Vanesës: Kur detyra për të shkruar dukej tepër e madhe, dhe unë fillova ta vija në dyshim kompetencën time për të komunikuar diçka që ia vlente të lexohej, këta miq të besuar, jo vetëm që më nxitën, por edhe më sfiduan për të kërkuar frymëzim prej Frymës së Shenjtë dhe për t'i besuar Atij në këtë proces. Puna ime e vetme ishte të isha i bindur për të përmbushur qëllimin e Zotit për shkrimin tim dhe, si rrjedhojë, për këtë libër. Unë jam mirënjohës për këta miq.

Familjes sime të prindëkur, që më ka ndihmuar ta kuptoj më mirë ç'do të thotë të jetosh për Krishtin: Jam me të vërtetë i përlulur që u shërbej këtyre shenjtoreve të çmuar, shumë prej të cilëve i kam takuar teksa shërbeja te *Zëri i Martirëve*. Ata qeshin kur unë u them se vëllezërit e motrat në Perëndim shpesh i quajnë “super” të krishterë, për shkak se ata durojnë dhe lulëzojnë nën prindërkje. “Jemi po aq të thyer dhe jofunksionalë sa edhe ju, - kundërpërgjigjen ata. - Ne kemi mësuar, pavarësisht nga papërsosmëria jonë dhe kundërshtimet që hasim, ta ndjekim Atë nga afër.”

Familjes sime, që ka udhëtuar me mua në udhën e besimit dhe më ka dashur përmes ulje-ngritjeve të mia: Besimi juaj në mua, ose më mirë të them mirëbesimi juaj se Perëndia është duke punuar në mua për ta përmbushur qëllimin e Tij, ka ndezur dëshirën time për ta ndjekur Atë të gjitha ditët e jetës sime.

Vështirësi gjatë udhës

Bashkëpunëtorëve të mi tek *Zëri i Martirëve*, në Kanada e në shkallë globale: Puna me ju në këtë shërbesë është një privilegj e gëzim. Sakrifika juaj për të ndihmuar familjen tonë të përndjekur, duke ua bërë të ditur atyre se nuk po vuajnë vetëm, më ka inkurajuar shumë, dhe jam krenar t’ju quaj familjen time. Së bashku, ne punojmë për ta përmbushur Porosinë e Madhe në një botë armiqësore.

Lin Kouplandit (Lynn Copeland) dhe Kerën Stouellit (Karen Stowell): Sa e vërtetë është shprehja—redaktori është miku më i mirë i shkrimtarit. Faleminderit për redaktimet tuaja ndihmuese, për rekomandimet, mendjemprehtësinë tuaj aq të vlefshme dhe për mbështetjen.

Tani vjen çasti për të cilin jam shqetësuar—mbyllja e këtyre mirënjohjeve. Po sikur të kem harruar të falënderoj dikë që meriton të nderohet? Juve ju kërkoj ndjesë dhe ngushëllohem në faktin se Ati ynë qiellor i njeh veprat tuaja të mira dhe do t’ju shpërblejë më shumë nga sa do të mund t’ju shpërbleja unë te ky libër.

Më e rëndësishmja, Zotit dhe Shpëtimtarit tim Jezus Krisht, të cilit i mbetem përgjithmonë falënderues: Ai ma shfaq Vetveten mua që në moshë të vogël dhe më thirri për ta ndjekur Atë. Ai më mori për dore dhe më shpuri në rrugë që nuk do t’i kisha përfytyruar kurrë. I gjithë lavdërimi dhe lavdia i përkasin vetëm Atij!

Rreth ZIM

Zëri i Martirëve u themelua në vitin 1967 nga pastori Riçard Vurmbrand, i cili u burgos e u torturua prej autoriteteve komuniste në vendlindjen e tij, Rumani, për katërmëdhjetë vjet. Ndërkohë që ishte në burg, Pastori Vurmbrand parashikoi një shërbesë, e cila do të përqendrohej tek situata e vështirë e kishës së përndjekur, do të ngrinte zërin në emër të tyre, dhe do të siguronte nxitje e ndihmë për besimtarët që vuanin.

Në vitin 1971, Klas dhe Neli Brobëll (Klaas & Nellie Brobbel) u nxitën prej pastorit Vurmbrand për të themeluar Zëri i Martirëve në Kanada (vomcanada.org).

Libri i Riçard Vurmbrand *Të Torturuar për Krishtin* dha një përmbledhje të jetuar prej autorit për trajtimin brutal që vuajtën ai dhe të krishterë të tjerë në duart e shtypësve komunistë, dhe ai hapi sytë dhe zemrat e të krishterëve në Perëndim që nuk ishin në dijeni të barbarizmave që po u ndodhnin besimtarëve në vendet komuniste.

Ju mund të merrni një kopje falas të botimit të librit *Të Torturuar për Krishtin* me rastin e 50 vjetorit. Me mbi 10 milion kopje të shtypura, kjo histori e vërtetë besimi është një libër që duhet lexuar patjetër prej çdo ndjekësi të Krishtit. Dhe bashkë me librin, ju do të merrni një abonim dhuratë në revistën e përmuajshme *Zëri i Martirëve*, e cila do t'ju mbajë të informuar për përndjekjen e të krishterëve anëmbanë botës dhe do të sigurojë mënyra sesi mund të ndihmoni ju. Ju mund të regjistroheni te ky link: vomcanada.com/newsletter-tfc.htm

ose duke kontaktuar zyrën tonë tek:

The Voice of the Martyrs Canada

P.O. Box 608

Streetsville, Ontario L5M 2C1

Tel: 905-670-9721

Numër telefoni pa pagesë në Kanada: 1-888-29-VOICE (298-6423)

Vështirësi gjatë udhës

Disa organizata përreth botës i gjurmojnë rrënjët e tyre tek dëshmia dhe shërbesa e Riçard dhe Sabina Vurmbrand. Këto organizata e vazhdojnë misionin e Vurmbrandëve për të qëndruar përkrah të krishterëve të përndjekur dhe për t'i nxitur të krishterët e tjerë që të bashkohen në shoqëri me të përndjekurit. Secili mision është autonom me udhëheqësinë e tij të pavarur, me stafin e bordin e drejtorëve, por ata bashkëpunojnë përmes *Shoqatës Ndërkombëtare Kristiane* (International Christian Association, ICA). Ndërkohë që misioni i secilit vend ka fokusin dhe menaxhimin e vet, përmes *ICA* ata ndajnë informacion dhe financojnë bashkërisht projektet ndërkombëtare. Secila zyrë financohet përmes dhurimeve. Nuk ka zyra qendrore botërore ose ndonjë zyrë kryesore ngaqë secila organizatë është një ent që mbështet veten.

Nëse jetoni në ndonjërin nga vendet e mëposhtme, ne ju nxisim të vizitoni faqen e internetit të zyrës që ndodhet në vendin tuaj për më tepër informacion mbi punën e tyre me të krishterët e përndjekur.

Australia: vom.com.au

Belgjika: vervolging.be

Republika Çeke: hlas-mucedniku.cz

Finlanda: marttyyrienaani.fi

Holanda: sdok.nl

Zelanda e Re: vom.org.nz

Polonia: gpch.pl

Portugalia: accaocrista.com

Afrika e Jugut: persecution.co.za

Korea e Jugut: vomkorea.com

Mbretëria e Bashkuar: releaseinternational.org

Shtetet e Bashkuara të Amerikës: persecution.com

VËSHTIRËSI GJATË UDHËS

Ndërkohë që shumica prej nesh kemi dëgjuar për të krishterët që vuajnë për besimin e tyre, ne priremi të mendojmë se “përndjekja” i ndikoi kryesisht besimtarët në të kaluarën ose i ndikon sot besimtarët në vendet që janë armiqësore ndaj ungjillit, larg nga përditshmëria e jetës sonë. Por ky libër që të hap sytë i përshkruan fazat e ndryshme të përndjekjes, duke zbuluar se përndjekja është diçka me të cilën të gjithë ndjekësit e Udhës mund të presin të përballen në këtë botë të rënë. *Vështirësi gjatë udhës* jo vetëm që do t’i ndihmojë lexuesit ta dallojnë përndjekjen në të gjitha format e saj, por do t’i aftësojë ata për të qëndruar të fortë kundër saj. Libri nuk nxit një krishterim të tipit “rogoz dere,” përkundrazi ai shpall krejt të kundërtën — një besim triumfues, që rimëkëmbet, që jo vetëm mbijeton, por harliset teksa përplaslet me vetë portat e ferrit.

Duke treguar prej dekadave të përvojës me besimtarët e përndjekur pranë nesh ose larg, autori Fflojd Brobëll ju fton të:

- *Dalloni qëllimin e Perëndisë për kishën e Tij në një botë të paperëndishme*
- *Mësoni sesi e duroi Krishti përndjekjen dhe si iu përgjigj asaj*
- *Zbuloni sesi ndjekësit e Tij, në të shkuarën e në të tashmen, e imitojnë Krishtin në vuajtjen e Tij*
- *Kuptoni sesi përndjekja kërkon ta pengojë besimin dhe dëshminë e krishterë*
- *Mësoni sesi t’i përgjigjeni me dashuri besimplotë cilëndo përndjekjeje me të cilën po përballeni*

FLOJD BROBËLL është Drejtori Ekzekutiv i Zëri i Martirëve në Kanada, një shërbesë e përkushtuar për t’u shërbyer të krishterëve që përndiqen globalisht. Fflojdi ka udhëtuar shumë për t’i profilizuar situatat e përndjekjes ndaj të krishterëve, për të zhvilluar partneritete ndërkombëtare dhe për të pasur miqësi me të krishterët që vuajnë për besimin e tyre. Ai dhe bashkëshortja e tij, Vanesa, jetojnë në Rajonin Niagara të Ontarios, në Kanada. Ata kanë tre fëmijë të rritur dhe janë gjyshër të dy fëmijëve.